

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ELBİSTAN HALILARI VE ÖZGÜN HALI
TASARIMLARI**

Oğuzhan KABALCI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hürrem Sinem ŞANLI**

**SANATTA YETERLİK TEZİ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI**

AĞUSTOS, 2022

ELBİSTAN HALILARI VE ÖZGÜN HALI TASARIMLARI

OĞUZHAN KABALCI

SANATTA YETERLİK
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS, 2022

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Oğuzhan KABALCI

17.08.2022

ELBİSTAN HALILARI VE ÖZGÜN HALI TASARIMLARI

(Sanatta Yeterlik Tezi)

Oğuzhan KABALCI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ağustos, 2022

ÖZET

Kahramanmaraş ili el sanatları alanında özellikle dokumacılıkta geçmişten günümüze gelişim göstermiş illerimizden biridir. Bölgede yaşayan Türkmenler koyun yetiştiriciliğine bağlı yaylak-kışlak hayatı gereği el sanatlarına bilhassa dokumacılığa büyük katkı sağlamışlardır. Türkmen yerleşkesi olan Elbistan ilçesi Osmanlı'dan günümüze kıl çadırlarıyla ve kirkitli dokumalarıyla meşhurdur. Araştırmanın konusu olarak Kahramanmaraş iline bağlı Elbistan ilçesi geleneksel halı dokumaları seçilmiştir. Araştırma kapsamında Elbistan ilçesinde alan araştırması sonucu 80 halı tespit edilip ele alınmıştır. Bu dokumalar motif, renk ve kompozisyon özelliklerine göre her bir dokuma için hazırlanan eser bilgi formlarına işlenmiştir. Bu bilgiler çizelgelere aktarılıp analiz edilmiştir. Yöre halılarının her biri için motif analizi yapılarak Nedgraphics Texcelle programında çizimi yapılmıştır. Elbistan halılarının motif ve kompozisyon özellikleriyle birlikte yörede yapılan kazılarda çıkan eserler esin kaynağı alınarak 5 adet halı tasarımı uygulanmıştır. Ayrıca termik santral temalı tasarımlardan 3 adet deneysel dokuma üretilmiştir. Bölgede geçmiş dönemlerde meslek grubu olarak görülen halı dokumacılığı günümüzde icra edilmemektedir. Araştırma bölgedeki halı dokumacılığını yeniden canlandırma ve halı motiflerinin çizilerek gelecek nesillere aktarılması bakımından önemlidir.

Bilim Kodu : 411/41104
Anahtar Kelimeler : Elbistan, Dokumacılık, Halı, Yastık
Sayfa Adedi : 405
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hürrem Sinem ŞANLI

ELBISTAN CARPETS AND UNIQUE CARPET DESIGNS

(Art Proficiency Thesis)

Oğuzhan KABALCI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

August, 2022

ABSTRACT

Kahramanmaraş is one of our provinces that has developed in the field of handicrafts, especially in weaving, from the past to the present. Turkmens living in the region have made a great contribution to handicrafts, especially weaving, due to the highland-winter life of sheep growing. The town of Elbistan, a Turkmen settlement, is famous for its bristle tents and weaving with kirkıt since the Ottoman period. The traditional carpet weaving of Elbistan district of Kahramanmaraş province was chosen as the subject of the research. Within the scope of the research, 80 carpets were identified and handled as a result of the field research in the district of Elbistan. These weavings were processed on the work information forms prepared for each weaving according to their motif, color and composition features. This information was transferred to charts and analyzed. For each of the regional carpets, motif analysis was made and the drawing was made in the Nedgraphics Texcelle program. With the motif and composition features of Elbistan carpets, 5 carpet designs were applied by taking inspiration from the works unearthed in the excavations in the region. In addition, 3 experimental weavings were produced from thermal power plant themed designs. Carpet weaving, which was seen as a profession in the region in the past, is not practiced today. It is important that the research revitalizes the carpet weaving in the region and that the carpet motifs are drawn and transferred to the next generations.

Science Code	: 411/41104
Key Words	: Elbistan, Weaving, Carpet, Pillow
Page Number	: 405
Supervisor	: Prof. Dr. Hürrem Sinem ŞANLI

TEŞEKKÜR

Gelenekli el sanatlarımızdan halı dokumacılığı Anadolu'nun her yöresinde çeşitlilik arz ederek kendine özgü kültürel kimliğiyle uygulanagelmıştır. Yörelere birbirinden ayıran özellik halıların üzerindeki ilmeklerin tekniği, motiflerin dili ve renklerin çeşitliliğidir. Elbistan halı dokumaları teknik, desen ve kompozisyon açısından kendini diğer yörelerden ayıran bir ilçemizdir. Bu nedenle Elbistan yöresinde önceden herhangi bir araştırmanın yapılmaması tezin ele alınması imkânını sağlamıştır.

“Elbistan Halıları ve Özgün Halı Tasarımları” adlı sanatta yeterlik tezi; giriş, kavramsal çerçeve, yöntem, bulgular ve yorum, Elbistan ilçesi halılarından esinlenerek üretilen tasarımlar ve termik santral temalı deneysel halı dokumaları, sonuç ve öneriler olmak üzere 7 bölümden oluşmaktadır.

Tez konumun seçimi ve tezimin her safhasında yardımlarını esirgemeyen, öğrenci odaklı, problem çözümünde gülyüzü ve anlayışıyla yolumu aydınlatan saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Hürrem Sinem ŞANLI'ya çok teşekkür ederim.

Tezin başlangıç aşamasından sonuna dek bilgi birikimi ve engin tecrübesinden faydalandığım kıymetli hocam Prof. Aysen SOYSALDI'ya, kıymetli vakitlerini ayırıp savunmama gelen değerli hocalarım Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN'a, Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ'e ve Dr. Öğr. Üyesi Meral BÜYÜKYAZICI'ya, yöredeki dokumaların tespitinde bana yardımcı olan büyüğüm Nergiz KOZAN'a teşekkürü borç bilirim.

Hayatımın iş ve eş bölümünü paylaştığım, başarılarım konusunda her zaman fikrini önemseyen, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen güzel kızımın güzel annesi Arş. Gör. Meltem GÖKSEL KABALCI'ya canı gönülden teşekkür ederim.

Ayrıca eğitim öğretim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen annem Elif KABALCI'ya, babam Necati KABALCI'ya, ağabeyim Serdar Kaan KABALCI ve değerli eşi Muhlise KABALCI'ya sonsuz teşekkür ederim.

Zeynep Lina'ma...

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLoların LİSTESİ.....	xi
RESİMLERİN LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xv
1. GİRİŞ	1
2. ANADOLU-TÜRK HALI DOKUMA YAYGILARININ GELİŞİM SÜRECİ ...	11
2.1. Halı Teriminin Anlamı	11
2.2. Halının Tarihçesi	12
2.3. Geleneksel Halı Üretiminde Kullanılan Hammaddeler ve Araçlar.....	29
2.3.1. Tezgâhlar	32
2.3.2. Yardımcı araçlar	35
2.4. Halılarda düğüm şekilleri	39
2.4.1. Türk (Gördes) düğümü	39
2.4.2. İran (Sine) düğümü	40
2.5. Gelenekli Halı Dokuma Aşamaları.....	42
2.5.1. Çözügünün hazırlanması	42
2.5.2. Çözügünün tezgâha aktarılması	43
2.5.3. Gücünün bağlanması	43
2.5.4. Zincir (Çiti) örgüsünün örülmesi	44
2.5.5. Kilim dokuması.....	44
2.5.6. Havlı yüzeyin dokunması	45
2.5.7. Kenar (Yan) örgüsünün örülmesi	46
2.5.8. Havların kesimi.....	46
2.6. Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesi Halılarının Kullanım Alanlarına Göre Sınıflandırılması	47
2.6.1. Seccade ve namazlık halısı	47
2.6.2. Yastık halısı	49
2.6.3. Torba/çanta	49

2.6.4. Kelle halısı	50
2.6.5. Yaygı/yolluk halısı.....	51
3. KAHRAMANMARAŞ İLİ ELBİSTAN İLÇESİNİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ	53
3.1. Elbistan İlçesinin Coğrafi Konumu	53
3.2. Elbistan İlçesinin Tarihçesi	53
4. YÖNTEM.....	55
4.1. Araştırmanın Modeli	55
4.2. Evren ve Örneklem.....	55
4.3. Veri Toplama Tekniği	55
4.4. Verilerin Analizi.....	56
5. BULGULAR VE YORUM.....	59
5.1. Halıların Lif Özellikleri	59
5.2. Elbistan Halılarının Teknik Özellikleri	59
5.2.1. Dokuma sıklığı.....	59
5.2.2. Hav yüksekliği	61
5.2.3. Kilimlik boyu ölçüleri.....	62
5.2.4. Kenar örgüsü ölçüleri.....	64
5.2.5. Saçak uzunluğu ölçüleri.....	65
5.2.6. Halıların en ölçüleri	67
5.2.7. Halıların boy ölçüleri	69
5.3. Halıların Renk Özellikleri	70
5.3.1. Atkı ipliği renk özellikleri.....	71
5.3.2. Çözümlü ipliği renk özellikleri	71
5.3.3. Hav ipliği renk özellikleri	71
5.4. Halıların Motif Özellikleri.....	72
5.5. Halıların Kompozisyon Özellikleri	74
5.6. Halıların Kullanım Özellikleri.....	74
5.7. Dokuyucuların Demografik Özellikleri.....	75
5.7.1. Bireysel Özellikler	75
5.8. Elbistan İlçesi Halılarının Anadolu Halılarıyla Benzerliği	76

6. ELBİSTAN İLÇESİ HALILARINDAN ESİNLENEREK ÜRETİLEN TASARIMLAR VE TERMİK SANTRAL TEMALİ DENEYSEL HALI DOKUMALARI	85
6.1. Halı Tasarımları.....	85
6.2. Dokunan Halılar	99
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	111
7.1. Sonuç	111
7.2. Öneriler.....	114
KAYNAKÇA.....	115
EKLER.....	121
Ek-2 Kaynak Kişilere Uygulanan Görüşme Formu	125
Ek-3 Elbistan Yöresi Halı Kataloğu.....	127
Ek-4 Eser Tanıtım Formu.....	395
ÖZGEÇMİŞ	403

TABLoların LİSTESİ

Tablo 2.1. Anadolu halılarında kullanılan hammaddeler	32
Tablo 5.1. Dokuma sıklığı (10 cm.'e düşen düğüm sayısı)	59
Tablo 5.2. Hav yüksekliği	61
Tablo 5.3. Kilimlik boyu ölçüleri.....	62
Tablo 5.4. Kenar örgüsü ölçüleri.....	64
Tablo 5.5. Saçak uzunluğu ölçüleri.....	65
Tablo 5.6. Halıların en ölçüleri	67
Tablo 5.7. Halıların boy ölçüleri	69
Tablo 5.8. Atkı ipliği renkleri	71
Tablo 5.9. Çözü ipliği renkleri	71
Tablo 5.10. Hav ipliği renkleri	71
Tablo 5.11. Motifler	72
Tablo 5.12. Halıların kompozisyon özellikleri	74
Tablo 5.13. Halıların kullanım özellikleri.....	74

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim 2.1.	Pazırık halısı.....	14
Resim 2.2.	V. Pazırık kurganının mezar odası planı ve bulunan eşyaların yeri, 6 numaralı eşya Pazırık halısıdır	15
Resim 2.3.	681 Envanter numaralı Konya Selçuklu halısı, 13. yüzyıl, Türk ve İslam Eserleri müzesi.....	18
Resim 2.4.	Ming halısı, 15. yüzyıl ilk yarısı veya ortası, Berlin, Staatliche Museen	20
Resim 2.5.	Marby halısı, Anadolu hayvan halısı, 15.yüzyıl yarısı veya ortası, Stockholm, Statens Historiska Museum, Env: SHM. 17.786)..	20
Resim 2.6.	nn tipi halı, 16. yüzyıl başları, TİEM.....	22
Resim 2.7.	Yıldızlı Uşak halısı, 16. yüzyıl, New York Metropolitan Museum of Art.....	25
Resim 2.8.	İlmelik halı iplikleri	29
Resim 2.9.	Yün çözgü ipi.....	30
Resim 2.10.	Pamuktan atkı ve çözgü ipleri	30
Resim 2.11.	Hereke tipi metal sarma tezgâhı.....	33
Resim 2.12.	Ahşap germe tezgâhı	34
Resim 2.13.	Kirman.....	36
Resim 2.14.	Çıkırık.....	36
Resim 2.15.	Halı makası	37
Resim 2.16.	Bıçak.....	37
Resim 2.17.	Kirkitler.	37
Resim 2.18.	Ağırşak	38
Resim 2.19.	Gülcen	38
Resim 2.20.	Yün tarağı.....	39
Resim 2.21.	Türk (Gördes) düğümü.....	40
Resim 2.22.	İran (Sine) düğümü	41
Resim 2.23.	Çözgü aletiyle çözgü hazırlama işlemi	42
Resim 2.24.	Gücüleme işlemi	44
Resim 2.25.	Çiti örgüsü	44
Resim 2.26.	Kilim dokuması	45
Resim 2.27.	Süzme atkının kirkitle çözgüye yerleştirilmesi	46
Resim 2.28.	Yan örgüsünün örülmesi	46
Resim 2.29.	Havların kesimi.....	47
Resim 2.30.	Elbistan yöresine ait seccade halısı	48
Resim 2.31.	Elbistan yöresine ait halı yastığın ön ve arka yüzü	49
Resim 2.32.	Elbistan yöresine ait çanta halı	50
Resim 2.33.	Elbistan yöresine ait kelle halısı	50
Resim 2.34.	Elbistan yöresine ait yolluk tipi halılar	51
Resim 5.1.	Elbistan yöresine ait halı	77

Resim 5.2.	Malatya yöresine ait post motifli halı (Malatya, Pütürge, Düvenlik (Görgünay, 1969: 60).	77
Resim 5.3.	Post örnekli halı yastık, Elâzığ, Ağın, Dürümlü (Görgünay, 1969: 61).....	78
Resim 5.4.	İçi geometrik desenli altıgen madalyonlu halı, Tunceli, Pertek, Aşağıgüllübahçe (Görgünay, 1969: 46).	78
Resim 5.5.	Elbistan yöresine ait halı	78
Resim 5.6.	Çiçekli halı, Adıyaman, Besni, Kurugöl (Görgünay, 1969: 115).....	78
Resim 5.7.	Elbistan yöresine ait halı	79
Resim 5.8.	Malatya yöresine ait “Çiçekli” desenli halı yastık (Aral, 2013: 6).	79
Resim 5.9.	Elbistan yöresine ait göl göbekli yastık halısı	80
Resim 5.10.	Malatya yöresine ait yastık halısı, Darende ilçesi Gökderen köyü (Kılıçarslan, 2017: 2130).....	80
Resim 5.11.	Elbistan yöresine ait halı	80
Resim 5.12.	Anadolu, kırk boynuz göllü halı (Nejat Diyarbekirli arşivinden), (Türkmen, 2001: 214).....	80
Resim 5.13.	Elbistan yöresine ait halı	81
Resim 5.14.	Kars ili Arpaçay ilçesi Tepecik Köyü Türkan Koçak Evi’ndeki yer yaygısı halı (Köybaşı, 2012: 201).	81
Resim 5.15.	Yastık ve yayma halılar, Malatya-Kürecik (Aral, 2020: 1477).	82
Resim 5.16.	Divan/makat önü halısı, Malatya Konağı (Aral, 2020: 1478).	82
Resim 5.17.	Elbistan yöresine ait halı	82
Resim 5.18.	Malatya yöresine ait yastık halısı (Kılıçarslan, 2017: 2128).	83
Resim 5.19.	Elbistan yöresinde zincir motifli halı yastık	83
Resim 5.20.	Malatya yöresine ait yastık halısının ön ve arka yüzü (Kılıçarslan, 2017: 2128).....	83
Resim 5.21.	Elbistan yöresine ait yastık halısının arka yüzü	83
Resim 5.22.	Yozgat yastık halısı, Yozgat Müzesi Env:2100 (Soysaldı, 2012: 115).....	84
Resim 5.23.	Elbistan yöresine ait halı	84
Resim 6.1.	“Ablistan” eskizi (Kabalcı, 2022).	86
Resim 6.2.	“Ablistan” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2022).	86
Resim 6.3.	“Ablistan” birinci katman renkleriyle renklendirilmesi (Kabalcı, 2022).....	86
Resim 6.4.	“Ablistan”ın mekân içerisinde değerlendirilmesi	87
Resim 6.5.	“Kabile Reisi” eskizi (Kabalcı, 2022).	88
Resim 6.6.	“Kabile Reisi” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2022).	88
Resim 6.7.	Steatit mühürü (Uysal ve Çifçi, 2017: 576).	89
Resim 6.8.	Koçbaşı heykeli (URL 2)	89
Resim 6.9.	Elbistan yöresi halısı	89
Resim 6.10.	“Kabile Reisi”nin mekân içerisinde değerlendirilmesi	90
Resim 6.11.	“Muasır” eskizi (Kabalcı, 2022).....	91
Resim 6.12.	“Muasır” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2022).....	91

Resim 6.13. Karahöyük steli (URL 3).....	91
Resim 6.14. İzgın steli (URL 4)	91
Resim 6.15. Cerli göl desenli halı (Kabalcı, 2022).	92
Resim 6.16. “Muasır”ın mekân içerisinde değerlendirilmesi	93
Resim 6.17. Hamza tepe, silindir mühür deseni (Uysal ve Çifci, 2019: 421).....	94
Resim 6.18. Hiyeroglif yazılı silindir mühür deseni.	94
Resim 6.19. “Kitaplık” eskizi (Kabalcı, 2022).	95
Resim 6.20. “Kitaplık” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2022).	95
Resim 6.21. “Kitaplık”ın mekân içerisinde değerlendirilmesi	96
Resim 6.22. “No-hut” eskizi (Kabalcı, 2022).	97
Resim 6.23. “No-hut” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2022).	97
Resim 6.24. “No-hut”ın mekân içerisinde değerlendirilmesi	98
Resim 6.25. “Şeker Pancarı” karelenmiş hali (Kabalcı, 2021).	99
Resim 6.26. Halının sergileme biçimi (Kabalcı, 2021).....	100
Resim 6.27. Halının dokunmuş hali (Kabalcı, 2022).....	101
Resim 6.28. “Termik Kâbus” eskiz hali (Kabalcı, 2021).....	102
Resim 6.29. “Termik Kâbus” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2021)	102
Resim 6.30. “Termik Kâbus” karelenmiş hali (Kabalcı, 2021).	102
Resim 6.31. Halının dokunmuş hali (Kabalcı, 2022).....	104
Resim 6.32. Halının dokunmuş hali (Kabalcı, 2022).....	106
Resim 6.33. Tasarımların birinci katman renkleriyle renklendirilmesi	106
Resim 6.34. Desendeki renklere uygun iplerin seçilmesi (Kabalcı, 2021).	107
Resim 6.35. Çözümleri (Kabalcı, 2021).....	107
Resim 6.36. Atkı ipleri (Kabalcı, 2021).	108
Resim 6.37. Sergi alanı (Kabalcı, 2022).	109
Resim 6.38. Sergi alanı (Kabalcı, 2022).	109
Resim 6.39. Sergileme biçimi (Kabalcı, 2022).	110

KISALTMALAR

Çalışmada yer alan kısaltmalar aşağıda açıklamalarıyla verilmiştir.

Kısaltmalar	Açıklamalar
Bkz.	Bakınız
cm.	Santimetre
cm. ²	Santimetre kare
dm. ²	Desimetre kare
env.	Envanter
m.	metre
m. ²	Metrekare
M.Ö	Milattan önce
mm.	Milimetre
NEGSF	Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi
No	Numara
TS	Türk Standartları
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
vb.	Ve benzeri
y.y	Yüzyıl

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun korunma içgüdüleriyle başlayıp çevresini güzelleştirme arzusuyla devam eden süreç dokumacılıkla paraleldir. İlk olarak çevresindeki nebati ve hayvansal lifleri değerlendiren insanoğlu, akabinde üretim yapmak için eğirme bükme işlerini öğrenmiştir. Türk kültürünün kadim el sanatlarından halıcılık Orta Asya serüveninden başlayarak günümüze kadar gelişimini sürdürme gelmiştir. Konar-göçer Türk topluluklarının Türk kültürüne bilhassa halı sanatına katkısı aşîkârdır. Anadolu topraklarına da bu sanat Türkmen halklarla birlikte gelmiş olup yüzyıllardır en güzel örneklerini yine bu topraklarda vermiştir.

Anadolu yüzyıllar öncesinden günümüze Türk oymak ve boylarının geniş zaman dilimindeki her göçü ile geleneksel kültürün zenginleştiği bir coğrafyadır. Anadolu ayrıca her boy ve oymağın düz ve düğümlü dokuma yaygı geleneği çerçevesinde motif ve renk zenginliğini bünyesinde barındıran bir hazinedir. Bundan dolayı birbirine yakın bölgelerde bile motif, renk ve dokuma kalitesi ile çeşitlilik arz eden güzel yaygılarla karşılaşmaktadır (Kayıpmaz ve Kayıpmaz, 1991: 75).

Türkmen oymaklarında (aşîret) en yaygın halk sanatı dokumacılıktır. Bunlar halı, kilim, çul ve heybe gibi dokumalardır. Aşîretteki kadınlar her türlü dokumadan anlamaktadırlar (Yalgın, 1934: 47).

Kaynaklara göre; 13. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'in oymağı halı ve kilim dokumuştur.

Maraş ve Elbistan bölgesinde yaşayıp sonra bugünkü Yozgat bölgesine yerleşen ve oranın Boz Ok adıyla anılmasında etkili olan “Dulgadırlı Türkmenleri”nin halı dokudukları kaynaklarda ifade edilmektedir (Deniz, 2000: 27).

Kahramanmaraş bölgesinde kirkitli dokuma ürünlerine özellikle Türkmen boylarının bulunduğu Çağlayancerit, Pazarcık, Elbistan ve Göksun ilçelerinde sıklıkla rastlanılmaktadır. Bölgede konargöçer yaşamın gereği olarak çadırların üretiminde kıl elyafından elde edilen iplikler daha fazla kullanılmıştır. Çadırların su geçirmemesi için ayrıca akrep, yılan, böcek vb. hayvanlardan korunmak amacıyla kıl elyafı tercih edilmiştir. Çadır içerisinde kilim, halı ve keçe gibi yaygılara yer verilmiştir (Akpınarlı ve diğerleri, 2014: 353).

19. yüzyılın sonu, 20. Yüzyılın başı itibariyle Maraş'ta faaliyette bulunan sanayi iş yerleri arasından biri mazmanlardır. Bunlar keçi kılından haral-harar-büyük çuval, yem torbası, hayvan kolonları ve göçebe çadırlarını halı tezgahına benzer ilkel bir tezgâhta dokumuşlardır (Doğan, 1999: 302; Özalp, 1989: 47-49).

Bütün güney yurt oymaklarının yaylak ve kışlaklarında önemli bir alet vazifesi gören ıstar tezgahında elbise, heybe, kilim, namazlağ (seccade), un ve azık çuvaları dokunmuştur (Doğan, 1999: 298). Maraş'ta yaşayan Türkmen oymakları halı ve kilimlerin dokunmasında ıstar tezgahını kullanmışlardır (Soysaldı ve Kabalcı, 2021: 172).

Elbistan; 20. yüzyılda Kahramanmaraş'ta geleneksel dokumacılığın yoğun şekilde icra edildiği ilçelerden biridir. Bölgede yapılan alan araştırmasına göre; 20. yüzyılda bölgede dokumacılık geçim kaynağı olarak görülmektedir. Her evde bir tezgâh vardır. Yörede halı dokumalarında hammadde olarak yün kullanılmıştır. Bölge, hammadde ihtiyacını yörede yetişen küçükbaş hayvanlardan elde etmektedir. Kırkılan yünler geleneksel yöntemlerle ip haline getirildikten sonra kimyasal boyalarla renklendirilmektedir. Halılar; çoğunlukla sarma tip tezgâhlarda dokunmaktadır. Bu tezgâhlarda genellikle büyük ebatlarda yaygı/yolluk tipi halılar üretilmektedir. Bu halıların dışında kullanım amacına göre seccade, kuran kılıfı, yastık halısı ve küçük ebatta halılarda dokunmuştur. Üretilen halılar daha sonra m² hesabı fiyat biçilerek özellikle Malatya ve çevresi, ayrıca İstanbul'a satıldığı kaynaklarda ifade edilmiştir (Soysaldı ve Kabalcı, 2021: 175).

Bu tezin amacı; Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesi ve ilçeye bağlı köylerde üretilen el dokuma halılarının eski örneklerini belgelemek, motif, renk ve kompozisyon özelliklerini belirlemektir. Ayrıca yöredeki halıların motif ve kompozisyonlarından yola çıkarak özgün halı tasarımları ve deneysel dokumalar üretilmiştir.

Araştırmanın konusu

Ülkemizde 20. yüzyılda el dokuması geleneğini kendi bölgesine has özelliklerle yaşatmış ilçelerden biri Kahramanmaraş iline bağlı Elbistan ilçesidir. Yörede günümüze kadar halı konusunda bilimsel araştırmanın azlığı göze çarpmaktadır. Bölge; herhangi bir araştırmacı tarafından kapsamlı bir şekilde taranmamıştır. Geçmiş dönemlerde geçim kaynağı olan halı dokumacılığı, günümüzde yöre halkı tarafından

tercih edilmemiş ve unutulmaya yüz tutmuştur. Alan araştırması esnasında yöreye ait günümüze gelebilen el dokuması halılar evlerin bazı odalarında yaygı olarak kullanılırken, bazı halılar ise depo veya kiler bölümünde saklanmaktadır. Bu halıların malzeme, teknik ve kompozisyon özellikleri, kullanım amaçları ve çevre illerde üretilen el dokusu halılarla benzerliği dikkat çekmektedir. Ayrıca yörede eskiden dokumacılıkla uğraşan fakat günümüzde bu mesleği icra etmeyen el halısı dokuyucularının demografik durumunun belirlenmesi problem olarak görülmektedir.

Araştırmanın konusu; Kahramanmaraş iline bağlı Elbistan ilçesine ait el dokuması halılarının tarihsel süreci, günümüzdeki durumu, motif, renk ve kompozisyon özelliklerinin incelenmesidir. Ayrıca yöredeki halıların motif ve kompozisyonlarından yola çıkarak özgün halı tasarımları ve deneysel dokumalar üretilmiştir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesi ve ilçeye bağlı köylerde üretilen el dokuma halılarının eski örneklerini belgelemek, motif, renk ve kompozisyon özelliklerini belirlemektir. Ayrıca yöredeki halıların motif ve kompozisyonlarından yola çıkarak özgün halı tasarımları ve deneysel dokumalar üretilmiştir.

Bu genel amaç çerçevesinde;

- 1- Elbistan ilçesi el dokuması halıların tarihsel gelişimi,
- 2- Yörede eskiden dokumacılıkla uğraşan kişilerin demografik özelliklerinin,
- 3- Yöredeki el dokuma halıların kullanım amaçlarının,
- 4- Yörede dokunan halıların hammadde özelliklerinin,
- 5- Yöreye ait el dokuması halıların teknik özelliklerinin (en boy ölçüleri, hav yükseklikleri, kenar örgüsü, kilimlik ölçüleri ve saçak uzunluğu),
- 6- Yöre dokumalarında uygulanan dokuma sıklığının,
- 7- Yörede dokunan halı örneklerinin diğer yörelerle kıyaslanarak benzerliklerin tespit edilmesi,
- 8- Elbistan yöresi el dokuma halıların renk, motif ve kompozisyon özelliklerinin belirlenmesi,
- 9- Yöredeki halılardan esinlenerek özgün halı tasarımı ve deneysel dokumalar üretilmesi,

10- Elbistan yöresine ait halı örneklerinin katalog haline getirilmesi ve halıların her biri için teknik motif çizimi yapılması amaçlanmıştır.

Önem

El sanatları içerisinde doğal hammaddelerin kullanıldığı basit araç ve gereçlerle üretilen, Anadolu insanının inancını ve kültürünü yansıtan sanatlardan biri dokumacılıktır. Teknolojik gelişmeler, özellikle sanayi devrimi gibi etkenler sonucu el sanatları paralel şekilde gerilemiştir. 19. yüzyılda el dokumaların yerini ucuz maliyetli, fabrikasyon tipi sentetik dokumalar almıştır. Fakat Anadolu'nun bazı bölgelerinde gelenekli el dokumaları özellikle halı, kilim gibi kirkitli dokumalar yöredeki insanlar tarafından üretilmeye devam etmiştir. 21. yüzyıla gelindiğinde ise dokumacılık bir elin parmağı geçmeyecek sayıda dokuma merkezi ve dokumacılar tarafından geçim kaynağı olarak icra edilmektedir.

Kahramanmaraş yöresi dokumacılıkta köklü bir geçmişe sahiptir. Geçmiş dönemlerde, merkez ilçe ve diğer ilçelerde halı, kilim, keçe, kıl elyafından üretilmiş çadır ve çuvalların dokumacılığı yapılmıştır.

Bu araştırmada Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesi halı dokuma örneklerinin motif, kompozisyon ve teknik özelliklerinin belirlenmesi, yakın yörelerle karşılaştırmalar yapılarak benzerlik ve farklılıkların tespit edilmesi önemlidir. Ayrıca yöredeki halıların motif ve kompozisyonlarının çizimlerle desteklenerek kataloglanması gelecek nesillere aktarımını sağlayacaktır. Yörede el dokumacılığın günümüzdeki durumunun belirlenerek, dokumaların mevcut durumlarına değinilmesi ve yöredeki dokumacılık hakkında bilgilerin literatüre kazandırılması gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önem arz etmektedir.

Varsayımlar

Bu araştırma da;

- 1- Kavramsal çerçeve oluşturulurken taranan kaynakların güvenilir olduğu,
- 2- Kahramanmaraş ili geleneksel el dokuması halıların araştırmanın evreni olarak kabul edildiği,
- 3- Veri toplama aracı olarak kullanılan bilgi formu ürün özelliklerini tanıtıcı olduğu,

- 4- Yörede dokumacılık yapan kişilerle yapılan görüşmede verdikleri bilgilerin doğruluğu ve bu kişilerin bilgi ve deneyiminin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1- Elbistan yöresi halı dokumaları ile,
- 2- Amaçlar kısmında cevap aranacak sorular ile,
- 3- Yararlanılan literatür taraması Türkçe ve İngilizce kaynaklar ile sınırlıdır.

İlgili Araştırmalar

Kitaplar;

Akpınarlı ve diğerleri (2014), “Kahramanmaraş El Sanatları” adlı kitabında Kahramanmaraş ilinde icra edilen işlemecilik, örücülük ve dokumacılık gibi el sanatlarını incelemiştir. Kitapta dokumacılığın tarihsel süreci ve Kahramanmaraş’ta geçmişten günümüze dokumacılıkla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu kapsamda dokumacılıkta kullanılan araç ve gereçler tanıtılmıştır. Ayrıca kirkitli dokumalardan halı, kilim, cicim vb. dokumaların Kahramanmaraş’taki örnekleri bilgi formları ile verilmiş, bu dokumalar görsellerle desteklenmiştir.

Aslanapa (2005), “Türk Halı Sanatının Bin Yılı” adlı kitabında Orta Asya’dan günümüze Türk halıcılığını incelemiştir. Bu halıları dönemlere göre tasnif ederek, halıların motif, kompozisyon ve malzeme özelliklerini ele almıştır. Ayrıca kitap kapsamında eser örnekleri görsellerle desteklenmiştir.

Deniz (2000), “Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları” adlı kitabında Anadolu Türk halı sanatının tarihçesi hakkında bilgiler vermiştir. Kitap kapsamında Anadolu-Türk halılarının teknik özelliklerini inceleyerek, bu halıları tasnif edip bölgelere ayırmıştır. Ayrıca yazar Türk Cumhuriyetlerinde halı ve düz dokuma yaygılarını genel özellikleriyle açıklamıştır.

Kurt ve diğerleri (1993), “Elbistan Cumhuriyetin 70. yılında” adlı kitabında Elbistan ilçesi hakkında bilgilere yer vermiştir. Kitap kapsamında Elbistan ilçesinin isim kökeni, tarihi ve Dulkadir Beyliği dönemini incelenmiştir. Ayrıca ilçenin coğrafi, idari, kültürel ve sosyal yapısıyla birlikte diğer alanlardaki özelliklerine değinilmiştir.

Ölmez ve diğerleri (2021), “Kırşehir Özbağ Kırkitli Dokumaları” adlı kitabında Özbağ’da halıcılık ve düz dokumacılık faaliyetleri hakkında bilgilere yer vererek, yöre dokumalarında kullanılan araç ve gereçleri tanıtmıştır. Araştırma kapsamında kırkitli dokumalardan halı ve düz dokumaların uygulama işlem basamaklarına değinerek, bu dokumaların bazı fiziksel özellikleri ve renk, motif ve desen özelliklerini tespit etmiştir.

Özel (1989), “Halıcılık” adlı kitabında halının tanımını yaparak, halının bölümlerini incelemiştir. Kitap kapsamında halıda hav yüksekliği, hav yüksekliğinin kaliteye uygunluğu, halının sınıflandırılması yapılmıştır. Halı dokumada kullanılan tezgâhlar ve parçaları alt başlıklarıyla tanıtılmıştır. Halı dokumada gerekli malzemeleri tasnif ederek incelemiştir. Bunun dışında halıda oluşabilecek hatalar ve nedenlerini alt başlıklarıyla birlikte vermiştir. Aynı şekilde halıda kaliteyi etkileyen unsurları maddeler halinde açıklamıştır.

Öztürk (2007), “Dokumaya Giriş Halı, Düz Dokumalar ve Dokuma Kumaşların Üretim Teknikleri” adlı kitabında halı, düz dokuma ve dokuma kumaşları hammadde, iplik yapımı, boyama işlemi ve üretimde kullanılan araç ve tezgâhlar bakımından incelemiştir. Ayrıca bu dokumaların hazırlık işlemlerini, tekniklerini, dokuma sonrası işlemlerini ve halı dokuma hatalarını ele almıştır.

Soysaldı ve Kabalcı (2021), “Osmanlı Salnamelerinde Kahramanmaraş Halı-Kilim Dokumacılığı” adlı kitap bölümünde Osmanlı salnamelerinde yer alan Kahramanmaraş merkez ve kazâlarında halı ve kilim dokuma faaliyetlerini ele almıştır. Ayrıca kitap bölümünde Elbistan ilçesinin Osmanlıdan günümüze dokumacılıkla ilgili faaliyetlerine yer verilmiştir.

Tekçe (1993), “Pazırık Altaylardan Bir Halının Öyküsü” adlı kitabında ilk halı buluntusu olan Pazırık halısını tarihsel süreç içinde incelemiştir. Kitapta halının kökeniyle birlikte; teknik, kompozisyon, desen ve malzeme özelliklerine yer verilmiştir.

Yetkin (1974), “Türk Halı Sanatı” adlı kitabında halı sanatını Pazırık halısından itibaren tarihsel serüven içerisinde incelemiştir. Bu kapsamda Selçuklu halıları, hayvan figürlü halıları, ilk Osmanlı halıları, Flaman ressamaların tablolarında görülen halıları, klasik devir Osmanlı halıları, Uşak halıları, Uşak halılarının diğer tipleri, Bergama halıları, Osmanlı Saray halıları ve kesin gruplandırmaya girmeyen halıları alt

başlıklarıyla ele almıştır. Daha sonra bu halıları desen, kompozisyon ve malzeme açısından değerlendirmiştir.

Makaleler;

Aral (2013), “Malatya Yastık Halıları” adlı makalesinde Malatya il merkezinde bulunan müze, ev ve koleksiyonerler ile turistik mekânlardan seçilmiş dokuz adet halı yastığın teknik ve desen özelliklerini incelemiştir. Ayrıca bilgi formundaki eserler görsellerle desteklenmiş, halıların her biri için tarihlendirme, dokuma sıklığı, kullanılan malzeme, seçilen konu, günümüzdeki durumu ve kullanım özellikleri bilgilerine yer verilmiştir.

Çetin ve Karta (2017), “Yöre Özellikleri ile Iğdır Yastık Halıları” adlı makalesinde Iğdır merkez ilçe, Aralık ilçesi, Aşağı Aratan, Karakuyu, Bulakbaşı, Melekli köylerinden derlediği yastık halılarını teknik, kompozisyon, renk ve motif açısından incelemiştir. Araştırma sonucu olarak Iğdır yastık halılarının boyutlarının ortalama 65-100x51-82 cm. arasında olduğunu, dokuma sıklıklarının 22-24x24-26 arasında düğüm sayısında ve kaba kalitede olduğunu tespit etmiştir. Araştırma kapsamında ayrıca yastık halı örneklerinin görselleri verilerek teknik çizimleri yapılmıştır.

Erdoğan (2020), “Nevşehir İlinde El Dokuma Halıcılık” adlı makalesinde Nevşehir ilinde 1993 yılında el dokuması halıcılık ve el dokuması halılarıyla ilgili tespitlerini içeren bilgileri sunmuştur. Araştırma kapsamında Ürgüp ve Avanos’tan tespit edilen ikişer adet örneğin bazı özelliklerine yer verilmiştir. Yazar ayrıca bu halılardan elde ettiği analizleri diğer yöre halı örnekleriyle de karşılaştırıp yorumlamıştır.

Kılıçarslan (2017), “Malatya İli Darende İlçesi Gökderen Köyünde Kullanılan Yastık Halı Dokumalar” adlı makalesinde Darende ilçesinin dokumacılık tarihi hakkında ve geçmiş dönemde dokunan halıların teknik özelliklerine yer vermiştir. Araştırma kapsamında Malatya ili Darende ilçesi Gökderen köyünde bulunan 10 adet yastık halısını incelemiştir. Yazar, yöre halılarının görsellerine metin içerisinde yer vererek bu halıları bazı teknik özellikleriyle beraber, renk, motif ve desen açısından incelemiştir.

Taşı ve Arlı (2011), “Simav İlçesinde El Dokuması Halıcılık” adlı makalesinde Batı Anadolu halıcılığı ve Simav halıcılığının geçmişteki durumu hakkında bilgiler vermiştir. Simav halıcılığının günümüzdeki durumuna da değinen yazar Simav’da dokunan halılardaki değişimi de ele almıştır. Araştırma kapsamında Simav yöresine ait 3 adet halıyı teknik, malzeme ve renk açısından incelemiştir.

Tezler;

Başaran (2004), “Konya Ereğli İlçesinde El Dokuması Halıcılık ve Üretilen Halıların Bazı Özellikleri” adlı doktora tezinde Konya iline bağlı Ereğli ilçesi merkez ve köylerindeki el dokuması halıcılığı araştırarak günümüzdeki durumunu ele almıştır. Araştırma kapsamında 110 halıyı kullanım alanına göre 6 grupta (taban, somya, çeyrek, seccade, vb.) incelemiştir. Ayrıca toplanan yöre halılarını özgün fotoğraflarla destekleyerek bu halıları renk, desen ve kompozisyon özellikleri açısından tanıtıcı gözlem formları hazırlamıştır. Yazar tezinde toplamda 153 halı dokuyucu ile görüşmüş, halı üretimine hazırlıktan son işlemlere kadar aşamalar hakkında bilgilere yer vermiş ve fotoğraflarla desteklemiştir.

Köybaşı (2012), “Arpaçay ve Çevresindeki Havlı Dokumalar” adlı yüksek lisans tezinde halının tarihsel sürecini ele alarak, Arpaçay havlı dokumalarında kullanılan malzemelere ve halıların hazırlanışına değinmiştir. Ayrıca yörede halının dokunması sırasındaki işlemleri açıklamıştır. Arpaçay ve çevresinde tespit edilen dokumalara katalog hazırlanmış ve analiz yapılmıştır. Eser bilgi formlarıyla açıklanan halılar teknik, renk, kompozisyon ve motif açısından değerlendirilmiştir. Yazar yöreye ait halılardaki motifleri tespit ederek çizimlerini yapmıştır.

Ölmez (1999), “Niğde İlinde El Dokusu Halıcılık ve Üretilen Halıların Bazı Teknolojik Özellikleri Üzerinde Bir Araştırma” adlı doktora tezinde Niğde yöresine ait el dokusu yün halıları teknik özelliklerine göre Arısamah, Yahyalı, Niğde-Yörük, Niğde-Avşar ve Niğde-Kars halıları olmak üzere 5 gruba ayırıp incelemiştir. Ayrıca bu halıları kullanım alanlarına göre taban halısı, kelle halısı, seccade, çeyrek, yolluk, somya, sedir, minder, yastık ve çanta şeklinde sınıflandırmıştır. Yazar araştırma kapsamında Niğde yöresi halılarının ilme, atkı ve çözgü ipliklerinin cinsini, kat sayısı ve numarasını, büküm sayısı ve % uzama değerlerini 246 örnek kullanarak belirlemiştir. Her bir halının en-boy ölçüleri, yüzey alanları, boy-en oranları, metrekaare ağırlık, toplam ağırlık, düğüm şekilleri, hav yüksekliği, kilim örgü ve etlik

dokuma eni, saçak uzunlukları, kalite (desimetrekaredeki düğüm sayısı), renk, desen ve motif özelliklerini saptamıştır. Ayrıca yöreye ait olduğu düşünülen halılar görsellerle desteklenerek metinde yer almıştır.

Yarmacı (2010), “Ağrı İli Doğubeyazıt İlçesi El Dokuması Halı Geleneği” adlı yüksek lisans tezinde Ağrı ili Doğubeyazıt ilçesinde yer alan eski ve yeni örneklerden 40 adet halıyı ele almıştır. Araştırma kapsamında yöre halılarının üretim analizlerini açıklayarak bu halıların teknik, renk, desen, motif ve kompozisyon özelliklerini belirlemiştir.

Bildiriler;

Dengiz ve Erdoğan (2008), “Pişinik Yastık Halısı” adlı bildirisinde Adıyaman yöresine ait Pişinik yastık halılarını ele almıştır. Araştırma kapsamında yöreye ait olduğu tespit edilen yastık halılarının bazı teknik ve desen özelliklerini incelemiştir. Ayrıca araştırmada yastık halılarının teknik özellikleriyle alakalı istatistiklere yer verilerek diğer yöre halı dokumalarıyla karşılaştırmalar yapılmıştır. Araştırmada pişinik yastık halılarının $108,66 \pm 0,91$ cm. boy, $51,82 \pm 0,24$ cm. en, $0,56 \pm 6,0$ m² yüzey alanı, $3,73 \pm 5,66$ kg toplam ağırlık, $0,54$ cm. $\pm 1,49$ hav yüksekliği, $31,78 \pm 0,54$ adet/10 cm. ende düğüm sayısı, $32,58 \pm 0,55$ adet/10 cm. boyda düğüm sayısı, $1051,89 \pm 33,46$ adet/dm²’de düğüm sayısı olduğu sonucuna varmıştır.

2. ANADOLU-TÜRK HALI DOKUMA YAYGILARININ GELİŞİM SÜRECİ

2.1. Halı Teriminin Anlamı

Eski söyleşiyle “Tokımak”, günümüz söyleşiyle “Dokumak” sözü, tokmak kelimesinden türemiş fiildir. Birşeyi tokmaklayarak, tokmak ile döverek üretmek anlamına gelmektedir. Dokumak fiili, Osmanlı döneminin sonlarına kadar tokmak ile döverek üretilen kılıç ve benzeri silahların yanında halı, kilim vb. gibi tezgâhta iplik düğümlerini tokmak ile sıkıştırılarak yapılan işlemlerde de kullanılmıştır (Genç, 1998: 130).

İnsanoğlu dokumacılığın gelişmesiyle birlikte en önemli ihtiyaçlardan halı ve kilimi üretmiştir. Halı ve kilim gibi dokumaların kökenini ve tarihçesini anlayabilmek dokumacılığın başlamasıyla ilgilidir. Dokumacılığın yün ile bunun da hayvanın ehlileştirilmesi ile alakalı olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla halı ve kilimin menşesini yünün yetiştirildiği Orta Asya’da aramak mümkündür (Gönül, 1962: 2843).

Düğümlü halı tekniğinin ilk olarak M.Ö yüzyıllarda Türkistan’da Türkler tarafından keşfedildiği bugün kabul görmektedir (Görgünay, 2007: 4; Aslanapa, 1972: 5). Halı dokumaların kilim vb. dokumaların akabinde gelişim evresinden geçerek ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir (Görgünay, 2007: 4).

Halı’nın Farsça olduğu düşünülse de eski Farsça’da bu sözcük yer almamaktadır. Halı sözcüğü Türkçe kök ile açıklanmasa da halı ve kalı sözü, günümüz Türkleri arasında yaygın bir deyiştir (Ögel, 1978: 143).

Sadık Tural’a göre; “*Türk soylu halkların, çadır/boz üy, dokuma ve keçe’den yaptıkları evlerinin dışında ve içinde halı, kilim, keçe kullandıklarını, kalı (g)’in (halı) kalıcı bir malzeme olduğunu*” ve “*Kalı (g) kelimesinin, halı dokumayı ifade ettiğini ancak dokunan ürünün, malzemesine göre, iki ayrı anlama geldiğini*” söylemektedir. Tural’a göre; “*kalı(g), ipek gibi kıymetli bir malzemeyle dokunmuş, ayrı bir dikkat, gayret ve özen gösteren, kalıcı olan dokumayı (halı) işaret etmektedir. İpekten dokunmayan kalı (g) ise, kalı (g) ve kalıça şeklinde iki ayrı örnek göstermektedir. Sadık Tural’a göre; Türkçe’deki, “...+ça/+çe eki “gibi, göre, tarafından, ile, birlikte, olarak, kadar” türünden işlevleri karşılayan isme gelen bir ektir; kelime sonundaki +g ise kapıg, sarıg kelimelerindeki düşen g’dir. Değer verilen yün veya tiftik yahut pamuklu veyahut ipek halı /kalı yanında, bunlardan hem işçilik, hem motif, hem*

ölçüler, hem de işlev bakımından daha az değerli sayılan dokuma ve ilmekleme (dügümleme) 'li yaygı aracına kalıça /halı-ça denilmekte olduğunu ileri sürmektedir (Deniz, 2000: 10; Tural, 1998: 15).

Eski Türklerin günlük yaşantısında “keçe” ve “halı” önemli bir yere sahiptir. Halı, kerekü adı verilen yurtların etrafına ve içine döşenmektedir ve kibiz, kiwiz, keviz ve kövüz, köyüz, küyüz, kövüz, keviz olarak isimlendirilmiştir (Sertkaya, 1998: 265; Clauson, 1972: 692). Kaşgarlı Mahmud’a göre XI. yüzyılda Türkler’in halıya “tülüg yazım”¹ dediği kaynaklarda ifade edilmektedir. Kaşgarlı Mahmud eserinde “kiwiz” kelimesini yaygı olarak yani halı ve kilim gibi dokumalar olarak tanımlamıştır. “Küvüz”de yaygı yünden dokunmuş döşek, halı, kilim ve yaygı benzeri dokumalardır. (Genç, 1997: 12) Göçebe çadırlarının veya evin içerisinin döşenmesinde halılar kullanılmıştır. Çamurla sıvanan bölümlere hasır yayılmıştır, halılarda bunların üstüne serilmiştir. Güneşin ısıcağından korunma amacıyla çadırların iç yüzleri de halılarla kaplanmıştır (Arseven, 1984: 46).

Kalın dokumalar arasına giren halılar atkılı ve ilmikli dokumalardır. Yüzü tüylü, tersinde ise üzerindeki renk ve desenler tüysüz biçimde görülmektedir (Akbil, 1970: 9).

Kenan Özbel (1945); ön yüzü çeşitli renklerde desenlerle süslü, havlı dokumalara halı adı verildiğini ifade etmektedir. Yurt dışı ve doğu memleketlerimizin bazılarında bu dokumalara kalı da denilmektedir. Halı kelimesinin Anadolu halk dilinde “çeyiz” anlamına gelen kalın kelimesinden geldiği düşünülmektedir.

TSE’nin (Anonim, 1992) tarifine göre; *el dokuması halı, yanyana ve paralel şekilde boyuna dizili ipliklerden meydana gelen çözgü ipliklerinin her çift teline; yün, ipek veya rayon ipliğinden ilmek (dügüm) yapılarak ilmek sıraları teşkil edilmesi ve en az bir sıra atkı atılıp bu sıranın sıkıştırılması ve bu şekilde üst üste ilmek sıralarının meydana getirilmesi suretiyle dokunan tekstil yer döşemesidir.*

2.2. Halının Tarihçesi

Neolitik devrin sonlarına doğru hayvanların evcilleştirilmesi yünlü dokumaların başlangıcı olduğu anlamına gelmektedir. Tahmini ilk olarak liflerin el içinde

¹ Kaşgarlı Mahmud’un eserinde yazım kelimesi döşek, yaygı ve sergi anlamında kullanılmaktadır. Daha fazla bilgi için bkz. (Genç, 1997:12)

ovuşturularak eğrildiği düşünülmektedir. Sonraları bu işlemin yarı yuvarlak taş ile diz üzerinde ovuşturularak yapıldığı ifade edilmektedir.

Orta Asya'da Türkistan'da yapılan kazılarda Neolitik devir katlarında kil, taş ve kemikten yapılmış farklı ebatlarda ve ağırlıkta ağırşaklar bulunmuştur (Adalılar, 1989: 1).

Halı ve halıcılık denince dünya genelinde akla gelen topluluk yaylacı Türkler olmuştur. Halıcılık koyunculuğun yanında iyi derecede yün ve boya bilgisini gerektiren uğraştır (Ögel, 1978: 143). Her sanat eseri onun bol miktarda yetiştiği bölgede ortaya çıkmaktadır. Halıcılık bu açıklamaya paraleldedir. Türkistan (Orta Asya)'da yününü geniş yaylalarda beslenen koyunlardan, renk ve boyasını bölgede yetişen farklı bitkilerden alan halının bölgenin ürünü olduğu aşikârdır (Görgünay, 2007: 4).

Halı sanatında Türk halıları özel bir yere sahiptir. Bu sanatın Türklerin yerleştiği bölgelerde başlaması ve Türklerle birlikte yayılması bunu kanıtlar niteliktedir. Halılar üzerine yapılan yüz yılı geçmemiş araştırmalar halı sanatının başlangıç yerinin Orta Asya'da Türklerin yaşadığı bölgeler olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu sanatı geliştirip dünyaya tanıtanda Türkler olmuştur. Düğümlü halılar ilk olarak Türklerin yaşadığı bölgelerde ortaya çıkmasının yanında düğümlü halıların tarihi Türklerle sıkı bir ilişki içerisinde (Yetkin, 1974: 11).

Türklerin aynı dönemlerde keçe ve kilim sanatı hakkında bilgisi olduğu, ev ve çadırlarının içerisini keçe ve düz dokumalarla süslediği kaynaklarda ifade edilmektedir (Deniz, 2000: 19).

Türk halı sanatında Selçuklu halılarının dünyanın en eski ilme ile dokunmuş halı örneği olduğu düşünülmektedir. 1949 ve sonrasında, 1950 yılında bu düşüncenin yanlış olduğu ileri sürülmüştür. Rus kazibilimci S.I. Rudenko, Altay dağları'nın Pazırık ve Başadur vadilerinde batının düşüncesine göre iskit² kurganlarından uygarlık tarihinin en eski halı örneklerini bulmuştur (Tekçe, 1993: 14).

² Çeşitli araştırmacılara göre Pazırık halısı, İskitlere, İranlılara veya Ermenilere mal edilmiştir. Çoruhlu'ya göre; İskit terimi bazı araştırmacılar tarafından yanlış anlamda kullanılmaktadır. "İskit" teriminin Herodotos tarafından kullanılan şeklini temel alan araştırmacılar benzer yaşam tarzına sahip tüm bozkır topluluklarını "İskit" olarak nitelendirmiştir. Onlara göre Altaylı İskitler Altaylar'da yaşamıştır. Sonuç olarak MÖ I. Binyıl içinde Çin'in kuzeyinden Doğu Avrupa'ya kadar uzanan topraklara hâkim olmuş bütün topluluklar İskit olarak nitelendirilmiştir. Fakat İskit kelimesi etnik bir

V. Pazırık kurganı³'nda mezar odasının dışında atların gömülü olduğu bölümde, 2 m genişliğinde bütün haldeki halı dünyanın en eski buluntusu olarak nitelendirilmiştir (Çoruhlu, 2019: 143).

Resim 2.1. Pazırık halısı (Aslanapa, 2005: 17).

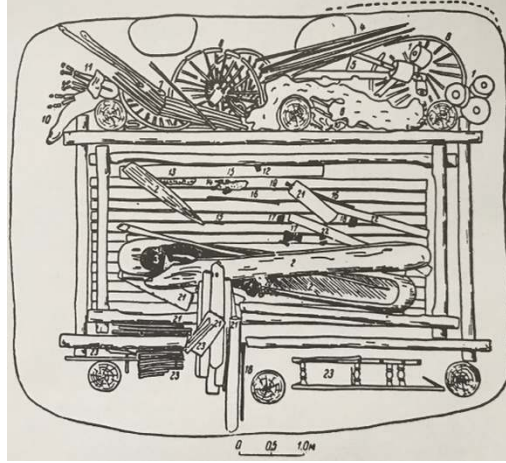
Pazırık halısı⁴ 30-45 kuzey dereceleri konumunda yer almaktadır. M.Ö 5-3. yüzyıllara tarihlendirilen Pazırık halısı'nın, günümüze kadar gelebilmesinin nedeni kurgan içerisine dolan suyun donmasındandır. Halı günümüzde Leningrad Ermitaj müzesinde cam çerçeve içerisinde teşhir edilmektedir. Kare şekline yakın halının boyutu 1.83x2⁵ metredir (Yetkin, 1974: 12).

unsuru ifade etmenin haricinde Hun Devleti'ndekine benzer bir şekilde, içinde Türk kavimlerinin yer aldığı bir milletler konfederasyonunu ifade etmektedir. Bu topluluklar bir zamanlar doğudan gelmiş olsalar, İskit topluluklarını Karadeniz'in kuzeyindeki bölgelerle irtibatlı saymak, diğer bölgelerdeki bozkır topluluklarını bu kavrama dâhil etmemek daha doğru bir anlayış olmaktadır. İskitlerin vaktiyle doğudan geldikleri teziyle ilgili net bilgi bulunmamaktadır. Onların hangi bölgede yaşadığını tespit etmeden İç Asya ve Sibirya'daki sanat ve arkeoloji varlıklarını İskitlere mal etmek bilimsel bir tavır olmamaktadır. Daha fazla bilgi için bkz. (Çoruhlu, 2020: 141-142).

³ 1949 yılında açılan Pazırık kurganı genel olarak bölgedeki diğer kurganların özelliklerini göstermektedir. Daha fazla bilgi için bkz. (Çoruhlu, 2019: 142).

⁴ Bu bölge tüm Asya'dır. Bölge sıcaktır ve 30°'nin altında hasır kullanılmaktadır. Bu yüzden halı gibi hem kalın hem de ısıtıcı olduğundan böyle bir zemine ihtiyaç duyulmamaktadır. 45°'nin kuzeyinde kalan soğuk ve ormanlı bölgelerde ise hayvan postu kullanılmaktadır. Bu 15 derecelik bölgenin doğusunda keçe örtüler bulunmaktadır. 15 derecenin batı kısmı ise düğümlü halının vatanıdır. Eskiden burada avcı göçebe olarak yaşayan kavimler avladıkları hayvanların postlarını kullanmışlardır. Ancak göçebe hale gelen çobanlar dokumaya hayvan yünlerinin uçlarını dışarı doğru sarkıttığı düğümler atarak suni postu yani halıyı keşfetmişlerdir (Yetkin, 1974: 11-12).

⁵ Halının boyutuyla ilgili birçok yayında farklı iddialar bulunmaktadır (1.83 m x 1.96 m, 1.83 m x 2.00 m, 1.90 m x 1.98 m, 1.89 m x 2.00 m) daha fazla bilgi için bkz. (Tekçe, 1993: 28).

Resim 2.2. V. Pazırık kurganının mezar odası planı ve bulunan eşyaların yeri, 6 numaralı eşya Pazırık halısıdır (Tekçe, 1993: 20).

Bu halı ilk defa 1953 yılında yayınlanmış ve büyük ilgi toplamıştır. Çok ince yün kullanılarak dokunan halı, 10 cm.²'de 36.000 gördes düğümü ile sonrasında erişilemeyecek ustalıkta üretilmiştir. Prof. Dr. Kurt Erdmann halıdaki düğümün Gördes düğümüne benzediğini fakat “Noppen” havlı dokuma tekniğinde yapılmış olduğunu ileri sürmüştür. Halının bordürlerinde grifon, ren geyiği ve süvari figürleri, Zeminde lotus-palmetli kare dolgular halının çeşitli etkilere açık olduğunun göstergesidir (Aslanapa, 2005: 16; Yetkin, 1974: 12).

Prof. Dr. Oktay Aslanapa (2005) halının menşei hakkında “Rudenko, kurgandaki eşya ile halıyı İskitler’e mal ederek MÖ 5. yüzyıla tarihlendirmiştir. Daha sonraki yayınlarda Ghirsman ve Bussagli, MÖ 4-3. yüzyıllara koymuşlar, nihayet Mongait, birçok araştırmacının MÖ 3. yüzyıl ile İsa’nın doğumu arasındaki yıllara tarihlendirmeyi uygun bulduğunu belirtmiştir. Daha sonra J. Zick-Nissen ise, halının MÖ. 5. yüzyılda Susa ve Frigya arasında herhangi bir merkezde yapılabileceğini, sanat geleneklerinin Kuzey-Batı İran’ı işaret ettiğini ileri sürmüştür. Bununla beraber, ölülerin gömülmesi âdetleri, mumyalanmış ölülerin tipleri ve Altay bölgesinin tarihi ile komşu kurganlarda çıkan diğer eserler karşılaştırılınca, halının Asya Hunları’na ve MÖ 3-2. yüzyıllara mal edilmesi akla yatkın gelmektedir” şeklinde ifade etmiştir.

Halı üzerinde kümeleşen tartışmalar halen süregelmektedir. Lettenmair, Rudenko, Aslanapa, Yetkin, Coen and Duncan, Marits, Diyarbakirli ve diğer araştırmacılar halının Türk düğümü ile yapıldığını ifade etmişlerdir. Hatta Rudenko

eserinde halıda kullanılan ilmeğin iki çözgü ipliğine bağlandığından bahsetmiştir. 10 cm.²'de 3600 düğümünden bahseden Rudenko ayrıca Türk düğümü şemasını göstermiştir (Görgünay, 2007: 4).

Pazırık halısından sonra, Sir Aurel Stein tarafından Doğu Türkistan'da bulunan halılara kadar büyük bir zaman boşluğu görülmektedir. Pazarık buluntusunun keşfinden 45 yıl kadar önce Aurel Stein 1906-1908 yıllarında Doğu Türkistan'da Lou-Lan kuyu mezarından ve Lop-Nor'da bir Bu'dha tapınağında yapılan kazılarda halı parçalarını bulmuştur. (Deniz, 2000: 20; Stein, 1907: 337; Stein, 1912: 380-385). Bu halılar tek argaç üzerine düğümlü teknikte yapılmıştır. Argaç ve arışları doğal renkte kaba ve sert yündendir. Bazı halılarda her düğüm sırasından sonra beş sıra arış geçirilmiştir. Desen olarak basit geometrik şekilli dikey, yatay, zikzak, baklava, kanca ve bitkisel motifleri anımsatan motifler yer almaktadır. Renkleri mavi, kırmızı, yeşil, sarı, kahverengi ve çeşitli tonlarıdır (Yetkin, 1974: 13).

Birkaç yıl sonra 1913'te A. Von Le Coq Turfan araştırmaları esnasında Kuça'nın batısında Kızıl'da başka bir düğüm teknikli halı parçasını keşfetmiştir. Bu parça yine Aurel Stein'in bulduğu parçalara benzer sert, kalın boyasız yünden bükülmüştür. Arışlarla tek argaç üzerine düğümlüdür. Fakat bir atlamalı argaçlar üzerine ince yün iplikten düğümlerle zenginleştirilmiştir (Aslanapa, 2005: 19).

Doğu Türkistan'da keşfedilen halı parçalarının teknik açıdan benzerleri 1935-1936 yılları arasında C.J. Lamm tarafından yapılan kazılar sonucu Kahire (Fustat)'de bulunmuştur. Abbasiler dönemine tarihlendirilmektedir. Bu dönemde başkent Samerra (838-883), Türklerin kendi gelenekleriyle yaşadığı önemli bir merkezdir. Bu nedenle bu halıların Samerra'da dokunduğu fikri ağır basmıştır (Türkmen, 2020: 4; Aslanapa, 1987b: 10). Fustat'ta bulunan tek argaca düğümlü iki halı parçası⁶, tek argaçlar üzerine sıralanmış kısa yün ipliklerle Doğu Türkistan'daki parçaların tekniğindedir. Halılar baklavalardan oluşan geometrik kompozisyonuyla Türk halılarındaki örneklere benzemektedir (Aslanapa, 2005: 20).

⁶ 1. Halı parçası: Yün halıdan parça, 30,5x13 cm.. 9. yüzyıl, İsveç Gothenburg Röhs Museum, argaç ve arışlar pamuk iplikten her düğüm sırasından sonra 2 arış atılmıştır. Düğümler yün iplikten tek argaca bağlı Gördes düğümü şeklindedir. 10 cm.²'de 55 yatay, 39 dikey, 2145 ilmektedir.

2. Halı parçası: Yün halıdan parça, 29x32 cm., 9. yüzyıl, Stockholm National Museum, argaç ve arışlar keten iplikten, 10 cm.²'de 30 yatay, 29 dikey, 870 ilmek bulunmaktadır. Daha fazla bilgi için bkz. (Durul ve Aslanapa, 1973: 17).

Anadolu’da Türk halı ve diğer dokumalar Selçuklu döneminde başlamıştır. Bu devir 1070’ten 1400’e kadar devam etmiştir (Özbel, 1945: 7).

Vasfi Kotan’a (1949) göre; *El ile halı örme san’atı Türkiye’de takriben yedi asırdan beri mevcuttur. O zamanlar bu san’at garp memleketlerinde meçhüldü. Yakın ve uzak şarktan dönen Marko Polo, 1298 tarihinde bu san’attan hayret ve merakla bahseden ilk Avrupalı olmuştur. Türk halılarının incelik ve zarîf renklerinden takdirle bahsetmiştir. Halı san’atı evvelâ Sivas ve Diyarıbakır muntakalarında, XIII nci asırda da payitahtları Konya olup Anadolu’da hüküm süren Selçuk Sultanlarının en kuvvetli zamanında başlamıştır. 1220 tarihinde Konya’da ikmal edilen Alâeddin Camii üç dört halı ile tefriş edilmiştir. Bunlardan bazı parçalar, XIII cü asra atfedilen ilk ve en eski Türk halıları olarak tanıtılmıştır.*

Anadolu Selçuklularının merkezi Konya’da keşfedilen Selçuklu halıları, Türk halı sanatının düzenli ve sürekli gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bu halılar Dünya halı sanatında hakikî Gördes-Türk düğümü ile dokunmuş ilk halılardır. Bu halıların 8 tanesi 1905 yılında Alman konsolosluğundan görevli Lovyet tarafından Konya Alaeddin camiinde bulunmuştur. Günümüzde İstanbul Türk ve İslâm Eserleri Müzesinde sergilenen bu halıların üçü çok eskimiş ve bütün halde büyük ebatlı halılardır. Diğer beş halıdan üç tanesi küçük boy halılardan kalma ve büyük parça halinde, iki tanesi ise büyük boy halılardan kalma küçük parçalardan toplamda 8 adettir (Yetkin, 1974: 15).

Bu halılar büyük ebatlı olup en büyüğü 15 m² ölçüsündedir. Renk ve süsleme açısından zenginliğe sahip bu halılarda zemin genellikle koyu mavi ve koyu kırmızıdır. Açık ve koyu sarı ile açık yeşilde vardır. Çok az renk kullanılmasına karşın aynı rengin farklı tonları büyük zenginlik etkisi oluşturmuştur. Kompozisyonu oluşturan motifler; baklavalar, sekiz köşeli yıldız, uçları çengellerle çevrili sekizgenler ve geometrik şekillerdir. Geometrik şemaya uygun bitki motifleri de halılarda yer almıştır. Zemin kompozisyonu basit şekillerin yanyana ve üst üste sıralanmasından ibarettir. Bunun dışında Konya Selçuklu halılarının en karakteristik özelliğini yansıtan geniş bordürlerdeki iri kûfî⁷ yazılardır. 1905 yılında Konya Alaeddin Camii’nde bulunan

⁷ Kûfî bordürlerde dar ve uzun kenarlar düzüne uzatılmakta ve aralarında hiçbir bağlantı bulunmamaktadır. Sonraları örgülü ve çiçekli kûfî bordürler halinde gelişerek 14. ve 15. yüzyıl minyatürlerinin halı tasvirlerinde, İspanya ve erken Kafkas halılarına varıncaya kadar etkisini göstermiş olan Kûfî bordürleri büyük ölçüde dekoratif zenginlik kazanmıştır (Aslanapa, 2005:27).

halıların camiin genişletildiği 1221 yılından sonra Sultan Alaeddin Keykubad tarafından dokutulup camiye vakfedildiği düşünülmektedir. İnce olmayan düğüm sıklığı m²'de 80 ile 100 bin arasındadır. 3 metreye kadar ebatlı olan bu halıların dokunması büyük atölyeleri gerektirdiğinden aynı şehirde üretildiği düşünülmektedir (Aslanapa, 2005: 26-27).

Resim 2.3. 681 Envanter numaralı Konya Selçuklu halısı, 13. yüzyıl, Türk ve İslam Eserleri müzesi (URL 1)

Anadolu Selçuklu halılarını 1930 yılında R. M. Riefstahl tarafından Konya'da Beyşehir Eşrefoğlu camiinde bulunan halı parçaları takip etmiştir. Bu 3 parça halı⁸ Konya halılarına teknik ve desen açısından benzerlik göstermektedir (Yetkin, 1974: 21-22).

1935-1936 yıllarında yapılan araştırmalarda 13. 14. ve 15. yüzyıllara tarihlendirilen parçalar halinde 100'den fazla Anadolu halısı keşfedilmiştir. Bu halılar çoğunlukta İsveç müzeleri olmak üzere dünyanın çeşitli müze ve koleksiyonlarına gönderilmiştir. Anadolu'dan Mısır'a ihraç olan bu halıların C. J. Lamm çok azını yayınlamıştır. Lamm bu parçaların Fustat'ta çoğunlukla çöplüklerden ve mezarlardan

⁸ 1. Halıdan küçük parça, Env. No. 867, 1.16 x 0.49 m, 13. yüzyıl, Argaçlar: Çift bükümlü tabii beyaz yün iplik, Arışlar: az bükümlü tek kat kalınca pembe yün iplik, Düğümler: Gördes 10 cm.²'de 29 yatay, 24 dikey, 726 ilmek bulunmaktadır.

2. Halı parçası, Env. No. 867, 1.70 x 2.54 m, 13. yüzyıl, Argaçlar: Çift bükümlü tabii beyaz sert yün, Arışlar: tek bükümlü pembe yündür. Her düğüm sırasından sonra 2-2-3-2 arış geçirilmiştir. Düğümler: Bükümlü kalın yünden. Gördes düğümü soldan sağa hafif meyilli, 10 cm.²'de 28 yatay, 24 dikey, 627 ilmek bulunmaktadır.

3. Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nde keşfiliip Konya Mevlâna Müzesine getirilen tahminen beş metre uzunluğunda, Selçuklu halısından kalma küçük bir parça ile bordürün bir köşesi o tarihlerde yok olmuştur (Durul ve Aslanapa, 1973:30-34).

toplandığı iddiasında bulunmuştur. Gördes düğümlü bu parçaların yedisi Selçuklu halıları grubuna girmektedir. Sonuç olarak Selçuklu halıları sekizi Konya’da, üçü Beyşehir’de ve yedisi Fustat’ta olmak üzere 18 adettir. Bu 18 adet halı desen bakımından incelendiğinde genel itibariyle geometrik, kuvvetle stilize üsluplanmış bitki motiflerinden bir örnek, bordürlerinde ise kufi yazısından oluşan kompozisyona sahiptir. Bu halıların ortaya çıkmasında Beyşehir halılarını bulan Riefstahl⁹’in rolüde büyüktür (Aslanapa, 2005: 49-51).

14. yüzyıl’a tarihlendirilen Anadolu halıları¹⁰, genellikle Avrupalı ressamaların tablolarındaki tasvirlerden tanınmıştır. Anadolu’da Avrupa’dan sipariş yoluyla dokudukları bu halı grubuna hayvanlı halılar adı verilmiştir (Bi, 1976: 45). Hayvan figürlü halıları ilk defa K. Erdmann makalesinde düzenli bir şekilde ele almıştır. Bu halılarda zemin küçük veya büyük karelere bölünmüştür. Bunların içleri de kuvvetle üsluplanmış hayvan motifi¹¹ dolgulu sekizgenlerden oluşmaktadır. Bazı halılarda figürler geometrik bölümlerin dışındadır. Geometrik bölümlerin kullanılmadığı halılarda vardır. İlk örnekler bir ağacın iki tarafında kuşların karşılıklı veya arkaları dönük şeklindedir. İstisnai olarak iki ağacın ortasında kuş figürü halılarda görülmüştür (Aslanapa, 2005: 65). 14. yüzyılın sonu, 15. yüzyılın başına tarihlendirilen Anadolu halılarından en ünlüsü Wilhelm von Bode Berlin İslam Sanatı Müzesine satın alınmış “ejderha ile anka kuşu halısıdır (Franses, 2007: 45). Bu halılar tarihte Ming halısı olarak isimlendirilmiştir (Resim 2.4).

⁹ Daha fazla bilgi için bkz. (Aslanapa, 2005: 50).

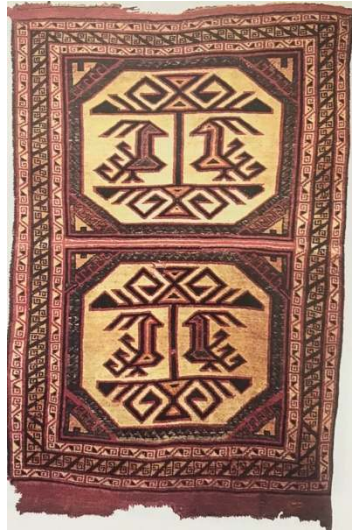
¹⁰ Beylikler dönemi halıları adıyla da bilinmektedir. Daha fazla bilgi için bkz. (Deniz, 2000: 26).

¹¹ Stilize hayvan figürleri durumlarına göre genellikle dört grubu ortaya çıkarmaktadır. I- Heraldik durumunda tek hayvanlar çift ve tek başlı kartal tasvirleri, II- Bir ağacın iki tarafından birer kuş figürü olan halı tasvirleri, III- Geometrik bölümlerin içinin tek kuş veya dört ayaklı bir hayvanla doldurulduğu, IV- Geometrik bölümler içinde hayvanlar çift olarak yerleştirilmektedir. Bunun bir ileri dönemlerinde hayvanların mücadele sahnesi görülmektedir (Yetkin, 1974: 27-28).

Resim 2.4. Ming halısı, 15. yüzyıl ilk yarısı veya ortası, Berlin, Staatliche Museen (Aslanapa, 2005: 77).

15. yüzyıl'ın ilk yarısında halı yüzeyi daha büyük parçalara bölünmüştür. Bunun yanında bu halılara İsveç'te Marby kilisesinde bulunduğundan Marby adı verilmiştir (Resim 2.5). Genel özelliği zemin iki kareye bölünmüş, karenin ortasındaki ağacın her iki yanına ikişer kuş yerleştirilmiştir (Bi, 1976: 45).

Resim 2.5. Marby halısı, Anadolu hayvan halısı, 15.yüzyıl yarısı veya ortası, Stockholm, Statens Historiska Museum, Env: SHM. 17.786). (Aslanapa, 2005: 78).

Hayvan figürlü halılar 16. yüzyılda tamamen kaybolmuştur. Bunların yerini aynı geometrik düzende yerleştirilmiş baklava ve sekizgen dolgular almıştır (Yetkin, 1974: 40).

14. yüzyıldan itibaren Anadolu Selçuklu Devletinin dağılmasıyla, Anadolu hâkimiyetinde söz sahibi olan Osmanlı Beyliği diğer kültür alanlarında olduğu kadar halıcılık alanında da Selçuklu geleneğini sürdürmüşlerdir (Deniz, 2000: 27; Sümer, 1984: 49-50). Bu dönemde eski halıcılık geleneği devam etmiştir. Bunun yanında yeni halı tipleri de ortaya çıkmıştır. Osmanlı devri Türk halıları; Erken Osmanlı Devri halıları, Klâsik Osmanlı Devri Halıları ve Geç Osmanlı Devri halıları olmak üzere üç grupta incelenmiştir (Deniz, 2000: 28).

Erken devir Osmanlı halıları olarak adlandırılan halılar 15. yüzyılın sonlarında Avrupalı ressamın tablolarında görülmektedir. Alman ressam Hans Holbein (1497-1543) tarafından resmedildiği düşünülen halılar “Holbein” adıyla halı literatürüne girmiştir (Türkmen, 2020: 8). Fakat düşünülenin aksine Hans Holbein bu halıları hiç resmetmemiştir (Aslanapa, 1997: 24).

Nalan Türkmen 2001 yılı yayınında holbein halılarını Orta Asya Türkmen halı desenleriyle karşılaştırmada halıların tasnifini I. Tip grup-küçük göllü Holbein, III. ve IV. Tip grup büyük göllü Holbein isimleriyle adlandırmıştır. II. Tip-grup lotto halıları farklılık arz ettiğinden değerlendirme yoluna gitmemiştir.

Türk halı sanatında bu halılar 15. yüzyıldan 16. yüzyıla geçişi sağlamıştır. Erken devir Osmanlı halıları grubuna giren bu halılar dört tipte tasnif edilmiştir.

I. Tip; Zemin küçük karelerden oluşmaktadır. Karelerin içi çevresi düğümlü şeritle konturlanmış sekizgenle doldurulmuştur. İçte kalan boşluk küçük bir sekizgenle ve köşeli yıldız motifiyle dolgulanmıştır. Karelerin birleştiği köşelerde çatallı rumi motifiyle baklava şeklini oluşturmaktadır. Baklavanın içinde artı biçimde dört palmetli dolgu yer almaktadır. Kompozisyon bir sıra sekizgen bir sıra baklavanın kaydırılmış ekseninde sonsuza sıralanmasını göstermektedir (Resim 2.6).

Resim 2.6. Holbein tipi halı, 16. yüzyıl başları, TİEM (Aslanapa, 2005: 113).

II. Tip; Şema olarak I. Tiple aynı olan bu halılarda, geometrik motiflerin yerine bitkisel motiflere yer verilmiştir. “Turkish Arabesque” adıyla da tanınan bu halılar, Lorenzo Lotto tablolarında tasvir ettiğinden Lotto halısı olarak da bilinmektedir.

III. Tip; Zemin büyük kare ve dikdörtgenlere ayrılmıştır. Bu karelerin içine sekizgenler yerleştirilmiştir. İçleri ise yine sekiz köşeli yıldız ve geometriye bitkisel motiflerle doldurulmuştur. Karelerin köşeleri kancalı üçgenle dolgulanmıştır. Zemin basit şekilde karelerin üst üste sıralanmasından oluşmaktadır. Bu kareler bordür çerçevesiyle birbirinden ayrılmıştır. Halıların erken örneklerinde esas bordürde örgülü kufi yazısı bulunmaktadır.

IV. Tip; III. tipin farklı varyasyonu olan bu halıların kompozisyonu, zeminde ortada büyük kare, karenin üstünde ve altında yanyana iki küçük kareden oluşmaktadır. Bu halıları diğer tiplerden ayıran özellik motiflerin sıralanmasında sonsuzluk prensibi yerine “gruplaşma” esas alınmıştır (Yetkin, 1974: 45-70).

III. ve IV. Tip büyük örnekli Holbein halıları Bergama halılarına zemin oluşturmaktadır (Aslanapa, 1987a: 108).

III. ve IV. Tip Holbein halısında kufiden gelişen bordürlerin yanında, çok çeşitli bordürlerde görülmektedir. Bu halılarda düğümler kabadır. 1m’de 100.000 bin ilmeyi geçmez. I. ve II. Tip Holbeinlerde ise 150.000 bin düğüme kadar çıkmaktadır. Gördes

düğüm tekniğiyle dokunmuştur. Bu tipteki halılar Batı Anadolu Bergama bölgesinde üretilmiştir. Bergama halıları olarak ilk iki tipin dışında 19. Yüzyılın sonu hatta günümüze kadar dokunmaya devam etmiştir (Aslanapa, 2005: 149-150).

15.-16. yy.'da Erken Osmanlı Devrinde başka bir halı grubu “Geometrik Halılar” veya “Çengelli Halılar”dır (Deniz, 2000: 30-31). Büyük ve küçük sekizgen kompozisyonlarıyla Holbein halıları ile bağlantılı fakat farklı motiflerin kullanıldığı diğer bir gruptur. Bu Anadolu halıları Crivelli ve Memling’in tablolarında tasvir edildiğinden onların ismini almıştır (Aslanapa, 2005: 151).

Osmanlı döneminde 16. yüzyıl’da Anadolu- Türk halıları altın çağını yaşamıştır. Bu yüzyılda büyük bir imparatorluk haline gelen Osmanlı devleti, ekonomik olarak zengindir. Bu dönemdeki üretilen halılar Klasik Osmanlı Devri halıları olarak anılmaktadır. Yine bu yüzyılda Osmanlı, İran ve Mısır ile olan siyasi ilişkilerden dolayı İran ve Memlûk sanatını yakından tanıma imkânı bulmuştur. Bu dönemde iki halı grubu ortaya çıkmıştır. Bunlar Saray halıları ve Uşak halılarıdır (Deniz, 2000: 31).

Klasik Osmanlı devri halılarının saray çevresinde dokunan örnekleri saray halıları adıyla tanınmıştır. Bu halılarda çözümlü ve atkı ipleri ipek, yün ve pamuk, düğüm ipleri yün ve pamuk malzemeden üretilmiştir. Saray halılarında Anadolu halılarından farklı olarak Gördes düğümü yanında İran düğümü de (sine) tercih edilmiştir. Bu halılar iplerinin kalitesi ve düğüm sıklığından dolayı elde kadifemsi yumuşak bir etki bırakmaktadır. Şema bakımından günümüz Hereke halılarına benzetilmektedir. Bu halılarda başlangıçta renk ve desen bakımından İran etkileri hâkimken sonraları Anadolu’ya özgün karakter kazanmıştır. Saray halılarında kırmızı, sarı, koyu mavi ve çimen yeşili renkleri görülmektedir (Deniz, 2000: 31).

Saray halılarında 16. yüzyıl İran halı sanatından ilham alınmış motifler vardır. Bunlar sivri kıvrık hançer yaprakları, palmet şekilleri ve tipik madalyonlardır. Bunun dışında Türk üslubunda natüralist lâle, sümbül ve karanfil çiçekleri birleştirilerek yeni bir halı deseni ortaya çıkarılmıştır (Yetkin, 1974: 104).

Bu dönemde saray sanatçılarına ehl-i hiref denilmiştir. 16. yüzyılda sarayda çok sayıda sanatçı mevcuttur. Kanuni döneminin ilk yıllarında sanatçıların sayısı 598 iken, 1566 yılında 636 kişiye ulaştığı kaynaklarda ifade edilmiştir (Deniz, 2000: 33; Çağman, 1988: 11-15).

Türk halı sanatında Selçuklu halılarından sonra ikinci parlak devir Uşak ve çevresinde dokunan halılarla başlamıştır.

Oktaç Aslanapa; (2005) *“Türk halıları içinde en büyük ve en tanınmış grup olan Uşak halıları, Avrupalı ressamın tablolarında sık sık tasvir edilip, 18. yüzyıl sonuna kadar çok tutulduğu halde, envanter kayıtlarında Uşak adı geçmez ve bunlar Türk halıları diye bilinir. Yerli kaynaklarda ise bu halılar 17. yüzyıldan beri tanınmaktadır”* şeklinde ifade etmiştir.

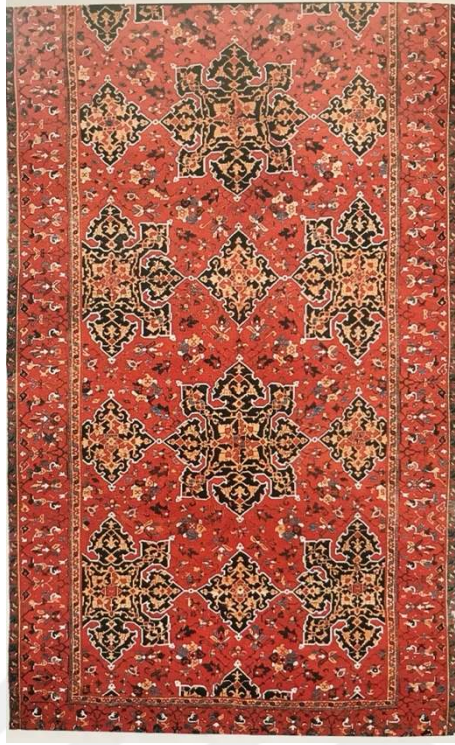
Vasfi Kotan; (1949) *“Türk İslâm müzesinde 15-16. Asırlara ait güzel halılar bulunmaktadır. Bu asırlara ait Uşak halıları vaktile 45-50 bin liraya satıldığı söylenmektedir. Uşak'ta ortalama olarak 1.500.000 liralık halı dokunmuştur. Halen burada 500 tezgâh olup 2000 işçi çalışmaktadır”* şeklinde ifade etmiştir.

Uşak halıları Türk sanatında çeşitli örneklerle sahip grubu temsil etmektedir. Bölge halılarının malzemesi tamamen yündür. Gördes düğümlü bu halılarda geometrik motiflerin yerine bitkisel motifler ve bu grubu temsil eden madalyon kullanılmıştır. Madalyon ilk defa 16. yüzyılda kullanılmaya başlamıştır. 15. yüzyılda dokunan halılarda madalyon şekli tespit edilmemiştir. Fakat madalyon 16. yüzyıl İran halılarının esas motifi olup, başarılı örnekler vermiştir. Bazı örneklerden madalyon fikrinin kitap sanatlarından halı sanatına geçmiş olduğu düşünülmektedir (Yetkin, 1974: 75).

16. yüzyılda Uşak çevresinde dokunan bu halılar, Madalyonlu ve Yıldızlı olmak üzere iki tiptir.

1- Madalyonlu halılar; bu halılarda ortada büyük bir madalyon köşelerde çeyrek madalyonların farklı şekillerde sıralanmasından oluşmaktadır.

2- Yıldızlı halılar; Madalyonlar yıldız şeklindedir. Bordürlerde bulut, iri çiçekler ve yazılar yer almaktadır. Bu halılarda renkler açık mavi, koyu mavi ve kırmızı, konturlar ise sarıdır (Bi, 1976: 47), (Resim 2.7).

Resim 2.7. Yıldızlı Uşak halısı, 16. yüzyıl, New York Metropolitan Museum of Art (Aslanapa, 2005: 113).

17. yüzyılda Uşak'ta klâsik dönemin devamı niteliğinde yeni halı tipleri ortaya çıkmıştır. Bunlar madalyonlu halılardan ve yıldızlı uşak halılarından gelişen halılardır. Yine aynı yüzyılda Uşak'ta Ejderli halılar adı altında yeni halı tipleri ortaya çıkmıştır (Deniz, 2000: 35).

Osmanlı İmparatorluğu 17. yüzyılda siyasî ve ekonomik alanda gücünü yitirmeye başlamıştır. Bu yüzyıl Osmanlı devletinin Batılaşma hareketlerinin de başladığını döneme rast gelmiştir. Politik alanlarda başarısızlığın aksine sanatın her dalında gelişme görülmüştür. Bu dönemde ortaya çıkan halılar Geç Osmanlı Dönemi Halılarıdır (Deniz, 2000: 35).

Beyaz zeminli¹² uşak halıları beyaz ya da açık krem zemin rengi ile karakteristiktir. İki grup halı çin bulutlu, palmetli bordürleri, tekniği ve çoğu özelliğiyle Uşak bölgesine aittir. 16. ve 17. yüzyıllara tarihlendirilen bu halılar, kuşlu ve çintemanili adıyla da bilinmektedir. Kuşlu halılar; gerçekte birbiri ile karşılaşan iki yaprağın arasındaki zemin renginin aldatıcı görünüşünden dolayı bu ismi almıştır. Bu

¹² veya post zeminli Uşak halıları diye anılmaktadır (Deniz, 2000:35).

halılar Uşak halılarından farklı bir geometrik düzene sahiptir. Yalnız motifler tamamen bitkisel olup rozet ve çiçekler arasında yer almıştır (Aslanapa, 2005: 187).

Beyaz zeminli halılar¹³ın daha küçük bir grubu çintemani adıyla, 3 pars benekli ve 2 kaplan çizgili halılardır. Bu düzen halının zeminin tamamında tekrarlanmıştır. Motifler mavi, kırmızı ve sarı renklidir. Bu motiflere 16. ve 17. yüzyıl Osmanlı hükümdarlarının kaftanlarında da yer verilmiştir (Aslanapa, 2000: 194). Türk halı sanatında başka bir halı grubu ise Manzaralı ve Kuşlu halılardır. Manzara tasvirli halılar Anadolu'da Kırşehir ve Kula'da dokunmuştur. Her iki bölge 17. yüzyıl sonlarında özgün ve nitelikli halıların dokunduğu önemli merkezlerdendir (Bayraktaroğlu, 1989: 76).

17.-19. yüzyılda Türk halı sanatında Kozak, Yunddağ ve Madra yöresinde (Bergama) dokunan halılar ün kazanmıştır. Seccade şeklinde dokunan bu halılar Bergama halısı¹⁴ olarak tanınarak piyasaya da bu isimle sürülmüştür (Deniz, 2000: 36).

Bu halılarda Selçuklu halılarının geometrik desenleri kuvvetle üsluplaşarak bitkisel desenler görülmüştür. Bergama halılarının 15. yüzyılda hayvan figürlü halılar ve holbein halılarının üç ve dördüncü tipiyle bağlantısı vardır. Zeminde üst üste sıralanan eşit büyüklükteki kareler içleri büyük sekizgenlerle dolgulanmıştır. Ortadaki sekizgenin çevresinde daha küçük sekizgenlerin gruplaştığı halılardır (Yetkin, 1974: 101).

Birçok yabancı ve Türk halı araştırmacısı bu halıların ihraç olduğu ve dokunduğu merkezin Bergama ve çevresi olabileceği kanaatine varmışlardır (Kayıpmaz ve Kayıpmaz, 2001: 50).

16.-17. yüzyılda Türk halı sanatındaki gelişmelerin yanında Anadolu'nun hangi yöresine ait olduğu bilinmeyen halılar vardır. Transilvanya adıyla bilinen bu halılara Anadolu'da yörük halısı adı verilmiştir. Günümüzde Romanya sınırları içerisinde bulunan bu halılar Transilvanya ve Erdel halısı olarak tanınmıştır. Bugün Macaristan müzelerindeki örnekler Erdelyi halıları şeklinde isimlendirilmiştir (Deniz, 2000: 31).

¹³ Bu halıların 1640 tarihli Narh defterinin yayınlanmasından sonra Uşak yakınlarında Selendi bölgesinde dokunduğu ispat edilmiştir (İleri, 2010: 51; Kütükoğlu, 1983: 178-179; Pazstor, 2007: 93).

¹⁴ Günümüze kadar birçok araştırmacı, bilim insanı ve koleksiyoner Bergama halılarını 2 devir, 18 grup ve 4 bölge halinde sınıflara ayırmıştır. Daha fazla bilgi için bkz. (Karaçoban, 2002: 59).

Transilvanya halıları bölgedeki kiliselerle öylesine özdeşleşmiştir ki, halı kaynaklarında “Transilvanya” olarak bilinmektedir. Başka ülkelere de ihraç olan bu halılar ihracat güzergâhında mutlaka Transilvanya’dan geçmiştir. Bu halı örneklerinin seksenden fazlası 1620-1680 yılları arasında Flaman ve Hollanda tablolarında tasvir edilmiştir. Transilvanya halıları Fransız, İngiliz, İsveçli, Alman ve Amerikalı ressamlarında tablolarında da görülmüştür. Fakat bu dokumalar Anadolu’da, doğuda Uşak, kuzeybatıda Bergama ve güneybatıda İzmir’de dokunmuştur ve çoğunluğu günümüze kadar Transilvanya’da muhafaza edilmiştir (Franses, 2007: 72).

Türk halı sanatında seccadeler grubu 15. yüzyılda dokunmuş ve günümüze kadar gelebilmiş en eski grup halılardır (Aslanapa, 2005: 215). Osmanlı Saray Halıları grubundan seccadeler kompozisyon, malzeme ve teknik bakımından başarılı örneklerle sahiptir. Mihrapların içerisi bazen boş bırakılmış, bazen de natüralist çiçek ve yapraklarla süslenmiştir. Nakkaşhane kültüründe uygulanan motifler diğer süsleme sanatlarındaki motiflerle aynıdır. En gözde seccadeler mihrap nişi tek renk olanlardır. Seccadelerin atkı ve çözgü malzemesi ipektendir. Havları ise pamuk ve yün malzemeden üretilmiştir. Uşak ve Gördes seccadeleri Saray seccadelerinin devam niteliğindedir. Bu seccadelerin mihrap sütunları, çiçek dolguları ve kandil motiflerinin yanı sıra bordürlerdeki natüralist çiçekler bile aynıdır (Aslanapa, 1993: 130).

17. yüzyılda Uşak halıları ününü kaybetmeye başlamıştır. Bu dönemlerde Batı Anadolu’da Gördes, Kula, Bergama ve Milas, İç Anadolu’da Lâdik, Kırşehir ve Mucur halıları meşhur olmuştur. Bu dönemde ortaya çıkan merkezler günümüze dek dokumacılıkta varlıklarını sürdürmüşlerdir (Deniz, 2000: 38).

19. yy.’da halıcılığın son evresi Hereke’de yaşanmış ve bu halılar “Hereke Halıları” adı altında toplanmıştır. Tanzimattan bir süre önce Osmanlı devleti Avrupa ülkeleriyle anlaşmalar yapmıştır. Bu anlaşmalar üzerine bu devletler Anadolu’da diledikleri gibi ticaret yapmaya başlamışlardır. Yabancı devletlerin ticaretiyle dokumacılık günden güne gerilemeye başlamıştır (Deniz, 2000: 47-48).

1843 yılında kurulan Hereke Fabrika-i Hümayunu’nun amacı bu gerilemeyi durdurmak ve sarayın tekstil ihtiyacını karşılamak olmuştur. Bu fabrika 1891 yılında sarayın halı ihtiyacını karşılamak amacıyla üretime başlamıştır. Başlangıcında küçük olan halı fabrikası 1892 yılında el halısının yanında makine halısı da üretmeye başlamıştır (Gezgör, 1999: 174).

Başlarda saray için kumaşlar üretme amacıyla kurulan bu fabrika da sonraları ticaret amaçlı dokumalarda yapılmıştır. Sultan Abdülhamit devrinde kurulan Halıhane’de 100 dokuma tezgâhı mevcuttur. Bu halıhaneye halı ustaları Sivas, Lâdik ve Manisa’dan getirilmiştir. Halıhanede dokunan halılarla birkaç yıl sonra ticarete de başlanmıştır. Bu halılar Avrupa’da hemen beğenilmiş ve ün kazanmıştır. Bu halılarda İran, Memlûk, Uşak ve diğer Anadolu seccadelerinin örneklerine benzer, kompozisyon bakımından bire bir örnekler görülmektedir (Aslanapa, 2005: 285-286).

Hereke Fabrika-i Hümayun’unda 1 cm.’de 6-12 düğümlü yün ve ipektan halılar dokunmuştur. Fabrikadaki dokuma işçileri 1400 düğüm karşılığında 1 kuruş almışlardır. Günde ortalama 5-6 bin düğüm dokuma yapan işçiler, Hereke’de 4.0 kuruş, Uşak’ta 2.5 kuruş, Isparta’da 2.1 kuruş ve Sivas’ta 1.8 kuruşluk dokuma yapmışlardır (Soysaldı ve Göksel, 2020: 188; Küçükerman, 1987: 55). Aynı yıllarda Şark halı kumpanyası¹⁵ İzmir, Uşak, Manisa, Muğla, Afyon, Burdur, Isparta, Kırşehir, Kayseri, Konya, Sivas, Maraş gibi şehirlerde halı dokutturmaya devam etmiştir (Deniz, 2000: 48).

Anadolu halı sanatında bir diğer halı grubu da “Feshane Halıları”dır. Bu grup halılar Hereke halılarının özelliklerini aynen yansıtmaktadır. Tek fark olarak bu halılarda genellikle tarih ve Feshane adı yazılmasıdır (Aslanapa, 2005: 297-298).

19. yüzyılda, geleneksel usullerle halı dokuyan eski halı merkezlerinin yanında, İç Anadolu Bölgesi’nde Karaman, Karapınar, Silile, Kavak (Konya), Yahyalı, İncesu, Tomarza, Bünyan (Kayseri), Bor, Çamardı, Maden (Niğde), Kırşehir, Yozgat, Sivas, Taşpınar (Aksaray) gibi yeni merkezler görülmüştür. Batı Anadolu Bölgesi’nde ise, Döşemealtı, (Antalya), Yağcıbedir (Balıkesir) Kozak, Yuntdağ (İzmir-Manisa), Ayvacık, Ezine (Çanakkale), Dazkırı (Afyon) gibi merkezler ismini duyurmaya başlamıştır. Bu yöreler dışında en az bu bölgeler kadar halı üretimi yapan merkezlerde mevcuttur. Günümüzdeki meşhur halı merkezleri aslında eski dokuma merkezlerinin devamı niteliğindedir (Deniz, 2000: 48).

¹⁵ 1913 yılında şirketin 8.156 tezgâhı ve bu tezgâhlarda çalıştırdığı 25.257 işçisi olduğu kaynaklarda yer almaktadır. Şirketin üretimi ise 1893’ten 1913’e 20 yılda 155.000 m² halıdan 1.087.000 m² halıya yükselmiştir. İngiliz şirketi evlerinden çalışan çok sayıda dokuyucuyu istihdam etmiştir. İstihdam edilen halkın dokuduğu, muhtarlar tarafından toplanan halılar şirketin yerel temsilcilerine ulaştırılmıştır. Daha fazla bilgi için bkz. (Ayata, 1987: 38).

İzmir’de 6 şirket 1908 yılında Anadolu halı üretimini eline almak istemişlerdir. Akabinde bu şirketler birleşerek The Oriental Carpet Manufactures Ltd. (Doğu Halıları İmalatçıları şirketi) ismini almışlardır. Bu şirket Anadolu’nun Osmanlı dönemindeki halı üretimi ve ihracatını ele geçirerek diğer halı şirketlerini ortadan kaldırmıştır (Deniz, 2000: 40).

2.3. Geleneksel Halı Üretiminde Kullanılan Hammaddeler ve Araçlar

Eski dönemlerde halı dokuyucular yünleri bükme ve boyama işlerini kendileri yapmaktadırlar. Sonraları bu işleri fabrikalar yapmıştır. Ülkemizde ilk yün ipliği üreten fabrika Feshane’dir. 1844 yılında Hereke fabrikası da ip üretmiştir, fakat asıl halı iplerini Isparta Borlo nahiyesinden Borlolu Abdullah yapmıştır (Kotan, 1949: 6).

Resim 2.8. İlmelik halı iplikleri (Kabalcı, 2022).

Eşberk’e (1939) göre; perakende halıcılıkta kullanılan hammadde yalnızca yündür. Şehir ve kasabalarda halıcılıkla uğraşan aileler hammaddeyi pazardan almaktadırlar. Köylü halkı ise kendi hayvanlarından bu malzemeyi elde etmektedirler. Her ikisinde de hammadde halıyı dokuyanlar tarafından eğrilip boyanmaktadır (Resim 2.8).

Halı ve düz dokumaların hammaddesi hayvansal (yün, ipek, kıl vb.) ve bitkisel (pamuk, kenevir vb.) liflerden oluşmaktadır. Yapağı, gelenekli olarak üretilen el dokuması halı, kilim ve düz dokumaların üretiminde en yaygın liftir. Koyunların ilkbahar yünleri denildiğinde akla yapağı gelmektedir. Hayvanlar kırılmadan önce akarsuda yıkanmaktadır. Bundan dolayı temiz olan sonbahar yünleri işlenmeye çok elverişlidir. Bu yünler rengi beyaz, elyaf boyu kısa olmasının yanında ince ve elastikiyete sahiptir. İlkbaharda kırılan yünler sonbaharda kırılan yünlere kıyasla daha uzundur (Öztürk, 2007: 21).

Halıcılık kullanıldığı hammaddeye göre lif işleyen el sanatları grubu içerisinde sınıflandırılmaktadır (Arlı, 1990: 17-18).

Anadolu'da halı coğrafyasında kullanılan çözgü, atkı ve ilme iplerinde kullanılan hammaddeler yörelere göre değişmektedir. Uşak halılarında çözgü ve ilme yün, atkı ise pamuktur. Sivas halılarında çözgü ve atkı pamuk iken, ilme ipleri yün malzemedir. Lâdik halılarında hammadde olarak çözgü pamuk, atkı ve ilme ipliği yün kullanılmıştır. Hereke halıların bir kısmında kullanılan çözgü, atkı ve ilme iplerinin tamamı ipektir. Bergama halıları ve gruplarında çözgü, atkı ve ilme iplerinde yün iplik tercih edilmiştir. Son dönemlerde “makine ipi” denilen sentetik malzemelerin karıştırıldığı yünler dokuyucular tarafından kullanılmıştır (Atış, 2020: 942), (Resim 2.9).

Resim 2.9. Yün çözgü ipi (Kabalcı, 2022).

Pamuk ip ise pamuk elyafından oluşan ince iplik katlarının bir araya getirilmesinden meydana gelmektedir. Halıların çözgü iskeletini oluşturan bu iplerin mukavemeti sağlam, kat adedi fazla ve çok bükümlü olması gerekmektedir. Atkı ipleri ise düğümlerin arasında sıkıştırıldıklarından çözgü iplerine kıyasla az bükümlü ve mukavemeti azdır (Yandımata, 1984: 424), (Resim 2.10).

Resim 2.10. Pamuktan atkı ve çözgü ipleri (Kabalcı, 2022).

Halı üretiminde kullanılan atkı sayısı iki veya üç adettir. Ülkemiz halılarında genellikle iki atkı kullanılmaktadır. Sadece Sivas tipinde ve Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde dokunan Hereke tipindeki halılarda 3 atkı kullanılmaktadır.

Alt atkı; varangelen ağacı aşağıda iken, halının ilme sırasının bitiminde, çözgüye dikey şekilde ve halının kalitesine göre tespit edilen atkı ipliği düz olarak geçirilmekte ve kirkitle sıkıştırılmaktadır.

Üst atkı; varangelen ağacı yukarıda iken ince atkı çözgünün arasından geçirilmektedir. Akabinde kirkitle ilmelerin arasına yedirilerek çekilmektedir.

Üst-kalın atkı; ince atkı atıldıktan sonra varangelen ağacı aşağı indirilir ve alt atkısının atıldığı biçimde çözgünün arasından geçirilir ve kirkit yardımıyla sıkıştırılır. Her atkı sırasında sıkıştırma ipi kullanılması gereklidir. Halk arasında sıkıştırma ipine ağ ipi de denilmektedir. Bu ipler sentetikten yapıldığı gibi halıda kullanılan çözgü ve kalın atkı iplerinin birkaç kat yapılması suretiyle bükülerek elde edilmektedir. Sentetik ağ ipleri daha dayanıklı ve uzun ömürlü olduğundan bu ipleri kullanmak ekonomiktir. Sıkıştırma ipi halılarda kullanılmadığı takdirde kirkit darbeleri üst ince atkıyı kesmesinin yanında ilmeye de isabet etmez. Sonuç olarak istenilen sıkıştırma gerçekleşmez. Bu yüzden tüm halı tiplerinde sıkıştırma ipinin kesinlikle kullanılması gerekir (Özel, 1986: 6-7).

El dokusu halılar hammaddesine göre; tamamen yünden dokunmuş halılar, yün ve pamuktan dokunmuş halılar: bu halıların çözgü ve atkısı pamuk veya yün veya her ikisi tek türden ve ilmeleri yünden üretilen halılar, ipek halılar ve ilmeleri sim ve sırmadan yapılmış ve aralarına kıymetli taşların yerleştirildiği halılar olarak tasnif edilmiştir (Aytaç, 1982: 122-123).

Özel (1989); Anadolu halılarında kullanılan hammaddeleri çözgü, atkı ve ilmeli iplerine göre 7 grupta tasnif etmiştir (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. Anadolu halılarında kullanılan hammaddeler (Özel, 1989: 20).

Halının Cinsi	Çözüğü	Atkı	İlmelik
Kafkas- Yahyalı- Taşpınar	Yün	Yün	Yün
Hereke, Isparta, Sivas, Bünyan,	Pamuk	Pamuk	Yün
Hereke, Kayseri	İpek	İpek	İpek
Hereke	İpek	İpek	Yün
Bünyan	Pamuk	Pamuk	Floş
Hereke	Pamuk	Pamuk	Yün/İpek
Kayseri, Hereke	İpek	İpek	Sim Sırma İpek

2.3.1. Tezgâhlar

Kaynaklara göre ilk dokuma tezgâhının dikey¹⁶ olduğu düşünülmektedir. Günümüz halı ve kilim tezgâhları da dik tezgâhların gelişmiş halidir (Yağan, 1978: 12-13).

Ülkemizde halı üretiminde üç tip tezgâh kullanılmaktadır. Bunlar sarma tezgâh, germe tezgâh ve yer tezgâhıdır (Özel, 1986: 9).

Anadolu'da halı tezgâhı yörelere göre farklı isimlendirilmektedir. Bunlar ıstar, hana, halı ağacı, ip ağacı, ağaç, mazmana'dır. Günümüzde ise daha çok tezgâh adı verilmektedir (Büken Oyman, 2005: 77).

Sarma tezgâhlar: bu tezgâhlarda çözgü ve dokuma alt ve üst leventlere sarıldığından sarma tezgâh ismini almıştır (Öztürk, 2007: 43).

Bu tip tezgâhlar genellikle Isparta, Burdur, Tokat ve Ceza ve Tevkif evleri atölyelerinde kullanılmıştır. Çözgüler bu tezgâhlar dışında başka bir aparatla çözüldükten sonra tezgâha aktarılmaktadır. Sarma tezgâhlar kendi aralarında ağaç

¹⁶ Tezgâhlar iki çatal sopa üzerinde bulunan yatay bir sopadan meydana gelmektedir. Çözgü iplikleri bu yatay sopa üzerine gerilmekte, serbest kalan uçlarına iplerin birbirine karışmaması ve düz durması için taşlar bağlanmaktadır. Bu tip tezgâhta çözgü ipleri el ile tek tek hareket ettirilmiş ve bu ipler arasından atkı ipliği yumak şeklinde geçirilmiştir (Yağan, 1978: 12).

sarma ve metal sarma tezgâhlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Özel, 1989: 22), (Resim 2.11).

Resim 2.11. Hereke tipi metal sarma tezgâhı (Kabalıcı, 2022).

Sarma tezgâhın parçaları yan tahtası, levant (merdane), gücü ağacı, gücü yatağı, varangelen, gücü kalıbı, gücü ağacı, varangelen, oturma tahtası, tezgâh yatağı, payanda, çapraz, köstek takozu, gerdirme makinası (manivela), eğri demir, doğru demir, kol demiri, köstek, çubuk demiri ve çengeldir (Öztürk, 2007: 43).

Levent (merdane): Çözügünün alt ve üstünü tutmaya yarayan, çözügünün gergin olmasını sağlayan parçaya denilmektedir. Levent alt ve üst olmak üzere iki adettir.

Gücü ağacı: halıların kaliteye göre çözüğü ayarını yapmak için kullanılmaktadır. Çözügüleri sabit tutmaya ve çapraz tellerin bağlı olmasına yaramaktadır.

Payanda: yan ağacın dik durmasını sağlayan destek görevindeki parçadır.

Çubuk demiri: kilimin alt ve üstünü tutma görevinde olan bu çubuklar çözügülerin iki ucuna takılmaktadır.

Takoz: levent demirini durdurmayı sağlayan parça kol demirine destek sağlamaktadır (Parlak, 2002: 36).

Varangelen: gücünden önce ağızlık açmaya yarayan çubuklardır (Soysaldı, 2009: 195).

Yan tahtası: tezgâhı ayakta tutan dik parçalardır (Deniz, 1997: 151).

Gerdirme makinası (mengenesi): küçük tezgâhlarda bir adet, büyük tezgâhlarda iki adet kullanılması gerekir. Halkalı eğri, halkalı doğru ve köstek çemberi yardımıyla çözügünün gerdirilmesini sağlar.

Halkalı doğru demir; gerdirilme işleminde üst levende açılan yuvarlak deliğe takılır. Üst leventin dönmesini durdurur. Ucunda gerdirme makinasının çengelinin geçmesine yarayan halka vardır.

Halkalı eğri demir; gerdirilme işleminde üst levente açılan yuvarlak deliğe takılır. Üst leventin dönmesini durdurur. Ucunda gerdirme makinasının çengelinin geçmesine yarayan halka vardır. Tezgâh büyüklüğüne göre bir veya iki adet takılmalıdır. Halkalı doğru demir ile yeteri kadar gerdirme işlemi yapılmadığı durumlarda halkalı eğri demir kullanılır.

Köstek (kol) demiri; halı dokuma ve sarma esnasında alt leventin dönmesine yarayan yuvarlak demirdir. Bu demir alt levente delinen deliklerden birine geçirilerek zemine ve takoz üzerine konarak kullanılmaktadır (Özel,1986: 13-15).

Germe tip (düz) tezgâhlar; Bu tezgâhlar metal ve ahşap olmak üzere iki türde üretilmektedir. Bu tezgâhların en önemli özelliği alt ve üst leventler kendi etrafında dönmemektedir. Alt levent aşağı yukarı şekilde levent yuvasında hareket etmektedir. Alt leventin sabitleştirilmesi metal tezgâhlarda yan dikmelerde bulunan gerdirme sistemiyle, ahşap tezgâhlarda ise kama (takoz) ve vidalı geri demiriyle yapılmaktadır. Dokuma işleminden önce çözümler tezgâh üzerinde çözülmemektedir. Dokuma ilerledikçe tezgâh gevşetilip, dokunan kısım arkaya doğru kaydırılmaktadır. Sonrasında sıkılarak önceki gerginliğe ayarlanmaktadır. Bu tezgâhların başka bir özelliği ise istenen ebatta halı dokuma imkânının olmamasıdır (Resim 2.12).

Resim 2.12. Ahşap germe tezgâhı, NEGSF Arşivi, (Kabalıcı, 2022).

Germe tip tezgâhların parçaları; yan tahta (ağacı), vidalı gergi demiri, alt ağız ağacı, üst levent (merdane), yumak (yün ipi) alt gücü ve mastar ağacı, çözgü ipleri, orta destek, kama (takoz), orta levent (merdane), anahtar, dik destek, gücü ağacı alt takozu, gücü ağacı, oturma tahtası, varangelen ağacı, takoz (oturak takozu)'dur (Öztürk, 2007: 44-45).

Yer tezgâhları; bu tezgâhları genellikle konar-göçer aşiretler kullanmaktadır. Yer tezgâhında yan tahtalar yoktur. Bunun yerine toprağa çakılmış dört kazık bu görevi görmektedir. Kazıkların yuvalarına silindir biçimindeki takılan sırkalar tezgâhın ön ve arka leventini (merdane) oluşturmaktadır. Çözgüler silindir şeklindeki levende çözülmemektedir. Dokumaya başlamadan önce gücü ağacı gücülenmektedir. Akabinde ağızlık, zincir ve kilim dokuması yapılmaktadır.

Bu tipteki tezgâhlarda gerdirme aparatları kullanılmaktadır. Dokuyucu çözgünün üstüne oturarak halıyı dokumaktadır. Bu sayede dokuyucunun ağırlığı çözgüleri gerdirmektedir. Dokuma yapılırken üst levent çamur ile sıvanmaktadır. Bu durum çözgünün dağılmasını engellemektedir (Özel, 1986: 17).

2.3.2. Yardımcı araçlar

Geleneksel dokuma üretiminde, hammadde eldesinden iplik yapımı, boyama işlemi, dokuma öncesi, esnası ve bitim sonrası işlemlere kadar farklı araçlar kullanılmaktadır. Koyundan yün elde etmede kullanılan kırklık (kırkım makası), iplik yapımından faydalanan öreke, iğ, teşi, kirman, çıkırık, dokuma esnasında kullanılan bıçak, makas, kirkit ve cımbaz bu araçlara örnektir (Öztürk, 2007: 34).

Öreke (tengirek); yün eğirme esnasında kolun yorulmaması için yapağın ucuna tutturulan diğer ucuda bele geçirilen çatallı ahşap alete öreke adı verilmektedir (Öztürk, 2007: 42).

İğ (teşi); iplik yapmak (eğirmek ve katlamak) için kullanılmaktadır. 20-30 cm. uzunluğunda yukarıdan aşağıya doğru kalınlaşan aletin alt ucuna ağırşak takılıdır.

Kirman (eğirtmeç-eğirteç); 20-25 cm. uzunluğundaki alet ip eğirmede kullanılmaktadır. Bir çubuğa (+) şeklinde geçirilmiş iki ahşap parçadan oluşmaktadır (Resim 2.13).

Resim 2.13. Kirman, NEGSF Arşivi (Kabalıcı, 2022).

Çıkırık; bu alet yünün iplik haline getirilmesinde kullanılmaktadır. Ahşap veya demirden imal edilmiştir. Kol ve ayak yardımıyla döndürülen kasnak ve bu kasnağa bağlı dönen, eğrilen iplerin sarıldığı milden (iğ) oluşan iplik eğirme aletidir (Özel, 1986: 35-42), (Resim 2.14).

Resim 2.14. Çıkırık, NEGSF Arşivi (Kabalıcı, 2022).

Halı makası; ülkemizde halı dokumacılığında kullanılan makaslar yörelere göre değişik şekillerde üretilmektedir. Bu makaslar Kayseri yöresinde kullanılan kavisli

makaslar, ayarlı makaslar (halı hav yüksekliğine göre ayarlanan), ipek halı makasları, tesviye makaslarıdır (Özel, 1986: 22), (Resim 2.15).

Resim 2.15. Halı makası (Kabalcı, 2022).

Bıçak; halıya atılan ilmeleri kesmede kullanılmaktadır (Resim 2.16).

Resim 2.16. Bıçak (Kabalcı, 2022).

Kirkit; Istar tezgahlarında üretilen dokumalarda çözgülerin üzerine yerleştirilen atkı ipliklerini sıkıştırmada kullanılan alettir (Soysaldı, 2009: 193). Kilim dokumalarda kullanılan kirkitler halıdakilerden farklıdır. Halı dokumalarda kullanılan kirkitler 10 cm. genişliğinde olabilmektedir. Kilimde ise 4-6 cm. genişliğindedir. Kilim kirkitlerinin dişleri metal veya ahşaptan üretilmiş olup 5-6 diş sayısındadır (Soysaldı, 2009: 21), (Resim 2.17).

Resim 2.17. Kirkitler (Kabalcı, 2022).

Cımbar (cımbar); dokuma tezgâhındaki ürünü gergin tutma işine yarayan, dokumanın enine göre ayarlanabilen iki parçadan oluşan alettir. Bu parçalar 5-6 cm.

eninde ve 3-5 mm kalınlığında olup, iki ucunda dokumaya girebilmesini sağlayan tarak gibi dişler bulunmaktadır (Öztürk, 2007: 35).

Ağırşak; yün ve pamuğun iplik haline getirilmesinde kullanılan iğ'in kendi ekseninde dönmesine yarayan ahşap ve taş ağırlıklı araçtır (Resim 2.18).

Resim 2.18. Ağırşak, NEGSF Arşivi (Kabalcı, 2022).

Gülcen (gülecen); yumak yapmak için iplik çilelerinin geçirilip ipliği makaraya ya da masuraya sarma işine yarayan silindirik şeklindeki araçtır (Öztürk, 2007: 35-37), (Resim 2.19).

Resim 2.19. Gülcen, NEGSF Arşivi (Kabalcı, 2022).

Yün tarağı; koyundan kırkılan yünlerin yıkanıp kurutulduktan sonra tarandığı alettir. Tarakta taranan yapağının elyafı aynı yönde birbirine paralel olmalıdır. Eğirme işleminden önce elyafların elyaf yönleri de dikkate alınarak temiz bir yerde yan yana ve üst üste gelecek şekilde koyulması gereklidir. Bunun sebebi eğirme işlemi esnasında elyafın karışmasını önlemektir (Öztürk, 2007: 43), (Resim 2.20).

Resim 2.20. Yün tarağı, NEGSF Arşivi (Kabalcı, 2022)

2.4. Halılarda düğüm şekilleri

İlme; halı dokuma esnasında her çözgü çiftine yün, ipek ve floş iplikleri bağlanarak yan yana getirilmesi esasına dayanmaktadır.

Halılarda dört tür düğüm kullanılmaktadır. Bunlar Türk düğümü (Gördes-çift düğüm-kapalı ilme) ve İran ilmesi (sine ilmesi, tek düğüm, açık ilme)'dir. Bu düğümlerin yanında Hekim düğümü (Isparta düğümü) ve tek arış üzerine düğüm gibi ilme şekilleri de vardır (Deniz, 2000: 73; Anonim, 1997a: 18).

Azerbaycan halı sanatında da ilme konusuna geniş yer verilmiş olup, Kübra Aliyeva; “*Ma’lûm olduğu gibi Doğuda havlı halı dokusunda çok eski zamanlardan beri iki ilme-düğüm formu tatbik edilir. Bu ilimlerin biri “güllabi” ikincisi “dolama ilme” diye adlandırılır. Gullabi ilmeye aynı zamanda “Türkbaf” (Türk sayağı) dolama ilmeye aynı zamanda “Farsbaf” (Farsayağı) da demektedirler. Şimdi Avrupa’da Türk ilmesi simetrik ilme, Fars ilmesi asimetrik ilme diye adlanır*” şeklinde ifade etmiştir (Ulusoy Aliyeva, 1998: 35).

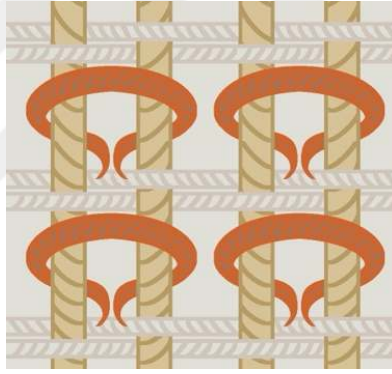
2.4.1. Türk (Gördes) düğümü

Gördes veya Türk düğümü; Manisa’nın kazası olan Gördes aynı zamanda bir halı merkezi olduğundan bu düğüm şekline adını vermiştir. Bu düğümde renkli yün ipliğinin bir ucu bir arışın, diğer ucu da yanında bulunan arışın üzerine

düğümlemektedir. Düğümlerin yönü arış ve argaçlara göre değişiklik göstermektedir. Arışların iki düzeyde olduğu durumlarda düğümler simetrik olmamakla beraber sağa ve sola¹⁷ eğimlidir (Resim 2.21).

Gördes düğümü ile üretilen halılar dayanıklıdır. Bu düğümler genellikle geometrik, üsluplanmış ve köşeli desenlere daha uygundur. Gördes düğümü halı sanatında Türk ve Kafkasya halılarında ayrıca bazı İran ve İngiliz halılarında kullanılmıştır (Aytaç, 1982: 135).

Görgünay (2005), alan araştırmasında geve/tülü/tülüce/filikli, hopan ve hırsek gibi farklı isimlerle bilinen sun'î post görünümündeki dokumaların halı gibi dokunduğunu ve ilmelerinde Türk düğümü kullanıldığını tespit etmiştir. Anadolu'da tüm kasaba ve köylerde dokunan halılar Türk düğümüyle yapılmıştır.

Resim 2.21. Türk (Gördes) düğümü (Kabalcı, 2022)

2.4.2. İran (Sine) düğümü

Sine adını batı İran'daki bir yerden almaktadır. Sine düğüm¹⁸ şeklinde düğüm ipinin yalnız bir ucu çözgü etrafına sarılır, diğer ucu ise sarılmadan yanı başındaki çözgünün arkasından üste geçirilmektedir. Sarılan çözgü sağda ve solda olabilmektedir. Sonuç olarak sine düğümü iki değişik şekil göstermektedir. Çözgüler

¹⁷ Bazı kaynaklarda yer alan bilgilere göre; İç Anadolu'da yapılan düğüm şeklinde ilmeli iplik, çözgü çiftinin önce öndeki teline, sonra arkadaki teline bağlanmakta olduğu belirtilmektedir. Bu halının görünümünde ve kalitesinde bir değişiklik meydana getirmemektedir. Ancak İç Anadolu'da atılmakta olan düğüm çeşidinde ilme yönü sol tarafa dönmektedir. Makas sağ taraftan kullanıldığından dolayı ipliklerin kesiminde zorluk çekilmektedir (Özel, 1986:8).

¹⁸ Bu düğüm şekli “açık düğüm” veya “tek bağlama” olarak da adlandırılmaktadır (Özel, 1986:8).

iki düzeyde olursa üstteki arış düğümlenmektedir. Buna göre düğümlerin yönü de değişmektedir (Resim 2.22).

İran, Türkistan, Hint ve Çin halılarında kullanılan sine düğüm şekline, bazı Türk halılarında da rastlanılmaktadır. Bu düğüm şeklinde düğüm iplikleri birbirine yakın olduğundan halılar daha yumuşak ve renkleri oldukça parlaktır. Fakat düğümlerin bir ucu serbest biçimde bırakıldığı için Gördes düğümlerine nazaran halıların mukavemeti azdır.

Resim 2.22. İran (Sine) düğümü (Kabalcı, 2022).

Tek arış üzerine bağlanan düğümler; bu düğüm diğer yukarıda bahsedilen düğümlere kıyasla daha az tercih edilmiştir. İspanya halılarında ve Quedinburg'da Orta Çağ Avrupa duvar halılarında bu düğüm şekline rastlanılmaktadır. Teknik olarak düğüm ipi çözgünün etrafında bir defa düğümlenir ve uçları üste çıkarılmaktadır. Bu teknikte düğüm sıralarının düzeni de değişiklik arz etmektedir. Aynı sıradaki düğümlerde alternatif olarak birer çözgü boş bırakılmaktadır. Her düğüm sırasında boş çözgüler bir üst sırada yer değiştirmektedir. Doğu Türkistan'ın eski kültür merkezlerinde bulunan halılarla ve Fustat'ta bulunan bazı halı parçalarında sine düğüm tekniği uygulanmıştır (Aytaç, 1982: 135-136).

Hekim düğümü; tek arış üzerine atılan Isparta düğümü olarakta adlandırılan düğüm şeklidir. Özellikle kıvrık hatların dokunmasında kullanılmaktadır (Deniz, 2000: 73). 19. yüzyılda üretilen Hereke halılarında Gördes düğümü ile beraber Hekim düğümü tercih edilmiştir. Dönemin halılarının çiçek dolgularında, Çin bulutlarında, rumîlerde ve yazılarda kıvraklık sağladığı için Gördes düğümüne yardımcı olarak hekim düğümü kullanılmıştır (Aslanapa, 2005: 287).

2.5. Gelenekli Halı Dokuma Aşamaları

Ülkemizde gelenekli el dokusu halıların üretiminde bir dizi aşamalar vardır.

2.5.1. Çözügünün hazırlanması

Çözügü hazırlamadan önce çözügü ve çözügü aletini tanıtmak gerekmektedir.

Çözügü (arış): halının iskeleti görevinde olan, dokumaya başlamadan önce gerilen dikey ipliklerdir (Öztürk, 2007: 55).

Çözügü aracı (aleti): tezgâh dışında çözügüsü çözülen dokumalarda, halının boyuna göre çözügüyü hazırlamak için kullanılan bir tarafı hareketli diğer tarafı sabit dikey çubuklara denilmektedir (Kahvecioğlu Sarı, 2021: 378). Günümüzde çözügü aletlerinin demirden¹⁹ yapılanları da vardır.

Halının temelini oluşturan çözügüler oldukça önemlidir. Bu yüzden çözügü demiri kullanarak çözügülerin atılması gerekmektedir. Çözügüler iki demir arasında eşit gerginlikte ve çapraz şekilde atılmaktadır. Çözügüler demirlere sarılırken her iki tarafta da sırasıyla zincir çekilmektedir. Çözügüler borulardan çıkartılarak tezgâha aktarılmaktadır (Kahvecioğlu Sarı, 2021: 378).

Resim 2.23. Çözügü aletiyle çözügü hazırlama işlemi, NEGSF Halı atölyesi (Kabalcı, 2022).

¹⁹ Ülkemizde değişik şekillerde çözügü çözme usulleri vardır. Bu usullerden biri profil demirden yapılmış çözügü aparatının üzerinde çözügü çözülmesidir. Daha fazla bilgi için bkz. (Özel, 1986:21).

2.5.2. Çözügünün tezgâha aktarılması

Başlangıçta çözügülerin tezgâha bağlanmasına yarayan demir çubukları ölçülmektedir. Alınan ölçü dokunacak halının en ölçüsünden çıkarılarak ikiye bölünmektedir. Yanyana getirilen çubuklarda fazlalık kısımlar ve 10 cm.'lik bölümler işaretlenmektedir. 10 cm.'e düşecek çözügü sayıları hesaplanarak çubuklara geçirilerek bağlanmaktadır. Örneğin 60x60 kalite halılarda 10 cm.'e 60 çözügü gelmektedir (Özel, 1986: 24).

Çözügü iplikleri tezgâha aktarılırken çaprazın bulunduğu üst çubuk demirinin orta noktası üst leventin ortasına denk getirilerek takılır. Üst çubuk demiri levente sabitlenir. Kol demiri ile çözügü üst levente sarılırken çapraz ipide tezgâhın yan demirlerine gerilerek bağlanır. Alt çubuk demiri de alt levente yerleştirilerek sabitlenir. Kol demiri yardımıyla alt levente sarılan çözügü birkaç defa alt ve üst leventlere sarılarak düzgünlük sağlanır ve çözügü gerdirilir (Kahvecioğlu Sarı, 2021: 379; Yazıcıoğlu, 1992: 92-98; Gülcemal, 1997: 97).

2.5.3. Gücünün bağlanması

Gücüleme işlemi, tezgâh bağlandıktan sonra yapılmaktadır. Gücü ağacı tezgâhtaki yerine takıldıktan sonra çözügünün arka telleri (çözügü çapraz çözüldüyse ön telleri) sağdan başlanarak gücülenir. Bu işlem esnasında dikkat edilmesi gereken husus, gücü ağacının baştan 10 cm. aralıklarla işaretlenmesidir. Halının kalitesine göre çözügüler 10 cm.'e eşit yerleştirilmekte ve gücülüne işlemi tamamlanmaktadır. Gücüleme işlemi bittikten sonra çözügüler alt levende sarılmaktadır. Çözügüler gerdirildikten sonra kirkitle taranmaktadır. Taranmış çözügüler tekrardan üst levende sarılmaktadır. Bu işlem birkaç kez tekrar edilmektedir. Çözügülerin taranması bittikten sonra gerdirme araçlarıyla tezgâh gerdirilmektedir. Çözügü telleri el ile aşağı ve öne doğru çekilmektedir. Bunun nedeni üst levende bağlı çözügünün yerine oturması ve gevşekliğin ortaya çıkmasını sağlamaktır. Tezgâhı sürekli gerdirerek gevşek ipler tespit edilmektedir (Özel, 1986: 25), (Resim 2.24).

Resim 2.24. Gücöleme işlemi, NEGSF Halı atölyesi (Kabalcı, 2022).

Ağızlık ipi halının başlangıcında saçak payı bırakıldıktan sonra geçirilmektedir. Bu ip halının düzgün şekilde ilerlemesini, havlı ve havsız yüzeylerin aşağı kaymamasını sağlamaktadır. Bunun yanında varangelen ağacının aşağı yukarı hareketi çözgüde ağızlık açma işine yaramaktadır (Özel, 1986: 25).

2.5.4. Zincir (Çiti) örgüsünün örülmesi

Halının başlangıç ve bitişinde mutlaka zincir (çiti) örülmelidir. İki defa örülen çitilerde havlı yüzeyin sökülmesi zorlaşır. Çiti; halı dokumalarda ağızlık ipinden sonra, kilim dokumasından önce örülmektedir (Özel, 1986: 26), (Resim 2.25).

Resim 2.25. Çiti örgüsü, NEGSF Halı atölyesi (Kabalcı, 2022).

2.5.5. Kilim dokuması

Çiti örgüsünden sonra kilim dokuma yapılmaktadır. İlk atkı varangelen yukarıda iken atılmaktadır. Varangelen yukarı kaldırıldıktan sonra gücü ağacının üstünde en ön

sıra ipliklerine elin bütün genişliğince bastırılarak arka iplikleri öne alınmaktadır. Dokunacak olan kilim ipliği diğer elin parmakları arasına sıkıştırılıp çözgü ipliklerinin arkasına boydan boya geçirilmektedir. Bu atkıya “basma” atkı denilmektedir. İkinci sırada varangelen gücü ağacının hizasına kadar indirilmekte ve atkı geçirilmektedir. Buna da “süzme” atkı adı verilmektedir. Atkı iplikleri parça halinde değil devamlılık arz etmektedir. Kilim dokumasına “topraklık” da denilmektedir (Yandımata, 1984: 432), (Resim 2.26).

Resim 2.26. Kilim dokuması, NEGSF Halı atölyesi (Kabalıcı, 2022).

2.5.6. Havlı yüzeyin dokunması

Bir çift çözgü teli üzerine atılan ilmenin ilk hareketi iki çözgü telinin arasından giren ilme ipi soldaki çözgünün arkasından dolanarak öne çıkmakta, iki telin üzerinden sağa devam eden ip sağ tele de dolanarak çözgü tellerinin arasından öne çıkmaktadır. Önde kalan ipler dokuyucu tarafından bıçak yardımıyla kesilmektedir (Atlıhan, 2020: 732).

İlme atma işlemi varangelen aşağıdayken yapılmaktadır. İlmeler bir sıra atılmakta, sonra varangelen yukarı kaldırılıp bir sıra basma atkı atıldıktan sonra kirkitle yerleştirilmektedir. Varangelen aşağı indirilip süzme atkı atıldıktan sonra kirkitle tekrar yerleştirilmektedir. Akabinde kirkitle eşit miktarda dövülüp sıra düzeltilmektedir (Kafalılar, 1982: 40).

Resim 2.27. Süzme atkının kirkitle çözgüye yerleştirilmesi, NEGSF Halı atölyesi (Kabalcı, 2022).

2.5.7. Kenar (Yan) örgüsünün örülmesi

Halının iki yanındaki çözgü tellerine düğüm atılmamaktadır. Bu çözgü tellerine kıyı teli de denilmektedir. Bu kısım yumakla ilme ve atkı ipliklerinin ardından çözgü telleri arasında yan yatmış sekiz şeklinde sarılarak örülmektedir (Kahvecioğlu Sarı, 2021: 381), (Resim 2.28).

Resim 2.28. Yan örgüsünün örülmesi, NEGSF Halı atölyesi (Kabalcı, 2022).

2.5.8. Havların kesimi

İpek ve yün ipek halılarda her sırada kesilmesi gereken ilmelerin yün halılarda 2 sırada bir kesilmesi gerekmektedir. Böylece halının yüzeyinin düzgün olması sağlanacaktır (Anonim, 1997a: 40).

Kesimin düzgün olması için, halının kalitesine göre makasın ayarlı kısmı sökülerek isteğe göre milimetrik ayarlanmaktadır. Bu ayar dokumanın sonu kadar

devam ettirilmelidir. Örnek olarak 26x33 kalitede bir halıda makas 13 mm ayarlanmalıdır. Bunun yanında makasların keskin olması da önemlidir (Kafalılar, 1982: 40), (Resim 2.29).

Resim 2.29. Havların kesimi, NEGSF Halı atölyesi (Kabalıcı, 2022).

Bundan sonraki işlemler sırasıyla tekrarlanmaktadır. Kilim dokuması ve çiti örüldükten sonra halı dokuması bitirilmektedir. Halının boyutuna göre saçak payı bırakıldıktan sonra çözgüler kesilip halı tezgâhtan çıkarılmaktadır (Yandımata, 1984: 433).

2.6. Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesi Halılarının Kullanım Alanlarına Göre Sınıflandırılması

2.6.1. Seccade ve namazlık halısı

Bu tip halılar ibadet yapmak için dokunmuştur. Bu halıların en önemli karakteristik özelliği ortasında camilerde kibleyi gösteren ve imamın mevki olan mihrabın olmasıdır. Seccadeler boyut olarak bir kişinin namaz kılabilirdiği kadar büyüklükte olup aynı zamanda birden fazla kişinin ibadet edebileceği büyük ebatlı dokumalardır. Bu tür halılar yan yana sıralanmış mihraplardan oluşmaktadır (Eşberk, 1939: 97).

Avrupa’da seccadelere Gördes halısı denilmektedir. Bu isim ilk tanınan örneklerin Gördes’e ait olmasından verilmiş olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bazı uzmanlara göre bu seccadelerin sadece Gördes’te dokunduğu düşünülmektedir.

Seccadeler form olarak çoğunlukla dikdörtgen şeklindedir. Zeminleri mihrap, âyetlik ve tabanlık bölümlerinden oluşmaktadır. Bunların etrafı kısa kenar suları ile çevrelenmektedir (Özbel, 1945: 9).

Deniz'e (2000) göre; günümüzde bu halılar namazlık halısından büyük kelle halılarından küçük ebatta dokunmaktadır. Seccâde namazlık olmamakla beraber mecburiyet hallerinde kâbe yönüne çevrilip namaz kılınmaktadır. Seccâde halılar genellikle evde serili halde olmaktadır. Bu halılar genellikle 2m² ölçüsünde veya daha büyük dokunmaktadır. Mihrap nişi olmayan seccâdeler kaynaklarda yanlış isimlendirilerek namazlık halısıymış gibi ifade edilmektedir.

Üzerinde namaz kılmak için dokunan namazlık halıları, kullanılmadığı zaman kaldırılıp saklanmaktadır. Namazlık halısı bir insanın namaz kılabilceği ebatlarda üretilmiştir. Bu halıların 100x50-60 cm. boyutlarında 1,5-2m² arasında değişen örnekleri daha fazladır. Diğer halılardan farkı namaz kılınacak yönde sembolik bir mihrabının olmasıdır. Mihrap nişinin çevresi ibrik motifleriyle süslenebilmektedir. Mihrabın içinde ortadan sarkan bir kandil motifi yerleştirilir. Bu kandil çiçek buketi şeklinde verilmektedir. İbrik temizliği kandil ise nur ve ışığı simgelemektedir. Bazı namazlık halılarında mihrabın altında ve üstünde dikdörtgenler yer almaktadır. Bunlara Ege Bölgesinde “ayetlik”, Orta Anadolu bölgesinde “sandık” adı verilmektedir (Deniz, 2000: 75).

Farklı kaynaklarda bu halıların 88x120 cm., 100x150 cm. boyutlarında üretildiği ifade edilmektedir (Yandımata, 1984: 436).

Elbistan yöresinde mihrap nişi desenli dokunmuş seccade halıları yer almaktadır (Resim 2.30).

Resim 2.30. Elbistan yöresine ait seccade halısı (Kabalcı, 2020).

2.6.2. Yastık halısı

Köy halıcılığında en fazla üretilen dokumalardan olan yastık halıları (Eşberk, 1939: 97), insanların otururken sırtını duvara dayaması için kullanılmıştır. Boyut olarak eski örnekleri sırt genişliğinden büyük (60-70x30-40 cm.), sonraları daha büyük ebatlarda örneklerde (90-100x40-50) dokunmuştur. Günümüzde kullanılmaya devam edilen bu halılar Konya, Kayseri çevresinde takım (6 yastığın sığabileceği odalarda takım olarak kullanıldığı için) olarak isimlendirilmektedir (Başaran, 2020: 1215; Deniz, 2000: 75).

Elbistan yöresindeki araştırmada çok sayıda yastık halısına rastlanılmaktadır. Bu halılar evlerde odaların köşelerine ve sedirlerin üstüne koyulmaktadır. Tespit edilen halıların ön yüzü havlı, arka yüzü kilim tekniğinde dokunmuştur (Resim 2.31). Elbistan yöresi yastık halılarının ortalama ölçüleri 50-59x100-109 cm. aralığındadır.

Resim 2.31. Elbistan yöresine ait halı yastığın ön ve arka yüzü (Kabalcı, 2020).

2.6.3. Torba/çanta

Bu tip halılar içinde yiyecek taşımak ve ev süslemesinde kullanılmak için dokunmaktadır. Evlerde saçak altı süslemesinde yan yana dizilerek kullanılmaktadır. Çeyiz eşyası olan torba halılar, yeni evlenen çiftlerin evinde mutlaka bulunmaktadır (Deniz, 2000: 77).

Elbistan yöresinde torbalar çeyiz amacıyla üretilmiştir. Bu torbaların içerisine Kur'an kitabı ve değerli eşyalarını koymuşlardır (Resim 2.32).

Resim 2.32. Elbistan yöresine ait çanta halı (Kabalcı, 2020).

2.6.4. Kelle halısı

Bu halılar 150x250, 160x260 cm. boyutlarında dokunmaktadır (Yandımata, 1984: 436). Taban halıların bir boy küçüğü olan bu halıların boyutları yaklaşık olarak 4 m² ile 6 m² arasında değişmektedir. Bu halılar mekân olarak salonlardan ziyade küçük odalara serilmektedir. Genelde tek kullanılan bu halıların iki tanesi yan yana serilince taban halısı gibi büyük mekânları örtebilmektedir (Deniz, 2000: 76), (Resim 2.33).

Resim 2.33. Elbistan yöresine ait kelle halısı (Kabalcı, 2020).

2.6.5. Yaygı/yolluk halısı

Eskiden sofa, haremlik selamlık kısımlarında kullanılan, günümüzde ise koridorlara serilen eni dar halılardır (Gönül, 1965: 3910). Elbistan yöresinde bu halılar çoğunlukla evlerin büyük odalarında yan yana (Resim 2.34) ya da dar-uzun koridorlarda tek başına serilmektedir. Elbistan yöresindeki yaygı/yolluk tipi halılar ortalama 100-109x350-400 cm. ebatlarında kaba düğüm sıklığındadır.

Resim 2.34. Elbistan yöresine ait yaygı/yolluk tipi halılar (Kabalıcı, 2020).

3. KAHRAMANMARAŞ İLİ ELBİSTAN İLÇESİNİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ

3.1. Elbistan İlçesinin Coğrafi Konumu

Elbistan, “*Doğu Anadolu bölgesinin Yukarı Fırat bölümünde yer almakta olup, bulunduğu konumda Doğu Anadolu Bölgesinin en batı ucunda ve bölgenin İç Anadolu bölgesi ile Akdeniz bölgesine komşu olduğu önemli bir geçiş sahasında yer almaktadır*” (Esen ve Tonbul, 2015: 16). Kuzeyinde Darende, Gürün, güneyinde Nurhak, Ekinözü doğusunda Doğanşehir (Malatya’nın ilçesi), batısında ise Göksun ve Afşin yerleşim merkezleri yer almaktadır (Kurt ve diğerleri, 1993: 59).

3.2. Elbistan İlçesinin Tarihçesi

İlçenin ismi hakkında geçmişten günümüze birçok isimlendirme yapılmıştır. Bunlar Ablast, Abulustain, Plasta, Plastentia, Ablastha, Ablastayn ve Ablistan’dır. Bu ismin Hititlerin atası kabul edilen Luvilerin dilinden geldiği ve “su geçidi”, “bol su” ve “gür su” manalarına geldiği düşünülmektedir. Arap kaynaklarında ise Bilistin, Eblistan, Elbostan şeklinde geçmektedir. Bu isim bağ, bahçe ve bostanlık manalarına gelmektedir. Karaelbistan denilen yer ise Elbistan’ın ilk kurulduğu yerdir (T.C Kahramanmaraş Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014: 19, Erişim Tarihi: 01.02.2022, <https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/Eklenti/37089,akdenizin-altin-kenti-kahramanmaras-32-mb.pdf?0>).

Elbistan çevresi, Orta çağ Süryanî, Arap ve Ermeni eserlerine göre “Ceyhan Bölgesi” olarak isimlendirilmiştir. Ovada yer alan Afşin ve Hunu (Arıtış) gibi yerlerle Elbistan’ın Eski Çağlardan Orta Çağ’a intikal ettiği birçok kayıta yer almıştır. Bu durum Hüyüklerden çıkarılan eserlerin incelemesinde de kesinlik kazanmıştır.

Bölgede Karahüyük köyündeki kazılardan üç kültür tabakasına rastlanmıştır. Bunlar yakından uzağa doğru Romalılar, ikinci katta Hitit çağı ve en altta Frigler’e ait çeşitli ve kıymetli eserler çıkarılmıştır.

Hititlerden sona bölge Akadlar, Sümerler, Asurîler, İranlılar ve Makedonyalılar hâkimiyetine geçmiştir. Hititler bölgenin en eski sahibidir. Bunlar Turanî (Türk) kavminden gelmişlerdir.

Elbistan bölgesi çok defa Müslüman Türk gazileri tarafından fethedilmeye çalışılmıştır. 1085'te Elbistan'ın fethedilerek Müslüman Türk hâkimiyetine geçmesi Anadolu Fatihî Kurtalmış oğlu Süleyman Şah'ın komutanlarından Emir Buldacı tarafından olmuştur. Fetih sonrası bölge feodal bir emaret olarak Anadolu Sultanı Süleyman Şah'ın himayesine girmiştir.

Elbistan ve çevresi 1337'de Dulkadir Beyliği kuruluncaya dek çeşitli olaylara, isyanlara ve savaflara sahne olmuştur. Bölge Selçuklu, İlhanlı, Moğol ve Kikya Ermenilerinin yağmalarına ve kıtallerine maruz kalmıştır (Kurt ve diğerleri, 1993: 25-29).

1515 yılında Dulkadir Beyliği savaş sonucunda Osmanlılara yenilmiş, Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim, Dulkadirlilerin başına Şehsuvar oğlu Ali Bey'i getirmiştir. Bölge, Memluk nüfusu sona ermesiyle birlikte Yavuz Sultan Selim adına hutbe okutulup Osmanlı himayesine geçmiştir (Yinanç, 1989: 98-99).

Şehsuvar oğlu Ali Bey'in ölümünden sonra Dulkadir Beyliği sona ermiş ve Osmanlı mülküne dâhil olmuştur. "Zu-l-Kadriya" eyaleti, merkezi Maraş olmak üzere teşkil edilmiştir. Böylelikle Elbistan Maraş Livasına bağlı kaza olmuştur (Kurt ve diğerleri, 1993: 44-46).

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma da yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır. Tezin ilk bölümünde betimsel bir çalışmayla, literatür taraması yapılarak ilgili konular alt başlıklarıyla açıklanmıştır. İkinci bölümde; tarama modeli kullanılarak ilçeye ve ilçeye bağlı köylere gidilerek el dokusu halılar yerinde incelenip, değerlendirmeler yapılmıştır. Bölgede tespit edilen halıların özellikleri hakkında bilgiler; fotoğraflar ve kaynak kişilerce desteklenerek bilgi formu düzenlenmiştir. Üçüncü bölümde ise deneysel çalışmayla yöredeki halıların motif ve kompozisyon özelliklerinden yola çıkarak güncel halı tasarımları ve termik santral temalı halılar üretilmiştir.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kahramanmaraş ili el dokuması halıları, örneklemini ise Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesi ve ilçeye bağlı köylerden tespit edilen 80 halı örneği ve 4 kaynak kişi oluşturmaktadır.

4.3. Veri Toplama Tekniği

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda hangi çalışmaların yapılacağı, hangi verilerin toplanacağı ve bu verilerin hangi ölçekle sınanacağı belirlenmiştir. Kavramsal çerçeve kitap, makale, bildiri ve tez (yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik) gibi kaynaklar taranarak oluşturulmuştur. Yazılı kaynaklar Türkçe ve İngilizcedir.

Alan araştırması için Elbistan ilçesi ve köyleri gezilerek halı örneklerinin fotoğrafları çekilmiş, örneklerle alakalı eser bilgi formu ve kaynak kişilere yöneltilmek üzere görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formu yöredeki halı dokuyucularına uygulanmıştır. Eser bilgi formları dâhilinde halıların yöreleri, kime ait olduğu, ebatları, düğüm sıklıkları, teknik ve malzeme özellikleri, motif, renk ve kompozisyon özellikleri tespit edilmiştir.

Araştırmanın materyalini oluşturan el dokusu halılarda kullanılan ipliklerin cinsi TSE'nin hazırladığı "İlmelik Yün Halı İplikleri" (TS 626) standardına göre (Anonim 1987b), atkı ve çözgü ipliklerinin cinsi ise Harmancıoğlu ve diğerleri (1973) esas alınarak yapılmıştır.

Halının en-boy ölçümleri halılar üzerinden halının eninden bir şerit metreyle iki uç ve ortasından olmak üzere toplamda 3, halının boyunda iki uç ve ortasından olmak üzere toplam 3 ölçüm alınarak tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında sadece havlı kısımlardan yüzey ölçüm alınmıştır. Boyda kilim örgüsü ende kenar örgü ölçümleri de ayrı ayrı yapılmıştır.

Halıların düğüm şekilleri her bir halı için TSE'nin hazırladığı “El Dokusu Halılarda Düğüm Tipleri Tayini” (TS.2892) standardına göre (Anonim 1997b) ayrıca kaynak kişilerden alınan bilgiler doğrultusunda tayin edilmiştir.

Halılarda hav yüksekliği ise TSE'nin belirlediği “El Dokusu Halılarda Hav Boyu Tayini” (TS.2893) standardına göre (Anonim 1997c) belirlenmiştir.

Halılarda düğüm sıklığını belirlemek için halılar düz bir zemine ters şekilde serilmiştir. Metre 10 cm.'e gelecek şekilde yerleştirilmiş ve ilme sayıları 3 farklı yerden ölçülerek alınmıştır.

Halılarda saçak uzunluğu ölçümü 1mm'ye duyarlı cetvel yardımıyla yapılmıştır. Alt ve üstten olmak üzere 3 farklı yerden ayrı ayrı ölçülmüştür.

Halı örneklerinde yer alan motif ve desenler Nedgraphics Texcelle programında aslına uygun şekilde çizilmiştir. Yöredeki halıların motif ve kompozisyonlarından yola çıkarak özgün halı tasarımı ve termik santral temalı deneysel dokumalar üretilmiştir.

Veri toplama aracı olarak hazırlanan eser inceleme formu Ek-1'de verilmiştir. Yörede eskiden dokumacılıkla uğraşan kişilerle yapılan görüşme formu Ek-2'de verilmiştir. Elbistan yöresine ait halıların kataloğu Ek-3'te belirtilmiştir.

4.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında hazırlanan görüşme formunun kaynak kişilerce doldurulması talep edilmiştir. Elde edilen veriler tablolara aktarılıp, yüzdeleri ve ortalamaları alınarak yorumlanmıştır. Araştırmada, eser inceleme formunda halı fotoğrafları ve eserle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Yöre halılarının özelliklerinin değerlendirilmesi, halıların bilgi formlarında yer alan verilere göre yapılmıştır. Yöre halılarının kullanım amaçları, hammadde özellikleri, en-boy ölçüleri, hav yüksekliği, kenar örgüsü, kilimlik ölçüleri, dokuma sıklığı (10 cm.²), renk, motif ve kompozisyon özelliklerinin her biri kendi içinde ayrı ayrı toplanmıştır. Yüzde hesaplarında “n x 100:

$N = f'$ formülü kullanılmıştır. Bilgi formlarındaki elde edilen her bir özellik ile ilgili değerlendirme yapılarak tablolar çıkarılmış, bu bilgiler yorumlanarak farklı kaynaklarla karşılaştırılmıştır. Ayrıca örneklem grubunda yer alan halıların motif çizimleri Nedgraphics Texcelle programında aslına uygun şekilde yapılmıştır.

Araştırma; Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü yazım kılavuzu doğrultusunda rapor haline getirilmiştir.

5. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sonucu elde edilen bilgiler ayrı başlıklar altında incelenmiş çizelgelere aktarılıp yorumlanmıştır.

5.1. Halıların Lif Özellikleri

İncelenen halıların atkı, çözgü ve ilme ipliklerinin tamamının yün olduğu tespit edilmiştir.

5.2. Elbistan Halılarının Teknik Özellikleri

Bu bölümde halıların teknik özellik döküm çizelgeleri dokuma sıklığı, hav yüksekliği, kilimlik boyu ölçüleri, kenar uzunluğu ölçüleri, saçak uzunluğu ölçüleri, en ve boy ölçüleri ayrı başlıklar altında verilmiştir.

5.2.1. Dokuma sıklığı

Halıların 10 cm.'e düşen düğüm sayısı özellikleri tablo 5.1'de verilmiştir.

Tablo 5.1. Dokuma sıklığı (10 cm.'e düşen düğüm sayısı)

Seçenekler	Dokuma Sıklığı															
	Yastık		Yaygı / Yolluk		Seccade		Paspas		Kelle Halısı		Çanta		Kirlent		Sehpa Örtüsü	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
22	1	3,12	-	-	1	11,11	1	20	-	-	1	33,33	-	-	-	-
23	4	12,5	1	4	-	-	-	-	-	-	1	33,33	-	-	-	-
24	11	34,37	4	16	3	33,33	2	40	-	-	1	33,33	-	-	1	100
25	1	3,12	-	-	-	-	2	40	-	-	-	-	-	-	-	-
26	6	18,75	3	12	4	44,44	-	-	1	50	-	-	2	66,66	-	-
27	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33,33	-	-
28	9	28,15	14	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	-	-	2	8	1	11,11	-	-	1	50	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	32	100	25	100	9	100	5	100	2	100	3	100	3	100	1	100

Tablo 5.1. incelendiğinde halıların dokuma sıklığı yastıklarda %34,37 ile 24 ve ortalama dokuma sıklığı 25,34 olarak tespit edilmiştir. Yaygı/yolluk tipi halılarda ise dokuma sıklığı %56 ile 28 ve ortalama dokuma sıklığının 26,96 olduğu anlaşılmaktadır. Halıların dokuma sıklığı seccadelerde en fazla %44,44 ile 26 ve ortalama dokuma sıklığının 25,22 olduğu belirlenmiştir. Tabloya göre paspas tipli halıların dokuma sıklığı en fazla %40 ile 24 ve 25'tir. Paspas tipli halıların dokuma sıklığının ortalaması ise 24'tür. Kelle halılarının %50'sinin dokuma sıklığı 26, diğer

%50'sinin ise dokuma sıklığı 29'dur. Kelle halılarının ortalama dokuma sıklığının 27,5 olduğu tespit edilmiştir. Tabloya göre çanta halılarının dokuma sıklığının eşit şekilde 23, 24, 25 olduğu ve ortalamasının 24 olduğu belirlenmiştir. Kırkent halılarının en fazla dokuma sıklığı %66,66 ile 26 olduğu ve ortalamasının ise 26,33 olduğu belirlenmiştir. 1 adet sehpa örtüsünün dokuma sıklığı ise 24'tür.

Yarmacı (2010), Ağrı ili Doğubeyazıt ilçesinde üretilen yolluk halılarının dokuma sıklığını ortalama 20,33 olarak belirlemiştir. Elbistan yöresinde yer alan yaygı/yolluk halılarının dokuma sıklığının ortalama değeri Doğubeyazıt ilçesinde üretilen yolluk halılarının ortalama dokuma sıklığından daha yüksektir.

Ölmez ve diğerleri (2021), Kırşehir ili Özbağ kasabasında yastık halılarının endeki dokuma sıklığını ortalama 32,87 olarak tespit etmişlerdir. Elbistan yöresinde yer alan yastık halılarının endeki ortalama dokuma sıklığı değeri Özbağ kasabasında üretilen yastık halılarının endeki ortalama dokuma sıklığından daha düşüktür.

Dengiz ve Erdoğan (2008), Adıyaman ilinde üretilen pişinik yastık halılarının endeki dokuma sıklığını ortalama 31,78 olarak belirlemiştir. Elbistan yöresinde yer alan yastık halılarının endeki dokuma sıklığının ortalama değeri pişinik yastık halılarının endeki ortalama dokuma sıklığından daha düşüktür.

Çetin ve Karta (2017), Iğdır ilinde üretilen halı yastıklarının dokuma sıklıklarının ortalama 22-24x24-26 arasında olduğunu tespit etmişlerdir. Elbistan yöresi halı yastıklarının dokuma sıklığı ortalaması Iğdır yöresi halı yastıklarının dokuma sıklık ortalamasıyla birbirine yakındır.

İncelenen verilere göre; Elbistan yöresi halılarının dokuma sıklığı yaygı/yolluk cinsi halılarda yukarıda belirtilen yörelere göre daha yüksek, yastık halılarında ise daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Elbistan yöresi halılarının dokuma sıklığının genel ortalaması 25,43'tür. Bu dokuma sıklığı kaba kalite olarak nitelendirilebilir. El Dokuması Türk Halıları Standartı (TS 43)'nda yer alan kalite standartlarına göre Elbistan halılarının dokuma sıklığı Demirci, Gördes ve Simav'ın dokuma sıklığına yakın değerdedir (Anonim 1987a).

5.2.2. Hav yüksekliği

Halıların hav yüksekliği özellikleri tablo 5.2’de verilmiştir.

Tablo 5.2. Hav yüksekliği

Seçenekler	Hav Yksekligi															
	Yastık		Yaygı / Yolluk		Seccade		Paspas		Kelle Halısı		anta		Kirlent		Sehpa rtüsü	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
0,3 cm.	1	3,12	5	20	1	11	1	20	-	-	1	33,33	-	-	-	-
0,4 cm.	5	15,62	5	20	2	22	-	-	-	-	1	33,33	1	33,33	-	-
0,5 cm.	23	71,87	12	48	6	66	4	80	2	100	1	33,33	2	66,66	1	100
0,6 cm.	3	9,37	3	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	32	100	25	100	9	100	5	100	2	100	3	100	3	100	1	100

Tablo 5.2. incelendiğinde halıların hav yüksekliği yastıklarda %71,87 ile 0,5 cm. ve ortalama hav yüksekliği 0,48 cm. olarak tespit edilmiştir. Yaygı/yolluk tipi halılarda ise hav yüksekliği %48 ile 0,5 cm. ve ortalama hav yüksekliği 0,43 cm. olduğu anlaşılmaktadır. Halıların hav yüksekliği seccadelerde en fazla %66 ile 0,5 cm. ve ortalama hav yüksekliğinin 0,45 cm. olduğu belirlenmiştir. Tabloya göre paspas tipli halıların hav yüksekliği en fazla %80 ile 0,5 cm. ve ortalama 0,46 cm. olduğu anlaşılmaktadır. Kelle halılarının tamamının hav yüksekliği 0,5 cm.’dir. Tabloya göre çanta halılarının hav yüksekliği eşit şekilde 0,3 cm., 0,4 cm., 0,5 cm. olduğu ve ortalamasının 0,4 cm. olduğu tespit edilmiştir. Kirlent halılarının en fazla hav yüksekliği %66,66 ile 0,5 cm. olduğu ve ortalamasının ise 0,46 cm. olduğu belirlenmiştir. 1 adet sehpa örtüsünün hav yüksekliğinin ise 0,5 cm. olduğu anlaşılmaktadır.

Başaran (2004), Konya ili Ereğli ilçesinde üretilen yastık halılarının hav yükseliği ortalamasını 0,54 cm. olarak belirlemiştir. Elbistan yöresinde yer alan yastık halılarının hav yüksekliği ortalaması ile Ereğli ilçesinde üretilen yastık halıların hav yüksekliği ortalamaları birbirine yakındır.

Aral (2013), Malatya ilinde üretilen yastık halılarının hav yüksekliği ortalamasının 0,5 – 1,5 cm. arasında olduğunu tespit etmiştir. Elbistan yöresinde yer alan yastık halılarının hav yüksekliği ortalaması Malatya ilinde üretilen yastık halılarının hav yüksekliği ortalamasından daha düşüktür.

Etikan (2002), Muğla ilinde üretilen seccadelerin hav yüksekliğinin ortalama değerinin 0,55-0,93 arasında değiştiğini belirlemiştir. Elbistan yöresinde yer alan seccadelerin hav yüksekliği ortalaması Muğla ilinde üretilen seccadelerin hav yüksekliği ortalamasından daha düşüktür.

Elbistan halı örneklerinin yukarıda belirtilen Anadolu yörelerindeki halı örnekleriyle kıyaslanması neticesinde; genel olarak hav yüksekliklerinin yakın değerde olduğu anlaşılmaktadır.

Elbistan yöresi halılarının hav yüksekliğinin genel ortalaması 0,4 cm.'dir. El Dokuması Türk Halıları Standartı (TS 43)'na göre Elbistan halıları standartlarda yer alan Hereke, Sivas ve Bünyan halılarının hav yüksekliği ile yakın ölçüdedir (Anonim, 1987a).

5.2.3. Kilimlik boyu ölçüleri

Halıların kilimlik boyu ölçüleri özellikleri tablo 5.3'te verilmiştir.

Tablo 5.3. Kilimlik boyu ölçüleri

<i>Kilimlik Boyu Ölçüleri</i>																
<i>Seçenekler</i>	<i>Yastık</i>		<i>Yaygın / Yolluk</i>		<i>Seccade</i>		<i>Paspas</i>		<i>Kelle Halısı</i>		<i>Çanta</i>		<i>Kırlent</i>		<i>Sehpa Örtüsü</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
-	32	100	1	4	-	-	4	80	1	50	3	100	1	33,33	-	-
0,8 cm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33,33	-	-
1 cm.	-	-	-	-	5	55,55	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-
1,5 cm.	-	-	2	8	1	11,11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 cm.	-	-	9	36	1	11,11	-	-	1	50	-	-	-	-	-	-
2,5 cm.	-	-	4	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 cm.	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33,33	1	100
4 cm.	-	-	3	12	2	22,22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 cm.	-	-	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 cm.	-	-	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 cm.	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	32	100	25	100	9	100	5	100	2	100	3	100	3	100	1	100

Yörede bulunan halılardan 32 adet yastık halısı, 4 adet paspas, 3 adet çanta, 1 adet kelle halısı ve 1 adet kırlent halılarında kilimlik bulunmamaktadır. Toplamda 41 adet olan bu halılar yörede tespit edilen halıların %51,25'ini oluşturmaktadır. Kilimlik boyu ölçüsü bulunmayan halılar ortalamalara dahil edilmemiştir.

Tablo 5.3 incelendiğinde halı kilimlik boyu ölçülerinin yaygı/yolluklarda en fazla %36 ile 2 cm. olduğu ve ortalama kilimlik ölçüsünün 3 cm. olduğu anlaşılmaktadır. Halı kilimlik boyu ölçülerinin seccadelerde en fazla %55,55 ile 1 cm. olduğu ve ortalama kilimlik ölçüsünün 1,83 cm. olduğu tespit edilmiştir. Tablo incelendiğinde paspas halılarının kilimlik boyu çoğunluğunda tespit edilmemektedir. Kelle halılarının ise %50'sinde 2 cm. kilimlik boyu bulunurken %50'sinde kilimlik bulunmamaktadır. Kırılent türü halı dokumalarının %33,33'nde kilimlik bulunmadığı, %33,33'nde 0,8 cm. kilimlik bulunduğu ve %33,33'nde 3 cm. kilimlik bulunduğu tespit edilmiştir. Kırılent dokumaların kilimlik kısmının ortalama uzunluğunun 1,9 cm. olduğu belirlenmiştir.

Ölmez ve diğerleri (2021), Kırşehir ili Özbağ kasabasında üretilen seccade halılarının üst ucundaki kilimlik boyu ortalama değerini 4,05 cm. olarak tespit etmişlerdir. Elbistan yöresinde yer alan seccadelerin kilimlik boyu ortalama değeri, Özbağ'da üretilen seccadelerin kilimlik boyu ortalama değerinden daha düşüktür.

Yarmacı (2010), Ağrı ili Doğubeyazıt ilçesinde üretilen yolluk halılarının alt kilim örgü uzunlukları ortalamasını 3,00 cm. olarak belirlemiştir. Elbistan yöresinde yer alan yolluk halılarının kilimlik boyu ortalama değeri ile Doğubeyazıt ilçesi yolluk halılarının kilimlik boyu uzunluğu birbirine yakındır.

Elde edilen verilere göre Elbistan yöresi halıları kilimlik ölçülerinin yukarıda belirtilen yörelerle kıyaslandığında daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

El Dokuması Türk Halıları Standartı (TS 43)'na göre; halıların kilimlik ölçüleri 3 cm.'dir (Anonim, 1987a). Elbistan yöresi halılarında kilimlik ölçüsü ortalama 2,5 cm.'dir (Ortalama alınırken 32 adet yastık, 4 adet paspas, 3 adet çanta, 1 adet kelle halısı, 1 adet kırılent kilimlik kısımları bulunmadığı için dahil edilmemiştir.). Buna göre Elbistan yöresi halılarının kilimlik ölçüsünün standartlara göre daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

5.2.4. Kenar örgüsü ölçüleri

Halıların kenar örgüsü özellikleri tablo 5.4'te verilmiştir.

Tablo 5.4. Kenar örgüsü ölçüleri

Seçenekler	Kenar Örgüsü Ölçüleri															
	Yastık		Yaygı / Yolluk		Seccade		Paspas		Kelle Halısı		Çanta		Kırlent		Sehpa Örtüsü	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
-	32	100	-	-	1	11,11	-	-	-	-	3	100	1	33,33	-	-
0,3 cm.	-	-	1	4	3	33,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0,4 cm.	-	-	1	4	4	44,44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0,5 cm.	-	-	8	32	-	-	1	20	-	-	-	-	1	33,33	1	100
0,6 cm.	-	-	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0,7 cm.	-	-	1	4	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-	-	-
0,8 cm.	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 cm.	-	-	11	44	1	11,11	4	80	1	50	-	-	1	33,33	-	-
Toplam	32	100	25	100	9	100	5	100	2	100	3	100	3	100	1	100

Yörede bulunan halılardan 32 adet yastık halısı, 3 adet çanta, 1 adet seccade ve 1 adet kırlent halılarında kenar örgüsü bulunmamaktadır. Toplamda 37 adet olan bu halılar yörede tespit edilen halıların %46,25'ini oluşturmaktadır. Kenar örgüsü bulunmayan halılar ortalamalara dahil edilmemiştir.

Tablo 5.4. incelendiğinde halı kenar örgüsü ölçüleri yaygı/yolluklarda en fazla %32 ile 0,5 cm. olduğu ve ortalama yaygı/yolluk kenar örgüsü ölçüsünün 0,7 cm. olduğu anlaşılmaktadır. Kenar örgüsü ölçülerinde seccadelerde en fazla %44,44 ile 0,4 cm. olduğu ve ortalama seccade kenar örgüsü ölçüsünün 0,3 cm. olduğu tespit edilmiştir. Paspas tipli halıların ise halı kenar örgüsü ölçülerinin en fazla %80 ile 1 cm. olduğu ve ortalama paspas kenar örgüsü ölçüsünün 0,9 cm. olduğu belirlenmiştir. Tablo incelendiğinde kelle halılarının kenar örgüsü ölçüsü halıların %50'sinde 0,7 cm. ve %50'sinde 1 cm. olduğu anlaşılmaktadır. Kelle halılarının kenar örgüsü ölçülerinin ortalaması ise 0,85 cm.'dir. Kırlent tipi dokumaların kenar örgüsü ölçüleri incelendiğinde %33,33'nde kenar örgüsü bulunmadığı, %33,33'nde 0,5 cm. kenar örgüsü bulunduğu, %33,33'nde 1 cm. kenar örgüsü bulunduğu belirlenmiştir. 1 adet sehpa örtüsünün kenar örgüsü ölçüsünün ise 0,5 cm. olduğu tablo incelendiğinde anlaşılmaktadır.

Yarmacı (2010), Ağrı ili Doğubeyazıt ilçesinde üretilen yolluk halılarının kenar örgüsü ortalama değerini 3,07 cm. olarak tespit etmiştir. Elbistan yöresinde yer alan yolluk halılarının kenar örgüsü ortalama değeri Doğubeyazıt ilçesindeki yolluk halılarının kenar örgüsü ortalamasından daha düşüktür.

Ölmez ve diğerleri (2021), Kırşehir ili Özbağ kasabasında üretilen seccadelerin kenar örgü ortalama değerini 0,94 cm. olarak tespit etmişlerdir. Elbistan yöresinde yer alan seccade halılarının kenar örgü ortalama değeri Özbağ seccadelerinin kenar örgü ortalama değerinden daha düşüktür.

Yapılan araştırmalar sonucu edinilen bilgilere göre; Elbistan yöresi halılarının kenar örgüsü özellikleri yukarıda belirtilen yörelerdeki yaygı/yolluk cinsi dokumalardan daha düşük, seccade cinsi dokumalara ise yakın ölçüde olduğu anlaşılmaktadır.

5.2.5. Saçak uzunluğu ölçüleri

Halıların saçak özellikleri tablo 5.5'te verilmiştir.

Tablo 5.5. Saçak uzunluğu ölçüleri

Seçenekler	Saçak Uzunluğu Ölçüleri															
	Yastık		Yaygı/ Yolluk		Seccade		Paspas		Kelle Halısı		Çanta		Kırlent		Sehpa Örtüsü	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
-	32	100	3	12	1	11,11	3	60	1	50	3	100	2	50	-	-
1	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	1	4	1	11,11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	3	12	1	11,11	1	20	-	-	-	-	1	50	-	-
4	-	-	2	8	2	22,22	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	2	8	2	22,22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5,5	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	5	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	2	8	1	11,11	-	-	1	50	-	-	-	-	-	-
9	-	-	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
20	-	-	-	-	1	11,11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	32	100	25	100	9	100	5	100	2	100	3	100	3	100	1	100

Yörede bulunan halılardan 32 adet yastık halısı, 3 adet yaygı/yolluk, 3 adet paspas, 3 adet çanta, 2 adet kırlent ve 1 adet kelle halısında saçak bulunmamaktadır.

Toplamda 44 adet olan bu halılar yörede tespit edilen halıların %55'ini oluşturmaktadır. Saçağı bulunmayan halılar ortalamalara dahil edilmemiştir.

Tablo 5.5. incelendiğinde halıların saçak uzunluğu yaygı/yolluklarda en fazla %20 ile 7 cm. olduğu ve ortalama yaygı/yolluk saçak uzunluğunun 5,06 cm. olduğu anlaşılmaktadır. Saçak uzunluğu ölçülerinde seccadelerde en fazla %22,22 ile 4 ve 5 cm. saçak uzunluğu olduğu ve saçak uzunluklarının ortalama değerinin 5,77 cm. olduğu tespit edilmiştir. Paspas tipli halıların ise saçak uzunluğu %50'sinde 3, %50'sinde 4 cm. saçak bulunmaktadır. Paspas halıların ortalama saçak uzunluğu 3,5 cm.'dir. Kelle halılarında ise en uzun saçak boyu 8 cm., kırlent halılarında 3 cm. ve sehpa örtüsünde 12 cm. olarak tespit edilmiştir.

Başaran (2004), Konya ili Ereğli ilçesinde üretilen seccade halılarının saçak uzunluğu ortalama değerini 7,08 cm. olarak tespit etmiştir. Elbistan yöresine ait seccade halılarının saçak uzunluğu ortalaması Ereğli ilçesinin seccade halılarının saçak uzunluğu ortalamasından daha düşüktür.

Ölmez (1999), Niğde ili Avşar tipindeki yolluk halılarının saçak uzunluğu ortalama değerini 7,97 cm. olarak belirlemiştir. Elbistan yöresine ait yaygı/yolluk halılarının saçak uzunluğu ortalaması Niğde ilinde üretilen yolluk halılarının saçak uzunluğu ortalamasından daha düşüktür.

Elde edilen bilgilere göre; Elbistan yöresi halılarının saçak uzunluğu yukarıda belirtilen yörelerdeki halıların saçak uzunluğundan daha düşüktür.

El Dokuması Türk Halıları Standartı (TS 43)'na göre; halıların saçak ölçüleri 10 cm.'dir (Anonim, 1987a). Elbistan yöresi halılarında saçak ölçüsü ortalama 6,5 cm.'dir (Ortalama alınırken 32 adet yastık halısı, 3 adet yaygı/yolluk, 3 adet paspas, 3 adet çanta, 2 adet kırlent ve 1 adet kelle halısının saçak kısımları bulunmadığı için dahil edilmemiştir.). Buna göre Elbistan yöresi halılarının saçak ölçüsünün standartlara göre daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

5.2.6. Halıların en ölçüleri

Halıların en ölçüleri özellikleri tablo 5.6’da verilmiştir.

Tablo 5.6. Halıların en ölçüleri

		Seçenekler	20-29 cm.	30-39 cm.	40-49 cm.	50-59 cm.	60-69 cm.	70-79 cm.	80-89 cm.	90-99 cm.	100-109 cm.	110-119 cm.	120-129 cm.	130-140 cm.	Toplam
		n													
Halıların En Ölçüleri	Yastık	%	-	-	40,62	56,25	3,12	-	-	-	-	-	-	-	100
		n	-	-	13	18	1	-	-	-	-	-	-	-	32
	Yaygı/Yolluk	%	-	-	-	-	-	-	8	8	32	8	28	16	100
		n	-	-	-	-	-	-	2	2	8	2	7	4	25
	Seccade	%	-	-	-	11,11	33,33	55,55	-	-	-	-	-	-	100
		n	-	-	-	1	3	5	-	-	-	-	-	-	9
	Paspas	%	-	-	40	60	-	-	-	-	-	-	-	-	100
		n	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Çanta	%	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
		n	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	Kırlent	%	66,66	33,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
		n	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	Kelle Halısı	%	-	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-	50	100
		n	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	2
	Sehpa Örtüsü	%	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-	-	-	100
		n	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Tablo 5.6. incelendiğinde yörede 32 adet yastık halısı olarak kullanılan halıların en uzunluğunun en fazla %56,25 ile 50-59 cm. aralığında olduğu ve ortalama en uzunluğunun ise 50,60 cm. olduğu tespit edilmiştir. 25 adet yaygı/yolluk halısının en ölçüleri en fazla %32 ile 100-109 cm. aralığında olduğu ve ortalama en uzunluğunun

ise 112,78 cm. olduğu belirlenmiştir. 9 adet seccadenin en ölçülerinin en fazla %55,55 ile 70-79 cm. aralığında ve ortalama en uzunluğunun ise 67,61 cm. olduğu anlaşılmaktadır. 5 adet paspasın en ölçülerinin en fazla %60 ile 50-59 cm. aralığında ve ortalama en uzunluğunun ise 53,2 cm. olduğu tespit edilmiştir. 3 adet çantanın tamamının en uzunluğu 20-29 cm. aralığında ve ortalama en uzunluğunun 25,33 cm. olduğu belirlenmiştir. 3 adet kırlentin en uzunluğunun en fazla %66,66 ile 20-29 cm. aralığında olduğu ve ortalama en uzunluğunun 28,16 cm. olduğu anlaşılmaktadır. 2 adet kelle halılarının ise %50'si 100-109 cm. aralığında, %50'sinin 130-140 cm. aralığında olduğu ve ortalama en uzunluğunun 119.5 cm. olduğu tespit edilmiştir. 1 adet sehpa örtüsünün en uzunluğunun 52 cm. olduğu belirlenmiştir.

Dengiz ve Erdoğan (2008), Adıyaman yöresinde üretilen pişinik yastık halılarının ortalama en değerini 51,82 cm. olarak belirlemişlerdir. Elbistan yöresinde yer alan yastık halılarının ortalama en değerleri pişinik yastık halılarının ortalama en değerinden daha düşüktür.

Ölmez (1999), Niğde yöresinde üretilen yörük seccadelerinin ortalama en değerini 74 cm. olarak belirlemiştir. Elbistan yöresinde yer alan seccadelerin ortalama boy değerleri Niğde yöresi yörük seccadelerinin ortalama en değerlerinden düşüktür.

“El Dokuması Türk Halıları” standardına göre (TS 43); halıların istenilen boyutta dokunabileceği, seccade ve kelle olarak isimlendirildikleri takdirde boyutları; seccadeler için 1,40 m.-2.10 m., kelle halılar için 2.00 m.-3.00 m. olması gerektiği belirtilmektedir (Anonim, 1987a).

Bu değerlere göre; Tablo 5.6'da yer alan seccade ve kelle halılarının en ölçülerinin bu ebatların altında olduğu anlaşılmaktadır.

5.2.7. Halıların boy ölçüleri

Halıların boy ölçüleri özellikleri tablo 5.7’de verilmiştir.

Tablo 5.7. Halıların boy ölçüleri

		Seçenekler	20-29 cm.	30-39 cm.	40-49 cm.	50-59 cm.	60-69 cm.	70-79 cm.	80-89 cm.	90-99 cm.	100-109 cm.	110-119 cm.	120-129 cm.	170-179 cm.	200-249 cm.	250-299 cm.	300-349 cm.	350-400 cm.	Toplam
Halıların Boy Ölçüleri	Yastık	n	-	-	-	-	-	-	2	7	23	-	-	-	-	-	-	-	32
		%	-	-	-	-	-	-	6,25	21,87	71,87	-	-	-	-	-	-	-	100
	Yaygı/Yolluk	n	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	6	6	10	25
		%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	24	24	40	100
	Secade	n	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	6	-	-	-	-	-	9
		%	-	-	-	-	-	-	11,11	-	11,11	11,11	66,66	-	-	-	-	-	100
	Paspas	n	-	-	-	-	1	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
		%	-	-	-	-	20	20	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
	Çanta	n	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
		%	-	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
	Kırlent	n	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
		%	33,33	66,66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
	Kelle Halısı	n	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
		%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	-	50	-	-	100
	Sehpa	n	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
		%	-	-	-	-	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-	-	100

Tablo 5.7. incelendiğinde yörede dokunan 32 adet yastık halısının boy uzunluğu en fazla %71,87 ile 100-109 cm. aralığında olduğu ve ortalama boy uzunluğunun 99,68 cm. olduğu tespit edilmiştir. 25 adet yaygı/yolluk halısının boy

uzunluğunun en fazla %40 ile 350-400 cm. aralığında olduğu ve ortalama boy uzunluğunun 324,6 cm. olduğu belirlenmiştir. 9 adet seccadenin boy uzunluğunun en fazla %66,66 ile 120-129 cm. aralığında olduğu ve ortalama boy uzunluğunun 115,88 cm. olduğu anlaşılmaktadır. 5 adet paspasın boy ölçülerinin en fazla %60 ile 80-89 cm. aralığında ve ortalama boy uzunluğunun ise 78,6 cm. olduğu tespit edilmiştir. 3 adet çantanın tamamının boy uzunluğu 30-39 cm. aralığında ve ortalama boy uzunluğunun 30,33 cm. olduğu belirlenmiştir. 3 adet kırlentin boy uzunluğunun en fazla %66,66 ile 30-39 cm. aralığında olduğu ve ortalama boy uzunluğunun 30 cm. olduğu anlaşılmaktadır. 2 adet kelle halılarının ise %50'sinin 170-179 cm. aralığında, %50'sinin 250-299 cm. aralığında olduğu ve ortalama boy uzunluğunun 230 cm. olduğu tespit edilmiştir. 1 adet sehpa örtüsünün boy uzunluğunun 107 cm. olduğu belirlenmiştir.

Dengiz ve Erdoğan (2008), Adıyaman yöresinde üretilen pişinik yastık halılarının ortalama boy değerini 108,66 olarak belirlemişlerdir. Elbistan yöresinde yer alan yastık halılarının ortalama boy değerleri pişinik yastık halılarının ortalama boy değerlerinden daha düşüktür.

Ölmez (1999), Niğde yöresinde üretilen yörük seccadelerinin ortalama boy değerini 119 cm. olarak belirlemiştir. Elbistan yöresinde yer alan seccadelerin ortalama boy değerleri Niğde yöresi seccadelerinin ortalama boy değerleri ile yakındır.

“El Dokuması Türk Halıları” standardına göre (TS 43); halıların istenilen boyutta dokunabileceği, seccade ve kelle olarak isimlendirildikleri takdirde boyutlarının; seccadeler için 1.40 m.-2.10 m., kelle halılar için 2.00 m.-3.00 m. olması gerektiği belirtilmektedir (Anonim, 1987a).

Bu değerlere göre; Tablo 5.7’de yer alan seccade ve kelle halılarının boy ölçülerinin bu ebatların altında olduğu anlaşılmaktadır.

5.3. Halıların Renk Özellikleri

Bu bölümde halıların renk döküm çizelgesi atkı, çözgü, hav ipliği olarak ayrı başlıklar altında verilmiştir.

5.3.1. Atkı ipliği renk özellikleri

Halıların atkı ipliği renk özellikleri tablo 5.8’de verilmiştir.

Tablo 5.8. Atkı ipliği renkleri

<i>Seçenekler</i>	<i>Kırmızı</i>	<i>Kahverengi</i>	<i>Beyaz</i>	<i>Sarı</i>	<i>Siyah</i>	<i>Gri</i>	<i>Yeşil</i>
<i>n</i>	65	18	13	3	2	2	1
<i>%</i>	81,25	22,50	16,25	3,75	2,50	2,50	1,25

N: 80

Not: Her halının atkı ipliğinde birden fazla renk kullanıldığından toplam alınmamıştır. Toplam N’den büyüktür. Yüzde N üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 5.8 incelendiğinde halıların atkı ipliği renklerinin en fazla %81,25 ile kırmızı, en az %2,50 ile sarı ve siyah renklerde olduğu tespit edilmiştir.

5.3.2. Çözü ipliği renk özellikleri

Halıların çözü ipliği renk özellikleri tablo 5.9’da verilmiştir.

Tablo 5.9. Çözü ipliği renkleri

<i>Seçenekler</i>	<i>Beyaz</i>	<i>Kahverengi</i>	<i>Toplam</i>
<i>n</i>	79	1	80
<i>%</i>	98,75	1,25	100

Tablo 5.9 incelendiğinde halıların çözü ipliği renklerinin en fazla %98,75 ile beyaz renk olduğu, en az ise %1,25 ile kahverengi olduğu belirlenmiştir.

5.3.3. Hav ipliği renk özellikleri

Halıların hav ipliği renk özellikleri tablo 5.10’te verilmiştir.

Tablo 5.10. Hav ipliği renkleri

<i>Seçenekler</i>	<i>Kırmızı</i>	<i>Beyaz</i>	<i>Siyah</i>	<i>Gri</i>	<i>Kahverengi</i>	<i>Sarı</i>	<i>Yeşil</i>	<i>Açık Kahverengi</i>	<i>Turuncu</i>	<i>Açık Mavi</i>	<i>Açık Yeşil</i>
<i>n</i>	80	80	78	71	34	28	26	17	6	3	2
<i>%</i>	100	100	97,50	88,75	42,50	35	32,50	21,25	7,50	3,75	2,50

N: 80

Not: Her halının hav ipliğinde birden fazla renk kullanıldığından toplam alınmamıştır. Toplam N'den büyüktür. Yüzde N üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 5.10 incelendiğinde halıların hav ipliği renklerinin en fazla kırmızı ve beyaz renk olduğu, en az ise %2,50 ile açık yeşil olduğu tespit edilmiştir.

5.4. Halıların Motif Özellikleri

Halıların motif özellikleri tablo 5.11'de verilmiştir.

Tablo 5.11. Motifler

<i>Seçenekler</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Zincir</i>	56	70
<i>Çiçek</i>	52	65
<i>Yaprak</i>	37	46,25
<i>Göbek</i>	33	41,25
<i>Kutu</i>	30	37,50
<i>Elibelinde</i>	23	28,75
<i>Göl Göbek</i>	19	23,75
<i>S Motifi</i>	18	22,50
<i>Su Yolu</i>	18	22,50
<i>Kedi Ayağı</i>	15	18,75
<i>Kanca</i>	14	17,50
<i>Zikzak Cer</i>	14	17,50
<i>Gül</i>	13	16,25
<i>Kirpi</i>	13	16,25
<i>Kurbağa</i>	11	13,75
<i>Cerli Göl</i>	10	12,50
<i>Dal</i>	10	12,50
<i>Lale</i>	10	12,50
<i>Çimdik</i>	9	11,25
<i>Koç Boynuzu</i>	9	11,25
<i>Merdiven</i>	9	11,25
<i>Bebek</i>	8	10
<i>Ördek</i>	8	10
<i>Sandıklı</i>	8	10
<i>Bereket</i>	7	8,75
<i>Çarpı</i>	7	8,75
<i>Çınar Yaprak</i>	7	8,75
<i>Hayat Ağacı</i>	7	8,75
<i>Nohut</i>	6	7,50
<i>Testere</i>	6	7,50
<i>Zincirli Kutu</i>	6	7,50
<i>Bıçkır</i>	5	6,25
<i>Dört Yön</i>	4	5
<i>Şeker</i>	4	5
<i>Kurt İzi</i>	4	5

Tablo 5.11. (devam) Motifler

<i>Seçenekler</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Türkmen Gölü</i>	4	5
<i>Yıldız</i>	4	5
<i>Dörtgen</i>	3	3,75
<i>Küpe</i>	3	3,75
<i>Pıtrak</i>	3	3,75
<i>Artı</i>	2	2,50
<i>Deve Tabanı</i>	2	2,50
<i>El</i>	2	2,50
<i>Elibelinde Göl</i>	2	2,50
<i>Göz</i>	2	2,50
<i>Kandil</i>	2	2,50
<i>Kuş</i>	2	2,50
<i>Muska</i>	2	2,50
<i>Sığır Sidiğı</i>	2	2,50
<i>Tahta</i>	2	2,50
<i>Tarak</i>	2	2,50
<i>Cami Tasviri</i>	1	1,25
<i>Çarkıfelek</i>	1	1,25
<i>Sandık</i>	1	1,25
<i>Saban</i>	1	1,25
<i>Karanfil</i>	1	1,25
<i>Kalp</i>	1	1,25
<i>Nokta</i>	1	1,25
<i>Yaba</i>	1	1,25

N: 80

Not: Her halıda birden fazla motif kullanıldığından toplam alınmamıştır. Toplam N'den büyüktür. Yüzde N üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 5.11 incelendiğinde halıların motiflerinin %70 ile en fazla zincir olduğu, en az ise %1,25 ile cami tasviri, çarkıfelek, sandık, saban, karanfil, kalp, nokta ve yaba motifleri olduğu belirlenmiştir.

5.5. Halıların Kompozisyon Özellikleri

Halıların kompozisyon özellikleri tablo 5.12’de verilmiştir.

Tablo 5.12. Halıların kompozisyon özellikleri

<i>Seçenekler</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Çift Göbek</i>	17	21,25
<i>Tek Göbek</i>	11	13,75
<i>Tek Göl Göbek</i>	10	12,50
<i>Çiçekli</i>	5	6,25
<i>Merkezi</i>	5	6,25
<i>Sandıklı</i>	4	5
<i>Altı Göbek</i>	3	3,75
<i>Çift Göl</i>	3	3,75
<i>Çift Göl Göbek</i>	3	3,75
<i>Dört Göbek</i>	3	3,75
<i>Üç Göbek</i>	3	3,75
<i>Raporlu</i>	2	2,50
<i>Üç Göl Göbek</i>	2	2,50
<i>Mihraplı</i>	1	1,25
<i>Tasvirli</i>	1	1,25
<i>Yazılı</i>	1	1,25

N: 80

Not: Her halıda birden fazla kompozisyon kullanıldığından toplam alınmamıştır.

Toplam N’den büyüktür. Yüzde N üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 5.12 incelendiğinde halıların kompozisyon özelliklerinin %21,25 ile en fazla çift göbek olduğu, en az ise %1,25 ile mihraplı, tasvirli ve yazılı olduğu tespit edilmiştir.

5.6. Halıların Kullanım Özellikleri

Halıların kullanım özellikleri tablo 5.13’te verilmiştir.

Tablo 5.13. Halıların kullanım özellikleri

<i>Seçenekler</i>	<i>Yastık</i>	<i>Yaygı/Yolluk</i>	<i>Paspas</i>	<i>Çanta</i>	<i>Kırlent</i>	<i>Seccade</i>	<i>Kelle Halısı</i>	<i>Sehpa Örtüsü</i>	<i>Toplam</i>
<i>n</i>	34	25	8	3	3	4	2	1	80
<i>%</i>	42,50	31,25	10	3,75	3,75	5	2,50	1,25	100

Tablo 5.13 incelendiğinde halıların kullanım özelliklerine göre %42,50 ile en fazla yastık halısı olduğu, en az ise %1,25 ile sehpa örtüsü olduğu belirlenmiştir.

5.7. Dokuyucuların Demografik Özellikleri

Bu bölümde Kahramanmaraş İli Elbistan ilçesinde geçmişte halı dokumuş kişilerden elde edilen veriler incelenip değerlendirilmiştir.

5.7.1. Bireysel Özellikler

Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesinde halı dokuyan kişilerin cinsiyetle ilgili verileri değerlendirildiğinde tamamının kadın olduğu gözlenmiştir. Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesinde halı dokuyuculukla uğraşmış kişilerin yaş ortalaması 50,7'dir.

Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesinde halı dokuyan kişilerin tamamının medeni durumlarının evli, mesleklerinin ev hanımı ve öğrenim durumlarının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca halı dokuyan kişilerin tamamının “Dokuma yapmayı kimden öğrendiniz?” sorusuna “akrabadan” cevabını verdikleri belirlenmiştir.

Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesinde halı dokumacılıkla uğraşmış kişilerin halı dokumaya başlama yaşları ortalama olarak 20'dir.

Yörede dokuyuculuk yapan kişilerin halıları kullanım amacı yer yaygısı, seccade, yastık ve heybe olarak eşit sayıda dağılmaktadır.

Görüşme formundan elde edilen bilgilere göre Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesinde dokuyucuların, halıları çeyiz ve günlük kullanım amacıyla ürettikleri anlaşılmaktadır.

Halı dokuyucularının verdiği bilgilerden, ürettikleri dokumalardan elde ettikleri kazancın geçimlerini sağlayacak kadar yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Dokuyucuların halı dokurken kullandıkları malzemeleri kendileri üretmedikleri, halıları üretirken satın aldıkları malzemeleri kullandıkları anlaşılmaktadır.

Dokuyucuların “iplikleri kendiniz mi renklendiriyorsunuz, kendiniz renklendiriyorsanız hangi boyaları (doğal, anilin, alizarin) kullanıyorsunuz” sorularına çoğunluğu ipliklerin renklendirilmesinde toz boyaların kullanıldığını ifade etmiştir.

Eskiden iplikleri renklendirmede doğal boyacılığın yapıldığını belirten dokuyucularda bulunmaktadır.

Görüşme esnasında dokuyuculara yönlendirilen dokuma yaparken yaşadıkları zorluklar sorusuna çoğunluğu maddi problem yaşadığını aktarmışlardır. Bunun yanında dokuyucular sağlık sorunları da yaşadıklarını belirtmiştir.

Dokuyucular “dokuma yapmaya devam ediyor musunuz, hayırsa neden” sorularına çoğunluğu makine halılarının ortaya çıkmasıyla el halılarına rağbetin azaldığını bu yüzden dokuma yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Yöre dokuyucuları, diğer el sanatlarıyla ilgilenip ilgilenmediği sorusuna en fazla evet seçeneğini cevap vermiştir. Dokuyucuların bazıları trikotaj bazıları örgü bazıları da tığ işiyle meşgul olmaktadır.

Dokuyucuların “dokumalarınızda kullandığınız motifleri ve kompozisyonları neye göre seçiyorsunuz” sorularına bazıları eski üretilen halılardan ve büyüklerin öğretilerinden, bazıları ise gazete küpürlerinden çıkardığı motifleri kullandığını ifade etmiştir.

Dokuyucuların “dokumacılığın gelecek nesillere aktarılması için önerileriniz nelerdir” sorusuna çoğunluğu bu zanaatın unutulmaya yüz tuttuğunu hatta kendi çocuklarının bile el dokuma halılarını kullanmak istemediklerini belirtmiştir. Bazı dokuyucularda el dokuması halılara geri dönüşün olduğunu ve bu sanatın geleceği hakkında olumlu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

5.8. Elbistan İlçesi Halılarının Anadolu Halılarıyla Benzerliği

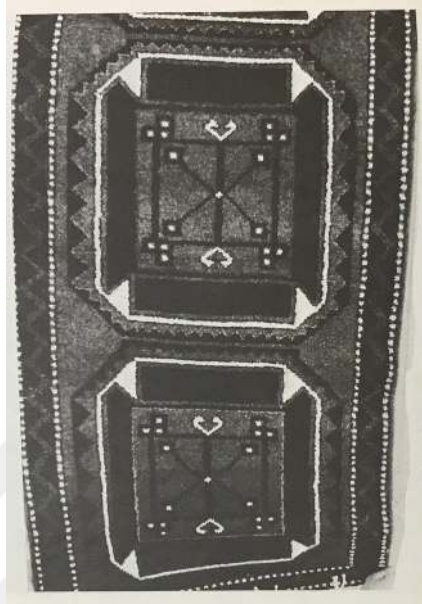
Araştırma kapsamında farklı kaynakların taranması neticesinde Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesi el dokusu halılarının diğer yöre halılarıyla benzerliği belirlenmiştir.

79 numaralı yöreye ait “tolu halı” olarak bilinen halının zemin kompozisyon düzeni (Resim 5.1) ile Malatya yöresine ait post örnekli halının (Resim 5.2) zemin kompozisyonu benzerlik taşımaktadır. Malatya yöresindeki halının zemini 3 veya 4 sekizgenin aynı ekseninde sıralanmasından ibarettir. Ayrıca sekizgen içerisine dolgularan “post motifleri” Elbistan yöresine ait halıyla benzerlik taşımaktadır (Görgünay, 1969: 60). Elbistan yöresinde halının kompozisyon şemasına “sandık”,

içerisine dolgularan motife “göbek” adı verilmektedir. Göbeğin içerisindeki karelerin her biri yörede “şeker” motifi şeklinde isimlendirilmektedir.

Resim 5.1. Elbistan yöresine ait halı

Resim 5.2. Malatya yöresine ait post motifli halı (Malatya, Pütürge, Düvenlik (Görgünay, 1969: 60).

Başka benzer örnek ise Elâzığ yöresine ait yastık halısıdır (Resim 5.3). Halının zemininde yer alan “post motifi” Elbistan yöresi halısıyla (Resim 5.1) benzerlik göstermektedir. Bu motifin benzerlerine Tunceli yöresinde de rastlanmaktadır.

Resim 5.3. Post örneklı halı yastık, Elâzığ, Ağın, Dürümlü (Görgünay, 1969: 61).

Resim 5.4. İçi geometrik desenli altıgen madalyonlu halı, Tunceli, Pertek, Aşağıgüllübahçe (Görgünay, 1969: 46).

66 numaralı Elbistan yöresine ait çiçekli halı olarak bilinen dokumanın zemin kompozisyonu (Resim 5.5) Adıyaman yöresine ait halının zemin kompozisyonuyla benzerdir. Adıyaman yöresinde “kelebek” adıyla bilinen motifler zeminde düzenli şekilde üst üste ve alt alta sıralanmıştır (Resim 5.6).

Resim 5.5. Elbistan yöresine ait halı

Resim 5.6. Çiçekli halı, Adıyaman, Besni, Kurugöl (Görgünay, 1969: 115).

Yöreye ait 26, 29, 30, 42, 57, 61, 63, 71 numaralı halıların zemin kompozisyonu (Resim 5.7) Malatya yöresinin zemin kompozisyonuyla benzerlik göstermektedir (Resim 5.8). Elbistan yöresinde zeminde yer alan göbeğin içerisi yöredeki ifadesiyle “lale” ve “bebek” motifleri ile dolgulanmıştır. Göbeğin her iki ucunda ise “kurbağa” motifi yer almaktadır.

Resim 5.7. Elbistan yöresine ait halı

Resim 5.8. Malatya yöresine ait “Çiçekli” desenli halı yastık (Aral, 2013: 6).

Yöreye ait 01, 13, 14, 15, 18, 20, 24, 25, 44, 45, 46, 47, 69, 72, 75 numaralı halıların zemininde yer alan göbek kompozisyonuyla (Resim 5.9) Malatya yöresine ait halı yastığının zemin kompozisyonu benzerdir. (Resim 5.10). Elbistan yöresinde zeminde yer alan sekizgene “göl göbek” denilmektedir. Sekizgenlerin köşelerinden çıkan motiflere de “yaprak” adı verilmektedir.

Resim 5.9. Elbistan yöresine ait göl göbekli yastık halısı

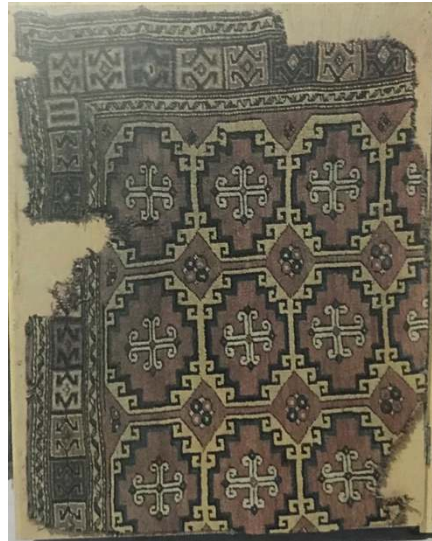

Resim 5.10. Malatya yöresine ait yastık halısı, Darende ilçesi Gökderen köyü (Kılıçarslan, 2017: 2130).

Yöreye ait 52 ve 55 numaralı yaygı/yolluk halısı (Resim 5.11) ve 54 numaralı yastık halısının zemininde yer alan uçları içe dönük kancalı motifler 15. yüzyılda dokunan Anadolu halılarıyla bağlantılıdır (Resim 5.12). Aslanapa, Anadolu'daki bu halıların örneklerine “Türkmen gülü” terimini kullanmıştır (Türkmen, 2001: 214; Aslanapa, 1987b: 82). Bu motife Anadolu'da “Türkmen aynası” motifi de denilmektedir (Görgünay, 1969: 55).

Resim 5.11. Elbistan yöresine ait halı

Resim 5.12. Anadolu, kırk boynuz göllü halı (Nejat Diyarbakirli arşivinden), (Türkmen, 2001: 214).

Yöreye ait 59 numaralı halının zemin kompozisyonu (Resim 5.13) ile Kars yöresine ait halının (Resim 5.14) zemin kompozisyonu benzerlik göstermektedir. Kars yöresinde bu motife “ziynetnişan madalyon” ismi verilmiştir. Madalyonun dışında kalan zeminde “hayat ağacı” motifi her iki yöre halısında da kullanılmıştır. Elbistan yöresinde benzer kompozisyon düzeni 50 numaralı halıda da vardır (Resim Ek. 50).

Resim 5.13. Elbistan yöresine ait halı

Resim 5.14. Kars ili Arpaçay ilçesi Tepecik Köyü Türkan Koçak Evi'ndeki yer yaygısı halı (Köybaşı, 2012: 201).

Malatya yöresine ait yayma (yer) halı çeşidi olarak bilinen örnekler odalarda zemine yanyana şekilde serilmektedir (Resim 5.15). Malatya'da yayma halıları dışında yolluk çeşitinde örneklerde dokunmuştur. Bunlar yörede “yan halısı” olarak isimlendirilmiştir (Aral, 2020: 1477-1478). Elbistan yaygı/yolluk tipindeki halılar Malatya yöresindeki yayma halılar gibi odalara yanyana serilmektedir (Resim 2.34). Ayrıca Malatya yöresindeki halılar zemin kompozisyonu ve motif bakımından Elbistan yöresinde yer alan 70 ve 79 numaralı halılarla benzerlik göstermektedir (Resim Ek. 70, Resim Ek. 79).

Resim 5.15. Yastık ve yayma halılar, Malatya-Kürecik (Aral, 2020: 1477).

Malatya yöresine ait Malatya Konağı’nda tespit edilen divan/makat önü halısı (Resim 5.16) ile Elbistan yöresine ait 80 (Resim 5.17) numaralı halının zemin kompozisyonunda göbeklerin içerisindeki motifler benzerdir. Elbistan yöresinde bu motife “karanfil” adı verilmektedir.

Resim 5.16. Divan/makat önü halısı, Malatya Konağı (Aral, 2020: 1478).

Resim 5.17. Elbistan yöresine ait halı

Malatya ili Darende ilçesi Gökderen köyüne ait halı yastıkların ince kenar sularında yer alan motifler (Resim 5.18) Elbistan halılarında en çok kullanılan motiftir. Elbistan yöresinde bu motife “zincir” denilmektedir (Resim 5.19) Ayrıca Malatya yöresinde yastık halılarının incelenmesi sonucunda çoğunlukla kullanılan renklerden birinin kırmızı olduğu tespit edilmiştir (Kılıçarslan, 2017: 2125). Elbistan yöresinde genel itibariyle hav ipliğinin en fazla kırmızı renk kullanılması iki yöre açısından benzerdir.

Resim 5.18. Malatya yöresine ait yastık halısı (Kılıçarslan, 2017: 2128).

Resim 5.19. Elbistan yöresinde zincir motifli halı yastık

Aynı yöredeki halı yastıkların ön yüzü havlı, arka yüzü kilim tekniğinde dokunmuştur (Kılıçarslan, 2017: 2128), (Resim 5.20). Elbistan yöresindeki halı yastıkların arka kısımlarında kilim tekniğindedir (Resim 5.21). Ayrıca Malatya halı yastıklarının iç kısımları otlarla doldurulurken (Kılıçarslan, 2017: 2125), Elbistan yöresinde yastıkların içi kesilmiş hav artıklarıyla doldurulmuştur.

Resim 5.20. Malatya yöresine ait yastık halısının ön ve arka yüzü (Kılıçarslan, 2017: 2128).

Resim 5.21. Elbistan yöresine ait yastık halısının arka yüzü

Yozgat yöresine ait Yozgat müzesinde tespit edilen halı yastığın (Soysaldı, 2012: 115), (Resim 5.22) zemininde yer alan kompozisyon şeması ile Elbistan yöresine ait halının kompozisyon şeması benzerlik göstermektedir.

Yozgat yastık halısının (Resim 5.22) zemininde yer alan altıgen madalyon ile Elbistan yöresine ait halının (Resim 5.23) zemininde yer alan göbek kompozisyonu ve motifleri benzerdir. Yozgat halı yastığında madalyonun ortasındaki motif “dört yön” motifi olarak adlandırılmaktadır. Elbistan yöresinde ise göbeğin merkezine “koçboynuzu” motifi yerleştirilmiştir. Bu motiflerin etrafında ise Yozgat yöresinde

“kesme şeker” Elbistan yöresinde ise “şeker” olarak adlandırılan motifler yer almaktadır. Yozgat yastık halısında madalyon, ok kıvrım ve boncukla çerçevelenmiştir. Merkezde yer alan motif, Elbistan yöresinde de kanca olarak adlandırılan motifle çevrelenmiştir. Her iki halıda da zeminin madalyondan boşta kalan kısımlarındaki motifler benzerdir. Halı zemininin dört köşesinde yer alan motiflere Yozgat yöresinde muska (nуска), Elbistan yöresinde ise “küpe” adı verilmektedir (Soysaldı, 2012: 114-117).

Resim 5.22. Yozgat yastık halısı, Yozgat Müzesi Env:2100 (Soysaldı, 2012: 115).

Resim 5.23. Elbistan yöresine ait halı

Anadolu’nun diğer yörelerindeki benzer halı örneklerinden daha fazla motif, kompozisyon ve renk açısından karşılaştırmalar yapılabilir. Fakat; araştırma kapsamında genel benzerlik göz önüne alındığında daha çok benzerlik gösteren örneklerin kıyaslanması yapılmıştır. Değerlendirmeler neticesinde; benzer örneklerin çoğunluğunun Elbistan’a yakın illerden olduğu tespit edilmiştir. Benzerliklerin nedeni bölgede yapılan ticaret sonucu başka illerden satın alınan halıların evlerde günlük yaşamda kullanılması olabilir. Dokuyucular bu halıların desenlerini alarak kendine özgü şekilde yorumlamışlardır. Ayrıca çevre illerden kız alıp verme gibi gelenekler, çeyizlerindeki halıları taşımaları sonucu kültürel etkileşime neden olduğu söylenebilir. Bu durum yöreler arasında benzerliklerin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

6. ELBİSTAN İLÇESİ HALILARINDAN ESİNLENEREK ÜRETİLEN TASARIMLAR VE TERMİK SANTRAL TEMALI DENEYSEL HALI DOKUMALARI

Elbistan’da yakın dönemde yapılan kazılar sonucu ortaya çıkan eserler bölgenin kültürel manada köklü ve önemli bir geçmişe sahip olduğunun göstergesidir. Tasarımların seçiminde kültürel farklılıklar etkili olmuştur. Yöre halılarının karakteristik motif ve kompozisyonlarıyla, gün yüzüne çıkmış eserlerde yer alan bezemeler bir araya getirilerek “Kabile Reisi”, “Muasır” ve “Kitaplık” isimli tasarımlar üretilmiştir. Şehrin tarihi geçmişi ve mimari özellikleriyle ilgili “Ablistan” tasarımı, Gestalt teoremiyle yöre halısının zemin röprodüksiyonu birlikte uygulanarak “No-hut” tasarımı oluşturulmuştur.

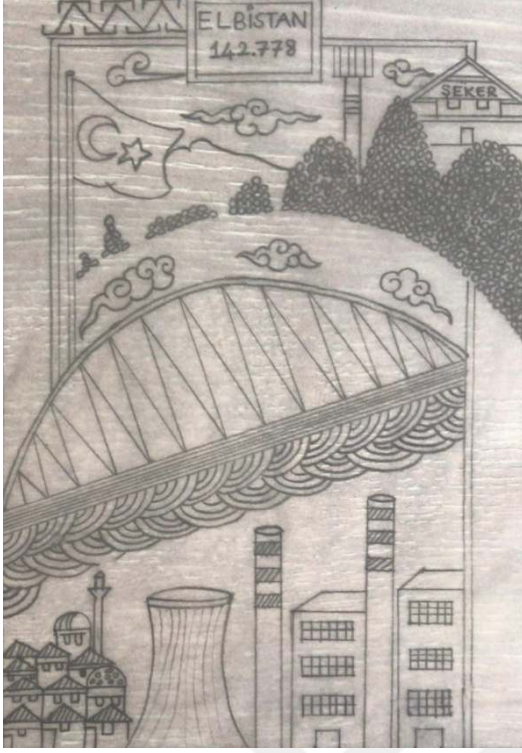
Termik santral temalı 3 halının tasarım aşamasında insan sağlığı ve çevreye zararı bilinen santraller ilham kaynağı olmuştur. Tasarımlara hazırlık aşamasında termik santral haberleri ve yayınları taranarak bilgi toplanmıştır. Bu tasarımlar sanat unsurlarından (çizgi, şekil, form, boşluk, doku, değer, renk) yararlanılarak oluşturulmuştur. Termik santral teması seçiminde alan araştırması esnasında yöre halkıyla yapılan görüşmelerde etkili olmuştur. Bu bölümde “Şeker Pancarı”, “Termik Kâbus” ve “İntikal” olmak üzere 3 tasarım üretilmiş ve dokunmuştur.

6.1. Halı Tasarımları

Bu bölümde Elbistan yöresi halılarının kompozisyon, desen ve renk özelliklerinden esinlenerek üretilen tasarımlar yer almaktadır.

“Ablistan”

Tasarımın ana teması Elbistan ilçesidir. İlçedeki bilinen yapılarla alakalı internet ortamında görseller taranmış, eskizler alınmıştır. (Resim 6.1) Bu eskizler tasvir (minyatür) sanatı uygulanarak halı sanatına uyarlanmıştır. Çizimler dijital ortamda taranıp, Nedgraphics Texcelle programına aktarılmıştır. Birinci katman rengi (Resim 6.3) yardımıyla çizilen desen, aslına uygun şekilde renklendirilmiştir (Resim 6.2).

Resim 6.1. “Ablistan” eskizi (Kabalıcı, 2022).

Resim 6.2. “Ablistan” renklendirilmiş hali (Kabalıcı, 2022).

Tasarımın karelenmesi Carpet programında yapılmıştır.

Resim 6.3. “Ablistan” birinci katman renkleriyle renklendirilmesi (Kabalıcı, 2022).

Tasarımın Mesajı:

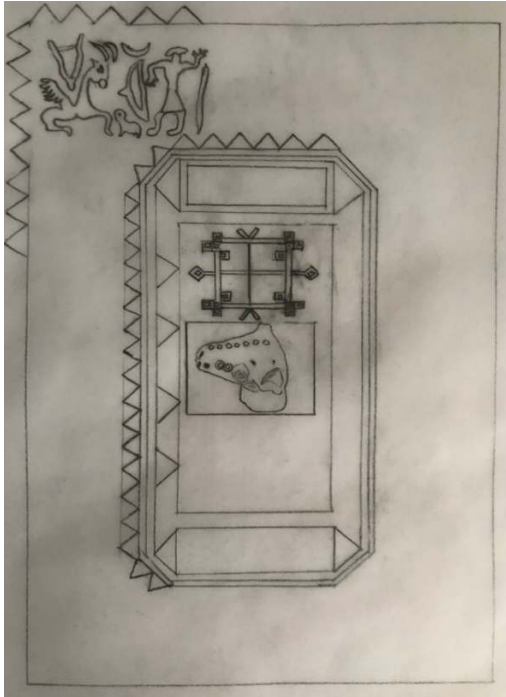
Tasarımın ana teması Elbistan ilçesinin bilinen yapıları ve fiziki görünümüdür. Dıştan içe doğru kalın kenar suyunda yörenin elibelinde motifi kullanılmıştır. Zeminle sınırı bulunan ince kenar suyu ise zincir motifi ile dolgulanmıştır. Zeminin üst bölümünde Türk bayrağı ve şeker pancarı fabrikası yer almaktadır. Zeminin ortasında köprü altından geçen Ceyhan nehri tasvir edilmiştir. Altta ise Elbistan'ın eski yerleşim yerlerinden Kara Elbistan ve termik santral figürü kullanılmıştır.

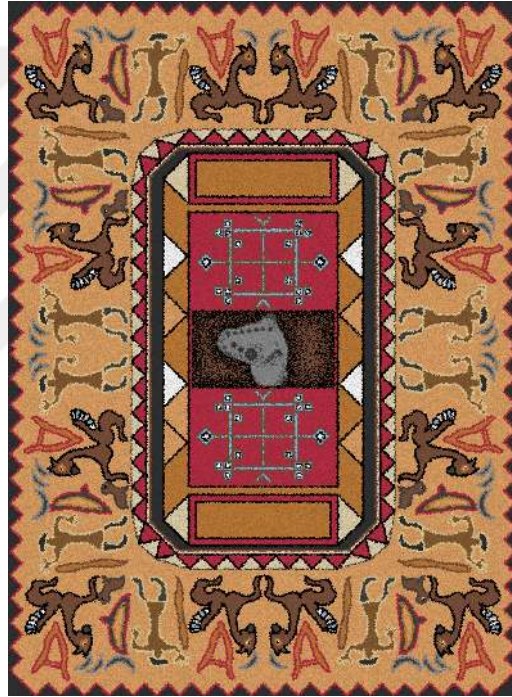
Resim 6.4. “Ablistan”ın mekân içerisinde değerlendirilmesi (roomplannerapp.com)

“Kabile Reisi”

Tasarımın ana teması Elbistan sınırları içerisinde 2016 yılında Karahöyük kazılarında L12 açması içerisinde bulunan eserden (Resim 6.7.)²⁰ oluşmaktadır. Ayrıca Elbistan yöresi 03 numaralı halının zemin kompozisyonu (Resim 6.9.) örnek alınarak tasarım yapılmıştır. Zeminin orta kısmında yine Karahöyük kazılarında çıkarılan koyun başı heykeli figürü (Resim 6.8.) kullanılmıştır. Elde edilen bilgiler eskiz kağıdına çizilerek tasarım oluşturulmuştur (Resim 6.5.). Çizimler dijital ortamda taranıp, Nedgraphics Texcelle programına aktarılmış ve renklendirilmiştir (Resim 6.6.).

Resim 6.5. “Kabile Reisi” eskizi
(Kabalıcı, 2022).

Resim 6.6. “Kabile Reisi”
renklendirilmiş hali (Kabalıcı, 2022).

²⁰ Linear teknikte işlenmiş steatit mühürün üzerinde, sağ kısımda ayakta duran silahlı bir erkek figürü, sol kısımda karışık bir yaratık ve üst orta kısımda ise Ay Tanrısı Sin’i simgeleyen bir hilal yer almaktadır (Uysal ve Çifci, 2017: 570-571).

Resim 6.7.. Steatit mühürü (Uysal ve Çifçi, 2017: 576).

Resim 6.8. Koçbaşı heykeli (URL 2)

Resim 6.9. Elbistan yöresi halısı

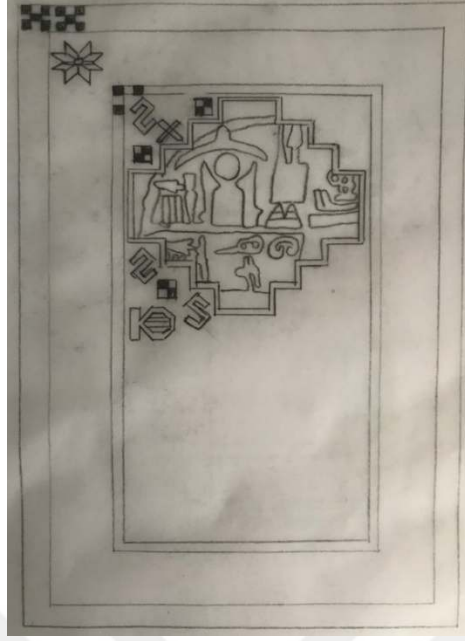
Tasarımın Mesajı: Elbistan konumu gereği birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu medeniyetlerin bölgeye kalıcı eserler bıraktığı aşikârdır. Tasarımda geçmişle günümüz arasında bir sentez oluşturulmuştur. Bundan yola çıkarak Elbistan ilçesi Karahöyük kazılarında farklı medeniyet izleri taşıyan eserler ile 21. yüzyıla tarihlendirilen halının zemin kompozisyonu birleştirilerek bütünlük sağlanmıştır. Tasarımın genel mesajı geçmişle günümüz arasında kültür köprüsünün izleklerini vermektedir.

Resim 6.10. “Kabile Reisi”nin mekân içerisinde değerlendirilmesi
(roomplannerapp.com)

“Muasır”

Tasarımın ana teması Elbistan yöresine ait 65 numaralı halının kompozisyon şeması (Resim 6.15.) ve Elbistan ilçesi Izgın beldesi (Resim 6.14.) ve Karahöyük’te bulunan hiyeroglifi ile yazılmış yazıtlardır (Resim 6.13.). İnternet ortamında görseller taranmış, eskizler alınmıştır (Resim 6.11.). Çizimler dijital ortamda taranıp, Nedgraphics Texcelle programına aktarılmıştır. Birinci katman rengi yardımıyla çizilen desen, aslına uygun şekilde renklendirilmiştir (Resim 6.12.).

Resim 6.11. “Muasır” eskizi (Kabalıcı, 2022).

Resim 6.12. “Muasır” renklendirilmiş hali (Kabalıcı, 2022).

Resim 6.13. Karahöyük steli (URL 3)

Resim 6.14. Izgın steli (URL 4)

Resim 6.15. Cerli göl desenli halı (Kabalcı, 2022).

Tasarımın Mesajı: Ana tema Elbistan yöresine ait halının kompozisyon şeması ile geçmiş dönemlerde bölgede yer alan mezar steli hiyeroglifi yazıtlardır. Hitit dönemine ait bu yazıtlar anlamına bakılmaksızın zeminde yer alan göbeklerin içerisine dolgulanmıştır. Halı ise yöre desen, kompozisyon ve renk özelliklerine bağlı kalarak tasarlanmıştır. Tasarımın yansıttığı izlek bölgedeki sanatın geçmişten günümüze gelişim evresi yani taş malzemenin tekstil ile birleşimidir.

Resim 6.16. “Muasır”ın mekân içerisinde değerlendirilmesi (roomplannerapp.com)

“Kitaplık”

Tasarımın ana teması Elbistan halılarının hemen hepsinde zemin rengi olarak kullanılan kırmızıdır. Ayrıca yöre halılarının kalın kenar sularında sıklıkla görülen sandıklı ve zeminde sırasıyla kirpi, elibeline, çimdik, yıldız, bereket motifleri tasarıma konu olmuştur. Tasarımda zemin dört bölüme ayrılmış ikişer gruplar halinde bir ve üçüncü sıraya Elbistan yöresi motifleri dolgulanmıştır. İki ve dördüncü katmanda ise Elbistan Karahöyük kazılarında çıkarılan eserler esin kaynağı olmuştur.

Eskizleri alınan çizimler (Resim 6.19.) dijital ortamda taranıp, Nedgraphics Texcelle programına aktarılmıştır. Birinci katman rengi yardımıyla çizilen desen, aslına uygun şekilde renklendirilmiştir (Resim 6.20.).

Tasarımın Mesajı:

Anadolu halılarını birbirinden ayıran önemli özelliklerden biri renktir. Kırmızı renk ekseriyetle bölge halılarının zemininde ana renk olarak göze çarpmaktadır. Tasarıma esin kaynağı olan kırmızı renk, farklı tonlarıyla birlikte kullanılmıştır. Dıştan içe doğru yönen kalın kenarını süsleyen sandıklı motifi yer almaktadır. Zemini kıvrım motifi çevrelemektedir. Zeminde birinci katmanda kirpi, çiçek, elibeline, çimdik motifi üçüncü katmanda ise bereket, elibeline, kutu ve çiçek motifleri bölgenin desen karakterini yansıtmaktadır.

Zeminde ikinci katmanda dişi ve erkek sfenksler, birer çift grifon ve birbirine doğru yürüyen aslanlara yer verilmiştir (Resim 6.17., Uysal ve Çifci, 2019: 421). Dördüncü katmanda ise Elbistan Karaköyük kazılarında N11 (Resim 6.18., Uysal ve Çifci, 2017: 577) açmasında bulunan hiyeroglif yazılı silindir mühür deseni verilmiştir.

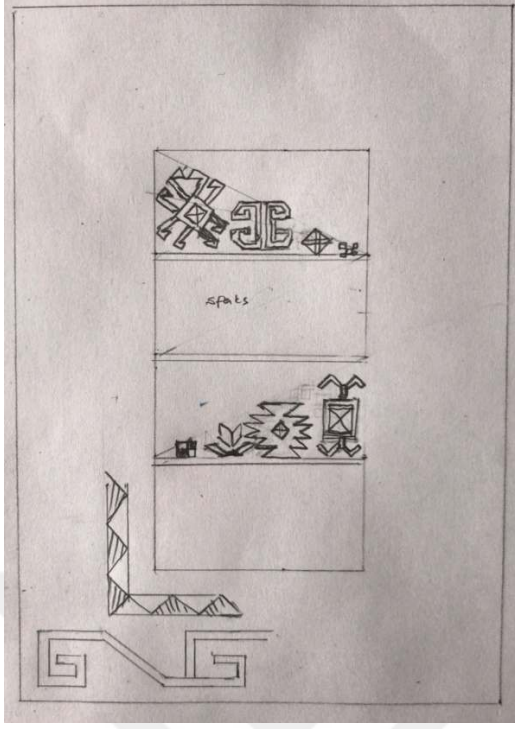

Resim 6.17. Hamza tepe, silindir mühür deseni (Uysal ve Çifci, 2019: 421).

Resim 6.18. Hiyeroglif yazılı silindir mühür deseni (Uysal ve Çifci, 2017: 577).

Farklı medeniyetlerin ortak dili kültürlerini ifade ediş biçimleridir. Bu kültür birikimleri estetik kaygılarıyla birleşerek topluma mesajlar vermektedir. Bu nedenle tasarımda konu edinen mühür, figür ve motifler aynı amaca hizmet etmektedir. Ayrıca farklı kültür sanat yapıtlarının bir arada ele alınması gelecek nesillerin dönemleri irdelemesi ve algılaması bakımından tasarıma konu edinmiştir.

Resim 6.19. “Kitaplık” eskizi (Kabalıcı, 2022).

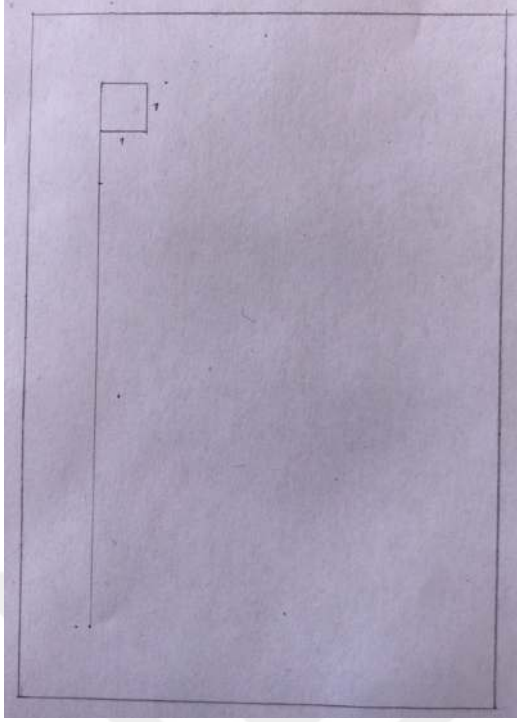
Resim 6.20. “Kitaplık” renklendirilmiş hali (Kabalıcı, 2022).

Resim 6.21. “Kitaplık”ın mekân içerisinde değerlendirilmesi
(roomplannerapp.com)

“No-hut”

Tasarımın ana teması örnek numarası 40 olan halının zemin röprodüksiyonudur. Eskizi alınan çizimler (Resim 6.22) dijital ortamda taranıp Nedgraphics Texcelle programına aktarılmıştır. Birinci katman rengi yardımıyla çizilen desen, aslına uygun şekilde renklendirilmiştir (Resim 6.23).

Resim 6.22. “No-hut” eskizi (Kabalcı, 2022).

Resim 6.23. “No-hut” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2022).

Tasarımın Mesajı: Gestalt teorisinin temeli “bütün kendini oluşturan parçaların toplamından daha anlamlıdır” ilkesine dayanmaktadır. Göz eksik olanı tamamlama niyetindedir (Tuna ve Karaca, 2018: 107). Tasarımda “eksik tamamlama” temel unsurdur. Tasarım şeması oluşturulurken zemin eşit karelere ayrılmış, halının zemini küçük karelerden büyük deseni oluşturmaktadır. Tasarımın orta bölümü Elbistan yöresine ait 40 numaralı halının zemin kompozisyonudur (Resim Ek. 40).

Resim 6.24. “No-hut” un mekân içerisinde değerlendirilmesi
(roomplannerapp.com)

6.2. Dokunan Hahlar

Termik Santral Temalı Halı Tasarımları:

Termik santral temasından yola çıkarak 3 adet tasarımın eskizi alınmıştır. Bu eskizler dijital ortamda taranarak Procreate programında çizilip renklendirilmiştir. Bmp formatında Nedgraphics Texcelle programına aktarılan tasarımlara önce renk indirgenmesi uygulanmış, sonra ebatlanarak karelenmiştir.

Bu bölümde üretilen tasarımların malzeme, uygulama işlem basamakları ve sergileme biçimleri görsellerle desteklenerek verilmiştir.

“Şeker Pancarı”

Çalışmada temel unsur Elbistan’ın zirai ürünlerinden şeker pancarıdır. İnternet ortamında görseller taranmış, eskizler alınmıştır. Eskizler procreate programında çizilip renklendirilmiştir. Bmp formatında kaydedilen tasarımlar, Nedgraphics Texcelle programına aktarılıp renk indirgenmesi uygulanarak 40x40 cm. boyutlarına ebatlanmıştır. Tasarımın karelemesi Carpet programında yapılmıştır (Resim 6.25.).

Resim 6.25. “Şeker Pancarı” karelenmiş hali (Kabalcı, 2021).

Malzeme:

Tasarım 40 kalite ve 40x40 cm. boyutlarında 160x160 kartelaya karelenmiştir. 3/2 numara yün çözgü germe tezgâha çözülmüştür. İlmelik olarak 2.5 numara çift kat yün iplik, atkı ipi ise 9/1 numara pamuk kullanılmıştır.

Sergileme Biçimi:

Şeker pancarından esinlenerek üretilen dokuma askı aparatında duvarda sergilenmiştir. Buna göre sırasıyla yukarıdaki halattan ampul sarkmıştır. Dokuma tam karşıda olacak şekilde, büstler aralıklı mesafelerle yerleştirilmiştir. Her bir büst diğer büstlerle etkileşimli olarak termik santral temalı çizimlerle bütünlük oluşturulmuştur. Tavandan aynı zamanda siyah ve uçları gri renkte ipler sarkmıştır. Genel itibariyle tüm unsurlar bütün olarak algılanmış ve mesaj izleyici tarafından anlaşılmıştır (Resim 6.26.).

Resim 6.26. Halının sergileme biçimi (Kabalcı, 2021).

Tasarımın Mesajı:

Dokuma tasarım ve diğer sergileme unsurları sırasıyla siyah ve gri renkli büstlerden oluşmaktadır. Bu büstler termik santralin çevreye verdiği zararı, tavandan sarkan siyah/gri ipler ise hava kirliliğini yansıtmaktadır. Şeker pancarı yörede bol miktarda yetiştiğinden dokuma diğer unsurların arka tarafında yer almakta, sarkıtılan ipliklerle termik santralin bu besin maddesine verebileceği zararlar vurgulanmaya

alışılmıştır. Tavandan sarkan halat ve ampul şeker pancarını vurgulamada kullanılmıştır.

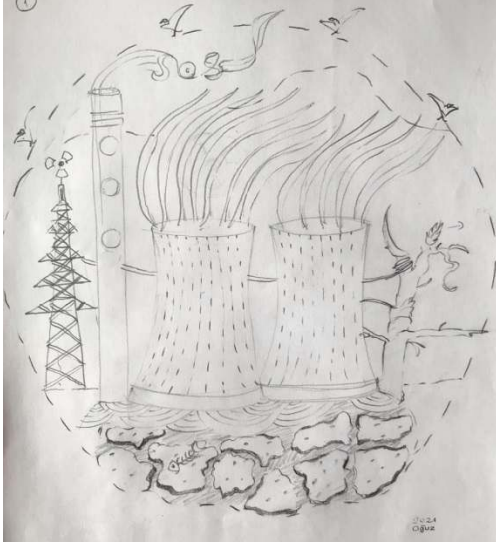

Resim 6.27. Halının dokunmuş hali (Kabalcı, 2022).

“Termik Kâbus”

Tasarımın temasını termik santral oluşturmaktadır. Temadan yola çıkarak internet ortamında görseller taranmış, eskizler alınmıştır (Resim 6.28.).

Eskizler procreate programında çizilip renklendirilmiştir (Resim 6.29.).

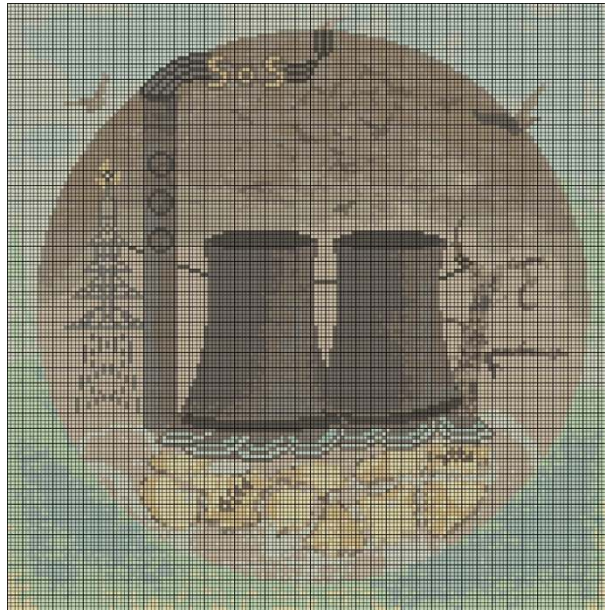

Resim 6.28. “Termik Kâbus” eskiz hali (Kabalcı, 2021)

Resim 6.29. “Termik Kâbus” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2021)

Bmp formatında kaydedilen tasarımlar, Nedgraphics Texcelle programına aktarılıp renk indirgenmesi uygulanarak 40x40 cm. boyutlarına ebatlanmıştır. Tasarımın karelemesi Carpet programında yapılmıştır (Resim 6.30.).

Resim 6.30. “Termik Kâbus” karelenmiş hali (Kabalcı, 2021).

Malzeme:

Tasarım 40 kalite ve 40x40 cm. boyutlarında 160x160 kartelaya karelenmiştir. 3/2 numara yün çözgü germe tezgâha çözülmüştür. İlmelik olarak 2.5 numara çift kat yün iplik, atkı ipi ise 9/1 numara pamuk kullanılmıştır.

Sergileme Biçimi:

Bölgede hava kirliliğine sebep olan Termik Santral'den esinlenerek üretilen dokuma, askı aparatında duvarda sergilenmiştir. Dokuma çevresinde termik santrale bağlı gelişen hastalık adları, yıllara göre ölüm oranı ve gazete haberleri yer almıştır.

Tasarımın Mesajı:

Tasarımda verilen mesaj; bölgede aktif bir şekilde çalışan, hava kirliliği ve çeşitli hastalıklara yol açan termik santrallerin çevreye verdiği zarardır. Tasarım iki temel katmandan oluşmaktadır. Daire ve kare plan ile iç içe verilen tasarımda, daire; termik santralin çevresine saçtığı zararı, dış bölgede kalan kare şekil ise yeşilliği ve yararı simgelemektedir. Her iki tarafta görülen kuş formları açık ve koyu renk verilerek sınır hatlarında yer almaktadır. Temadan yola çıkarak 2 adet soğutma kulesi ve 1 adet baca tasarlanmıştır. Baca flüt şeklinde tasarlanmış olup 3 göz halindeki delikler flüt perdelerini temsil etmektedir. Üstünden çıkan dumanlarda “SOS” ibaresi ise yardım çığlığı şeklinde tasvir edilmiştir. Bacanın sol yanındaki elektrik direği ve ucundaki yel pervanesine benzer şekil radyasyonla bağdaştırılmıştır. Direğin ucundan sarkan tel soğutma kulesinin yanındaki ağaca bağlıdır ve ağaç kurumuştur. Burada verilen mesaj termik santralin bölgedeki canlı-cansız varlıklara zarar vermesidir. Soğutma kulelerinin altında yer alan su görünümündeki atıklar, çorak topraklar ve ölü balık kılıçkları da termik santralin çevresine verdiği zararı temsil etmektedir.

Resim 6.31. Halının dokunmuş hali (Kabalcı, 2022).

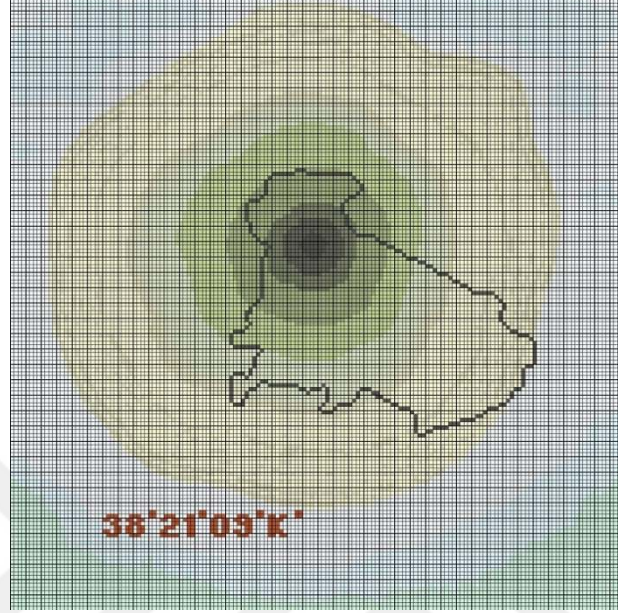
“İntikal”

Çalışma; Elbistan ilçe haritasının sınır hat çizimi ve termik santralin bölgedeki konumu yerleştirilerek tasarlanmıştır. Konuyla ilgili görseller taranmış, eskizler alınmıştır. Eskizler Procreate programında çizilip renklendirilmiştir (Resim 6.32.).

Resim 6.32. “İntikal” renklendirilmiş hali (Kabalcı, 2021).

Bmp formatında kaydedilen tasarımlar, Nedgraphics Texcelle programına aktarılıp renk indirgenmesi uygulanarak 40x40 cm. boyutlarına ebatlanmıştır. Tasarımın karelemesi Carpet programında yapılmıştır (Resim 6.33.).

Resim 6.33. “İntikal” karelenmiş hali (Kabalcı, 2021).

Malzeme:

Tasarım 40 kalite ve 40x40 cm. boyutlarında 160x160 kartelaya karelenmiştir. 3/2 numara yün çözgü germe tezgâha çözülmüştür. İlmelik olarak 2.5 numara çift kat yün iplik, atkı ipi ise 9/1 numara pamuk kullanılmıştır.

Sergileme Biçimi:

Dokuma askı aparatında duvarda sergilenmiştir.

Tasarımın Mesajı:

Tasarımın ana temasını Elbistan ilçe haritası ve termik santralin konumu oluşturmaktadır. Siyah sınır hatları Elbistan ilçe haritası görseli göz önüne alınarak çizilmiştir. Altta kırmızı renkli 38° 21° 09° K° yazısı termik santralin konumunu ifade etmektedir. Sınır hatları içerisinde yer alan siyah dalga termik santralin konumunu, yeşile doğru artan dalgalar ise bölgeden uzaklaştıkça hava kirliliğinin azaldığını ve yeşilliğin arttığını simgelemektedir.

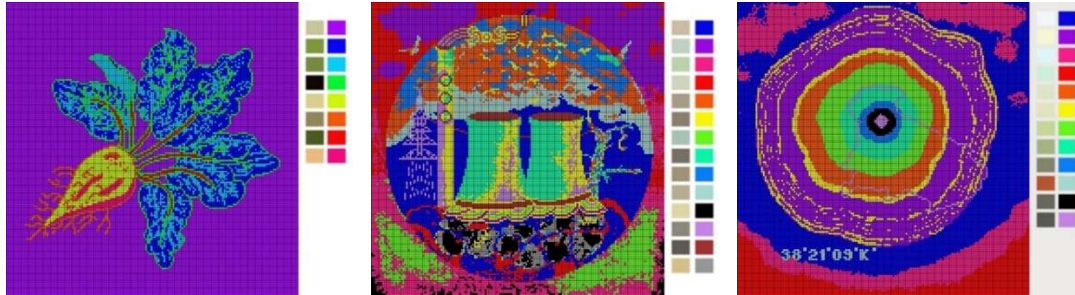
Resim 6.32. Halının dokunmuş hali (Kabalcı, 2022).

Halı Dokumalarında Uygulanacak İşlem Basamakları:

3 adet tasarımın dokuma işlem basamakları aynı şekilde uygulandığından tek bir başlık altında yer verilmiştir.

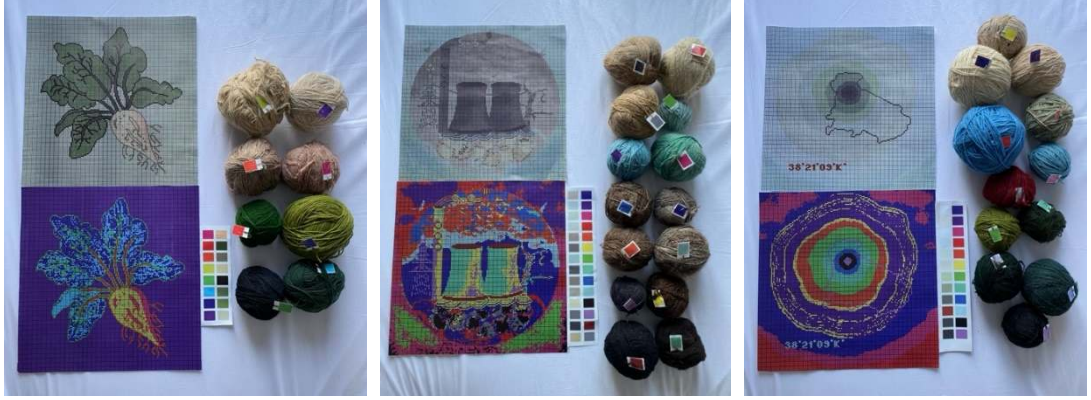
Tasarımlar ahşap germe tipi tezgâhlarda üretilmiştir.

Dokuma esnasında birbirine yakın renkleri karıştırmamak için birinci katman renkleri (Resim.6.35.) kullanılarak karelenmiştir.

Resim 6.33. Tasarımların birinci katman renkleriyle renklendirilmesi (Kabalcı, 2021).

Tasarıma göre verilen renkler için yün iplikler seçilmiştir (Resim 6.36.).

Resim 6.34. Desendeki renklere uygun iplerin seçilmesi (Kabalcı, 2021).

Dokumaya başlamadan önce 160 çözgü teli germe tezgâha çözülmüştür.

Resim 6.35. Çözgü ipleri (Kabalcı, 2021).

Çözgü araları eşit miktarda yerleştirildikten sonra, varangelen tahtası çözgülerin alt ve üstünden geçirilmiştir. Daha sonra gücü ağacında 10 cm.'e 40 tane çözgü gelecek şekilde işaretlenmiş ve çözgüler yerleştirilmiştir. Gücü bağlama işleminde ise varangelenin arkasında kalan ipliğin sağından gücü ağacının arasındaki boşluktan gücü ipliği geçirilerek düğüm atılmıştır. Her işlemden sonra gücü ağacına kalitemize göre bir veya daha fazla düğüm atılmıştır.

Dokumaya hazırlık aşamasında gergin haldeki çözgü ipliklerine başlangıç aşamasında alt leventin 20 cm. yukarisından saçak payı bırakılarak başlanmıştır. Ağzılık ipi veya yanlış ipi dokumaya düzgün başlamak için çözgülerin alt ve üstünden geçirilip yan ağaçlara bağlanmıştır. Ardından çiti örgüsü yapılmıştır. 1 cm. boyutunda kilimlik dokunmuş ve kartelanın ilk sırasına göre düğüm atılmıştır. Her sırada varangelenin pozisyonunu alt ve üst şeklinde değiştirerek alt atkılı ve üst atkılı atılmıştır.

Resim 6.36. Atkı ipleri (Kabalcı, 2021).

Yan örgüsü dokumanın her sırasında halının her iki başındaki ikişer çözgü telinin arasından “S” şeklinde örülmüştür. Havlar her düğüm, atkı ve boncuk sırasının bitimine takriben kesilmiştir. Hav uzunluğu yaklaşık 0,5 mm. uzunluğunda bırakılmıştır. Bitirme işlemlerinde ise desen bitiminde kilimlik dokunmuş ve çiti örülmüştür. Başlangıçta bırakılan saçak uzunluğu sonda da bırakılarak dokuma tezgâhtan çıkarılmıştır. Saçaklara dokuma örgüsü yapılarak süslenmiştir.

Eserlerin Sergilenmesi:

Resim 6.37. Sergi alanı (Kabalcı, 2022).

Resim 6.38. Sergi alanı (Kabalcı, 2022).

Resim 6.39. Sergileme biçimi (Kabalcı, 2022).

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç

Gelenekli el sanatlarımızdan halı dokumacılığı geçmişten günümüze Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde süregelmiştir. Teknolojik gelişmelerle beraber işlevini yitiren bu zanaat/sanat kolu Elbistan yöresinde de unutulmaya yüz tutmuştur.

Elbistan ilçesi konumu gereği birçok medeniyete ev sahipliği yapmasının yanında kültürel manada geçmişle günümüz arasında köprü oluşturmuştur. Bölgede yaşayan Türkmen boyları el sanatlarına katkı sağlamışlardır. Kıl çadırlarıyla meşhur bölgede aynı zamanda halı ve düz dokumalarında üretimi yapılmıştır.

Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesinde yapılan alan araştırmasında bölgeye ait olduğu kaynak kişilerce ifade edilen 80 halı örneği tespit edilmiştir. Bu halılar teknik, kompozisyon, motif ve renk açısından incelenerek bilgi formlarına işlenmiş sonrasında bulgular ve yorum bölümünde analiz edilip değerlendirilmiştir. Alan araştırması esnasında bölgeye ait halıların dokunmasında kullanılan araç ve gereçler tespit edilememiştir.

Yapılan alan araştırması sonucu elde edilen verilere göre; incelenen halı dokumaların atkı, çözgü ve ilme ipliklerinin tamamının yün olduğu belirlenmiştir. Geçmiş dönemlerde bölgede çok fazla kullanılan kıl elyafına yöredeki halılarda rastlanmamıştır. Ayrıca yöredeki halıların üretiminde pamuk malzemenin de kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Yöreye ait halı örneklerinin incelenmesine göre; yöre halıları dokuma sıklığına göre kaba kalitede dokunmuştur. Halıların dokuma sıklıklarının (10 cm.'e düşen ilme sayısı) ortalamasının en fazla 27,5 ile kelle halılarında olduğu, en az dokuma sıklığı ortalamasının ise 24 ile çanta, paspas ve sehpa örtüsü halıları olduğu; hav yükseklerinin ortalamasının en fazla 0,48 cm. ile seccade olduğu, en az ortalamasının ise 0,4 cm. ile çanta olduğu; kilimlik ölçülerinin en fazla 3 cm. ile yaygı/yolluk olduğu, en az 1,83 cm. ile seccade olduğu; kenar örgüsü ölçülerinde en fazla 0,9 cm. ile paspas, en az ise 0,3 cm. ile seccade olduğu; halıların saçak uzunlukları incelendiğinde 8 cm. ile kelle halılarının en fazla, 3 cm. ile kırlent en az saçak uzunluğuna sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Halı dokumaların en-boy ölçüleri incelendiğinde; en uzunluğunun en fazla 119,5 cm. ile kelle halısı, en az 25,33 cm. ile çanta, boy uzunluğunun en fazla 324,6 cm. ile yaygı/yolluk, en az 30 cm. ile kırılent olduğu belirlenmiştir.

Elbistan yöresi halı örneklerinin atkı ve hav ipliği renkleri en fazla kırmızı renktedir. Çözüğü ipi olarak ise en fazla beyaz ip kullanılmıştır. Elbistan halılarının zemininde genellikle kırmızı renk kullanılırken, motiflerin kontur rengi ise genelde siyahtır. Bu halılarda düğüm tekniği olarak Gördes (Türk) düğümü tercih edilmiştir.

Yöre halılarında en fazla çift göbek kompozisyonu kullanılırken, en az mihraplı, tasvirli ve yazılı kompozisyon özelliği tercih edilmiştir. Halı zeminlerinde genellikle dikey ekseninde gelişen kompozisyonlar kullanılmıştır. Halılarda geometrik motifler hâkim olmakla birlikte stilize edilmiş bitkisel motiflerde göze çarpmaktadır. Motif analizi yapıldığında halılarda en fazla zincir motifi en az ise çarkıfelek, sandık, sapan, karanfil, kalp, nokta, yaba ve cami tasviri kullanılmıştır.

Yöre halılarının motifleri kaynak kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda isimlendirilmiş, tespit edilemeyen motifler literatür taramasıyla isimlendirilmiştir. Halı örneklerinde yer alan her bir motif bilgisayar ortamında çizilip karelenmiştir.

Bu halılar kullanım amacına göre sınıflandırıldığında en fazla yastık halısı en az ise sehpa örtüsü olduğu gözlenmiştir. Elbistan yöresinin desen karakteri göbekli kompozisyonlardır. Boyut arttıkça göbek sayısı da artmıştır. Geçmiş dönemlerde odaların geniş olması büyük ebatlı yaygı/yolluk halısı dokuma ihtiyacını doğurmuştur. Yaygı/yolluk halıları yörede büyük odalarda zemini örtmek amacıyla yan yana serilip kullanılmıştır. Yörede tespit edilen en fazla halı örneği ise yastıklardır. Dokuyucular yastık halılarının arka yüzlerini kilim tekniğinde dokumuştur. Halı yastıkların içleri ise halıyı dokurken kestikleri hav artıklarıyla doldurulmuştur.

Günümüzde yöre halıları evlerin kilerinde veya odalarda serilerek muhafaza edilmektedir. Halıların geneli sağlam durumdadır. Yıpranmış, yırtık ve saçakları olmayan halılarda mevcuttur. Halılar yama ve overlok haricinde herhangi bir onarım görmemiştir.

Araştırma kapsamında geçmişte dokuma yaptığı belirlenen kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda bireylerin günümüzde dokuma yapmadığı tespit edilmiştir. Görüşme formundan elde edilen bilgilere göre bireylerin halı dokumacılığına 8-20 veya

21-35 yaş aralığında başladıkları belirlenmiştir. Ayrıca bu bireylerin dokuma yapmayı akrabalarından öğrendikleri kaynak kişilerce ifade edilmiştir. Bireyler en fazla yer yaygısı, yastık ve heybe halısı üretimi yapmayı tercih etmişlerdir. Halıları en fazla çeyizlik ve kullanım amacıyla üreten bireylerin en az ise ticari kaygıyla yaptıkları tespit edilmiştir. Bireylerin çoğunluğu dokuma yaparken kazandığıyla geçimini sağlayamazken, yaşadıkları zorluk olarak maddiyatı belirtmişlerdir. Bireyler bu sanatın geleceğinin olmadığını, olumsuz yönlerinden (sağlık problemi, maddi kaygı) dolayı bu sanatı alt kuşaklara öğretmek istemediklerini ifade etmişlerdir.

Ayrıca bireylerin dokuma yaparken kullandıkları malzemeleri satın aldıkları tespit edilmiştir. Kaynak kişiler ipliklerin renklendirilmesinde kimyevi toz boya ları kullandıklarını, bazen de bitkisel boyacılıkla ipleri renklendirdiklerini ifade etmişlerdir. Bireylerin çoğunluğu bölgedeki halı dokumacılığın unutulduğunu, gelecek nesilleri aktarılmasının zor olduğunu ifade etmişlerdir.

Çevresel faktörler (termik santralin oluşu, hava kirliliği, su kirliliği, atıklar), küçükbaş hayvancılığın eskisi kadar yapılmaması ve fabrikasyon ürünler yörede el dokuması halıcılığını durdurma sebeplerindendir.

Elbistan yöresi halılarının Anadolu halılarıyla kıyaslanması neticesinde benzerlikler tespit edilmiştir. Bu halılar kompozisyon ve motif bakımından benzerlik gösterse de isimlendirme anlamında farklılık arz etmektedir. Benzer halıların çoğunluğu Malatya, Adıyaman gibi çevre illerden bazıları ise Kars, Tunceli ve Elâzığ gibi uzak yörelerden olduğu belirlenmiştir.

Çevre illere yapılan göçler, kız alıp verme gibi gelenekler kültürel bir etkileşimi beraberinde getirmiştir. Çeyiz olarak götürülüp getirilen halı dokumalar farklı şehirlerde benzer örneklerin oluşmasını sağlamıştır. Elbistan yöresinde diğer yörelerdeki halılara benzer desen ve motiflerin ortaya çıkması bu nedenlerle açıklanabilmektedir.

Araştırma kapsamında yöre halılarının motif, kompozisyon ve renk özelliklerinin yanında bölgede arkeolojik kazılarda geçmiş dönemlerden çıkarılan eserlerden yola çıkarak 5 adet halı tasarımı uygulanmıştır. Nedgraphics Texcelle ve Procreate programında çizilen tasarımlar, günümüz trendiyle mekân içerisinde değerlendirilip güncelliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca termik santral temalı 3 tasarım yapılarak dokumalar üretilmiştir. Termik santralin çevreye ve insan sağlığına verdiği zarar tasarımların seçiminde etkili olmuştur. Bu tasarımlarda farkındalık oluşturup sanatsal bakış açıları kazandırılması amaçlanmıştır. Üretilen dokumalar estetik kaygıyla birleşerek yeni sergileme biçimleri tasarlanmıştır. Bahsedilen tasarımlar geçmişle günümüz sentezi olup, modern yaşamda kullanım amacıyla üretilmiştir.

7.2. Öneriler

Türk kültür miraslarımızın başında el sanatlarının önemli bir kolu olan halı dokumacılığı gelmektedir. Bu mirasa sahip çıkabilmek için özü unutmadan, aslına uygun güncel yöresel ürünler üretilip sürdürülebilmek gerekmektedir. Teknolojik gelişmeler 21. yüzyılda etkisini arttırarak el sanatları ürünlerini sekteye uğratmıştır. Turizm amaçlı faaliyetler dışında halı dokumacılığı ve Anadolu'daki dokumacılık merkezleri hüviyetini kaybederek durma noktasına gelmiştir. Bundan nasibini alan bölgelerden biri de Kahramanmaraş iline bağlı bir ilçe olan Elbistan'dır.

Kaynak kişilere göre Elbistan yöresinde günümüzde halı dokumacılığı yapılmamaktadır. Bölgede tespit edilen dokumacılıkla uğraşmış kişilere desen eğitimi verilerek topluma kazandırılması sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Devlet destekli projelerle, halk eğitim merkezinde açılan kurslar ve kalkınma ajanslarının desteğiyle halı dokumacılığı yeniden canlandırılması gerekmektedir. Kurumlarda eğitim verebilecek yetideki bireylerin maddi açıdan tatmin edilmesi bu sanatın geleceğini şekillendirmektedir. Bunun dışında orta öğretim ve yükseköğretim kurumlarının alan dışı derslerinde de el sanatlarının okutularak gelecek nesillere aktarımı sağlanmalıdır.

Araştırma kapsamında yöre motiflerinin çizimlerinin karelenerek kataloglanması, geleceğin tasarımcıları için aslına uygun ve yeni tasarımlara fikir kaynağı oluşturacaktır. Ayrıca bölgede tespit edilen halı örneklerinin envanter altına alınması, akabinde gerektiğinde bakım, onarım ve koruma işlemleri için müdahale edilmesi önemlidir. Bu halıların devlet eliyle toplanıp gelecek nesillere aktarılması Kültür ve Turizm bakanlığına bağlı müzelerin yapacağı çalışmalar ve saklama koşullarını geliştirilmesiyle alakalı olduğu bilinmektedir. Bu sebeple müzelerin görevlendirdiği uzman ve yetkin kişiler tarafından bu halıların toplanması, korunması, onarılması ve uygun saklama koşullarında saklanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adalılar, A. (1989). *Türklerde Halı Sanatı*, Ankara: Yayınevi belirtilmemiş.
- Akbil, F. (1970). *Türk El Sanatlarından Örnekler*, İstanbul: Akademi Yayınları.
- Akpınarlı, H. F., Baykasoğlu, N., Kurt, G., Yılmazoğlu, İ. H., Yıldız, E. (2014). *Kahramanmaraş El Sanatları Cilt I*, Ankara: Hangar Yayıncılık.
- Anonim (1987a). *El Dokuması Türk Halıları*, Ankara: TSE Yayın No: 43.
- Anonim (1987b). *İlmelik Yün Halı İplikleri*, Ankara: TSE Yayın No: 626.
- Anonim (1992). *Tekstil Yer Döşemeleri-El Dokuması Halılar Türk Halıları*, Ankara: Türk Standartları Enstitüsü Yayınları, TS 43.
- Anonim (1997a). *Halı Öğretmeni ve Usta Öğreticisinin El Kitabı*, Ankara: Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.
- Anonim (1997b). *El Dokusu Halılarda Dügüm Tipleri Tayini*, Ankara: Gül Matbaası, TSE Yayın No: 2892.
- Anonim (1997c). *El Dokusu Halılarda Hav Boyu Tayini*, Ankara: Yenişık Matbaası, TSE Yayın No: 2893.
- Aral, S. (2013). "Malatya Yastık Halıları", *Arış Dergisi*, (9), s.4-11.
- Aral, S. (2020). *Malatya Halıları*, Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı Cilt III, (Editör: Aysen Soysaldı), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.1469-1498.
- Arlı, M. (1990). *Köy El Sanatları*, Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 1185.
- Arseven, C. E. (1984). *Türk Sanatı*, Cem Yayınevi.
- Aslanapa, O. (1972). *Türk Sanatı I Başlangıcından Büyük Selçukluların Sonuna Kadar*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Aslanapa, O. (1987a). "Türk Halı Sanatı", *Erdem*, 3(7), s.99-110.
- Aslanapa, O. (1987b). *Türk Halı Sanatının Bin Yılı*, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Aslanapa, O. (1993). *Türk Sanatı El Kitabı*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Aslanapa, O. (1997). "Türk Halı Sanatının Tarihi Gelişmesi", *Arış Dergisi*, (3), s.18-25.
- Aslanapa, O. (2005). *Türk Halı Sanatının Bin Yılı*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Atiş, D. (2020). *Bergama Halıları*, Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı Cilt II, (Editör: Aysen Soysaldı), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.929-952.
- Atlıhan, Ş. (2020). *DOBAG Projesi Çerçevesinde Çanakkale-Ayvacık ve Manisa-Yuntdağı Halıları*, Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı Cilt II, (Editör: Aysen Soysaldı), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.699-742.
- Ayata, S. (1987). *Kapitalizm ve Küçük Üreticilik -Türkiye'de Halı Dokumacılığı-*, Ankara: Yurt Yayınları 15.
- Aytaç, Ç. (1982). *El Dokumacılığı*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Başaran, F. N. (2004). *Konya Ereğli İlçesinde El Dokuması Halıcılık ve Üretilen Halıların Bazı Özellikleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başaran, F. N. (2020). *Ereğli (Konya) Yöresi Halıları*, Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı Cilt II, (Editör: Aysen Soysaldı), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.1181-1222.
- Bayraktaroğlu, S. (1989). "Manzaralı ve Kuşlu Halılar", *Kültür ve Sanat*, (2), s.76-78.
- Bi, M. (1976). "Türk Halıcılık Sanatı", *Sümerbank*, 15(165), s.45-48.

- Büken Oyman, N. R. (2005). “El Dokumacılığının ve El Dokuma Tezgâhının Tarihçesi, El Dokuma Tezgâhı Çeşitleri”, *Sanat Dergisi*, (8), s.63-84.
- Clauson, S. G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford.
- Çağman, F. (1988). “Kanuni Dönemi Osmanlı Saray Sanatçıları Örgütü Ehl-i Hiref”, *Türkiyemiz*, 18(54), s.11-15.
- Çetin, Y., Karta, R. (2017). “Yöre Özellikleri ile Iğdır Halı Yastıkları”, *The Journal Of Academic Social Science Studies*, (60), s.293-310.
- Çoruhlu, Y. (2019). *Eski Türklerin Kutsal Mezarları Kurganlar-Orta ve İç Asya'nın Erken Devir Türk Mezar Mimarisi Üzerine Bir Deneme*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Çoruhlu, Y. (2020). *Erken Devir Türk Sanatı*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Dengiz, M., Erdoğan, Z. (2008). *Pişinik Yastık Halısı*, 38. İCANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi. Maddi Kültür I. Cilt, s.413-430.
- Deniz, B. (1997). “Kırşehir Mucur Halılarının Sözlüğü-1, *Arış Dergisi*, (1), s.148-152.
- Deniz, B. (2000). *Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları*, Ankara: Atatürk Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 215.
- Doğan, A. (1999). *XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Maraş*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Durul, Y., Aslanapa, O. (1973). *Selçuklu Halıları Başlangıcından Onaltıncı Yüzyıl Ortalarına Kadar Türk Halı Sanatı*, İstanbul: Ak Yayınları Türk Süsleme Sanatları Serisi: 2.
- Erdoğan, Z. (2020). “Nevşehir İlinde El Dokuma Halıcılık”, *Folklor Akademi Dergisi*, 3(4), s.328-338.
- Esen, F., Tonbul, S. (2015). “Elbistan Havzası'nın İklim Özellikleri”, *KSU Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), s.15-38.
- Eşberk, T. (1939). *Türkiye’de Köylü El Sanatlarının Mahiyeti ve Ehemmiyeti*, Ankara: Recep Ulusoglu Basımevi.
- Etikan, S. (2002). *Muğla İlinde El Dokuması Halıcılık ve Üretilen Halıların Bazı Teknolojik Özellikleri Üzerinde Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Franses, M. (2007). “Erken Türk Halılarının Kısa Tarihi”, *Tanrı'ya Adanmış Halılar Transilvanya Kiliselerinde Anadolu Halıları 1500-1750*, İstanbul: Mas Matbaacılık, s.39-49.
- Franses, M. (2007). “Transilvanya Kiliselerindeki Osmanlı Halıları”, *Tanrı'ya Adanmış Halılar Transilvanya Kiliselerinde Anadolu Halıları 1500-1750*, İstanbul: Mas Matbaacılık, s.51-102.
- Genç, R. (1997). “Kaşgarlı Mahmud’a Göre XI. yüzyılda Türklerde Dokuma ve Yaygı İşleri”, *Arış Dergisi*, (3), s.8-17.
- Genç, R. (1998). “Kaşgarlı Mahmud’a Göre XI. yüzyılda Türklerde Dokuma ve Yaygı İşleri”, *Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri, 27-31 Mayıs 1996*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 155, Kongre ve Sempozyum Bildirileri Dizisi: 11, s.130-135.
- Gezgör, V. (1999). *Hereke Fabrika-i Hümayunun'da Halı Üretimi, Milli Saraylar Koleksiyonu'nda Hereke Dokumaları ve Halıları (172-193)*, (Ed. Yaşar Yılmaz-Mehmet Kenan Kaya), İstanbul: TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı Yayını.
- Gönül, M. (1962). “Kilim ve Halı Hakkında”, *Türk Folklor Araştırmaları*, 7(158), s.2843-2845.

- Gönül, M. (1965). “Türk Halı Kilimlerinden Yapılan Eşyalar”, *Türk Folklor Araştırmaları*, 7(197), s.3938-3943.
- Görgünay, N. (1969). *Doğu Yöresi Halıları*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları: 163.
- Görgünay, N. (2005). *Düğümlü Halının Öncüsü Geve/Tülü ve Benzeri Dokumalar*, İzmir: Güneş Ofset.
- Görgünay, N. (2007). *Resimli Yazılı Halı ve Kilimlerimiz*, Grafimat Basım.
- Gülcemal, A. (1997). *Temel Kavramlarıyla Halı ve Desen Teknolojisi*, Isparta: Tuğra Ofset.
- Harmancıoğlu, M., Yazıcıoğlu, T., Yazıcıoğlu, G. (1973). *Lif Teknolojisi Uygulama Kitabı*, İzmir: Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 213, Ege Üniversitesi Matbaası.
- İleri, B. (2010). *Ankara Vakıf Eserleri Müzesi’nde Bulunan Uşak Halılarının İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Kafalılar, A. (1982). *Halıcılık ve Teknolojisi*, Ankara: Sevil Matbaası.
- Kahvecioğlu Sarı, H. (2021). *El Halısı Dokumacılığı*, Geleneksel Meslekler Ansiklopedisi 1. Cilt, (Editör: Aysen Soysaldı), Ankara: T.C Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkarlar Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, (Erişim tarihi: 23.08.2022, <https://esnafkoop.ticaret.gov.tr/data/61cc718113b8761da8d4df07/Geleneksel%20Meslekler%20Ansiklopedisi%20cilt%201%20web.pdf>).
- Karaçoban, N. (2002). “Günümüze Değin Bergama Sergeni”, *Bergama Belleten-II*, Özel Sayı, Bergama: Bergama Kültür ve Sanat Vakfı.
- Kayıpmaz, F., Kayıpmaz, N. (2001). “Tarihten Günümüze Bergama Halıları”, *Bergama Belleten-10*, Bergama: Bergama Kültür ve Sanat Vakfı, s.35-150.
- Kayıpmaz, N., Kayıpmaz, F. (1991). “Ender Özellikte İki Türk Halısı”, *Kültür ve Sanat*, 3(10), s.75-79.
- Kılıçarslan, H. (2017). “Malatya İli Darende İlçesi Gökderen Köyünde Kullanılan Yastık Halı Dokumalar”, *İdil Dergisi*, 6(35), s.2119-2137.
- Kotan, V. (1949). *Türkiye’de Halıcılık*, İstanbul: Marifet Basımevi.
- Köybaşı, S. (2012). *Arpaçay ve Çevresindeki Havlı Dokumalar*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kurt, Ş., Kurt, H., Bilgin, A., Polat, A., Karaduman, B., Türk, M. (1993). *Elbistan Cumhuriyetin 70. yılında*, İstanbul: Özgü Yayınları.
- Küçükerman, Ö. (1987). *Anadolu’nun Geleneksel Halı ve Dokuma Sanatı İçinde Hereke Fabrikası Saray’dan Hereke’ye Giden Yol*, İstanbul: Sümerbank Yayınları.
- Kütükoğlu, M. S. (1983). *1640 Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri*, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Ögel, B. (1978). *Türk Kültür Tarihine Giriş 3*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Ölmez, F. N. (1999). *Niğde İlinde El Dokusu Halıcılık ve Üretilen Halıların Bazı Teknolojik Özellikleri Üzerinde Bir Araştırma*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ölmez, F. N., Etikan, S., Kılıçarslan, H., Şahin, C. (2021). *Kırşehir Özbağ Kirkitli Dokumaları*, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Özalp, Y. (1989). “Dünkü Zanaatlarımız”, *Madalyalı Tek Şehir Kahramanmaraş*, 69. Yıl, Özel Sayı, Ankara.
- Özbel, K. (1945). *El Sanatları XI*, Ankara: CHP Halkevleri Bürosu.
- Özel, A. (1986). *Halıcının El Kitabı*, Ankara: Adak Matbaacılık.

- Özel, A. (1989). *Halıcılık*, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Öztürk, İ. (2007). *Dokumaya Giriş Halı, Düz Dokumalar ve Dokuma Kumaşların Üretim Teknikleri*, Ankara: Mor Fil Yayınları.
- Parlak, T. (2002). *Oltu ve Köylerinde Bardız Kilimciliği*, Erzurum: Ekip Grafik.
- Pazstor, E. (2007). *Ottoman Turkish Carpets*, Budepest: Museum of Applied Arts.
- Sertkaya, O. F. (1998). “Eski Türk Metinlerinde Keçe ve Halı”, *Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri, 27-31 Mayıs 1996*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 155, Kongre ve Sempozyum Bildirileri Dizisi: 11, s.265-276.
- Soysaldı, A. (2009). *Düz Dokuma Teknikleri ve Teknik Desen Çizimleri*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 379, Araştırma-İnceleme Dizisi: 71.
- Soysaldı, A. (2012). “Yozgat Halı Yastıkları”, *Arış Dergisi*, (7), s.112-121.
- Soysaldı, A., Göksel, M. (2020). *Sümer Halı'nın Halıcılık Faaliyetleri, Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı Cilt I*, (Editör: Aysen Soysaldı), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını: 539, s.167-216.
- Soysaldı, A., Kabalcı, O. (2021). *Osmanlı Salnamelerinde Kahramanmaraş Halı-Kilim Dokumacılığı*, Kahramanmaraş Araştırmaları, (Editör: Onurcan Erdal, Mitat Kandemir, Yasemin Koparan, Cem Karakız), Konya: Palet Yayınları, s.169-180.
- Stein, A. (1907). *Ancient Khotan*, Oxford.
- Stein, A. (1912). *Ruins Of Desert Cathay*, London.
- Sümer, F. (1984). “Anadolu'daki Türk Halıcılık Tarihine Dâir En Eski Tarihi Kayıtlar”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Türk Halıları Özel Sayısı, 32, s.44-54.
- Tağı, S., Arlı, M. (2011). “Simav İlçesinde El Dokuması Halıcılık”, *Social Sciences*, 6(1), s.77-86.
- Tekçe, E. F. (1993). *Pazırık Altaylardan Bir Halının Öyküsü*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları/1542.
- Tuna, S., Karaca, G. (2018). “Sanat ve Tasarımda Bir Yöntem Olarak ‘Eksik Parça Tamamlama’”, 3. *Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu*, s.105-116.
- Tural, S. (1998). “Halının İşlevi'nin Özel Bir Göstergesi”, *Arış Dergisi*, (4), s.8-18.
- Türkmen, N. (2001). *Orta Asya Türkmen Halıları ile Tarihi Anadolu-Türk Halılarının Ortak Özellikleri*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 274.
- Türkmen, N. (2020). “Anadolu Türk Halılarının Tarihi Gelişimi”, *Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı Cilt I*, Editör: Aysen Soysaldı, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını: 539.
- Ulusoy Aliyeva, K. (1998). “Halı Dokuma Sanatında “Lulubafi” İlme Düğüm Forması ve “Palaz” Gibi Halılarda Tarihi Çağlara Bakış”, *Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri, 27-31 Mayıs 1996*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 155, Kongre ve Sempozyum Bildirileri Dizisi: 11, s.35-37.
- Uysal, B., Çifci, A. (2019). “Elbistan Karahöyük Kazısı 2018”, 41. *Kazı Sonuçları Toplantısı 1. Cilt, 17-21 Haziran 2019 Diyarbakır*, Ankara: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın no: 3654/1, s.411-421.
- Uysal, B., Çifci, A. (2017). “Elbistan Karahöyük Kazısı 2016”, 39. *Kazı Sonuçları Toplantısı 1. Cilt, 22-26 Mayıs 2017, Bursa*: Star Matbaacılık, s.569-578.
- Yağan, Ş. Y. (1978). *Türk El Dokumacılığı*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Apa Ofset.
- Yalgın, A. R. Y. (1934). *Cenup'ta Türkmen Oymakları*, Adana: Türk Sözü Matbaası.

Yandımata, F. (1984). “Halı Teknolojisi”, *1. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri, 18-21 Kasım 1981*, Derleyen: İsmail Öztürk, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları No: 18, s.422-440.

Yarmacı, H. (2010). *Ağrı İli Doğubeyazıt İlçesi El Dokuması Halı Geleneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yazıoğlu, Y. (1992). *El Dokusu Halıcılık*, Ankara.

Yetkin, Ş. (1974). *Türk Halı Sanatı*, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları: 150.

Yinanç, R. (1989). *Dulkadir Beyliği*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

İnternet Kaynakları

T.C Kahramanmaraş Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2014). *Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş*, Editörler: Orhan Doğan, Ramazan Avcı, Serdar Yakar, Kahramanmaraş: T.C Kahramanmaraş Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (Erişim Tarihi: 01.02.2022, <https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/Eklenti/37089,akdenizin-altin-kenti-kahramanmaras-32-mb.pdf?0>).

Resim Kaynakları

URL 1: Tekeli, Gönül (2022). “Halı” in Discover Islamic Art Museum With No Frontiers, (E.T: 04.02.2022, https://islamicart.museumwnf.org/database_item.php?id=object;ISL;tr;Mus01;11;tr).

URL 2: Koçbaşı heykeli (<https://www.elbistaninsesi.com/guncel/karahuyukte-elbistanin-tarihine-isik-tutacak-essiz-eserler-bulundu-h36186.html>, Erişim Tarihi: 09.02.2022).

URL 3: Karahöyük steli (Erişim Tarihi: 12.02.2022, <https://www.hittitemonuments.com/karahoyuk/karahoyuk02.jpg>).

URL 4: Izgın steli (Erişim Tarihi: 12.02.2022, <https://www.hittitemonuments.com/izgin/izgin07.jpg>).

Kaynak Kişiler:

Asiye KOZAN 50 Yaşında, Elbistan doğumlu.

Fatık SÖNMEZ 53 Yaşında, Elbistan doğumlu.

Nergiz KOZAN 53 Yaşında, Elbistan doğumlu.

Zeliha SÖNMEZ 47 Yaşında, Elbistan doğumlu

Ek-1 Eser İnceleme Formu

Örnek No	
İnceleme Tarihi	
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	
Kişi	
Dokumanın Tekniği	
Kullanım Amacı	
Yöresi	
Ölçüleri(cm.)	En: Boy:
Malzeme	Atkı:
	Çözüğü:
	İlme İpliği:
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	
Hav Yüksekliği (cm.)	
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	
Kenar Örgüsü (cm.)	
Saçak Uzunluğu(cm.)	
Renkler	Atkı:
	Çözüğü:
	İlme İpliği:
Motifler	
Kompozisyon	

Ek-2 Kaynak Kişilere Uygulanan Görüşme Formu

1- Adınız, Soyadınız?

2- Yaşınız?

3- Medeni Durumunuz?

☐ Evli ☐ Bekar ☐ Boşanmış

4- Mesleğiniz?

5- Öğrenim Durumunuz?

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Ön Lisans

☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

6- Dokuma yapmayı kimden öğrendiniz?

a- Akraba

b- Arkadaş

c- Kursta

d- Diğer.....

7- Dokuma yapmayı kaç yaşında öğrendiniz?

a- 8-20

b- 21-35

c- 36-50

d- 51 ve üzeri

8- Yaptığınız dokumaların kullanım alanı nedir?

a- Yer Yayı

b- Seccade

c- Yastık

d- Heybe

e- Diğer.....

9- Dokumaları hangi amaç ile üretiyorsunuz?

a- Çeyiz için

b- Kullanım amacıyla

c- Ticari amaçla

d- Diğer.....

10-Ticari amaçla yapıyorsanız geçiminizi sağlayacak kadar kazanıyor musunuz?

- a- Evet
- b- Hayır

11-Kullandığınız malzemeyi nereden temin ediyorsunuz?

- a- Kendim üretiyorum.
- b- Satın alıyorum.

12-İplikleri kendiniz mi renklendiriyorsunuz? Kendiniz renklendiriyorsanız hangi boyaları (doğal, anilin, alizarin) kullanıyorsunuz?

- a- Hayır
- b- Evet.....

13- Dokuma yaparken yaşadığınız zorluk var mı? Varsa nedir?

- a- Sağlık Sorunu
- b- Maddiyat
- c- Diğer.....

14- Dokuma yapmaya devam ediyor musunuz? Hayırsa neden?

- a- Evet
- b- Hayır.....

15-İlgilendiğiniz diğer el sanatları var mı? Varsa nedir?

- a- Hayır
- b- Evet.....

16-Dokumalarınızda kullandığınız motifleri ve kompozisyonları neye göre seçiyorsunuz?

.....

17-Dokumacılığın gelecek nesillere aktarılması için önerileriniz nelerdir?

.....

.....

Ek-3 Elbistan Yöresi Halı Kataloğu

Örnek No	01
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 137 cm. Boy: 398 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (mm.)	0.6 mm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	4 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	9 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Sarı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Sarı, Kırmızı, Gri, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Elibelinde, Sandıklı, Zikzak Cer, Göl Göbek, Çiçek, Yaprak, Kedi Ayağı, Bereket, Gül, Kanca
Kompozisyon	Sağlam durumda, dikdörtgen şekile sahip olan halı, iki kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Dokumanın en dışında siyah, kırmızı, beyaz renklerde zincir motifleri yer almaktadır. Dış kalın kenar suyu cer ve elibelinde motifleriyle bezenmiş, ikinci kalın kenar suyu ise sarı üzerine gri ve kırmızı renklerinden oluşan sandıklı motiflerle doldurulmuştur. Dokumada zemin bölümü, kalın kenar sularından kırmızı, sarı ve siyah renklerinden oluşan zikzak cer motifleriyle ayrılmaktadır. Dokumanın zemin kısmı beş adet göl göbek motifleriyle doldurulmuştur. Göllerin etrafından çiçek ve yaprak motifleri çıkmaktadır. Beş gölün her iki ucunda ise çiçek ve gül motifleri yer almaktadır. Dokuma zemininde boş kalan alanlar kedi ayağı, göz ve kanca motifleriyle doldurulmuştur.

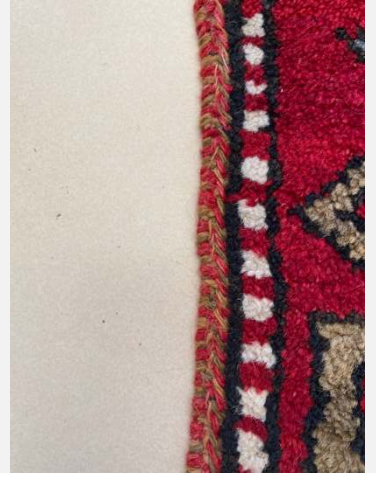

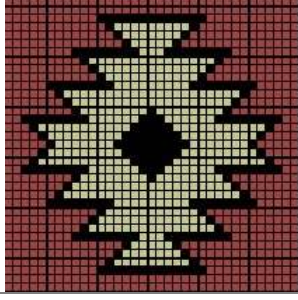
Resim Ek. 1. Örnek 1 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı (Dokuma
Sıklığı)**

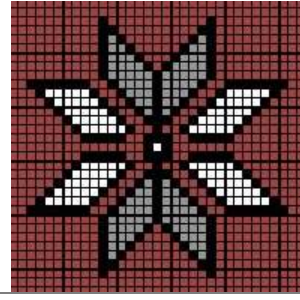

Kenar Örgüsü (detay)

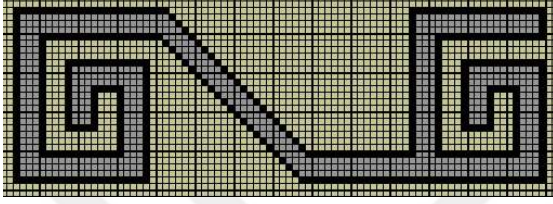

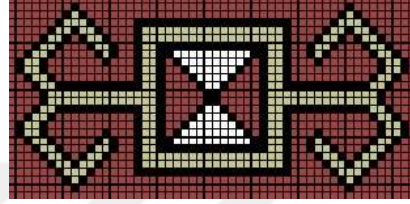
Çizim Ek. 1. Bereket motifi teknik çizimi

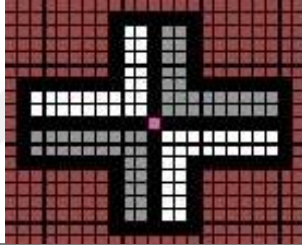
Çizim Ek. 2. Çiçek motifi teknik çizimi

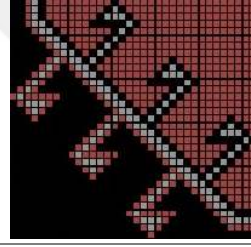
Çizim Ek. 3. Sandıklı motifi teknik çizimi

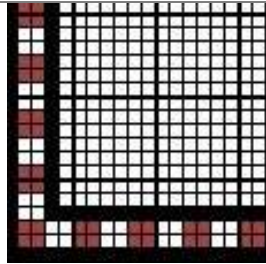
Çizim Ek. 4. Elibelinde motifi teknik çizimi

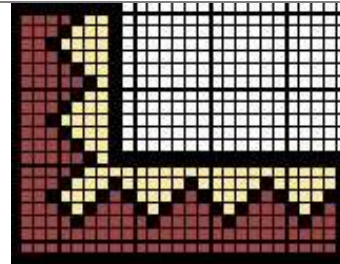
Çizim Ek. 5. Kediyağı motifi teknik çizimi

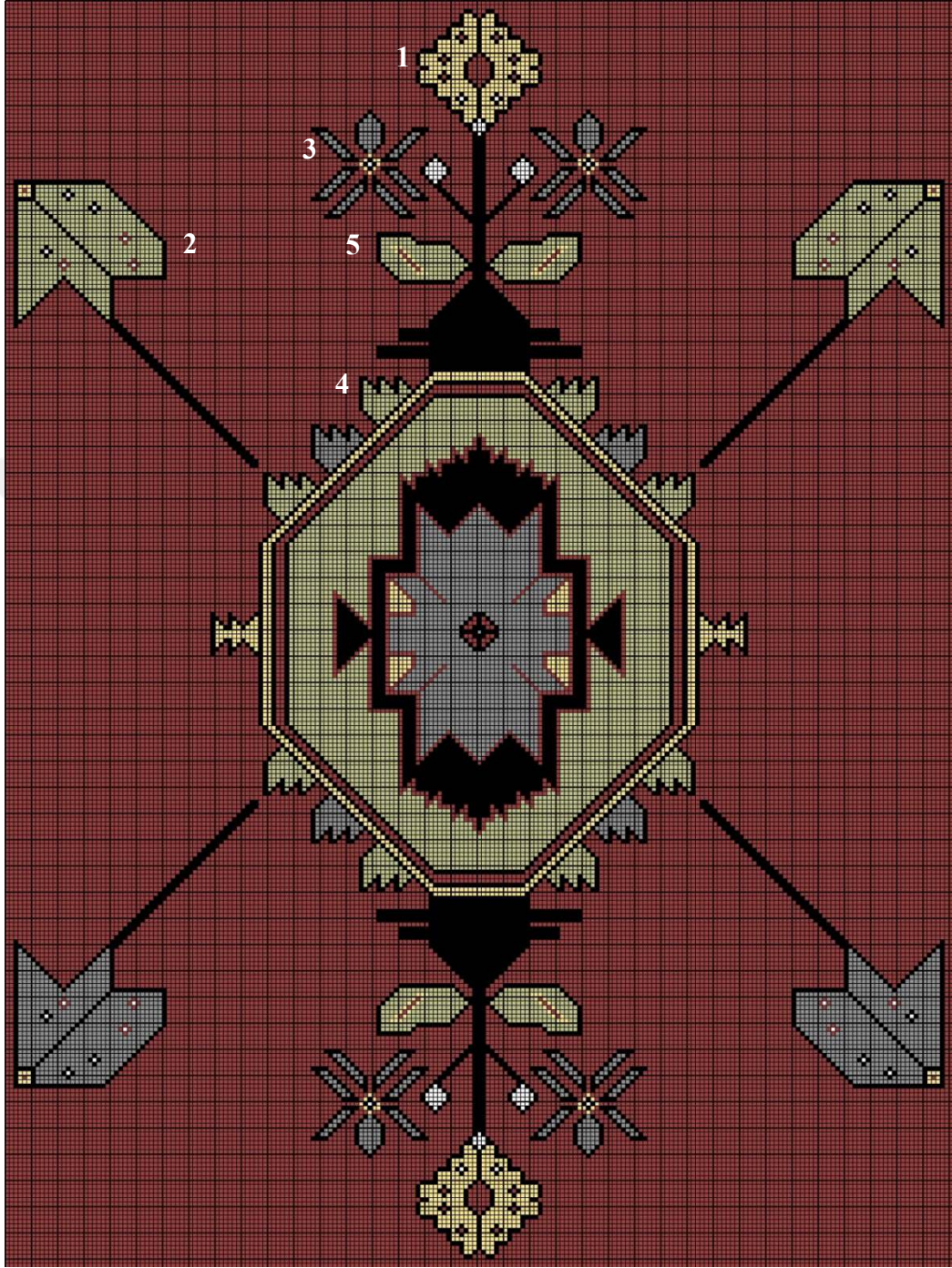
Çizim Ek. 6. Kanca motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 7. Zincir motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 8. Zikzak cer motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 9. Gül (1), yaprak (2), çiçek (3), yaprak (4), yaprak (5) motifleri teknik çizimi

Örnek No	02
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Ölçüleri(cm.)	En: 106.5 cm. Boy: 284 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (mm.)	0.5 mm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	5.5 cm.
Renkler	Atkı: Yeşil, Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Siyah, Sarı, Gri, Beyaz
Motifler	Zincir, Zikzak Cer, Sandıklı, Göbek, Çiçek, Kanca, Kutu
Kompozisyon	Dikdörtgen şekile sahip olan halı, bir kalın kenar suyu ve zemin kompozisyonundan oluşmaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyunun içerisinde kırmızı konturlu içi gri renkte sandıklı motifi görülmektedir. Kalın kenar sularının iki tarafını çevreleyen beyaz ve kırmızı renklerde zincir motifi sıralanmaktadır. Kırmızı zemin kenar sularından lacivert konturlu zikzak cer motifiyle ayrılmaktadır. Zemin yörede sandık adı verilen motiflerin alt alta sıralanmasından oluşmaktadır. Sandık motiflerinin içleri siyah ve kırmızı renkli kutu ve çiçek motifiyle bezenmiş, sandıkların dışları ise kanca motifiyle çevrelenmiştir.

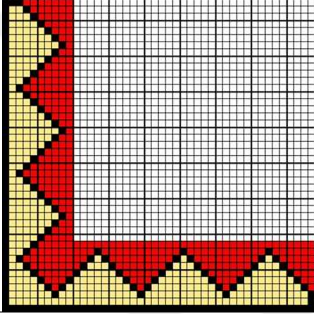

Resim Ek. 2. Örnek 2 genel görüntü

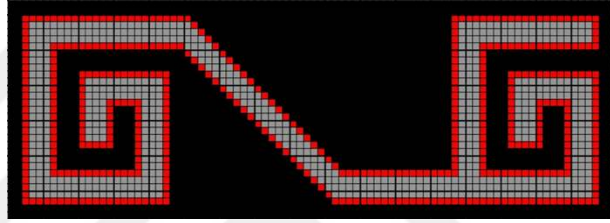
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı (Dokuma
Sıklığı)

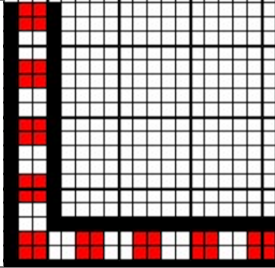
Kenar Örgüsü (cm.)

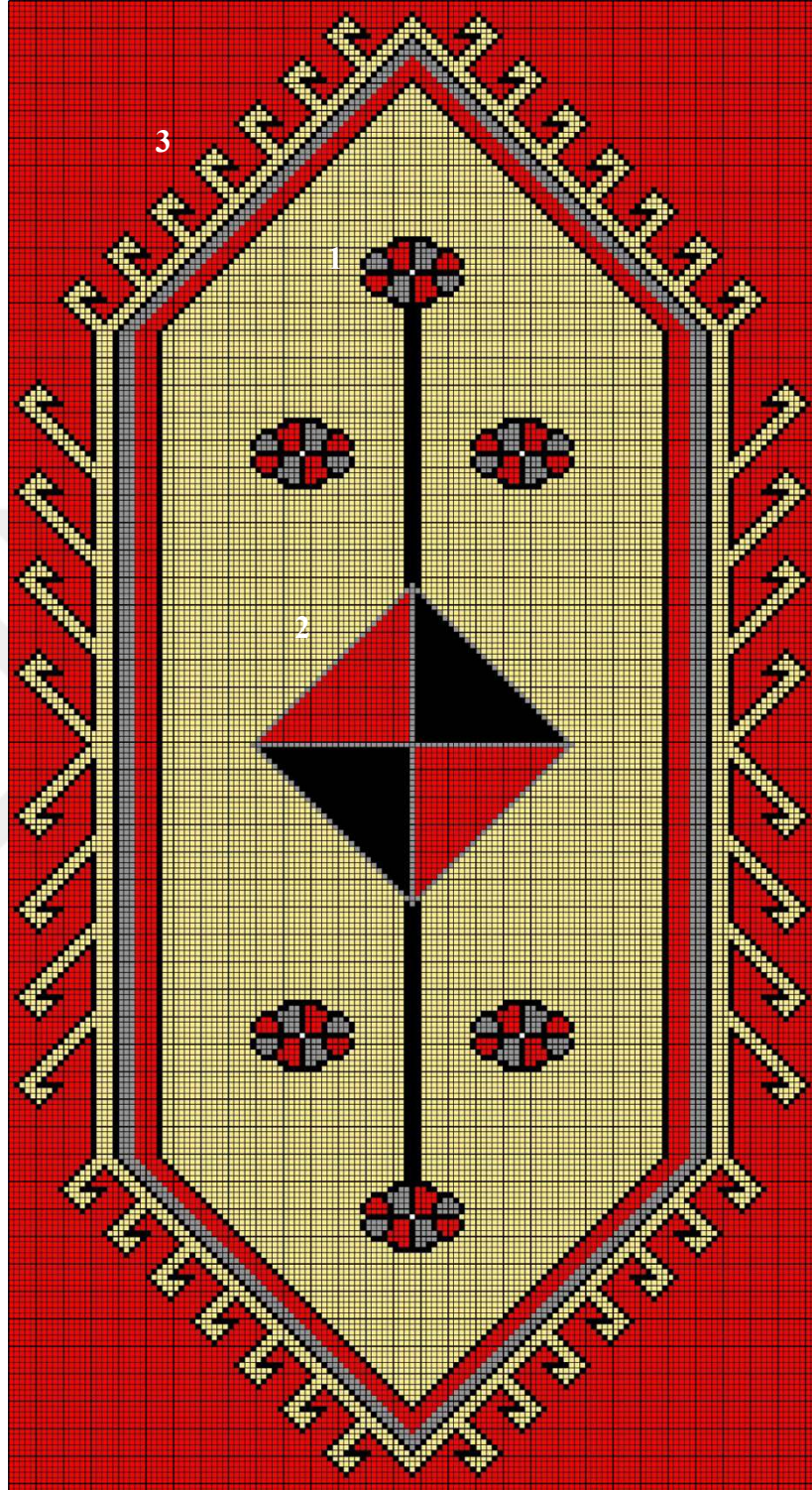
Çizim Ek. 10. Zikzak cer motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 11. Sandıklı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 12. Zincir motifi teknik çizimi

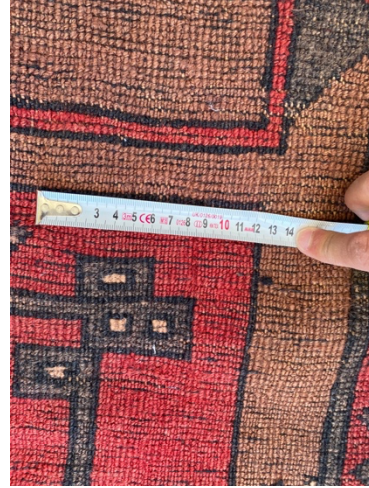
Çizim Ek. 13. Çiçek (1), kutu (2), kanca (3) motifleri teknik çizimi

Örnek No	03
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Kelle Halısı
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 102 cm. Boy: 174 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	29
Hav Yüksekliği (mm.)	0.5 mm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Siyah Çözü: Kahverengi İlme İpliği: Siyah, Gri, Kırmızı, Kahverengi, Beyaz
Motifler	Zincir, Sandıklı, Yaprak, Şeker, Bıçkır, Dörtgen.
Kompozisyon	Saçak kısımları overlolanmış, geri kalan kısımları oldukça sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Dokumanın kalın kenar suyu sandıklı motifleriyle bezenmiştir. Kalın kenar suyunun her iki kenarı kırmızı ve beyaz renkli zincir motifleriyle sınırlanmıştır. Zemin kısmında ise üç adet düğümlü şeritlerden oluşan dörtgen motifi yer almaktadır. Motifin dış kısmı zikzaklı cer ile çevrelenmiştir. Zikzaklı cer ile zeminde bulunan dörtgen motiflerinin arasında kahverengi zemin üzerinde gri ve beyaz renkli yaprak motifleri bulunmaktadır. Yörede düğümlü şeritlerden oluşan dörtgen motiflerinde yer alan beyaz ve kırmızı noktalar şeker olarak adlandırılmaktadır. Dörtgen motifinin alt ve üst kısımlarında yer alan v şeklindeki motifler ise yörede bıçkır olarak isimlendirilmektedir.

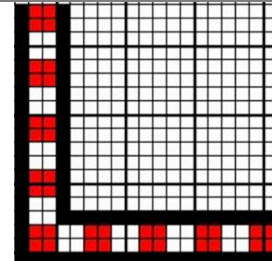
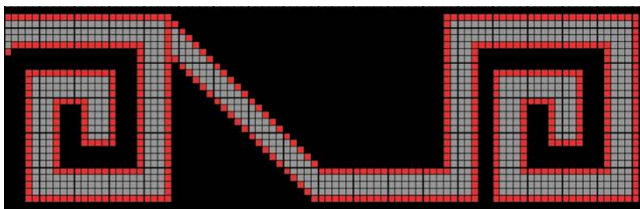

Resim Ek. 3. Örnek 3 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

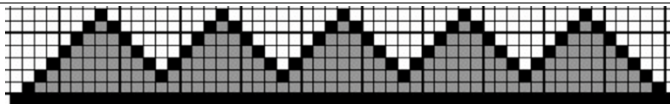

Kenar Örgüsü (detay)

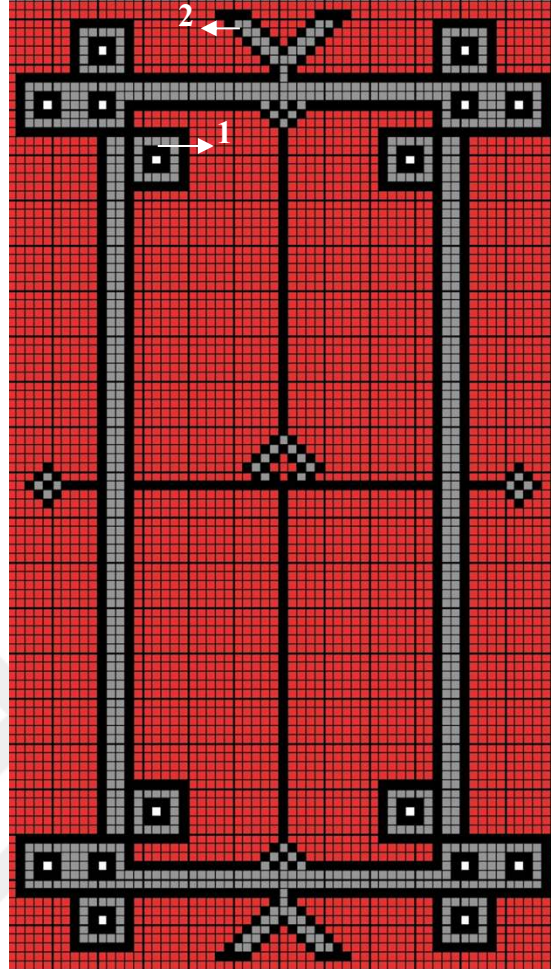

Çizim Ek. 14. Sandıklı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 15. Zincir motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 16. Zikzak cer motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 17. Şeker (1), bıçkır (2) motifleri teknik çizimi

Örnek No	04
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 101 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözüğü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözüğü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Kahverengi, Gri, Beyaz, Siyah.
Motifler	Zincir, Zincirli Kutu, Cerli Göl, Göbek, S Motifi, Çiçek.
Kompozisyon	Dikdörtgen formda ve sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunun dış kısmında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyu farklı renklerde zincirli kutu motifleriyle bezenmiştir. Dokumanın zeminini iki adet cerli göl motifi oluşturmaktadır. Cerli göllerin ortalarında yer alan motifler göbek olarak adlandırılmaktadır. Göbeğin çevresinde gri renkte S motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde cerli göllerin etrafında kalan boşluklar çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

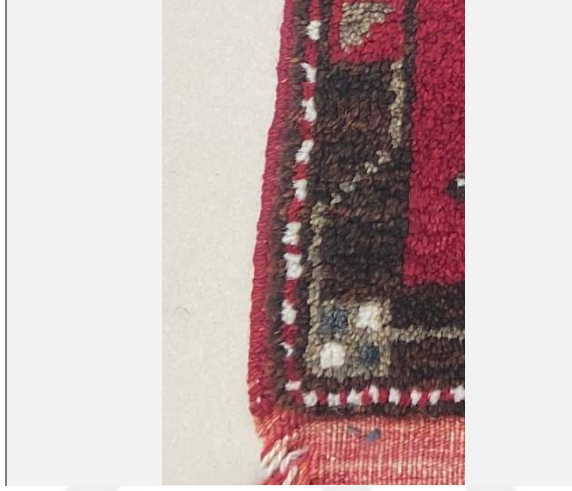

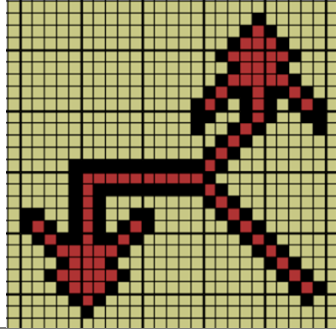
Resim Ek. 4. Örnek 4 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

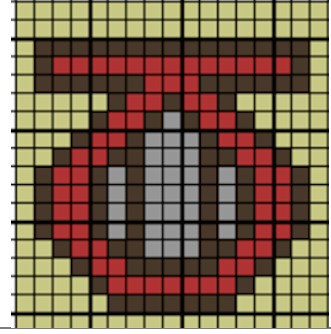

Kenar Örgüsü (detay)

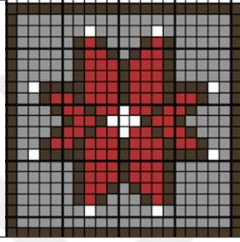

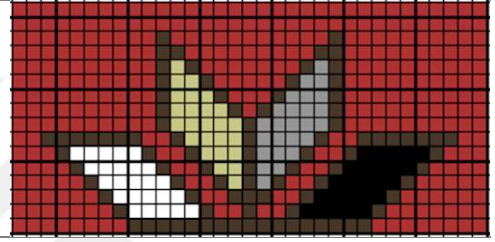
Çizim Ek. 18. Cerli göl motifi teknik çizimi

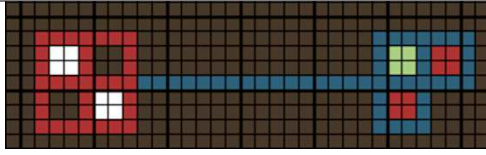
Çizim Ek. 19. Cerli göl motifi teknik çizimi

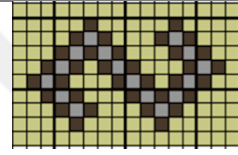
Çizim Ek. 20. Cerli göl motifi teknik çizimi

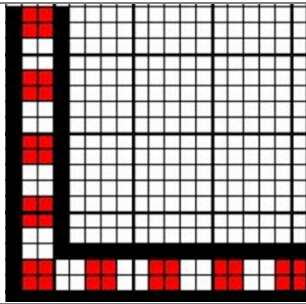
Çizim Ek. 21. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 22. Zincirli kutu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 23. S motifi teknik çizimi

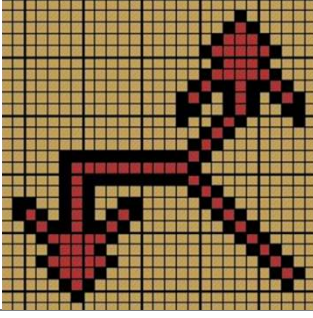

Çizim Ek. 24. Zincir motifi teknik çizimi

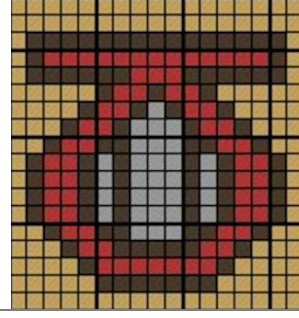
Örnek No	05
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Kahverengi, Gri, Beyaz, Siyah.
Motifler	Zincir, Zincirli Kutu, Cerli Göl, Göbek, S Motifi, Çiçek.
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilde ve sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halı kenar suyunun dış kısmında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyu farklı renklerde zincirli kutu motifleriyle bezenmiştir. Dokumanın zeminini iki adet cerli göl motifi oluşturmaktadır. Cerli göllerin ortalarında yer alan motifler göbek olarak adlandırılmaktadır. Göbeğin çevresinde gri renkte S motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde cerli göllerin etrafında kalan boşluklar çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

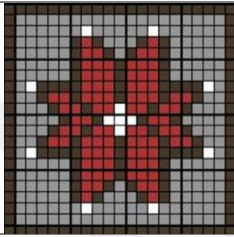
Resim Ek. 5. Örnek 5 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

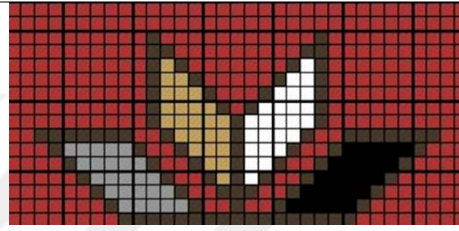
Çizim Ek. 25. Cerli göl motifi
teknik çizimi

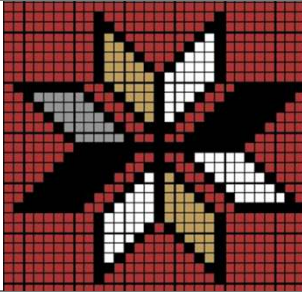
Çizim Ek. 26. Cerli göl motifi teknik çizimi

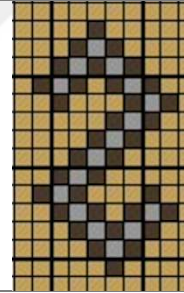
Çizim Ek. 27. Cerli göl motifi
teknik çizimi

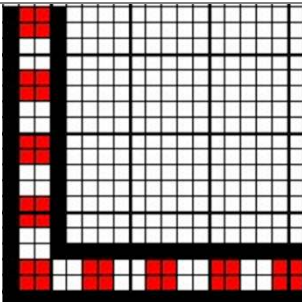
Çizim Ek. 28. Çiçek motifi teknik çizimi

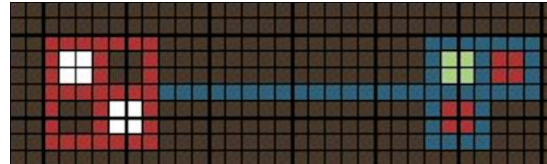
Çizim Ek. 29. Çiçek kutu motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 30. S motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 31. Zincir motifi
teknik çizimi

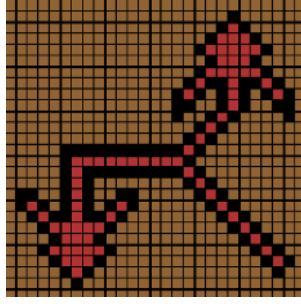

Çizim Ek. 32. Zincirli kutu motifi teknik
çizimi

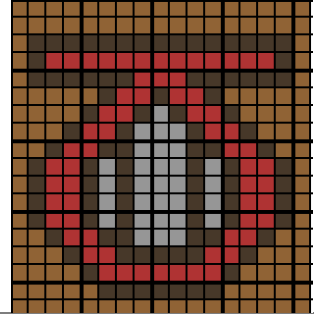
Örnek No	06
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Kahverengi, Siyah, Gri, Beyaz
Motifler	Zincir, Zincirli Kutu, Cerli Göl, Göbek, S Motifi, Çiçek.
Kompozisyon	Dikdörtgen formda ve sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunun dış kısmında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyu farklı renklerde zincirli kutu motifleriyle bezenmiştir. Dokumanın zeminini iki adet cerli göl motifi oluşturmaktadır. Cerli göllerin ortalarında yer alan motifler göbek olarak adlandırılmaktadır. Göbeğin çevresinde gri renkte S motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde cerli göllerin etrafında kalan boşluklar çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

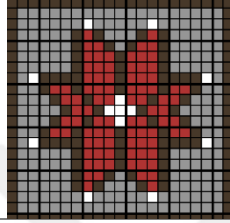
Resim Ek. 6. Örnek 6 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 33. Cerli göl motifi teknik çizimi

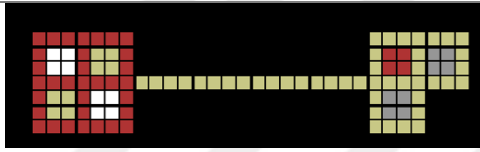
Çizim Ek. 34. Cerli göl motifi teknik çizimi

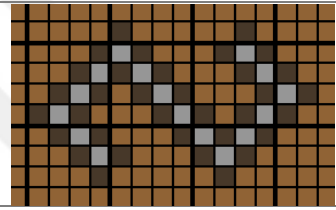
Çizim Ek. 35. Cerli göl motifi teknik çizimi

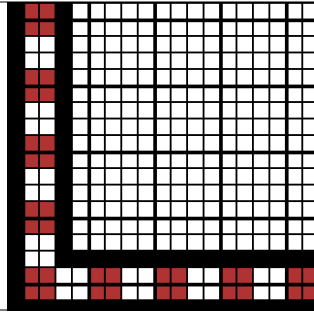
Çizim Ek. 36. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 37. Zincirli kutu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 38. S motifi teknik çizimi

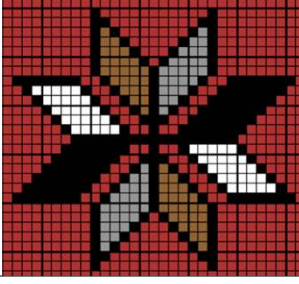

Çizim Ek. 39. Zincir motifi teknik çizimi

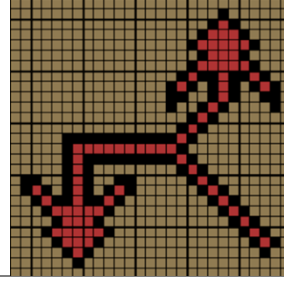
Örnek No	07
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 101 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Kahverengi, Gri, Beyaz
Motifler	Zincir, Zincirli Kutu, Cerli Göl, Göbek, S Motifi, Çiçek.
Kompozisyon	Dikdörtgen formda ve sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunun dış kısmında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyu farklı renklerde zincirli kutu motifleriyle bezenmiştir. Dokumanın zeminini iki adet cerli göl motifi oluşturmaktadır. Cerli göllerin ortalarında yer alan motifler göbek olarak adlandırılmaktadır. Göbeğin çevresinde gri renkte S motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde cerli göllerin etrafında kalan boşluklar çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

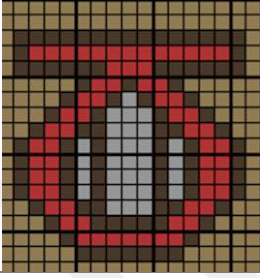
Resim Ek. 7. Örnek 7 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

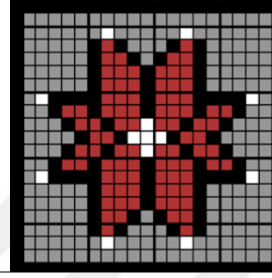
Çizim Ek. 40. Çiçek motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 41. Cerli göl motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 42. Cerli göl motifi
teknik çizim

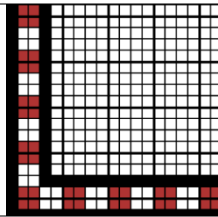
Çizim Ek. 43. Cerli göl motifi teknik çizimi

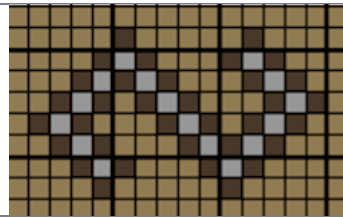
Çizim Ek. 44. Çiçek motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 45. Zincirli kutu teknik çizimi

Çizim Ek. 46. Zincir motifi
teknik çizimi

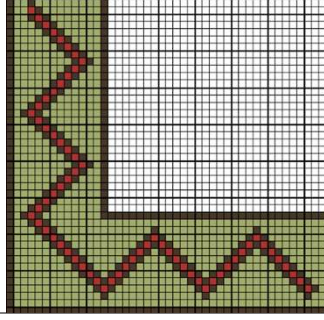

Çizim Ek. 47. S motifi teknik çizimi

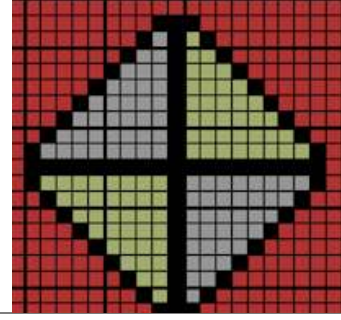
Örnek No	08
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 56 cm. Boy: 101 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	23
Hav Yüksekliği (cm.)	0.6 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Açık Mavi, Kırmızı, Yeşil, Beyaz, Siyah
Motifler	Su Yolu, Zincir, Elibelinde Göl, Kutu
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı dikdörtgen forma sahiptir. Halı kompozisyon olarak ince kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının zemini kenar suyundan kırmızı ve beyaz renkli zincir motifleriyle ayrılmaktadır. Kenar suyu ise su yolu motifiyle bezenmiştir. Halının zemininde iki adet elibelinde göl motifleri bulunmaktadır. Göllerin tam orta kısmında bulunan motifler yörede kutu motifi olarak adlandırılmaktadır. Halı zemininde göllerden kalan boşluklar kutu motifleriyle doldurulmuştur.

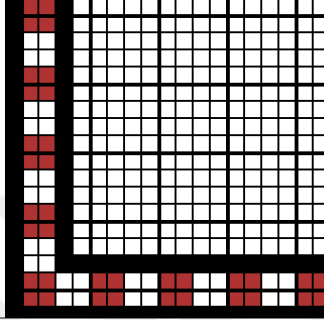
Resim Ek. 8. Örnek 8 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

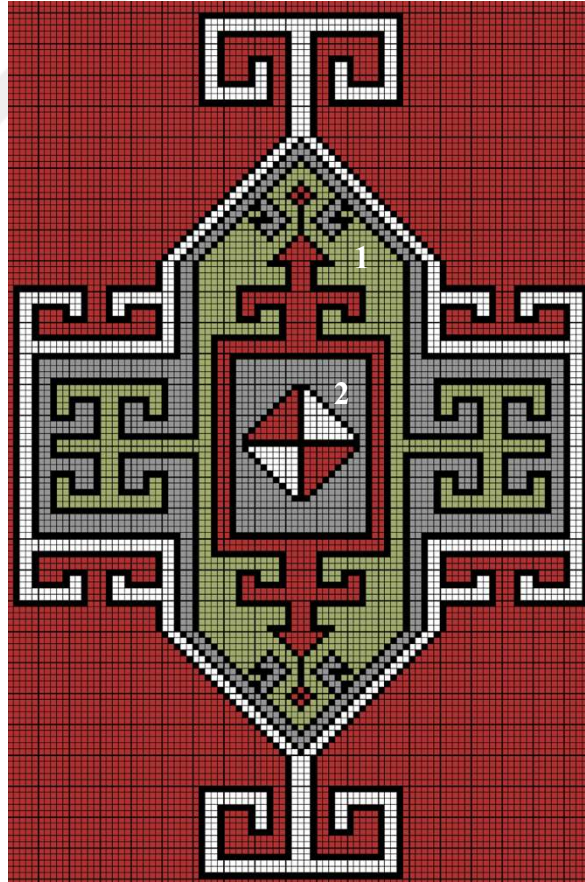
Çizim Ek. 48. Su yolu teknik çizimi

Çizim Ek. 49. Kutu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 50. Zincir motifi teknik çizimi

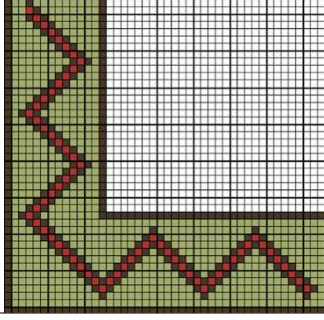

Çizim Ek. 51. Elibelinde göl (1), kutu (2) motifleri teknik çizimi

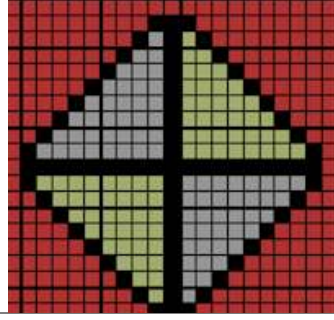
Örnek No	09
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 57 cm. Boy: 108 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	23
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Açık Mavi, Kahverengi, Siyah, Beyaz, Kırmızı, Yeşil
Motifler	Su Yolu, Zincir, Elibelinde Göl, Kutu, Kirpi
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı dikdörtgen şekile sahiptir. Halı kompozisyon olarak ince kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunun her iki tarafında kırmızı ve beyaz renkli zincir motifleri yer almaktadır. Kenar suyu ise su yolu motifiyle bezenmiştir. Halının zemininde iki adet elibelinde göl motifleri bulunmaktadır. Göllerin orta kısmında bulunan motifler yörede kutu motifi olarak adlandırılmaktadır. Halı zemininde göllerden kalan boşluklar yörede kirpi olarak adlandırılan motiflerle doldurulmuştur.

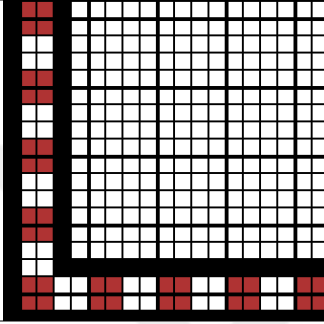
Resim Ek. 9. Örnek 9 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

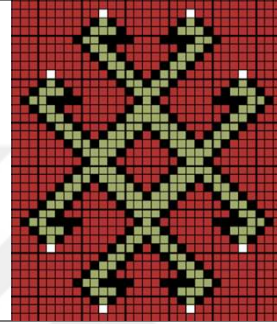
Çizim Ek. 52. Su yolu motifi teknik çizimi

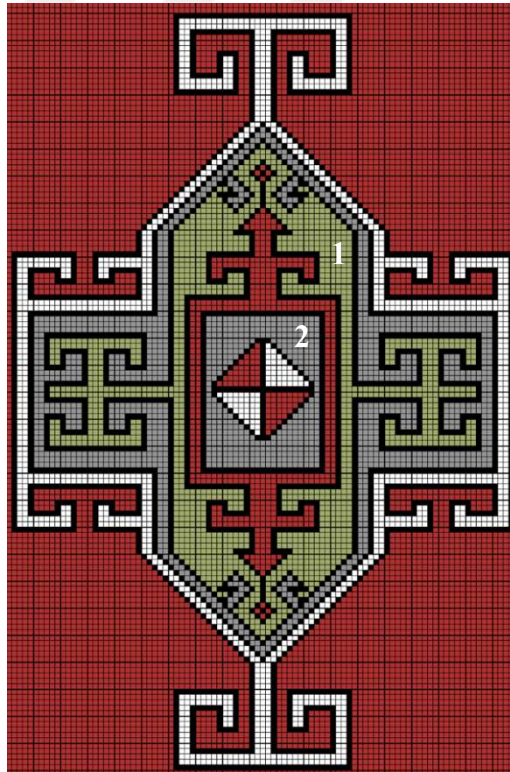
Çizim Ek. 53. Kutu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 54. Zincir motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 55. Kirpi motifi teknik çizimi

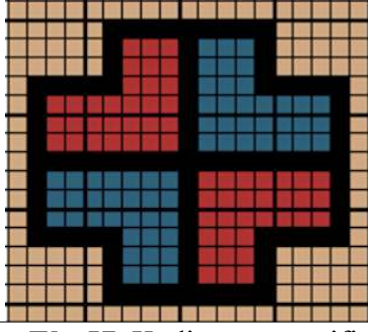

Çizim Ek. 56. Elibelinde göl (1), kutu (2) motifleri teknik çizimi

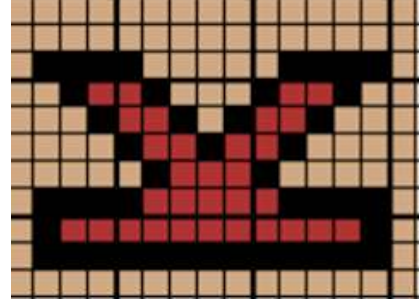
Örnek No	10
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 58 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı (Dokuma Sıklığı)	22
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kahverengi, Beyaz, Kırmızı, Siyah, Gri
Motifler	Zincir, Kedi Ayağı, Bıçkır, Kirpi, Kutu
Kompozisyon	Halı bir kenar suyu ve zemin kompozisyonundan oluşmaktadır. Sağlam durumda olan halının kenar suyunun her iki tarafında da kırmızı ve beyaz renklerde zincir motifleri bulunmaktadır. Kenar suyunda ise farklı renklerde yörede kedi ayağı olarak adlandırılan motifler, alt iki köşesinde ise bıçkır motifleri yer almaktadır. Halının zemininde iki adet göbek bulunmaktadır. Göbeklerin içleri uçlarında bıçkır motifi yer alan kirpi motifleriyle bezenmiştir. Kirpi motiflerinin içlerinde ise kutu motifleri yer almaktadır. Zemin kısmında göbeklerden kalan boşluklar kirpi motifleriyle doldurulmuştur.

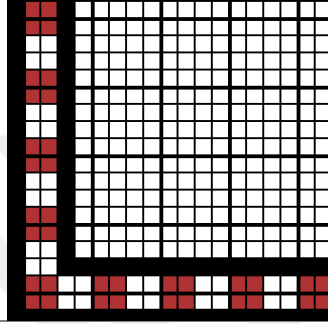
Resim Ek. 10. Örnek 10 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

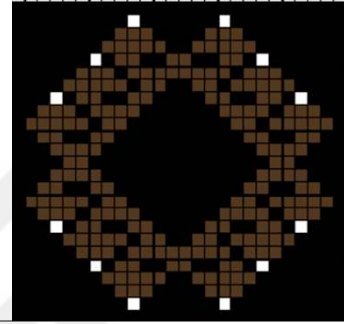
Çizim Ek. 57. Kedi ayağı motifi
teknik çizimi

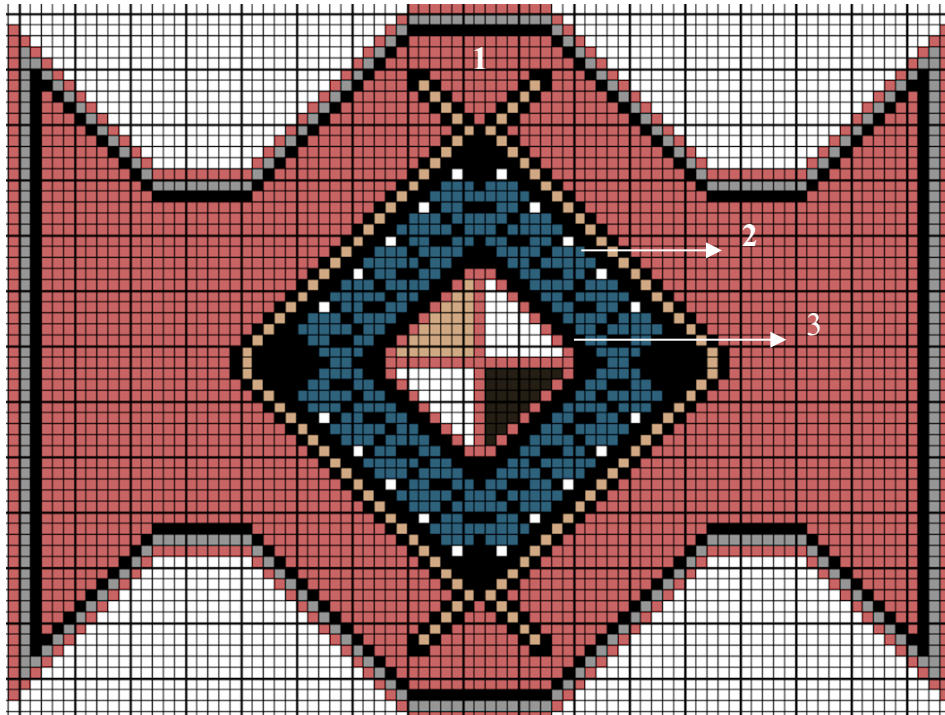
Çizim Ek. 58. Bıçkır motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 59. Zincir motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 60. Kirpi motifi teknik çizimi

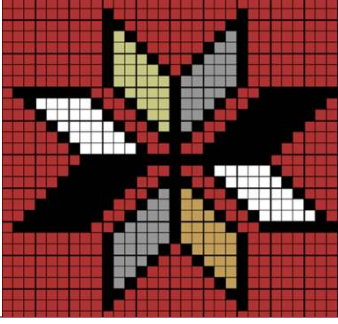

Çizim Ek. 61. Bıçkır (1), kirpi (2), kutu (3) motifleri teknik çizimi

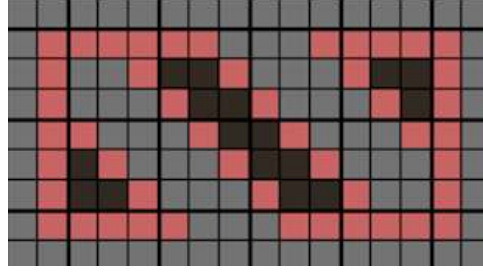
Örnek No	11
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 102 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	23
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Gri, Beyaz, Siyah, Açık Kahverengi, Kırmızı
Motifler	Zincir, S Motifi, Çiçek
Kompozisyon	Yörede çiçekli yastık olarak adlandırılan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Kenar suyunun her iki tarafı zincir motifleriyle sınırlandırılmıştır. Halının kenar suyu ise yörede s motifi olarak adlandırılan motiflerin sıralanmasından oluşmaktadır. Zeminde yan yana ve alta alta sıralanmış çiçek motifleri bulunmaktadır.

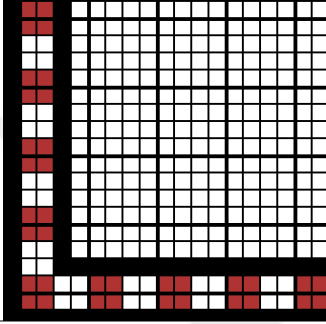
Resim Ek. 11. Örnek 11 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 62. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 63. S motifi teknik çizimi

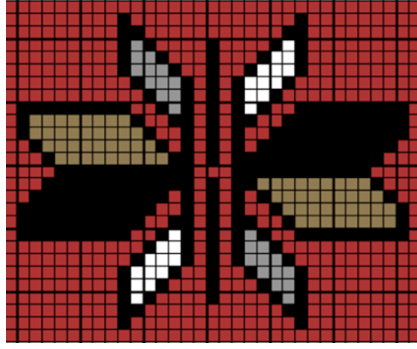

Çizim Ek. 64. Zincir motifi teknik çizimi

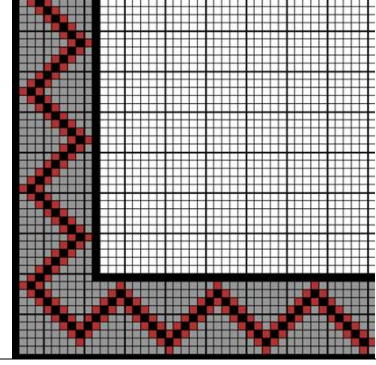
Örnek No	12
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zeliha SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Çanta
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 26 cm. Boy: 31 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Gri, Beyaz, Siyah, Kahverengi
Motifler	Zincir, Suyolu, Çiçek
Kompozisyon	Çanta olarak kullanım amacıyla üretilen halı sağlam durumdadır. Çanta bir kenar suyu ve zemin kompozisyona sahiptir. Kenar suyunun her iki tarafı zincir motifleriyle sınırlanmıştır. Kenar suyunda ise kıvrım motifi yer almaktadır. Çantanın zemininde bir tane çiçek motifi bulunmaktadır.

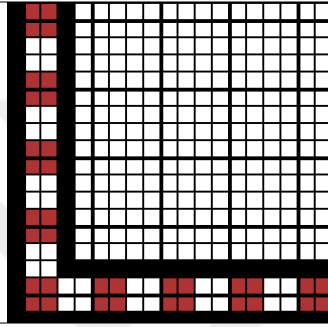
Resim Ek. 12. Örnek 12 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

Çizim Ek. 65. Çiçek motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 66. Su yolu motifi teknik
çizimi

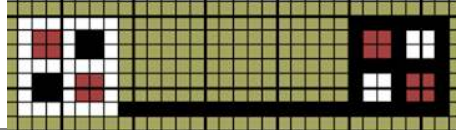

Çizim Ek. 67. Zincir motifi teknik çizimi

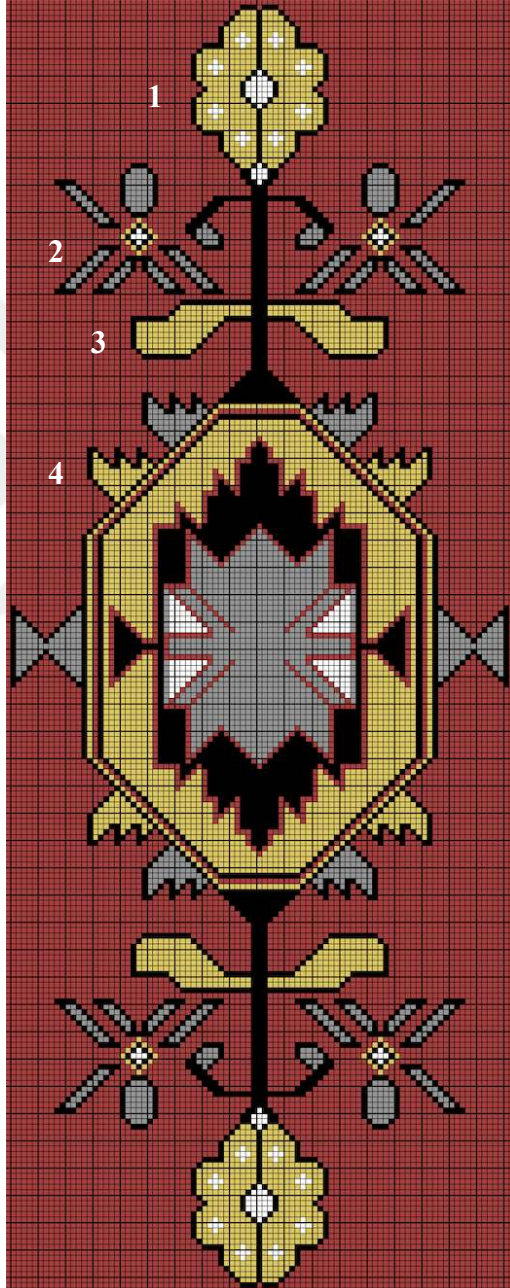
Örnek No	13
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 48 cm. Boy: 101 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Gri, Siyah, Beyaz.
Motifler	Kutu, Gül, Çiçek, Yaprak, Göl Göbek
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda kutu motifleri farklı renklerde sıralanmaktadır. Halının zemin kısmında ise göl göbek motifi yer almaktadır. Göl göbek yaprak motifleriyle çevrelenmiştir. Göbeğin her iki ucu gri renkli çiçek ve açık kahve renkli gül motifleriyle bezenmiştir.

Resim Ek. 13. Örnek 13 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 68. Kutu motifi teknik çizimi

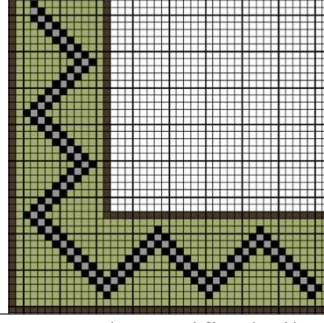

Çizim Ek. 69. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

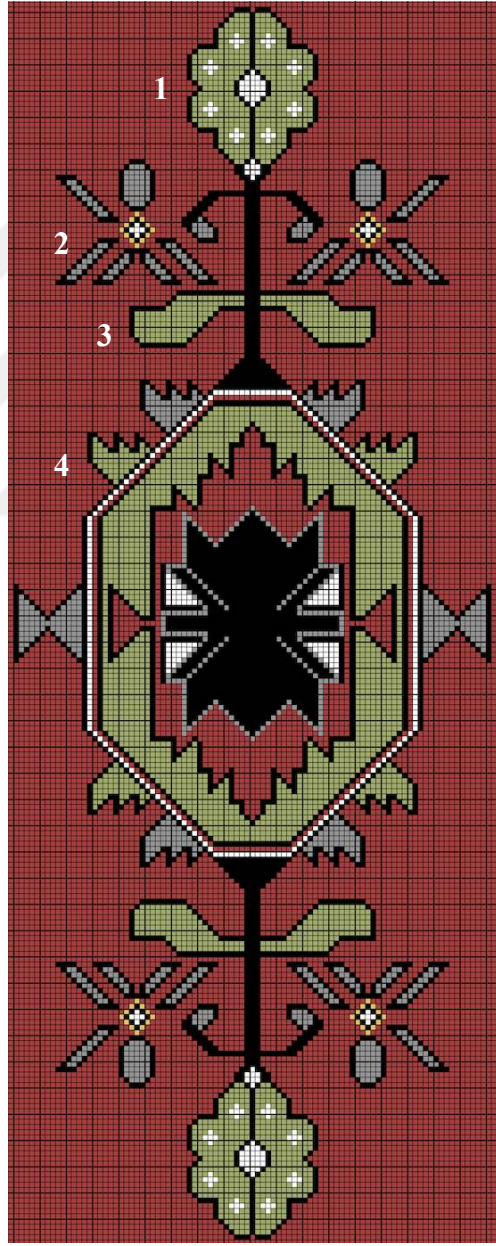
Örnek No	14
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 48 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözüğü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahve Çözüğü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Gri, Açık Kahverengi, Beyaz, Siyah
Motifler	Su yolu, Gül, Çiçek, Yaprak, Göl Göbek
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Halının zemininde ise göl göbek motifi yer almaktadır. Göl göbeğin çevresine yaprak motifleri yerleştirilmiştir. Göbeğin her iki ucu gri renkli çiçek ve açık kahve renkli gül motifleriyle bezenmiştir.

Resim Ek. 14. Örnek 14 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

Çizim Ek. 70. Su yolu motifi teknik çizimi

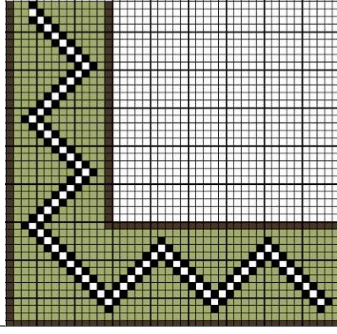

Çizim Ek. 71. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

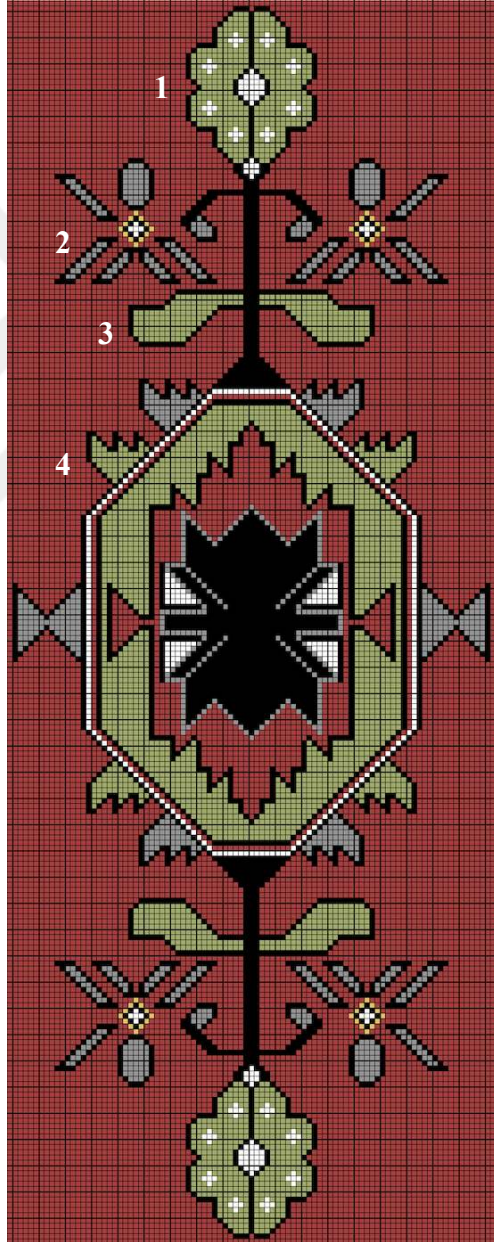
Örnek No	15
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 48 cm. Boy: 101 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlmek Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahve Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Gri, Açık Kahverengi, Beyaz, Siyah
Motifler	Suyolu, Gül, Çiçek, Yaprak, Göl Göbek
Kompozisyon	Halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Halının zemin kısmında ise göl göbek motifi yer almaktadır. Göl göbeğin çevresine yaprak motifleri yerleştirilmiştir. Göbeğin her iki ucu gri renkli çiçek ve açık kahve renkli gül motifleriyle bezenmiştir.

Resim Ek. 15. Örnek 15 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 72. Su yolu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 73. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

Örnek No	16
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Paspas
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 46 cm. Boy: 64 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	25
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahve Çözü: Beyaz İlme İpliği: Açık Kahverengi, Beyaz, Kırmızı, Gri, Yeşil.
Motifler	Kutu, Çiçek, Kedi ayağı, Pıtrak, Artı, Kanca.
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilde ve sağlam durumda olan halı kenar suyu ve zemin kompozisyonundan oluşmaktadır. Halının kenar suyunda yan yana sıralanmış kutu ve çiçek motifleri bulunmaktadır. Zeminde göbeğin en ortasında sarı zemin üzerine pıtrak ve artı motifi, gri zemin üzerinde ise kedi ayağı ve artı motifleri yer almaktadır. Göbeğin çevresi kanca motifleriyle bezenmiştir.

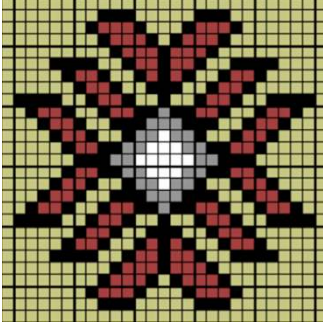
Resim Ek. 16. Örnek 16 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

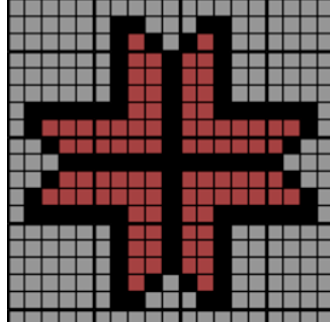

Kenar Örgüsü (detay)

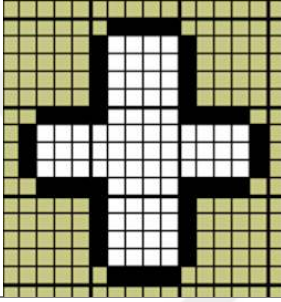

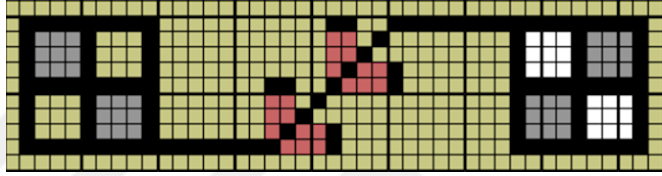
Çizim Ek. 74. Pıtrak motifi
teknik çizimi

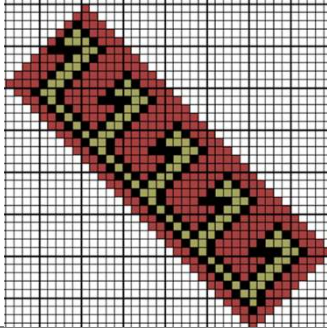
Çizim Ek. 75. Kedi ayağı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 76. Artı motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 77. Kutu motifi teknik çizimi

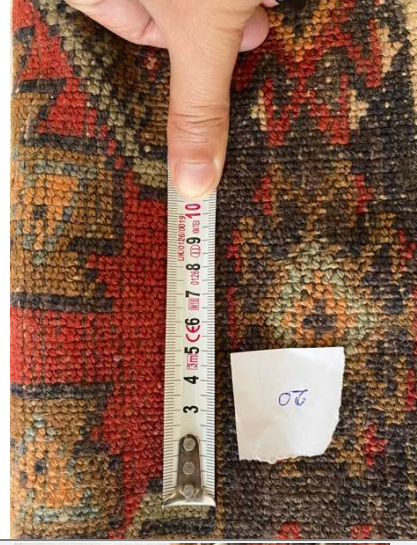
Çizim Ek. 78. Kanca motifi teknik çizimi

Örnek No	17
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Paspas
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 55 cm. Boy: 80 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	22
Hav Yüksekliği (cm.)	0.3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahverengi Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Sarı, Beyaz, Yeşil, Kahverengi, Siyah.
Motifler	Çiçek, Yaprak, Kirpi, Şeker, Küpe, Koç Boynuzu, Kanca, Kuş
Kompozisyon	Yıpranmış ve yama yapılmış olan halı kenar suyu, tabanlık, alınlık ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda çiçek ve yaprak motifleri bulunmaktadır. Zeminin dışında yer alan tabanlık ve alınlık kısımları yan yana sıralanmış kirpi motifleriyle bezenmiştir. Dokumanın zemininde ise bir adet göbek yer almaktadır. Göbeğin orta kısmında dört yönde koç boynuzu motifi bulunmaktadır. Koçboynuzu motiflerinin üst ve alt kısımlarına ise sarı renkli şeker motifleri yerleştirilmiştir. Göbek motifinin etrafı kanca motifleriyle çevrelenmiştir. Göbeğin dış kısmında dört köşe de kuş motifleri bulunmaktadır. Zeminin köşebentleri ise küpe motifleriyle dolgulanmıştır.

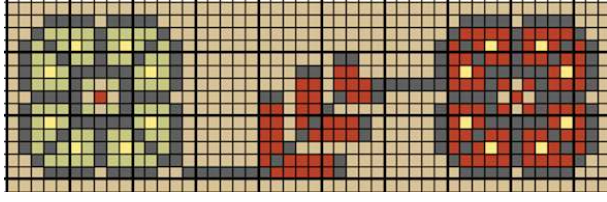
Resim Ek. 17. Örnek 17 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

Kenar Örgüsü (detay)

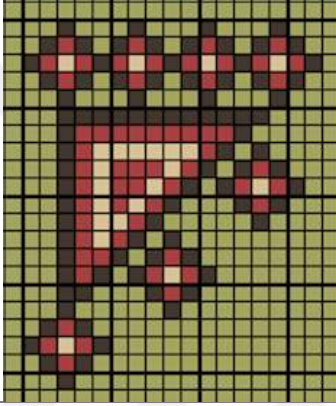

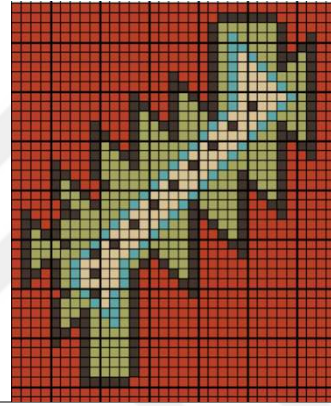
Çizim Ek. 79. Çiçek ve yaprak motifi teknik çizimi

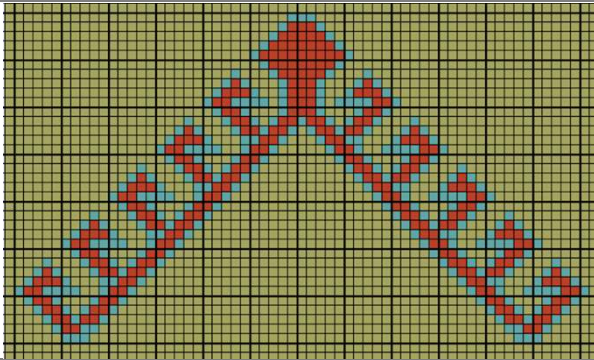
Çizim Ek. 80. Kirpi motifi teknik çizimi

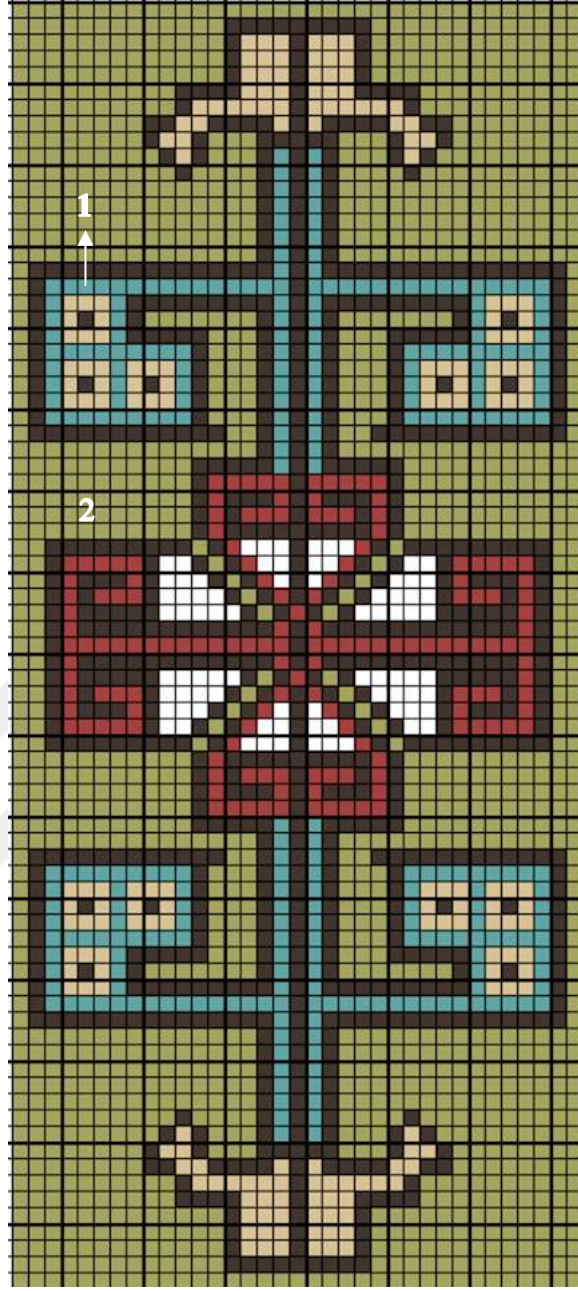
Çizim Ek. 81. Küpe motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 82. Kuş motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 83. Kanca motifi teknik çizimi

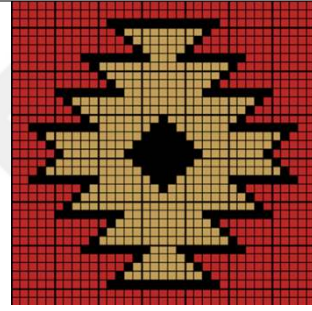
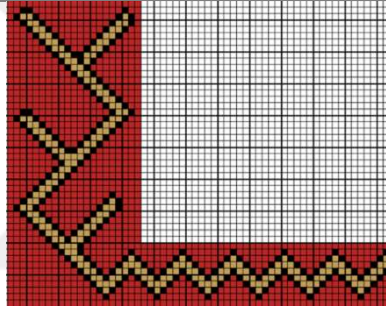
Çizim Ek. 84. Şeker (1), koçboynuzu (2) motifleri teknik çizimi

Örnek No	18
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 138 cm. Boy: 400 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	4 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	11 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Sarı, Siyah, Gri, Beyaz
Motifler	Hayat ağacı, Sandıklı, Yaprak, Çiçek, Gül, Zincir, Zikzak Cer, Kedi Ayağı, Göl Göbek
Kompozisyon	Dikdörtgen şekle sahip olan halı, iki kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının en dışında kırmızı ve beyaz renklerde zincir motifleri yer almaktadır. İnce kenar suyu hayat ağacı motifliyle bezenmiştir. Kalın kenar suyu ise sarı üzerine gri renkten oluşan sandıklı motifliyle doldurulmuştur. Halıda zemin kalın kenar sularından kırmızı, sarı ve siyah renklerden oluşan zikzak cer motifliyle ayrılmaktadır Halının zemin kısmı beş adet göl göbek motifleriyle doldurulmuştur. Göllerin etrafından çiçek ve yaprak motifleri çıkmaktadır. Beş gölün her iki ucunda ise çiçek ve gül motifleri yer almaktadır. Halı zemininde boş kalan alanlarda kedi ayağı motifleri bulunmaktadır.

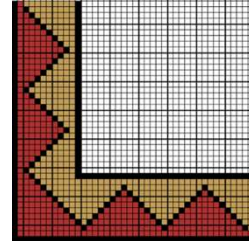
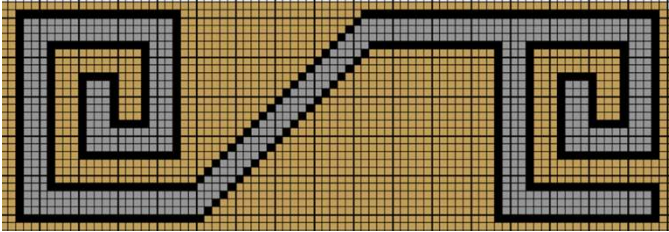
Resim Ek. 18. Örnek 18 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

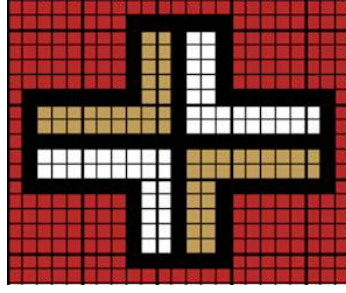
Çizim Ek. 85. Hayatağacı ve su yolu motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 86. Bereket
motifi teknik çizimi

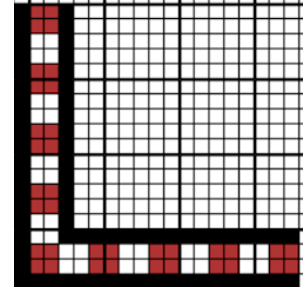

Çizim Ek. 87. Sandıklı motifi teknik çizimi

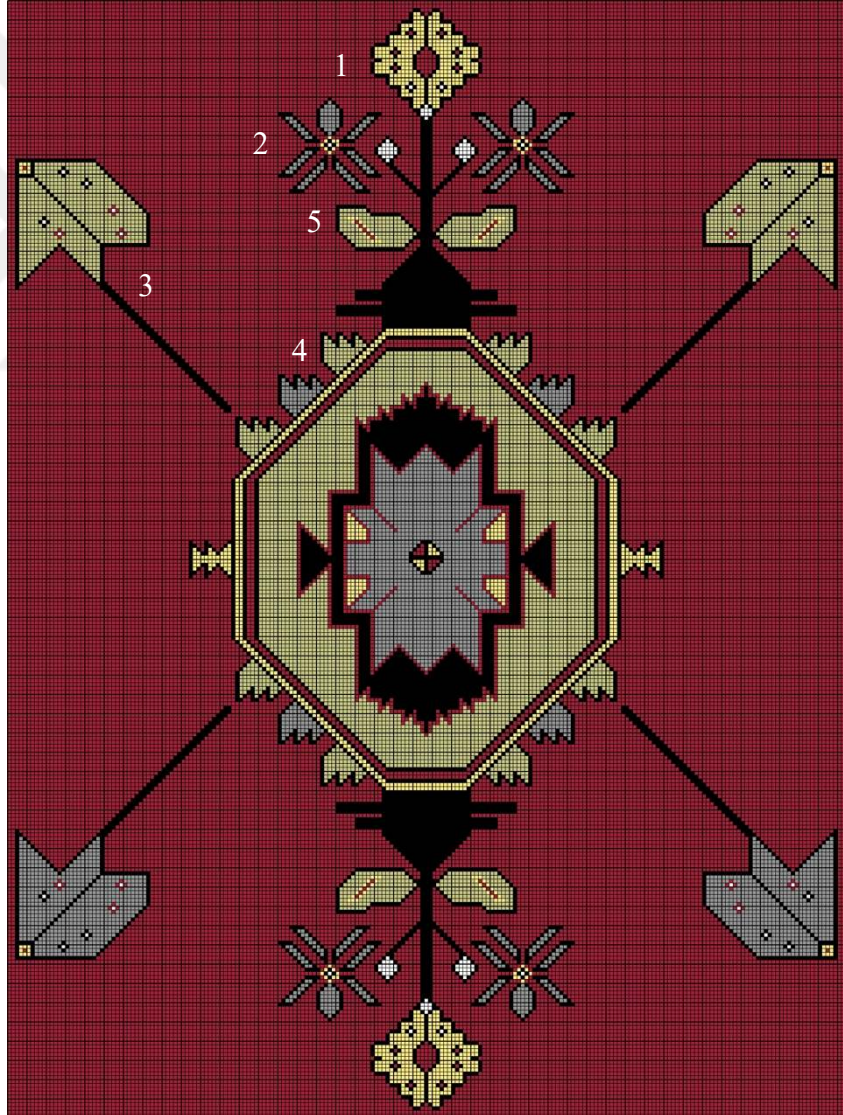
Çizim Ek. 88. Zikzak cer
motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 89. Kedi ayağı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 90. Zincir motifi teknik çizimi

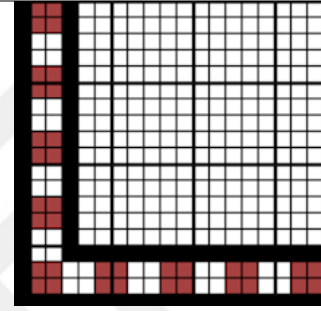
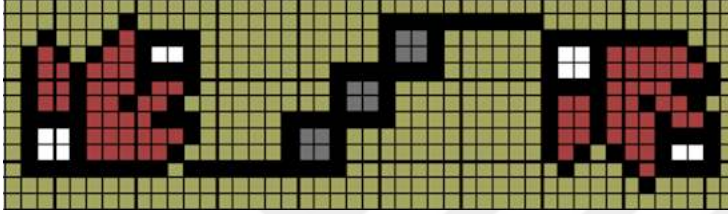
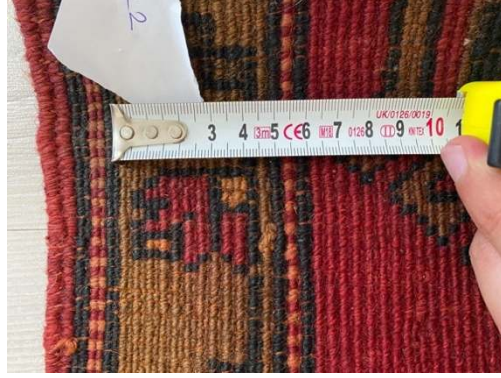
Çizim Ek. 91. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4), yaprak (5) motifleri teknik çizimi

Örnek No	19
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Paspas
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 49 cm. Boy: 85 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	25
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	4 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Siyah, Yeşil, Açık Kahverengi, Beyaz.
Motifler	Zincir, Yaprak, Kutu, Çiçek, Kirpi
Kompozisyon	Saçak kısımlarından sökülmüş olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyu iki taraftan zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Kenar suyunda sarı zemin üzerine siyah ile konturlenmiş yeşil renkte kutu ve yine siyah ile konturlenmiş kırmızı ve beyaz renkte yaprak motifleri yer almaktadır. Halının zemininde ise üç göbek şeklinde kirpi motifleri yer almaktadır. Kirpi motiflerinin ortası ise çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

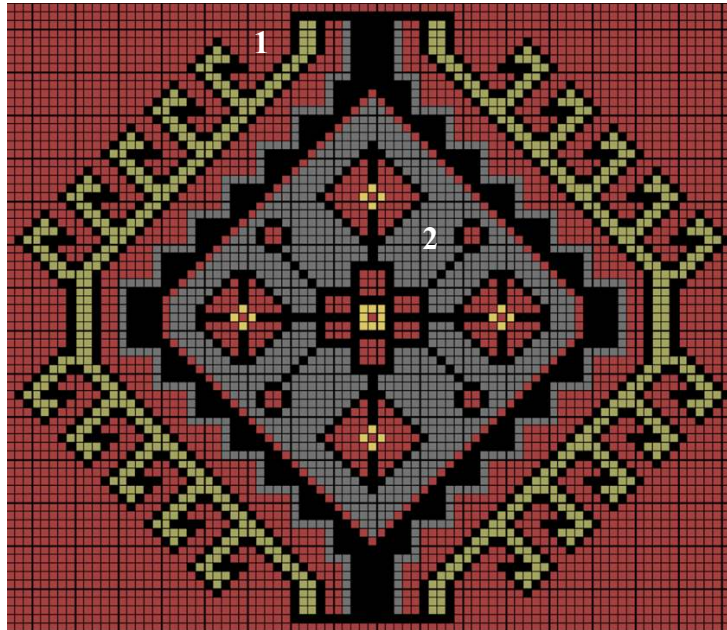
Resim Ek. 19. Örnek 19 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

Çizim Ek. 92. Yaprak ve Kutu motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 93. Zincir
motifi teknik çizimi

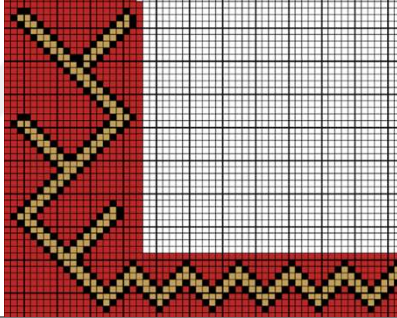
Çizim Ek. 94. Kirpi (1), çiçek (2) motifleri teknik çizimi

Örnek No	20
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 135 cm. Boy: 394 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	4 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	5 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Sarı, Siyah, Gri, Kahverengi, Beyaz.
Motifler	Zincir, Hayat Ağacı, Sandıklı, Zikzak Cer, Göl Göbek, Yaprak, Çiçek, Gül, Bereket, Kedi Ayağı.
Kompozisyon	Dikdörtgen şekile sahip olan halı, iki kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının ince kenar suyunun iki yanında kırmızı ve beyaz renklerde zincir motifleri yer almaktadır. İnce kenar suyu hayat ağacı motifiyle bezenmiştir. Kalın kenar suyu ise kahverengi üzerine gri renkten oluşan sandıklı motifiyle doldurulmuştur. Halıda zemin kalın kenar sularından kırmızı, kahverengi ve siyah renklerinden oluşan zikzak cer motifiyle ayrılmaktadır. Halının zemin kısmı beş adet göl göbek motifleriyle doldurulmuştur. Göllerin etrafından çiçek ve yaprak motifleri çıkmaktadır. Beş gölün her iki ucunda ise çiçek ve gül motifleri yer almaktadır. Halı zemininde boş kalan alanlarda kedi ayağı motifleri ve zeminin iki ucunda bereket motifi bulunmaktadır.

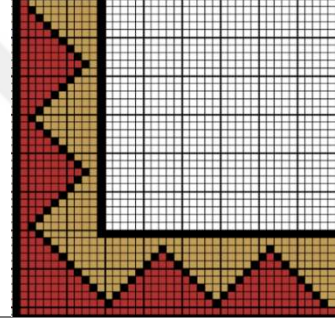

Resim Ek. 20. Örnek 20 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

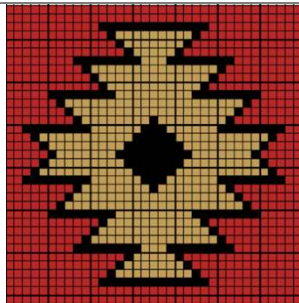
10 cm.'e Düşen İlmeK Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

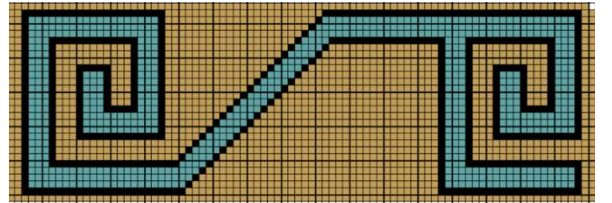
Çizim Ek. 95. Hayat ağacı ve Su yolu
motifi teknik çizimi

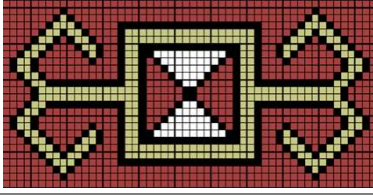
Çizim Ek. 96. Kıvrım cer motifi teknik çizimi

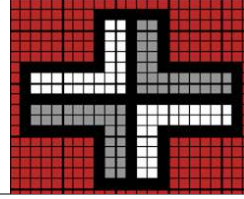
Çizim Ek. 97. Bereket motifi teknik
çizimi

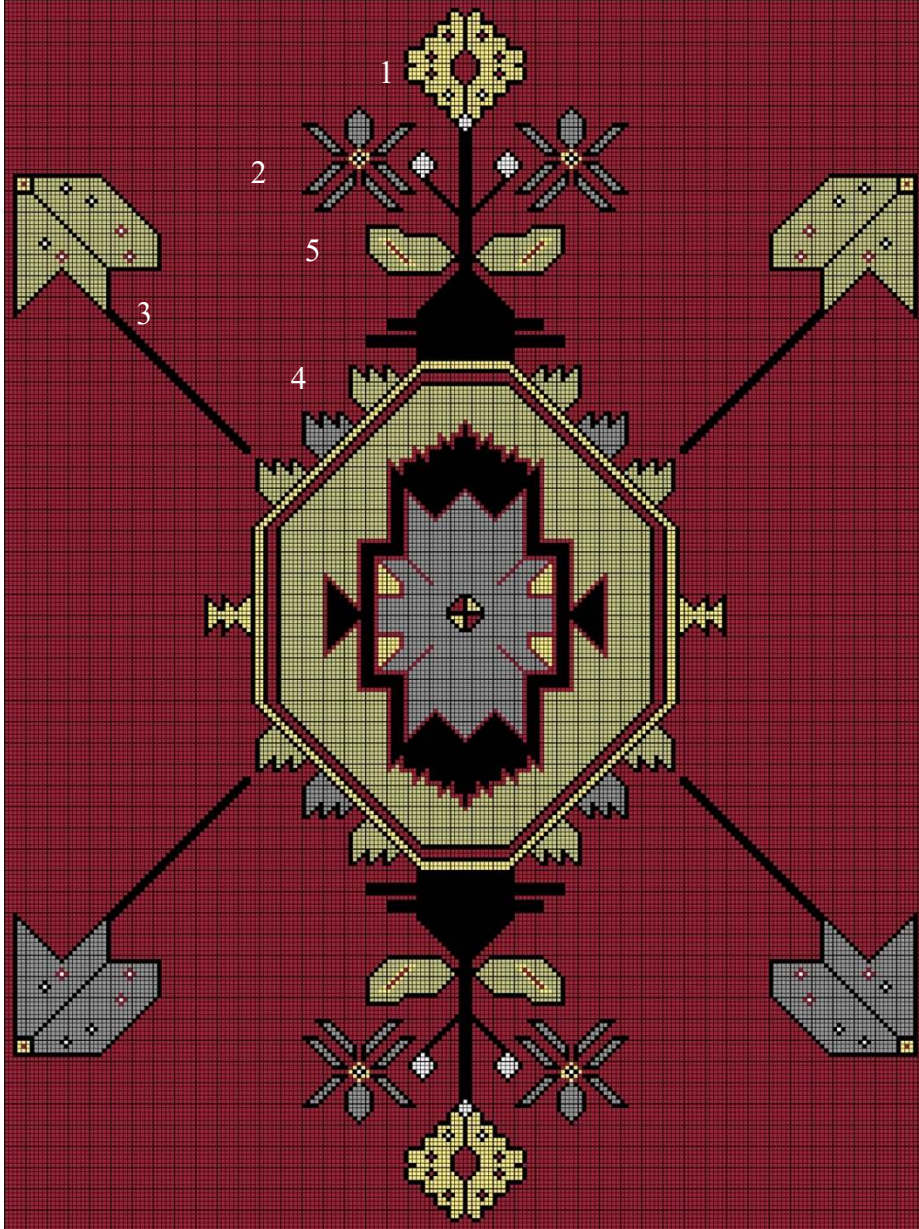
Çizim Ek. 98. Sandıklı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 99. Elibelinde ve kutu motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 100. Kedi ayağı motifi teknik çizimi

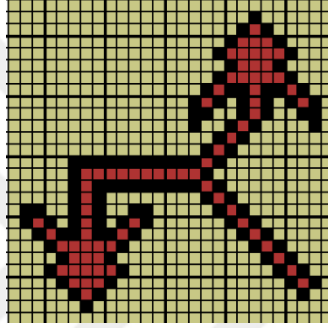
Çizim Ek. 101. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4), yaprak (5) motifleri
teknik çizimi

Örnek No	21
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 49 cm. Boy: 95 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahverengi Çözü: Beyaz İlme İpliği: Gri, Kahverengi, Beyaz, Kırmızı, Siyah
Motifler	Zincir, Bıçkır, Nohut, Çiçek, Cerli Göl, Kalp, S motifi.
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilli olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunun dışında zincir motifleri, içerisinde ise nohut ve bıçkır motifleri yer almaktadır. Halının zemininde iki adet cerli göl motifi bulunmaktadır. Cerli gölün içerisi ise S motifiyle, ortasında ise çiçek motifiyle bezenmiştir. Ayrıca zeminde oluşan boşluklar çiçek, kalp ve bıçkır motifiyle doldurulmuştur.

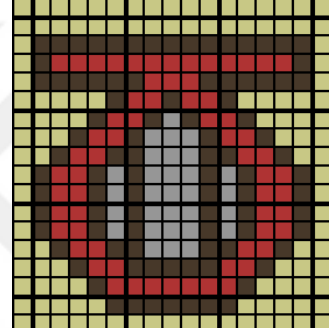

Resim Ek. 21. Örnek 21 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

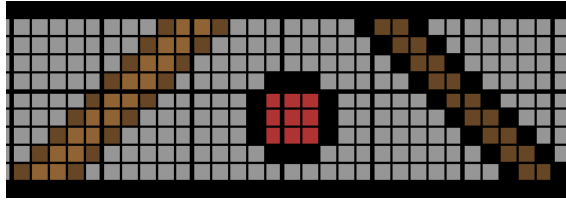
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

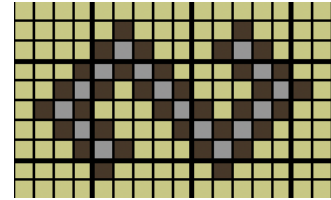
Çizim Ek. 102. Cerli göl motifi teknik çizimi

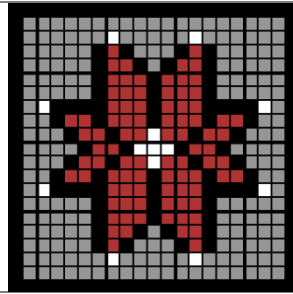
Çizim Ek. 103. Cerli göl motifi
teknik çizimi

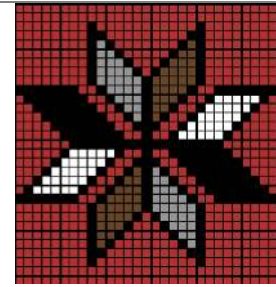
Çizim Ek. 104. Nohut ve bıçkır motifleri
teknik çizimi

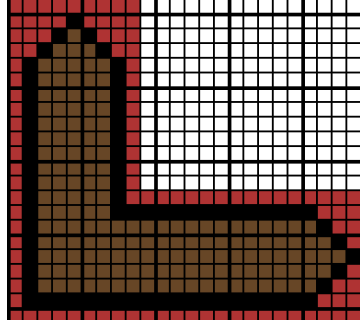
Çizim Ek. 105. S motifi teknik
çizimi

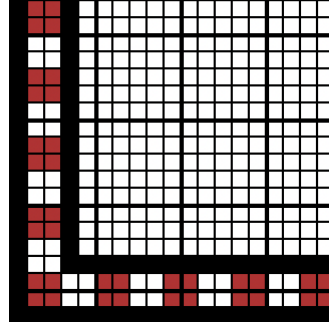
Çizim Ek.106. Cerli göl motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 107. Çiçek motifi
teknik çizimi

Çizim Ek.108. Bıçkır motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 109. Zincirli kutu
teknik çizimi

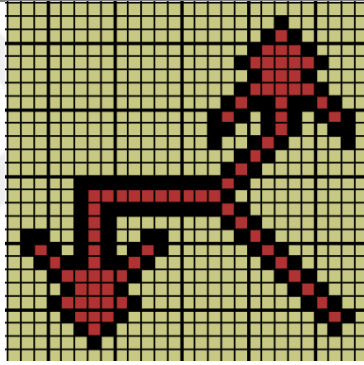

Örnek No	22
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Nergiz KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 50 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahverengi, Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Gri, Kahverengi, Beyaz, Kırmızı, Siyah
Motifler	Zincir, Su Yolu, Çiçek, Cerli Göl, S motifi.
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halının, kenar suyu dış kısmı zincir motifi, iç kısmı ise su yolu motifiyle çevrelenmiştir. Zeminde ise içerisinde S motifi, ortasında ise çiçek motifi bulunan cerli göl bulunmaktadır. Halı zemininde cerli göl motiflerinin aralarında yer alan boşluk çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

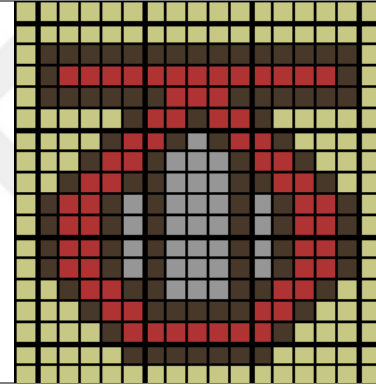

Resim Ek. 22. Örnek 22 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

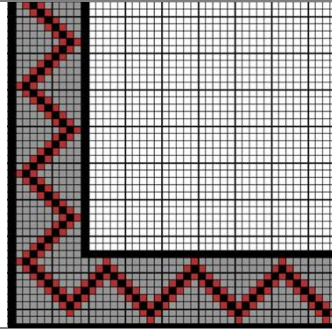
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

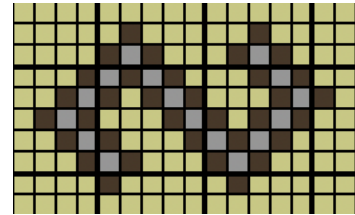
Çizim Ek. 110. Cerli göl motifi teknik
çizimi

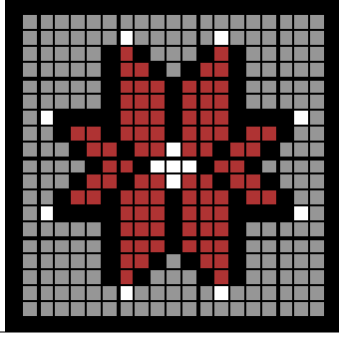
Çizim Ek. 111. Cerli göl motifi
teknik çizimi

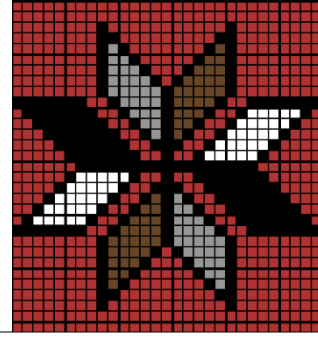
Çizim Ek. 112. Su yolu motifi teknik
çizimi

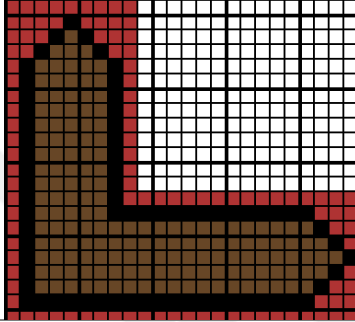
Çizim Ek. 113. S motifi teknik
çizimi

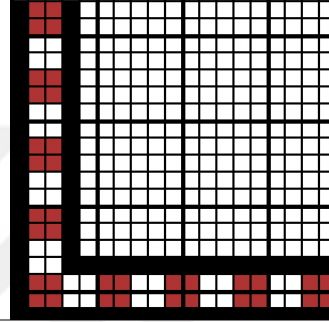
Çizim Ek. 114. Cerli göl motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 115. Çiçek motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 116. Bıçkır motifi teknik çizimi

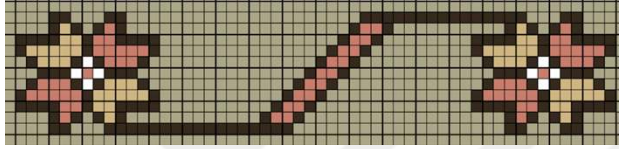
Çizim Ek. 117. Zincir motifi teknik
çizimi

Örnek No	23
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Gazi KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 49 cm. Boy: 96 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Sarı, Yeşil, Beyaz, Kırmızı, Gri, Siyah.
Motifler	Kedi Ayağı, Dal, Sapan, Kirpi, Yaba
Kompozisyon	Kenar suyu ve zemin kompozisyonundan oluşan halı sağlam durumdadır. Halının kenar suyunda kedi ayağı ve dal motifleri sırasıyla yerleştirilmiştir. Zemin sarı renk üzerinde kırmızı renkte sapan motifleriyle bezenmiştir. Sapan motiflerinin aralarında beyaz, kırmızı, gri ve sarı renklerle sıralanmış yaba motifleri ve siyah renkte kirpi motifleri bulunmaktadır.

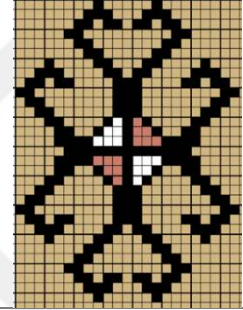

Resim Ek. 23. Örnek 23 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

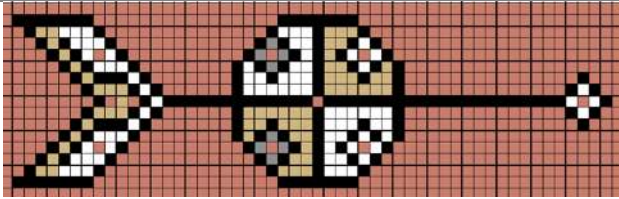
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

Çizim Ek. 118. Kedi ayağı ve dal motifi teknik çizimi

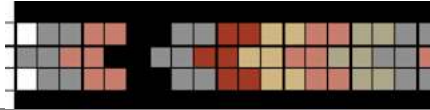
Çizim Ek. 119. Kirpi motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 120. Sapan motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 121. Zincir motifi teknik çizimi

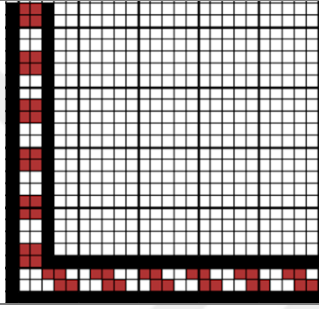
Çizim Ek. 122. Yaba motifi teknik çizimi

Örnek No	24
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zahide SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 103 cm. Boy: 305 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	1 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Yeşil, Gri, Siyah, Sarı, Beyaz
Motifler	Zincir, Elibelinde, Kutu, Zikzak Cer, Göl Göbek, Yaprak, Kedi Ayağı, Nohut, Bereket, Devetabanı
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilli ve sağlam durumda olan halı kenar suyu ve zemin kompozisyon özelliğine sahiptir. Kenar suyunun her iki yanı zincir motifleriyle çevrelenmiş, içerisinde ise elibelinde ve kutu motifleri yer almaktadır. Halının zemini kenar suyundan zikzak cer motifleriyle ayrılmaktadır. Zeminde 5 adet göl göbek motifli sıralanmaktadır. Göl göbek motiflerinden sarı ve gri renkte yaprak motifleri çıkmıştır. Zeminde sıralanmış yer alan göl göbek motiflerinin iki ucu çiçek ve gül motifleriyle bezenmiştir. Aynı zamanda halı zemininin kısa kenarlarına bereket motifleri yerleştirilmiştir. Zeminin uzun kenarlarında ise içlerinde kedi ayağı motifleri bulunan üçgen şekilde sıralanmış nohut motifleri bulunmaktadır.

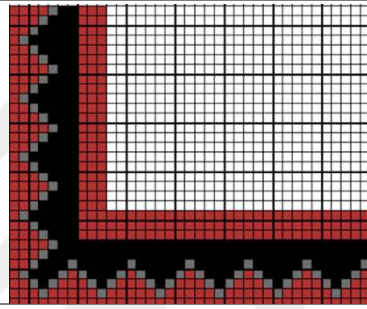

Resim Ek. 24. Örnek 24 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

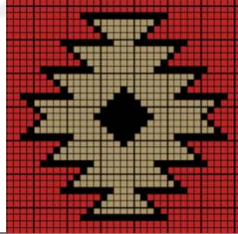
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

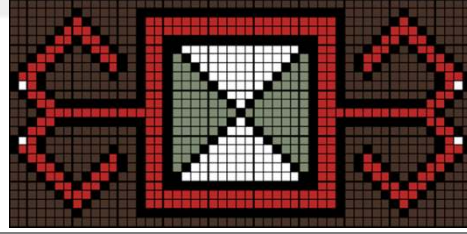
Çizim Ek. 123. Zincir ve
devetabanı motifi teknik çizimi

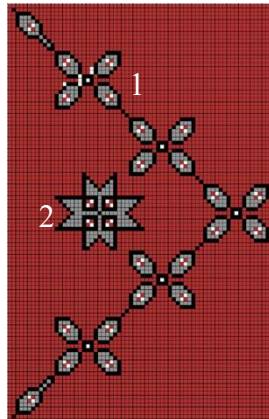
Çizim Ek. 124. Zikzak cer motifi teknik
çizimi

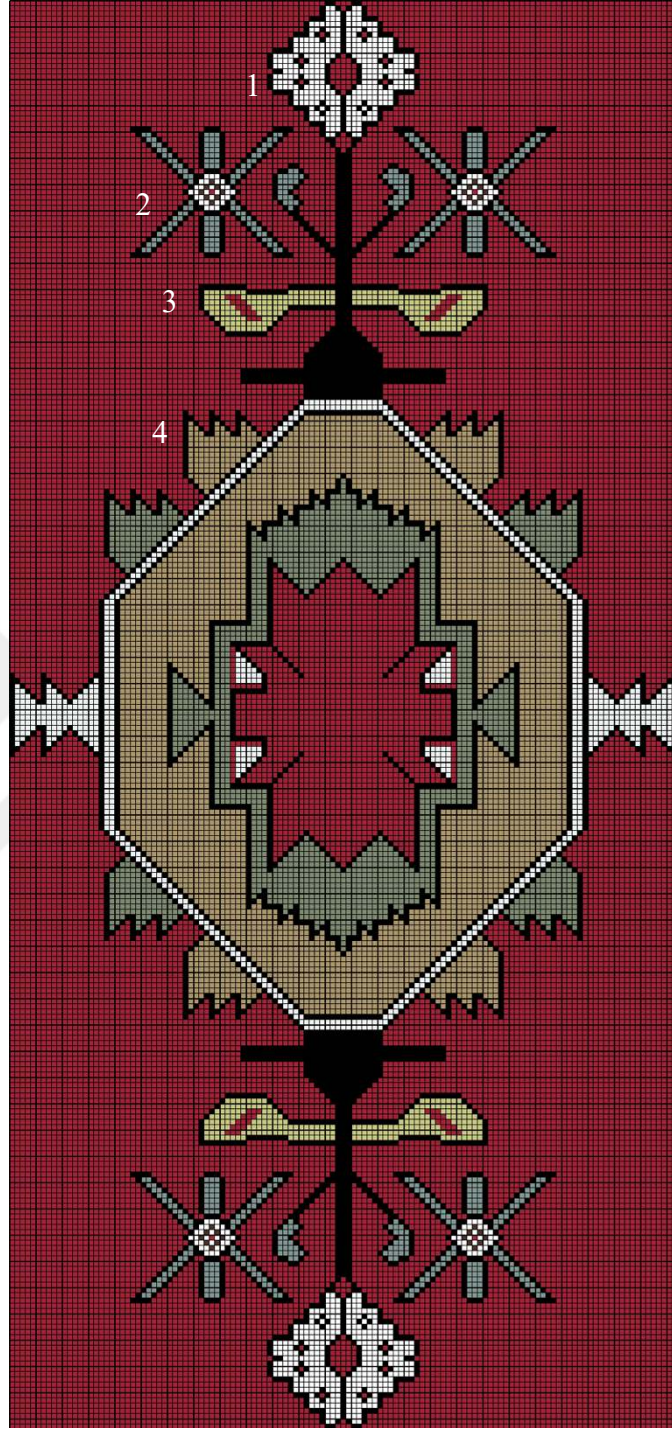
Çizim Ek. 125. Bereket motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 126. Elibelinde ve kutu motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 127. Nohut (1), kediyayağı (2) motifi teknik çizimi

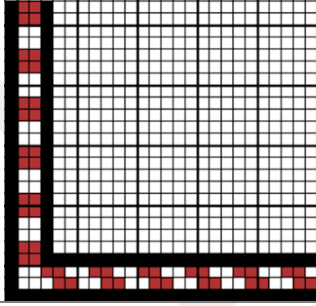
Çizim Ek. 128. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

Örnek No	25
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zahide SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 116 cm. Boy: 331 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2.5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0.5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	2 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Siyah, Sarı, Gri, Beyaz
Motifler	Zincir, Elibeline, Kutu, Zikzak Cer, Göl Göbek, Yaprak, Çiçek, Gül, Kedi Ayağı, Nohut, Bereket, Devetabanı
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Halının kenar suyunun iki tarafı da zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Kenar suyunun içerisinde ise elibeline ve kutu motifleri yer almaktadır. Halının zemin ve kenar suyu birbirinden zikzak cer motifleriyle ayrılmaktadır. Zeminde beş adet göl göbek motifi bulunmaktadır. Göl göbek motiflerinden sarı ve gri renkte yaprak motifleri çıkmaktadır. Birbiri ardına sıralanmış göl göbek motiflerinin her iki ucunda çiçek ve gül motifleri yer almaktadır. Aynı zamanda halının zemin kısa kenarında bereket motifi zemin uzun kenarında ise içerisinde kedi ayağı motifi bulunan üçgen şekilde sıralanmış nohut motifleri bulunmaktadır.

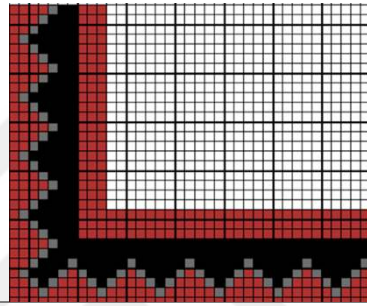

Resim Ek. 25. Örnek 25 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

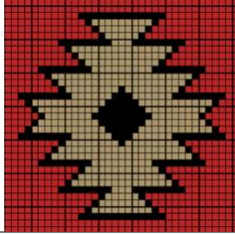
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

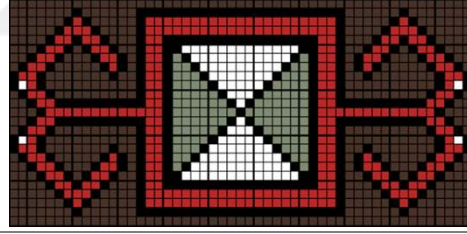
Çizim Ek. 129. Zincir ve devetabanı motifi teknik çizimi

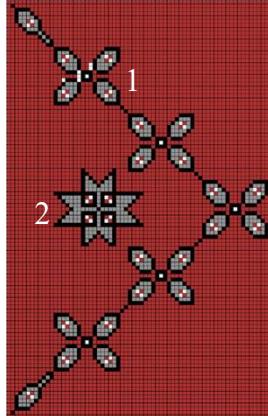
Çizim Ek. 130. Zikzak cer motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 131. Bereket motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 132. Elibelinde ve kutu motifi teknik çizimi

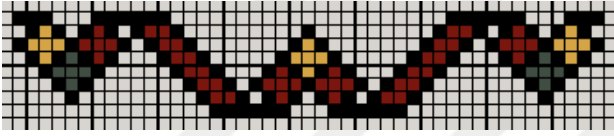
Çizim Ek. 133. Nohut (1), kediyacağı (2) motifi teknik çizimi

Örnek No	26
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zahide SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 89 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözüğü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1.5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0.5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	20 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözüğü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Sarı, Beyaz, Gri, Siyah
Motifler	Su yolu, Merdiven, Testere, Lale, Bebek Kurbağa
Kompozisyon	Zemin ve kenar suyu kompozisyonundan oluşan halı sağlam durumdadır. Halının kenar suyu, su yolu motifiyle bezenmiştir. Halının zemininde ise altta ve üstte olmak üzere testere ve merdiven motifleri bulunmaktadır. Zeminin göbeğinde lale ve bebek motifleri yer almaktadır. Göbeğin iki ucunda ise kurbağa olarak adlandırılan motifler bulunmaktadır.

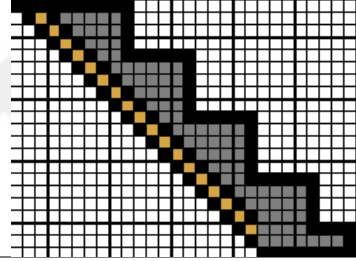

Resim Ek. 26. Örnek 26 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

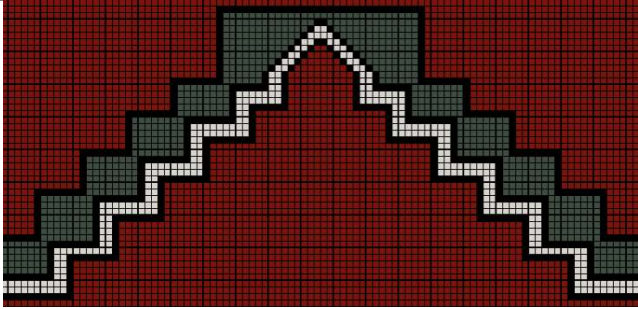
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

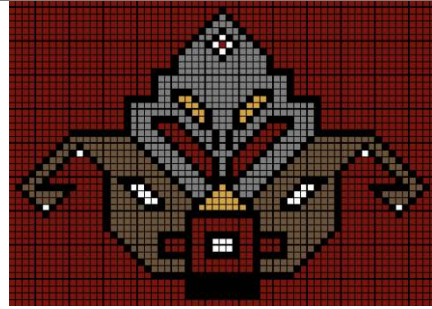
Çizim Ek. 135. Su yolu motifi teknik çizimi

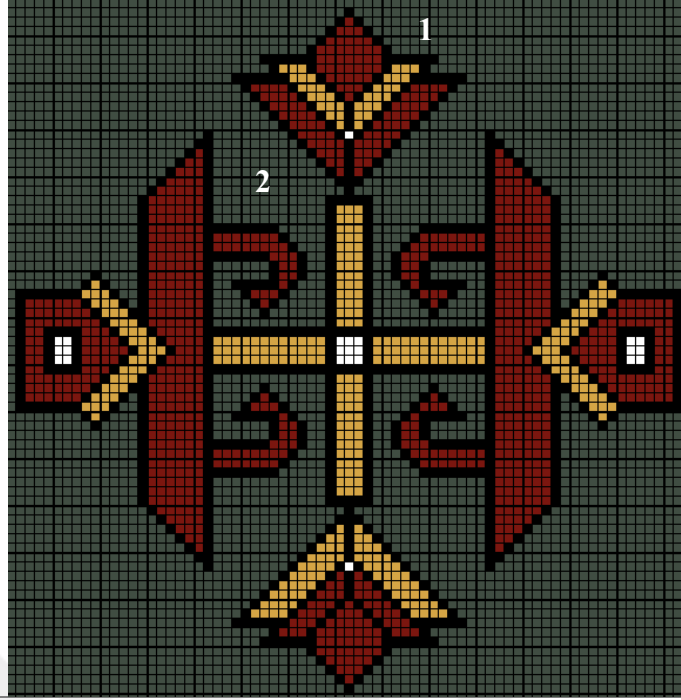
**Çizim Ek. 136. Testere motifi
teknik çizimi**

Çizim Ek. 137. Merdiven motifi teknik çizimi

**Çizim Ek. 138. Kurbağa motifi
teknik çizimi**

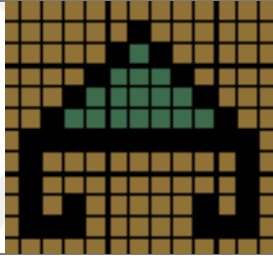
Çizim Ek. 139. Lale (1), bebek (2) motifleri teknik çizimi

Örnek No	27
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zahide SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 74 cm. Boy: 122 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	4 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0.5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Yeşil, Kahverengi, Gri, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Kedi ayağı, Zikzak cer, Kanca, Kandil, Elibelinde, Çiçek.
Kompozisyon	Seccade olarak kullanılan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunun her iki kenarı zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Kenarsuyunda kedi ayağı ve zincir motifleri bulunmaktadır. Halının zemin ve kenar suyu gri, siyah ve kırmızı renklerde zikzak cer motifiyle, mihrap kısmı ise kanca motifleriyle ayrılmıştır. Halının zemininde elibelinde motiflerinin sıralanmasından oluşan mihrap bulunmaktadır. Mihrabın tepe noktasından aşağıya doğru kandil motifi sarmaktadır. Mihrabın üst kısmında ise çiçek motifi yer almaktadır.

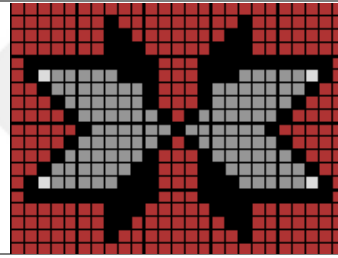

Resim Ek. 27. Örnek 27 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

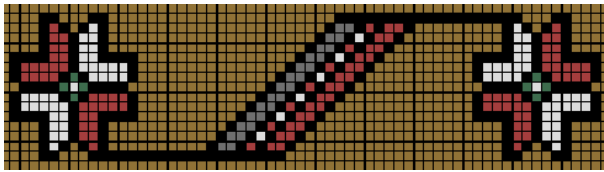
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

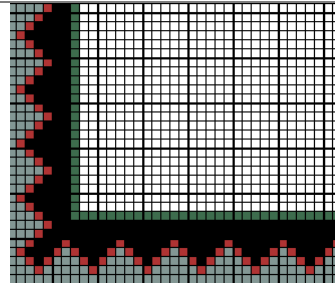
Çizim Ek. 140. Elibelinde motifi teknik çizimi

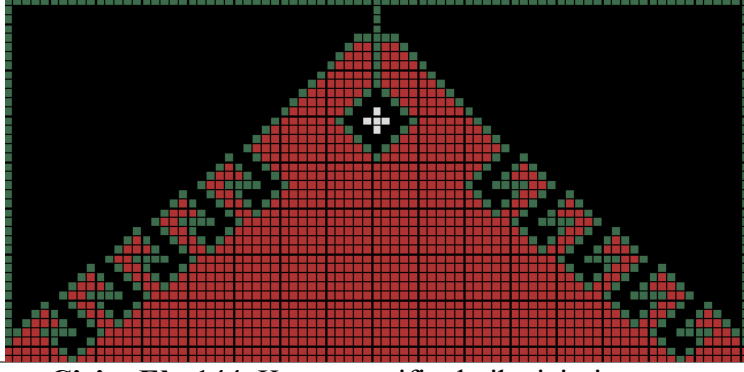
Çizim Ek. 141. Çiçek motifi
teknik çizimi

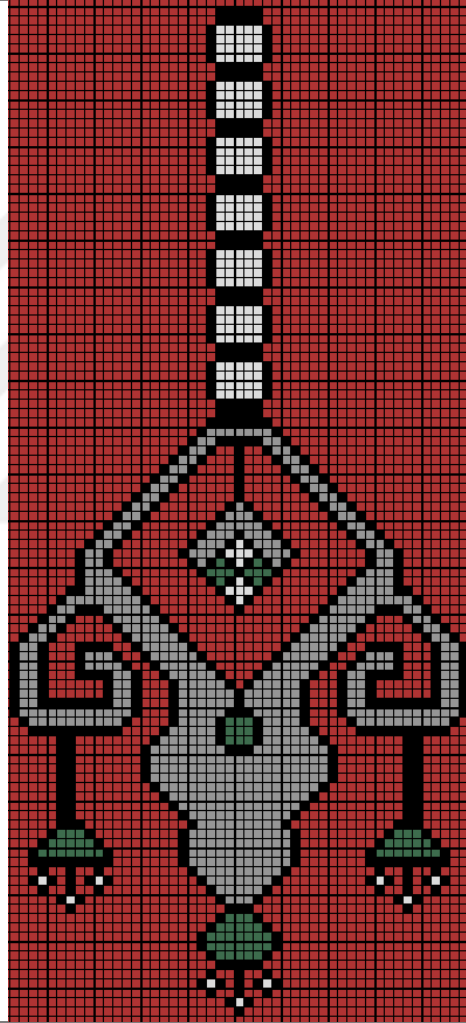
Çizim Ek. 142. Kediyağı ve zincir motifleri
teknik çizimi

Çizim Ek. 143. Zikzak cer
motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 144. Kanca motifi teknik çizimi

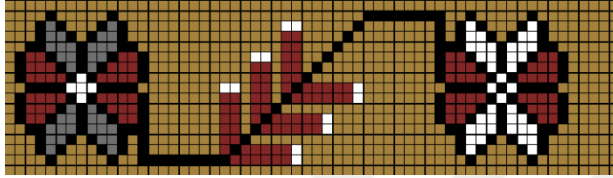
Çizim Ek. 145. Kandil motifi teknik çizimi

Örnek No	28
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zahide SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 82 cm. Boy: 340 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	29
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0.3 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	8 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Sarı, Beyaz, Yeşil, Siyah
Motifler	Yaprak, Çiçek, Zincir, Elibelinde, Kirpi, Muska, Göbek, Çarkıfelek, Yıldız, Pıtrak, Kanca
Kompozisyon	İki kenar suyu ve zeminden oluşan halı yaygı/yolluk olarak kullanılmak için üretilmiştir. Halının zincir motifiyle sınırlanmış kalın kenar suyunda çiçek ve yaprak motifleri bulunmaktadır. İnce kenar suyu ise elibelinde motiflerinin yan yana sıralanmasından oluşmaktadır. Halının zemininde dört adet göbek bulunmaktadır. Göbeğin etrafı kancalarla çevrelenmektedir. Göbeğin orta noktasında yeşil zemin üzerine yıldız motifi, sarı zemin üzerine kirpi ve çarkıfelek motifi, uç kısımlarında ise siyah zemin üzerine muska motifi yer almaktadır. Zeminde göbek haricinde kalan boşluklar pıtrak motifleriyle doldurulmuştur.

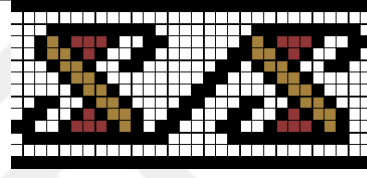

Resim Ek. 28. Örnek 28 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

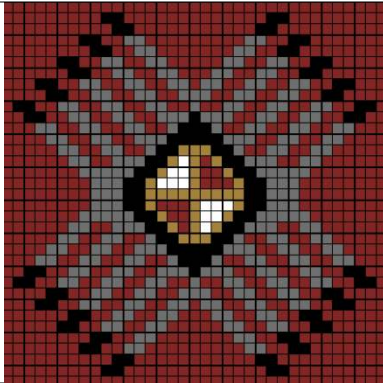
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

**Çizim Ek. 146. Çiçek ve yaprak motifleri
teknik çizimi**

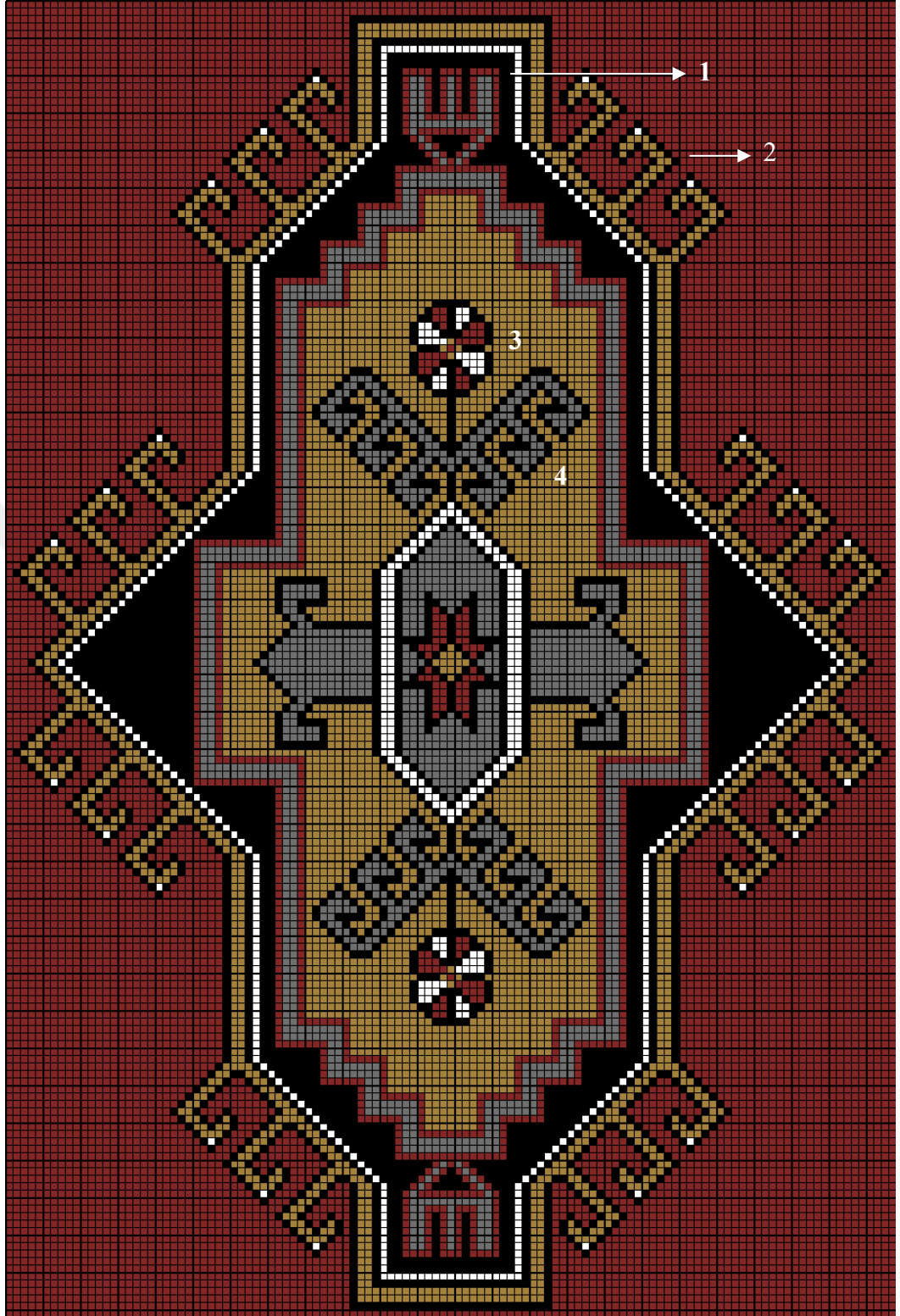
**Çizim Ek. 147. Elibeline motifi
teknik çizimi**

Çizim Ek. 148. Pıtrak motifi teknik çizimi

**Çizim Ek. 149. Zincir motifi
teknik çizimi**

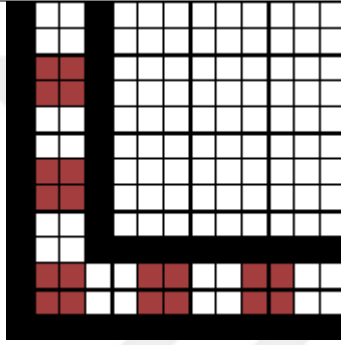
Çizim Ek. 150. Muska (1), kanca (2), çarkıfelek (3), kirpi (4) motifleri teknik çizimi

Örnek No	29
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 102 cm. Boy: 366 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	7 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	5 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Siyah, Gri, Yeşil, Kırmızı, Beyaz
Motifler	Çiçek, Yaprak, Merdiven, Testere, Göl Göbek, Lale, Bebek, Kurbağa, Zincir.
Kompozisyon	Sağlam durumda ve dikdörtgen şekilde olan halı kenar suyu ve zemin kompozisyon özelliğine sahiptir. Kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiş ve çiçek, yaprak motifleriyle bezenmiştir. Zemin kısmında dört köşede merdiven motifleri yer almaktadır. Merdiven motifleri ile kenar suları arasında ise testere motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde yer alan göl göbeğin içerisi lale ve bebek motifleriyle bezenmiştir. Üst üste sıralanan göl göbeklerin uç kısımlarında da kurbağa motifleri yer almaktadır.

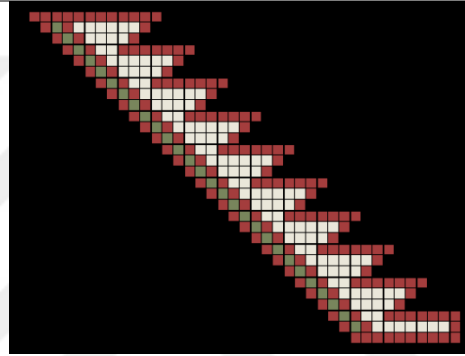

Resim Ek. 29. Örnek 29 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

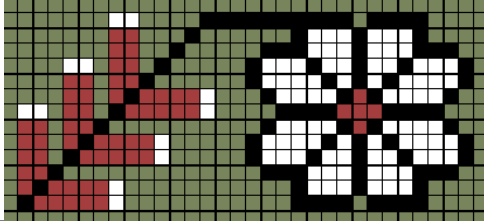
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

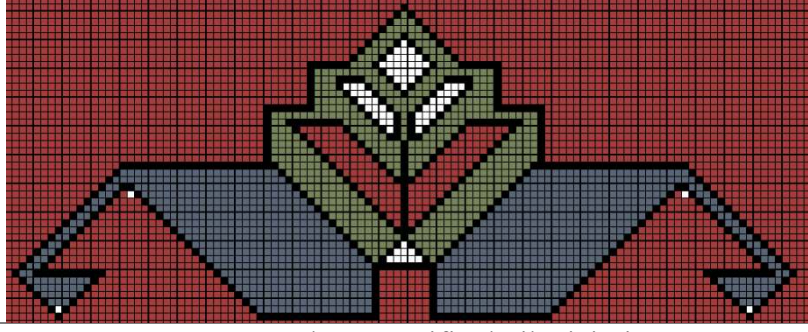
Çizim Ek. 151. Zincir motifi teknik
çizimi

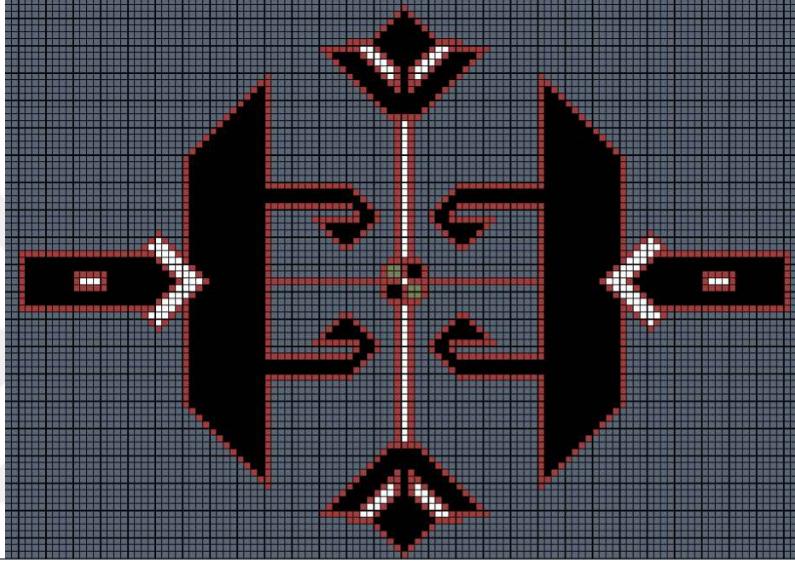
Çizim Ek. 152. Merdiven motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 153. Çiçek ve yaprak motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 154. Kurbağa motifi teknik çizimi

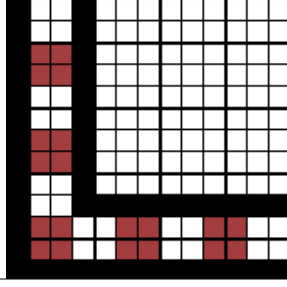

Çizim Ek. 155. Lale ve bebek motifleri teknik çizimi

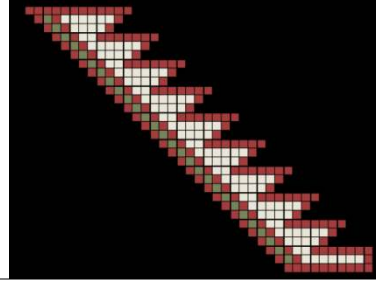
Örnek No	30
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 107 cm. Boy: 354 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözüğü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	6 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözüğü: Beyaz İlme İpliği: Siyah, Gri, Yeşil, Kırmızı, Beyaz
Motifler	Çiçek, Yaprak, Merdiven, Testere, Göl Göbek, Lale, Bebek, Kurbağa, Zincir.
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilde olan halı kenar suyu ve zemin kompozisyon özelliğine sahiptir. Kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiş ve çiçek, yaprak motifleriyle bezenmiştir. Zemin kısmında dört köşede merdiven motifleri yer almaktadır. Merdiven motifleri ile kenar suları arasında ise testere motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde yer alan göl göbeğin içerisi lale ve bebek motifleriyle bezenmiştir. Üst üste sıralanan göl göbeklerin uç kısımlarında da kurbağa motifleri yer almaktadır.

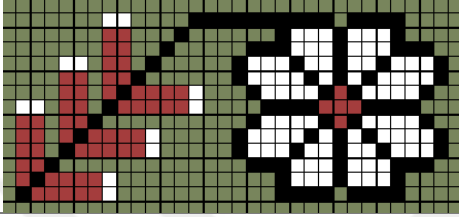
Resim Ek. 30. Örnek 30 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

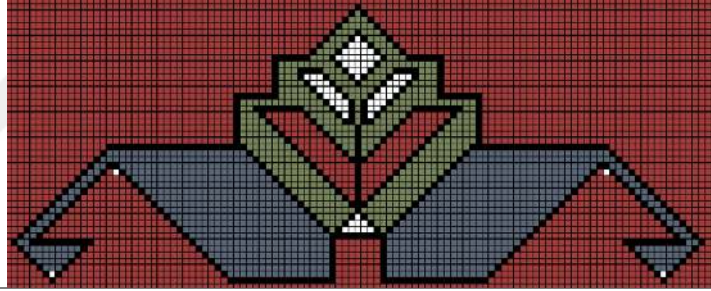
Çizim Ek. 157. Zincir motifi teknik çizimi

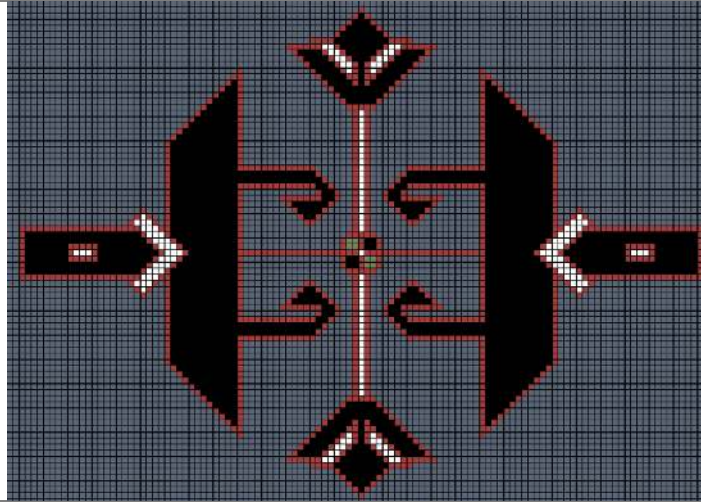
Çizim Ek.158. Merdiven motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 159. Çiçek ve yaprak motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 160. Kurbağa motifi teknik çizimi

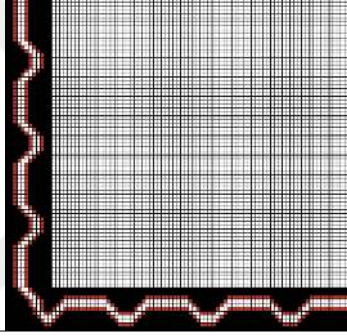
Çizim Ek. 161. Lale ve bebek motifleri teknik çizimi

Örnek No	31
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 126 cm. Boy: 392 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	6 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Siyah, Sarı, Gri, Kırmızı, Beyaz
Motifler	Sığır Sidiği, Sandıklı, Göbek, Elibelinde, Kirpi, Kutu, Artı
Kompozisyon	Üç kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Halının ince kenar sularında sığır sidiği motifi yer almaktadır. Kalın kenar suyu ise sandıklı motifiyle bezenmiştir. Halının zemininde dört adet göbek yer almaktadır. Göbeğin içerisinde elibelinde motifleri ve artı motifi bulunmaktadır. Göbek motiflerinin uç kısımları ve aralarında ise içerisinde kutu motifi bulunan kirpi motifleri yer almaktadır.

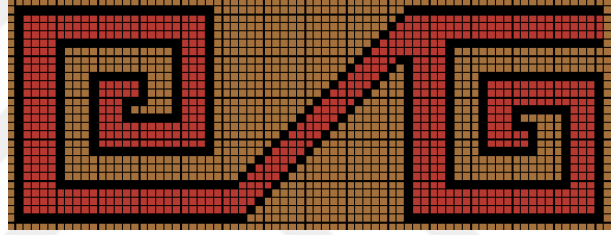

Resim Ek. 31. Örnek 31 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

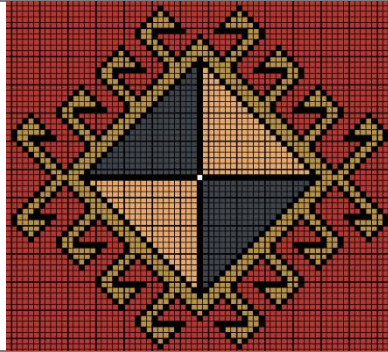
*10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)*

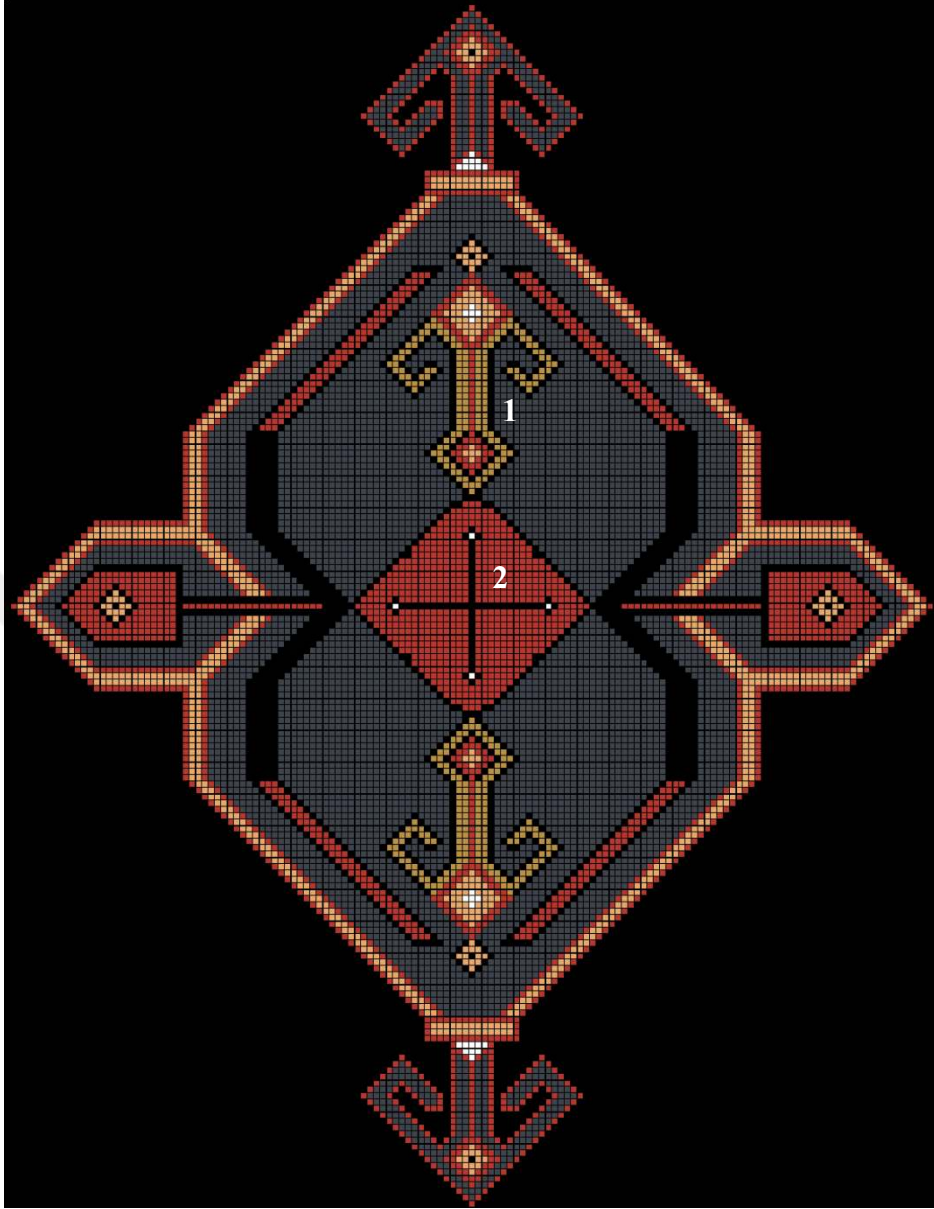
Çizim Ek. 162. Sığır sidiği
motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 163. Sandıklı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 164. Kirpi ve kutu
motifi teknik çizimi

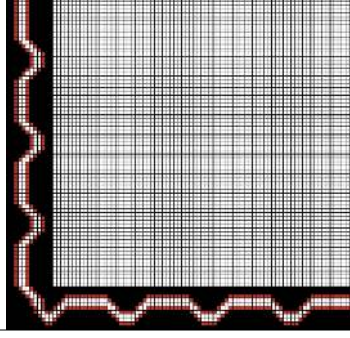

Çizim Ek. 165. Elibeline (1), artı (2) motifleri teknik çizimi

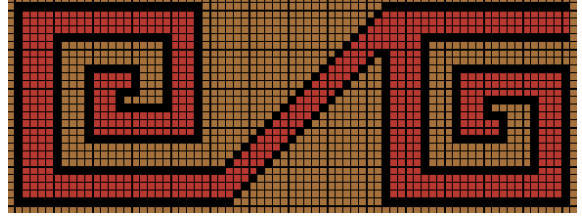
Örnek No	32
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 122 cm. Boy: 380 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	6 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Siyah, Sarı, Gri, Kırmızı, Beyaz
Motifler	Sığır Sidiği, Sandıklı, Göbek, Koç boynuzu, Kirpi, Kutu.
Kompozisyon	Zemin ve üç kenar suyundan oluşan halı sağlam durumdadır. Halının ince kenar sularında sığır sidiği motifi yer almaktadır. Kalın kenar suyu ise sandıklı motifiyle bezenmiştir. Halının zemininde dört adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin içerisi koç boynuzu motifleriyle bezenmiştir. Göbek motiflerinin uç kısımları ve aralarında ise içerisinde kutu motifi bulunan kirpi motifleri bulunmaktadır.

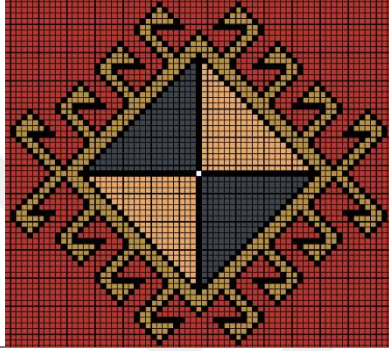
Resim Ek. 32. Örnek 32 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

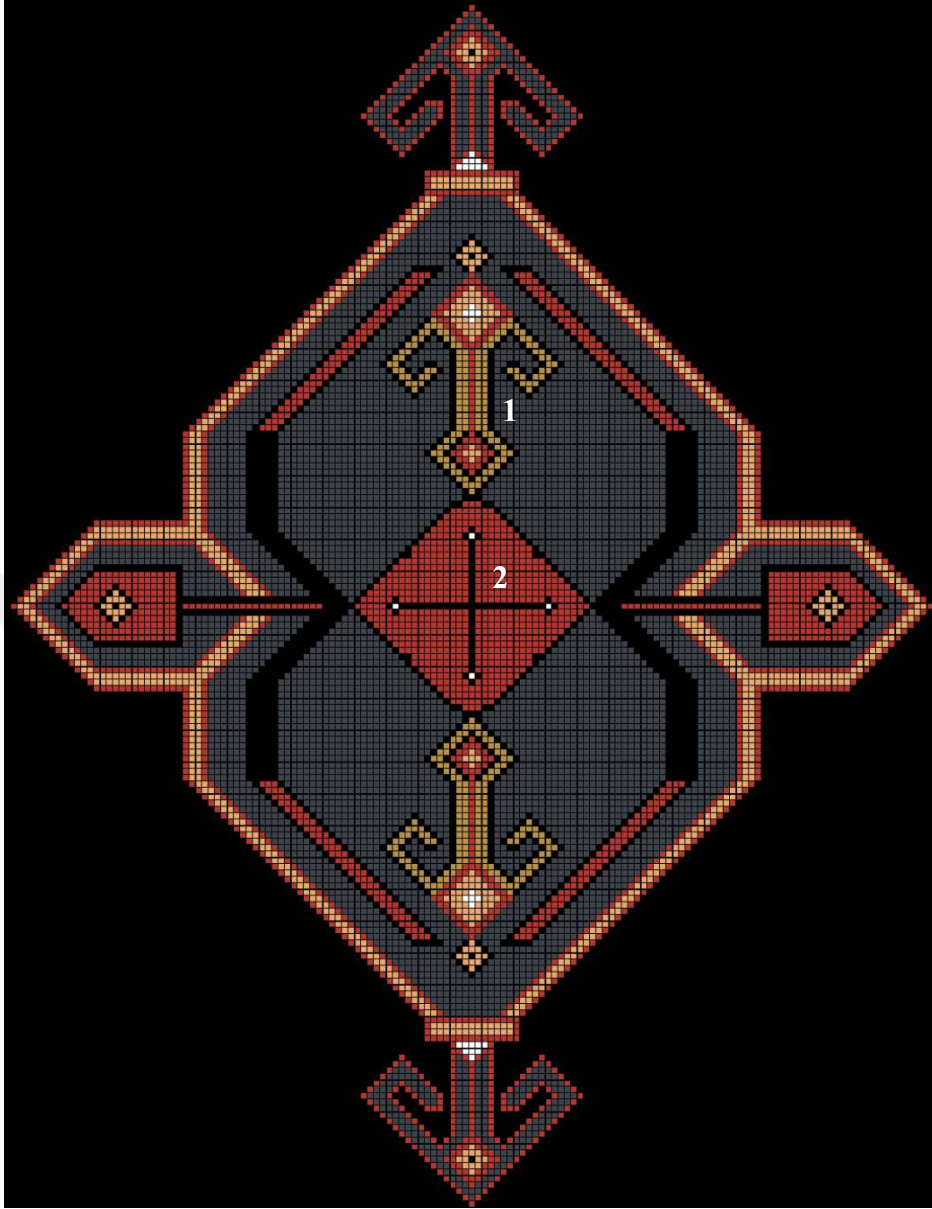
Çizim Ek. 166. Sığır sidığı motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 167. Sandıklı motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 168. Kirpi ve kutu motifi
teknik çizimi

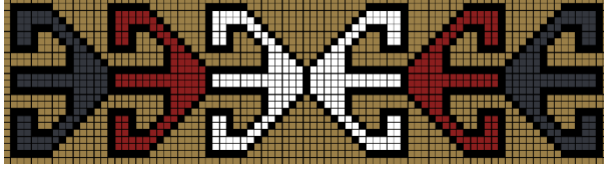

Çizim Ek. 169. Elibeline (1), artı (2) motifleri teknik çizimi

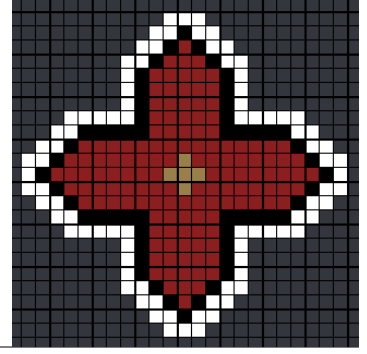
Örnek No	33
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 50 cm. Boy: 92 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Turuncu, Gri, Sarı, Beyaz, Siyah, Kırmızı.
Motifler	Elibelinde, Dört Yön, Sandık, Çiçek, Göbek, Kurbağa
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Halının kenar suyunda elibelinde motifleri bulunmaktadır. Zeminde bulunan göbeğin içerisinde kurbağa motifi yer almaktadır. Göbeğin iki ucunda ise gri zemin üzerinde çiçek motifleri bulunmaktadır. Göbeğin dışında kalan kısımlar kırmızı zemin üzerine sandık ve gri zemin üzerine dört yön motifleriyle doldurulmuştur.

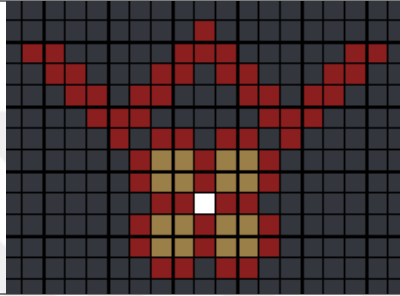
Resim Ek. 33. Örnek 33 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

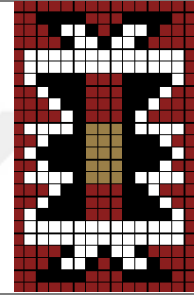
Çizim Ek. 170. Elibeline motifi teknik çizimi

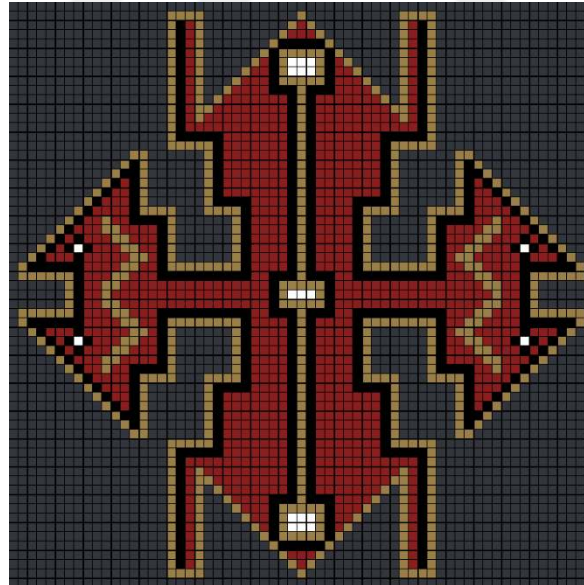
Çizim Ek. 171. Dört yön motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 172. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 173. Sandık motifi teknik çizimi

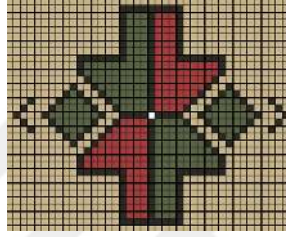
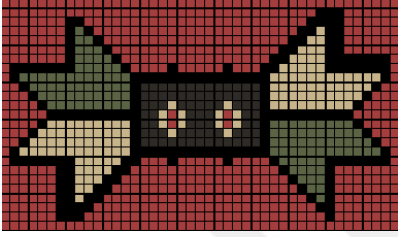
Çizim Ek. 174. Kurbağa motifi teknik çizimi

Örnek No	34
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 97 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlmek Sayısı (Dokuma Sıklığı)	25
Hav Yüksekliği (cm.)	0.3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Siyah, Turuncu, Yeşil, Kırmızı, Beyaz
Motifler	Zincir, Tahta, Yaprak, Göbek, Çiçek.
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı yıpranmış ve yama yapılmıştır. Halının kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiş ve içerisinde tahta motifleri bulunmaktadır. Halının zemininde iki adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin orta kısımları çiçek motifleriyle bezenmiştir. Göbekden kalan boşluklar yaprak motifleriyle doldurulmuştur.

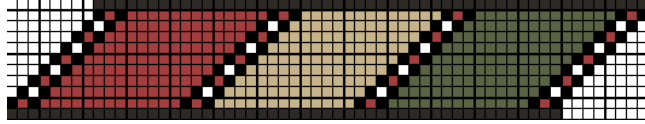
Resim Ek. 34. Örnek 34 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

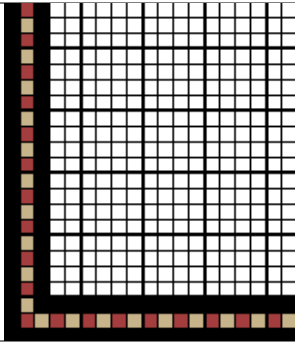
Çizim Ek. 175. Yaprak motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 176. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 177. Yaprak motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 178. Tahta motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 179. Zincir motifi
teknik çizimi

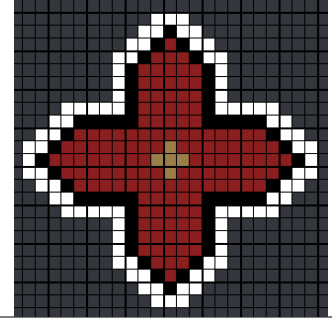
Örnek No	35
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 48 cm. Boy: 90 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Turuncu, Gri, Sarı, Beyaz, Siyah, Kırmızı.
Motifler	Elibelinde, Dört Yön, Zincir, Çiçek, Kurbağa, Göbek.
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Kenar suyunda elibelinde motifleri bulunan halının zemininde göbek ve göbeğin içerisinde kurbağa motifi yer almaktadır. Göbeğin iki ucunda ise gri zemin üzerinde çiçek motifleri bulunmaktadır. Göbeğin dışında kalan kısımlar ise gri zemin üzerine dört yön motifleriyle doldurulmuştur.

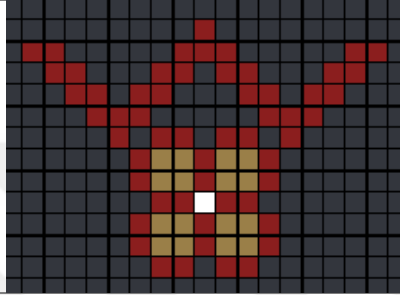
Resim Ek. 35. Örnek 35 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

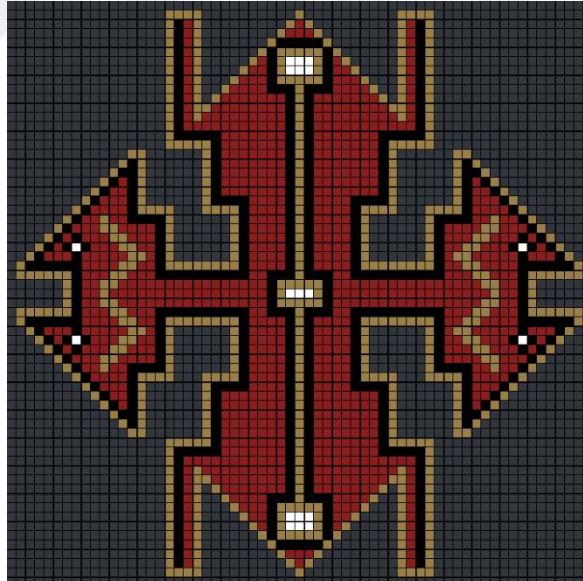
Çizim Ek. 180. Elibeline motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 181. Dört yön motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 182. Çiçek motifi teknik çizimi

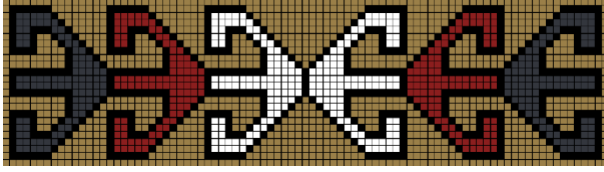

Çizim Ek. 183. Kurbağa motifi teknik çizimi

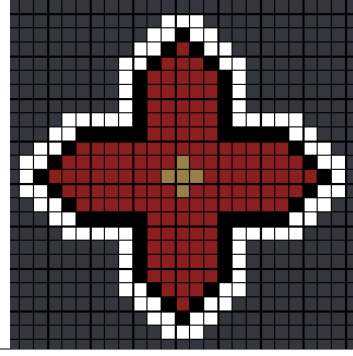
Örnek No	36
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fatik SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 42 cm. Boy: 88 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Turuncu, Gri, Sarı, Beyaz, Siyah, Kırmızı.
Motifler	Elibelinde, Dört Yön, Zincir, Çiçek, Kurbağa, Göbek
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Halının kenar suyunda elibelinde motifleri bulunmaktadır. Zeminde göbek yer almakta ve bu göbeğin içerisinde kurbağa motifi yer almaktadır. Göbeğin iki ucunda ise gri zemin üzerinde çiçek motifleri bulunmaktadır. Göbeğin dışında kalan kısımlar ise gri zemin üzerine dört yön motifleriyle doldurulmuştur.

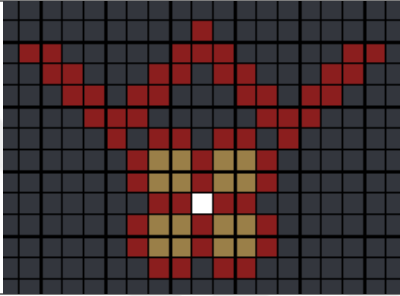
Resim Ek. 36. Örnek 36 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

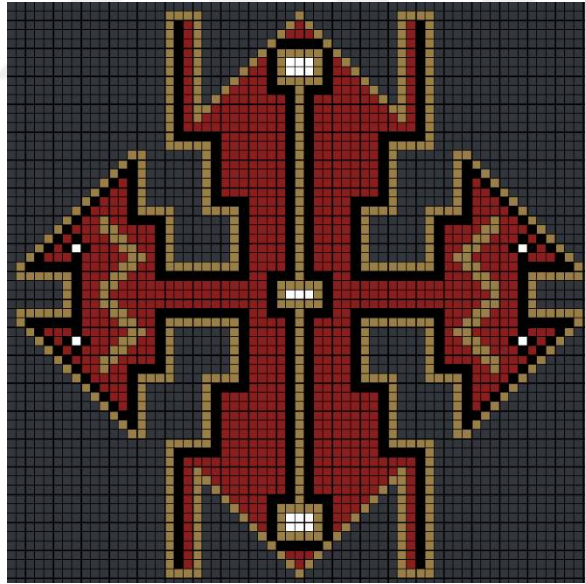
Çizim Ek. 184. Elibeline motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 185. Dört yön motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 186. Çiçek motifi teknik çizimi

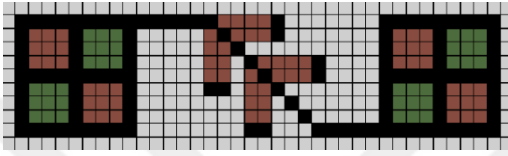
Çizim Ek. 187. Kurbağa motifi teknik çizimi

Örnek No	37
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Asiye KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 72 cm. Boy: 125 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	4 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	3 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Sarı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Turuncu, Beyaz, Gri, Sarı, Kırmızı, Siyah
Motifler	Zincir, Kutu, Yaprak, Kirpi, Çiçek, Elibelinde, Küpe, Kanca, Göbek
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halının kenar suyunun dışında zincir motifleri yer almaktadır. Kenar suyu kutu ve yaprak motifleriyle doldurulmuştur. Halının zemininde bulunan göbeğin orta noktasına çiçek motifi yerleştirilmiştir. Çiçek motifinden çıkan yarım kirpi motiflerinin içerisinde küpe motifi bulunmaktadır. Göbeğin içerisinde sarı zemin üzerine beyaz renkte elibelinde motifleri yer almaktadır. Aynı zamanda göbeğin dış kısımlarında ise kanca motifleri bulunmaktadır.

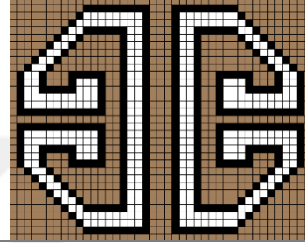

Resim Ek. 37. Örnek 37 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

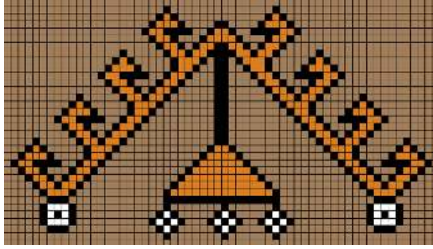
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)

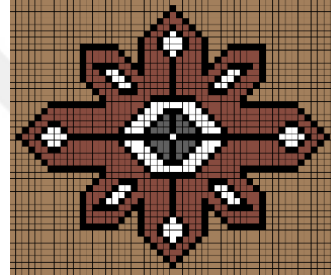
Çizim Ek. 188. Kutu ve yaprak motifi
teknik çizimi

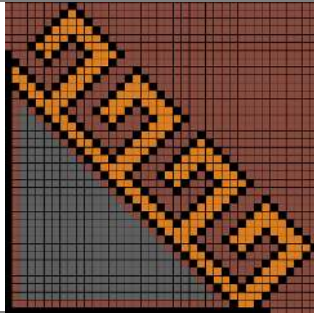
Çizim Ek. 189. Elibeline motifi teknik
çizimi

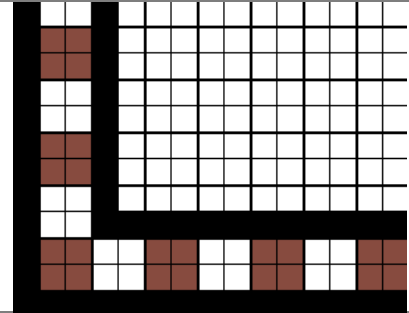
Çizim Ek. 190. Kirpi ve küpe motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 191. Çiçek motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 192. Kanca motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 193. Zincir motifi teknik
çizimi

Örnek No	38
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Asiye KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 120 cm. Boy: 258 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2.5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	7 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Yeşil, Gri, Kırmızı, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Çınar Yapağı, Yaprak, Kutu, Kanca, Elibelinde, Ördek, Koç Boynuzu, Göbek
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı iki kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kalın kenar suyunun dışında zincir motifleri, içerisinde ise çınar yapağı motifleri yer almaktadır. İnce kenar suyunda yaprak ve kutu motifleri bulunmaktadır. Zeminde ise iki adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin orta noktalarında ördek motifleri bulunmaktadır. Ördek motiflerinin etrafı yeşil ve siyah kanca motifleriyle çevrelenmiştir. Kanca motiflerinin dış kısımlarında kırmızı zemin üzerine beyaz renkte elibelinde motifleri bulunmaktadır. Göbekte yer alan kırmızı zeminin dışı koç boynuzu ve kanca motifleriyle çevrelenmiştir.

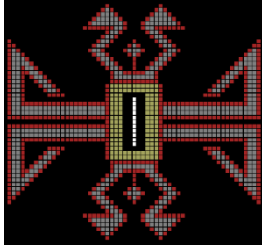

Resim Ek. 38. Örnek 38 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

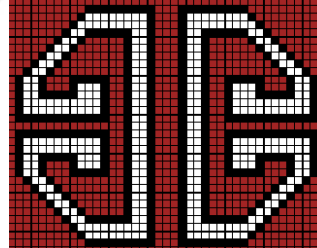
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

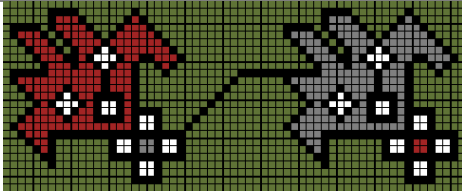
Kenar Örgüsü (detay)

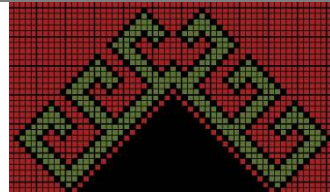
**Çizim Ek. 194. Ördek motifi teknik
çizimi**

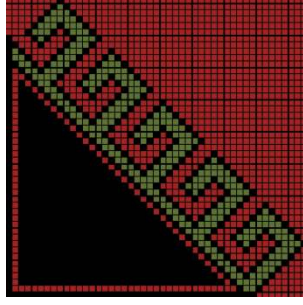
**Çizim Ek. 195. Elibelinde motifi teknik
çizimi**

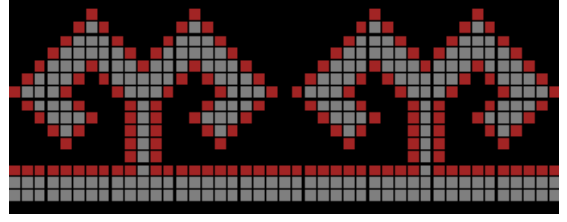
**Çizim Ek. 196. Çınar yaprağı motifi
teknik çizimi**

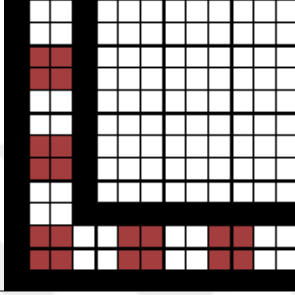
Çizim Ek. 197. Kanca motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 198. Kanca motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 199. Koçboynuzu teknik çizimi

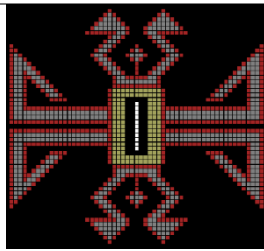

Çizim Ek. 200. Zincir motifi teknik
çizimi

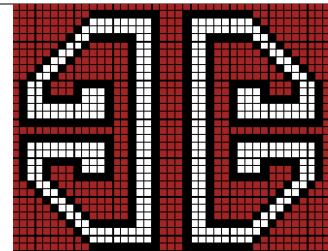
Örnek No	39
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Asiye KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 120 cm. Boy: 258 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2.5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	7 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Yeşil, Gri, Kırmızı, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Çınar Yapağı, Yaprak, Kutu, Kanca, Elibelinde, Ördek, Koç Boynuzu, Göbek
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilde olan halı iki kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kalın kenar suyunun dışında zincir motifleri, içerisinde ise çınar yapağı motifleri yer almaktadır. İnce kenar suyunda yaprak ve kutu motifleri bulunmaktadır. Halının zeminde iki adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin orta noktalarında ördek motifleri bulunmaktadır. Ördek motiflerinin çevresi yeşil ve siyah kanca motifleriyle çevrelenmiştir. Kanca motiflerinin dış kısımlarında kırmızı zemin üzerine beyaz renkte elibelinde motifleri bulunmaktadır. Göbekte yer alan kırmızı zeminin dışı koç boynuzu ve kanca motifleriyle çevrelenmiştir.

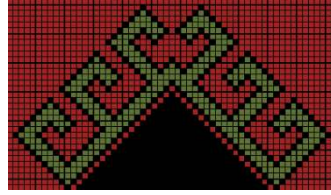
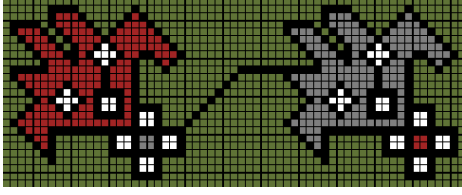
Resim Ek. 39. Örnek 39 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 201. Ördek motifi teknik
çizimi

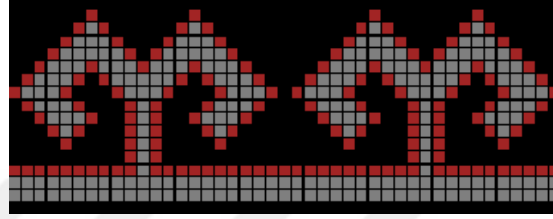
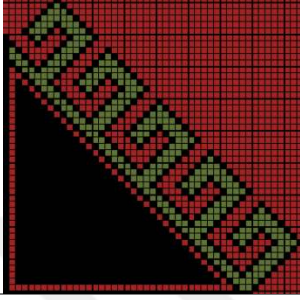

Çizim Ek. 202. Elibelinde motifi teknik
çizimi

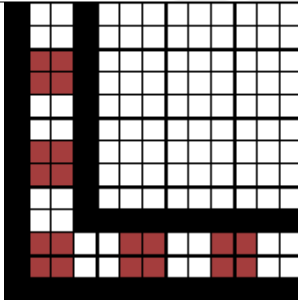
Çizim Ek. 203. Çınar yaprağı motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 204. Kanca motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 205. Kanca motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 206. Koçboynuzu teknik çizimi

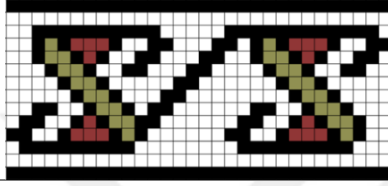
Çizim Ek. 207. Zincir motifi teknik
çizimi

Örnek No	40
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Asiye KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Paspas
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 59 cm. Boy: 76 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kahverengi, Beyaz, Gri, Kırmızı, Siyah
Motifler	Elibelinde, Yıldız, Şeker, Dal, Nohut, El, Göbek
Kompozisyon	Paspas olarak kullanılmak için üretilmiş halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda elibelinde motifleri zemininde ise tek göbek bulunmaktadır. Göbeğin orta noktasında dörtgen içerisinde şeker motifleri bulunmaktadır. Dörtgenin üst ve altından çıkan motifler yörede el motifi olarak adlandırılmaktadır. Dörtgenin sağ ve sol uçlarına ise dallar ve bu dalların üzerine nohut motifleri yerleştirilmiştir. Göbeğin dışında kalan boşluklar yıldız motifleriyle doldurulmuştur.

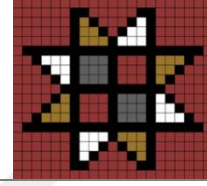

Resim Ek. 40. Örnek 40 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

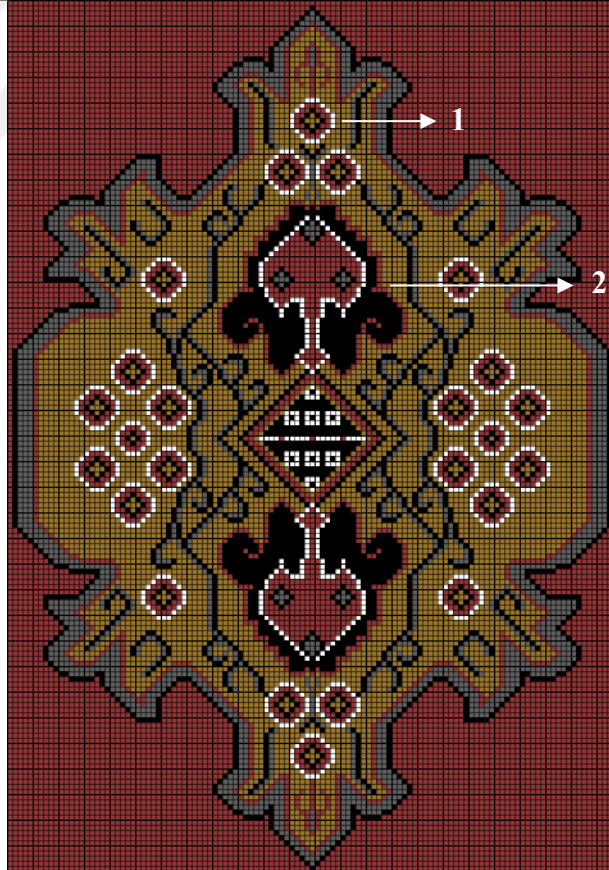
*10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)*

Çizim Ek. 208. Elibeline motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 209. Yıldız motifi teknik
çizimi

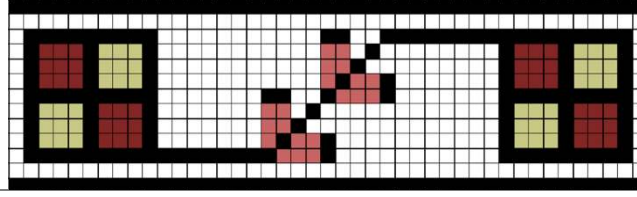

Çizim Ek. 210. Nohut (1), el (2) motifleri teknik çizimi

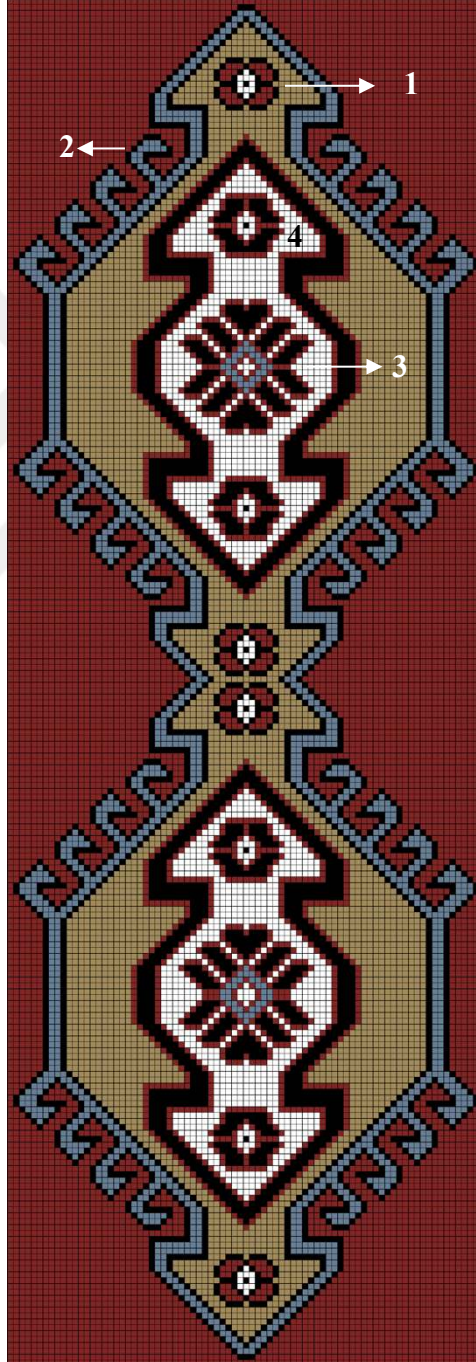
Örnek No	41
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Asiye KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 45 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözüğü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözüğü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Siyah, Yeşil, Beyaz
Motifler	Kutu, Yaprak, Çiçek, Pıtrak, Göbek, Kanca.
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı dikdörtgen şekildedir. Halının kenar suyunda kutu ve yaprak motifleri, zeminde ise iki adet göbek bulunmaktadır. Göbeklerin etrafı kanca motifleriyle çevrelenmiştir. Göbeklerin orta kısımlarında beyaz zemin üzerinde pıtrak ve çiçek, sarı zemin üzerinde de çiçek motifleri yer almaktadır.

Resim Ek. 41. Örnek 41 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 211. Kutu ve yaprak motifi teknik çizimi

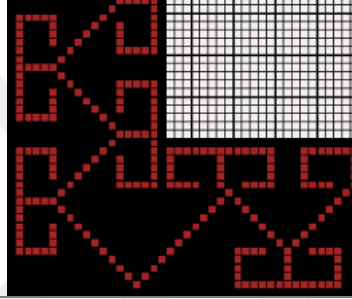
Çizim Ek. 212. Çiçek (1), kanca (2), pıtrak (3), çiçek (4) motifleri teknik çizimi

Örnek No	42
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Kahramanmaraş / Muhlise KOZAN
Kişi	KABALCI
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 64.5 cm. Boy: 113 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	29
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,3 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	8 cm.
Renkler	Atkı: Kahverengi Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Kahverengi, Gri, Siyah, Beyaz
Motifler	Çimdik, Elibelinde, Merdiven, Testere, Lale, Bebek, Kurbağa, Çarpı, Bıçkır,
Kompozisyon	İki kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Halının dış kenar suyunda yörede çimdik olarak adlandırılan motif bulunmaktadır. Kalın kenar suyunda ise yan yana ve alt alta sıralanmış elibelinde motifleri yer almaktadır. Halının zemin ve kenar suları köşe kısımlarda birbirinden merdiven ve içerisinde testere motifleriyle ayrılmıştır. Testere motifinin içerisinde beyaz renkte siyahla konturlenmiş bıçkır motifi yer almaktadır. Zeminin göbeğinde sağ ve sol kenarlardan çıkan bebek, alt ve üst yönlerinden çıkan lale motifleri bulunmaktadır. Orta göbeğin alt ve üst kısımlarında ise kurbağa motifleri yer almaktadır. Zeminde boş kalan kısımlar çarpı motifleriyle doldurulmuştur.

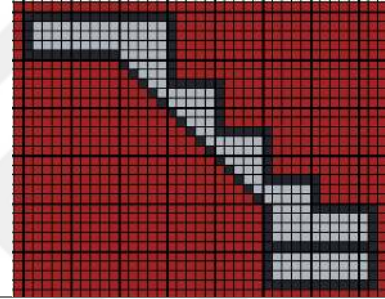

Resim Ek. 42. Örnek 42 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı
(detay)**

Çizim Ek. 213. Elibeline motifi
teknik çizimi

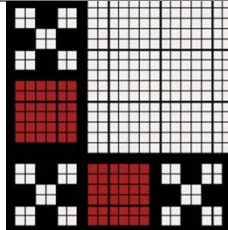
Çizim Ek. 214. Testere motifi teknik çizimi

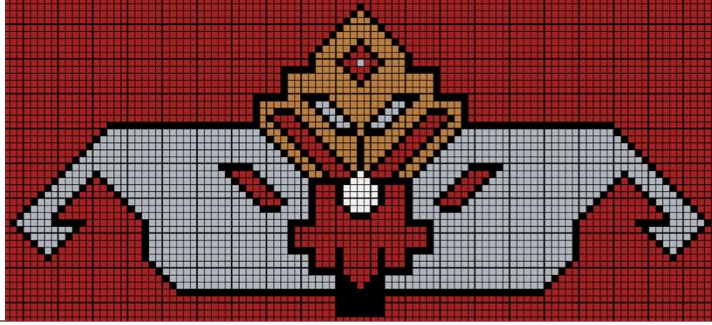
Çizim Ek. 215. Bıçkır motifi teknik
çizimi

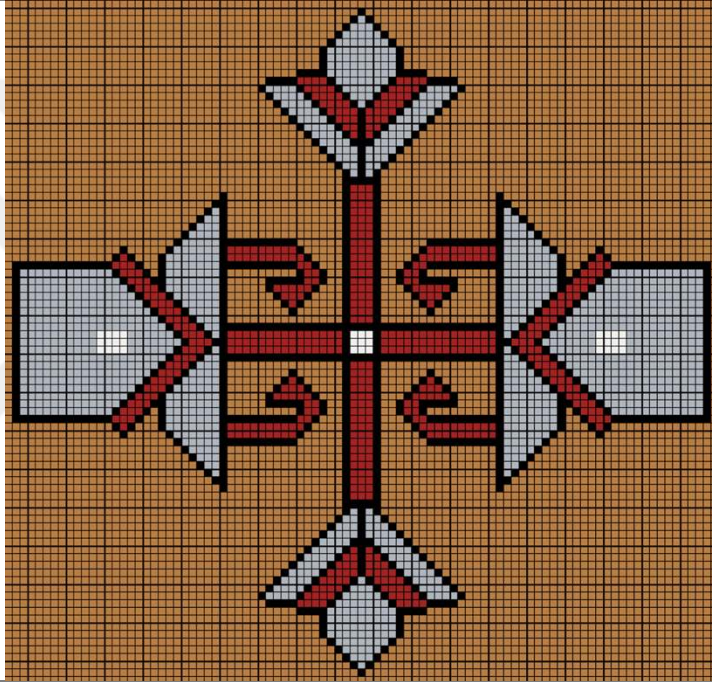
Çizim Ek. 216. Çarpı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 217. Çimdik motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 218. Kurbağa motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 219. Lale ve bebek motifleri teknik çizimi

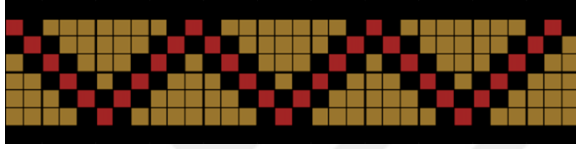
Örnek No	43
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Kahramanmaraş / Muhlise KOZAN
Kişi	KABALCI
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Kırlent
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 26.5 cm. Boy: 28 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	3 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kahverengi, Gri, Kırmızı, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Suyolu, Göz
Kompozisyon	Kare formda olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Kenar suyunda su yolu, zeminde ise göz motifleri yer almaktadır.

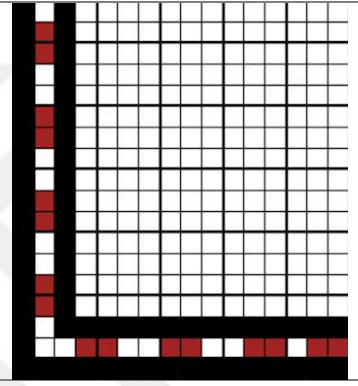
Resim Ek. 43. Örnek 43 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı /
Dokuma Sıklığı

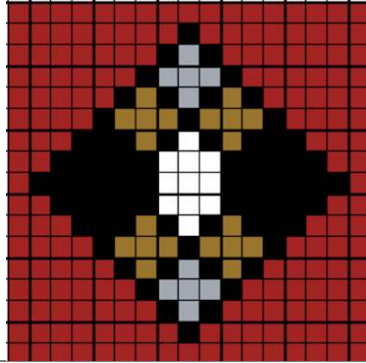
(detay)

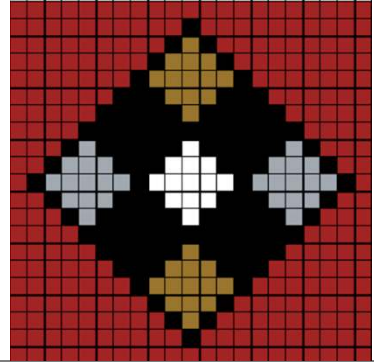
Çizim Ek. 220. Su yolu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 221. Zincir motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 222. Göz motifi teknik çizimi

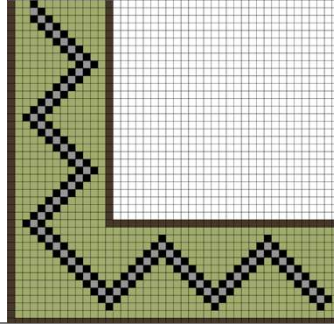

Çizim Ek. 223. Göz motifi teknik çizimi

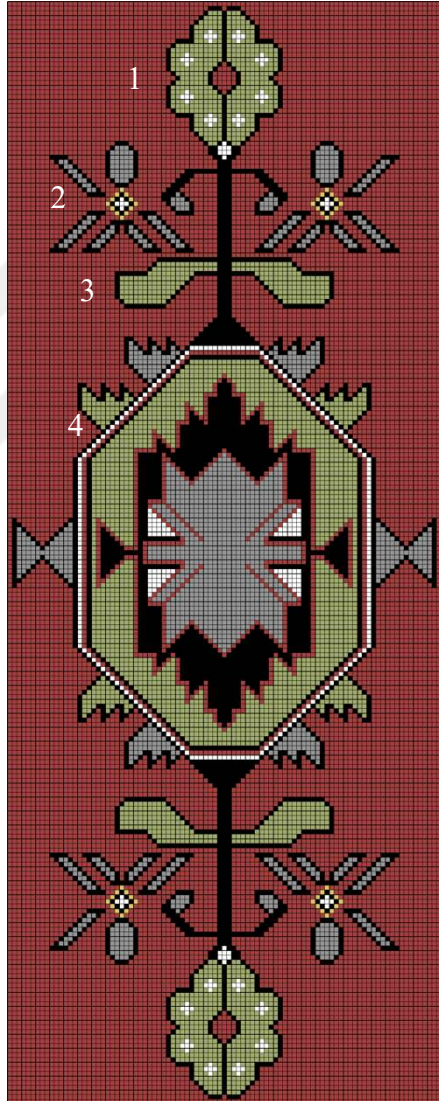
Örnek No	44
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Kahramanmaraş / Muhlise KOZAN
Kişi	KABALCI
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 45 cm. Boy: 107 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahve Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Siyah, Gri, Beyaz
Motifler	Göl Göbek, Çiçek, Gül, Yaprak, Su yolu.
Kompozisyon	Yastık olarak kullanım amacıyla üretilen halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Zeminde göl göbek motifi yer almaktadır. Göl göbeğin etrafı yaprak motifleriyle çevrelenmiştir. Motifin iki ucundan ise yaprak, çiçek ve gül motifleri çıkmaktadır.

Resim Ek. 44. Örnek 44 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 224. Su yolu motifi teknik çizimi

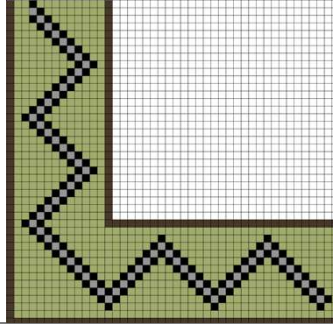

Çizim Ek. 225. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

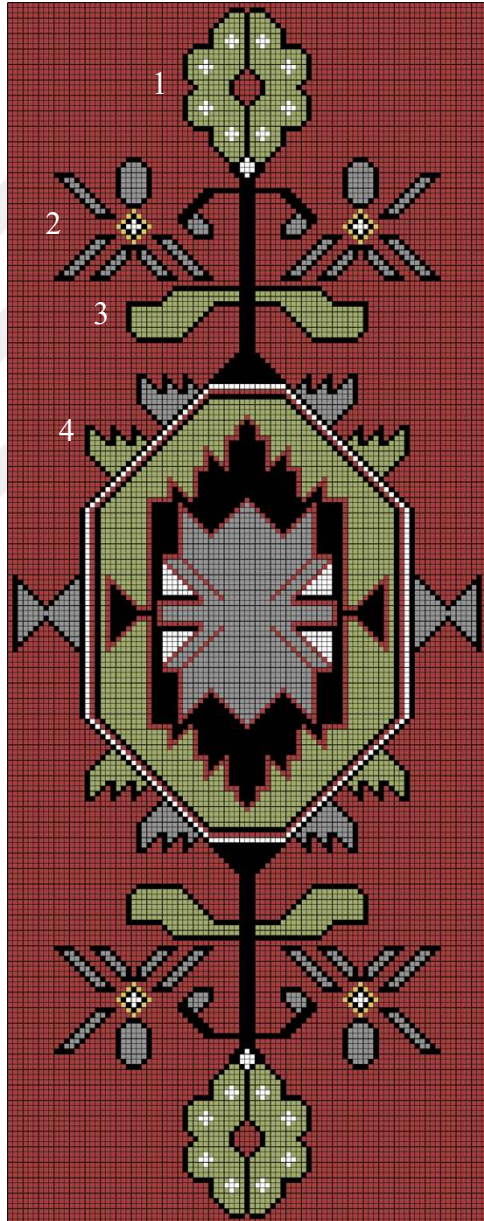
Örnek No	45
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Kahramanmaraş / Muhlise KOZAN
Kişi	KABALCI
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 45 cm. Boy: 106 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahve Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Siyah, Gri, Beyaz
Motifler	Göl Göbek, Çiçek, Gül, Yaprak, Su yolu.
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilde olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Zeminin orta kısmında göl göbek motifi yer almaktadır. Göl göbeğin etrafı yaprak motifleriyle çevrelenmiştir. Motifin iki ucundan ise yaprak, çiçek ve gül motifleri çıkmaktadır. Halının kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır.

Resim Ek. 45. Örnek 45 genel görüntü (Kabalcı, 2020)

Çizim Ek. 226. Su yolu motifi teknik çizimi

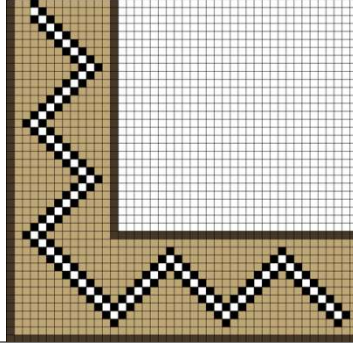

Çizim Ek. 227. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

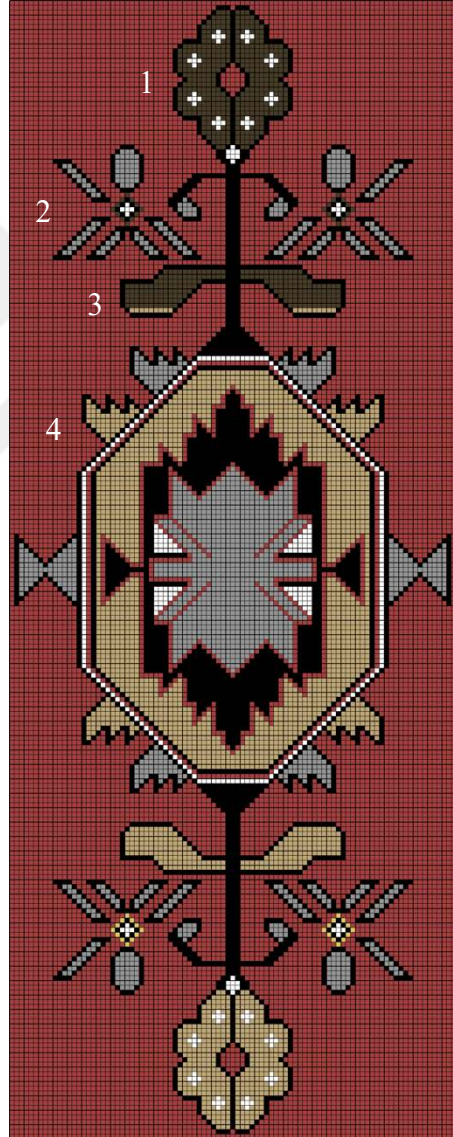
Örnek No	46
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Kahramanmaraş / Muhlise KOZAN
Kişi	KABALCI
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 47 cm. Boy: 108 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahve Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Siyah, Gri, Beyaz
Motifler	Göl Göbek, Çiçek, Gül, Yaprak, Su yolu.
Kompozisyon	Halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Zeminin orta kısmında ise göl göbek motifi yer almaktadır. Göl göbeğin etrafı yaprak motifleriyle çevrelenmiştir. Motifin iki ucundan ise yaprak, çiçek ve gül motifleri çıkmaktadır.

Resim Ek. 46. Örnek 46 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

Çizim Ek. 228. Su yolu motifi teknik çizimi

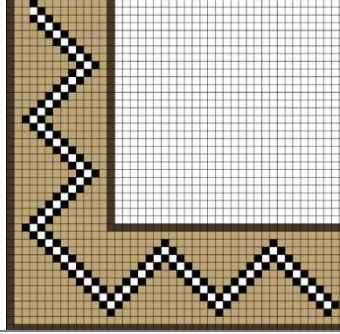

Çizim Ek. 229. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

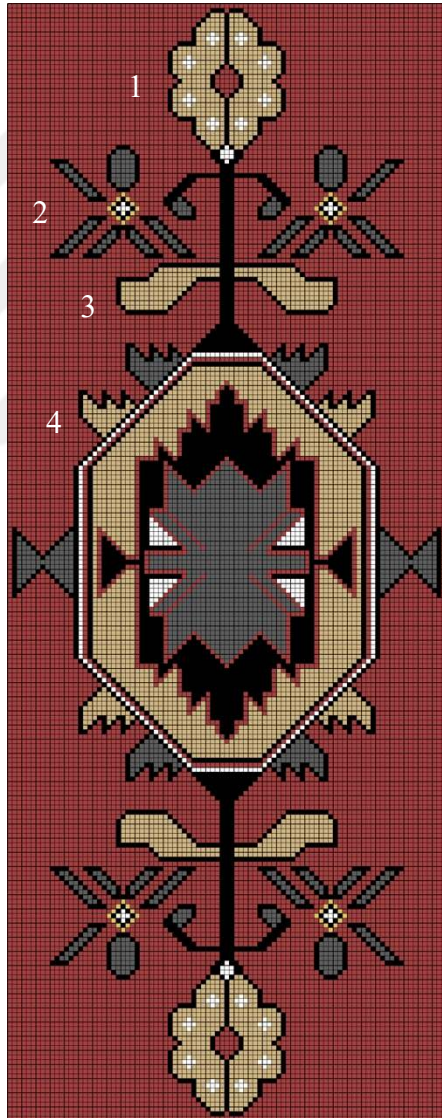
Örnek No	47
İnceleme Tarihi	16.08.2020
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Kahramanmaraş / Muhlise KOZAN
Kişi	KABALCI
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 50 cm. Boy: 107 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahve Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Siyah, Gri, Beyaz
Motifler	Göl Göbek, Çiçek, Gül, Yaprak, Su yolu.
Kompozisyon	Dikdörtgen formda olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Zeminin orta kısmında göl göbek yer almaktadır. Göl göbeğin etrafı yaprak motifleriyle çevrelenmiştir. Motifin iki ucundan ise yaprak, çiçek ve gül motifleri çıkmaktadır.

Resim Ek. 47. Örnek 47 genel görüntü (Kabalıcı, 2020)

Çizim Ek. 230. Su yolu motifi teknik çizimi

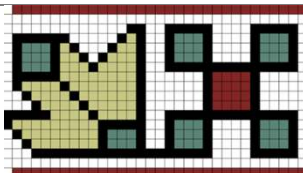

Çizim Ek. 231. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4) motifleri teknik çizimi

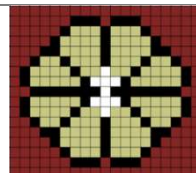
Örnek No	48
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Sevgi KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 52 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Sarı, Kırmızı, Siyah, Gri, Beyaz, Yeşil
Motifler	Zincir, Yaprak, Kutu, Çiçek, El, Çimdik, Yıldız, Testere, Göbek, Muska
Kompozisyon	Zemin ve kenar suyundan oluşan halı dikdörtgen formdadır. Halının kenar suyunun dışında zincir motifi, içerisinde ise yaprak ve kutu motifleri bulunmaktadır. Zemin de yer alan göbeğin içerisinde yıldız, yıldız motifin içerisinde ise çimdik motifleri yer almaktadır. Yıldız motiflerinin iki ucu sarı renkli el ve testere motifleriyle bezenmiştir. Yıldız ve el motifleri arasında muska motifi bulunmaktadır. Halıda geri kalan boşluklar ise çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

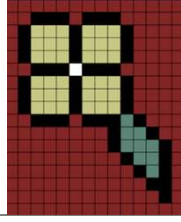
Resim Ek. 48. Örnek 48 genel görüntü (Kozan, 2021)

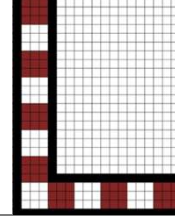
Çizim Ek. 232. Yaprak ve kutu motifleri
teknik çizimi

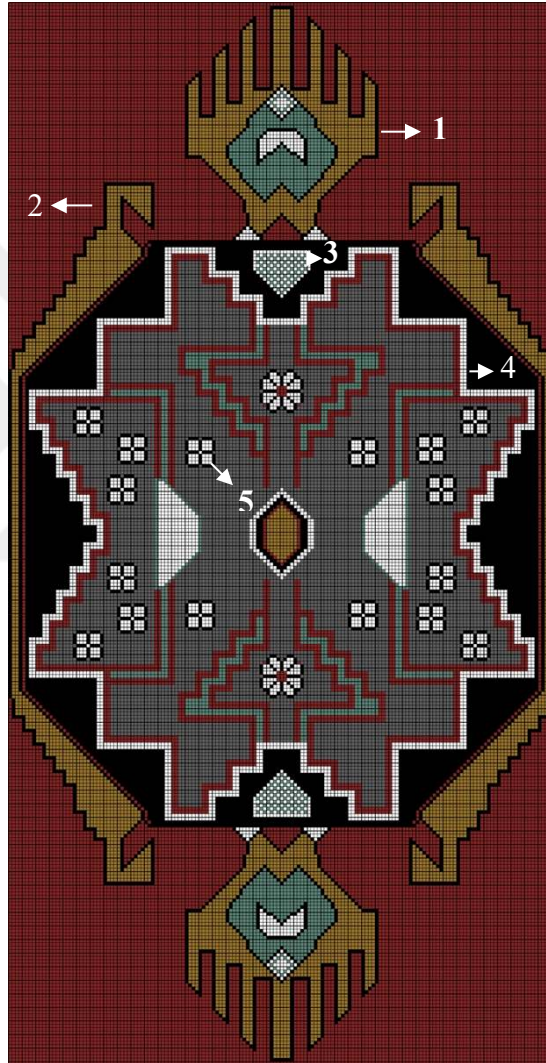
Çizim Ek. 233. Çiçek motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 234. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 235. Zincir motifi teknik çizimi

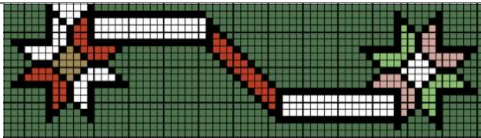

Çizim Ek. 236. El (1), testere (2), muska (3), yıldız (4), çimdik (5) motifleri teknik çizimi

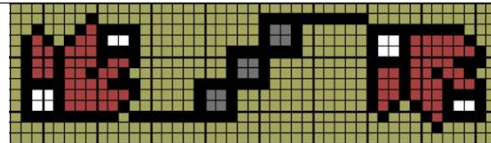
Örnek No	49
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Sevgi KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 96 cm. Boy: 280 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı (Dokuma Sıklığı)	29
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	4 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Beyaz, Yeşil, Açık Yeşil, Siyah
Motifler	Yaprak, Kutu, Çiçek, Dal, Çimdik, Kurt İzi, Pıtrak, Türkmen Gölü, Yıldız.
Kompozisyon	Yaygı/yolluk olarak kullanım amacıyla üretilmiş halı üç kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının dış kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiş, içerisinde ise yaprak ve kutu motifleri bulunmaktadır. Halının ikinci kenar suyunda çiçek ve dal motifleri farklı renklerde sıralanmaktadır. İkinci kenar suyu ile üçüncü kenar suyu birbirinden çimdik motifleriyle ayrılmaktadır. Üçüncü kenar suyu kırmızı zemin üzerine yeşil kurt izi motifleriyle bezenmiştir. Zemin de beş adet Türkmen gölü motifleri bulunmaktadır. Göllerin iç kısımları ise içerisinde kutu motifleri bulunan yıldız motifleriyle doldurulmuştur. Göllerden kalan boşluklarda pıtrak motifleri yer almaktadır.

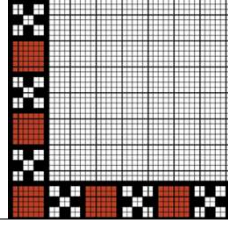
Resim Ek. 49. Örnek 49 genel görüntü (Kozan,2021)

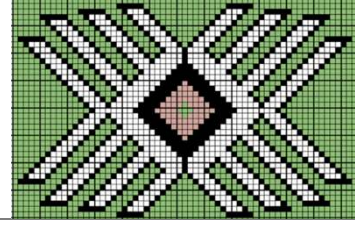
Çizim Ek. 237. Çiçek ve dal motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 238. Yaprak ve kutu motifi
teknik çizimi

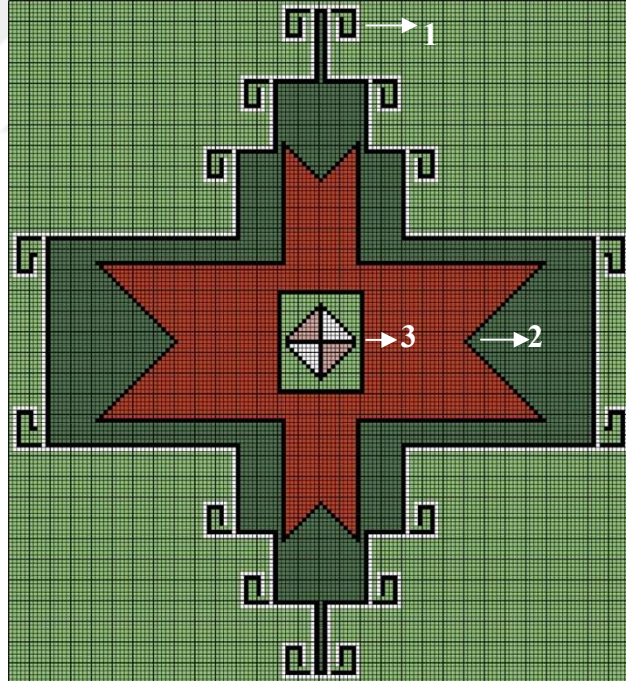
Çizim Ek. 239. Çimdik motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 240. Pıtrak motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 241. Kurt izi motifi teknik
çizimi

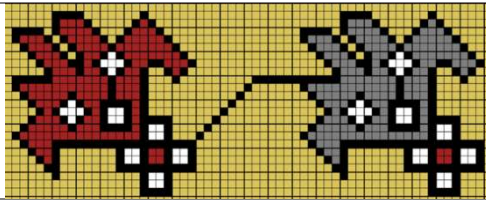

Çizim Ek. 242. Türkmen gölü (1), yıldız (2), kutu (3) motifleri teknik çizimi

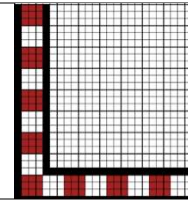
Örnek No	50
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Sevgi KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 92 cm. Boy: 230 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,4 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	4 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Sarı, Kırmızı, Gri, Siyah, Beyaz
Motifler	Çınar yaprağı, Zincir, Koçboynuzu, Kirpi, Hayat Ağacı, Ördek, Elibelinde, S Motifi, Çiçek, Göbek.
Kompozisyon	Zemin ve kenar suyundan oluşan halı dikdörtgen formdadır. Halının kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Kenar suyunda sarı zemin üzerine gri ve kırmızı renklerde çınar yaprağı motifleri bulunmaktadır. Halının zemininde iki adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin orta kısımlarında sarı zemin üzerinde gri ve siyah ördek motifleri bulunmaktadır. Göbek kısmında sarı zemin dışında yer alan kırmızı zemin üzerinde gri koç boynuzu ve siyah kirpi motifleri yer almaktadır. Göbek içerisinde yer alan kırmızı zemin koçboynuzu motifiyle çevrelenmekte, uç kısımlarında ise sarı zemin üzerine siyah renkte koç boynuzu motifleri yer almaktadır. Halıda göbeklerden kalan boşluklar hayat ağacı motifleriyle doldurulmuştur.

Resim Ek. 50. Örnek 50 genel görüntü (Kozan, 2021)

Çizim Ek. 243. Çınar yaprağı motifi teknik çizimi

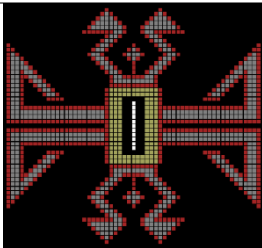

Çizim Ek. 244. Zincir motifi teknik çizimi

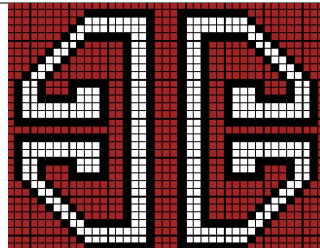
Örnek No	51
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Asiye KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 124 cm. Boy: 297 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2.5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	1 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	7 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Yeşil, Gri, Kırmızı, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Çınar Yapağı, Yaprak, Kutu, Kanca, Elibelinde, Ördek, Koç Boynuzu, Göbek
Kompozisyon	Sağlam durumda ve yaygı/yolluk olarak kullanılan halı iki kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Kalın kenar suyunun dışında zincir motifleri, içerisinde ise çınar yapağı motifleri yer almaktadır. İnce kenar suyunda ise yaprak ve kutu motifleri bulunmaktadır. Zeminde iki adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin orta noktalarında ördek motifleri bulunmaktadır. Ördek motiflerinin çevresi yeşil ve siyah kanca motifleriyle çevrelenmiştir. Kanca motiflerinin dış kısmında kırmızı zemin üzerine beyaz renkte elibelinde motifleri bulunmaktadır. Göbekte yer alan kırmızı zeminin dışı koç boynuzu ve kanca motifleriyle çevrelenmiştir.

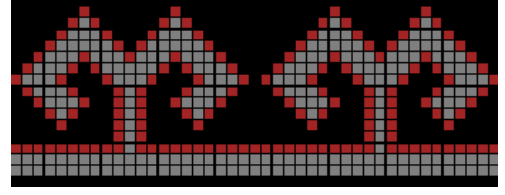
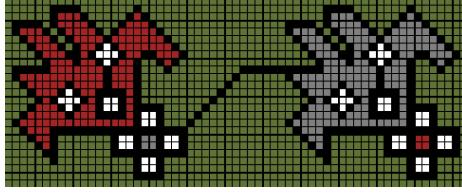
Resim Ek. 51. Örnek 51 genel görüntü (Kozan, 2021)

Çizim Ek. 246. Ördek motifi teknik
çizimi

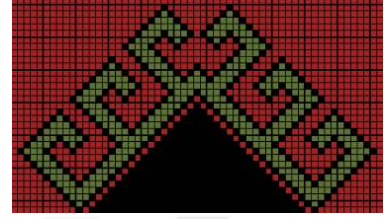
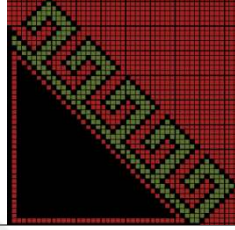

Çizim Ek. 247. Koçboynuzu motifi teknik
çizimi

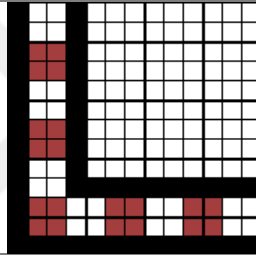
Çizim Ek. 248. Çınar yaprağı motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 249. Koçboynuzu motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 250. Kanca motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 251. Kanca motifi teknik çizimi

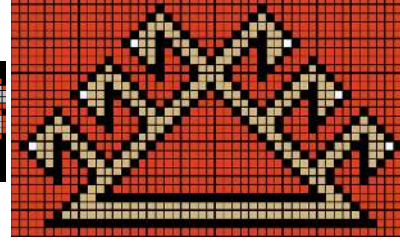
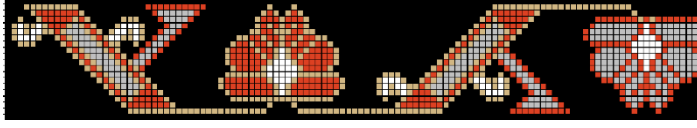

Çizim Ek. 252. Zincir motifi teknik
çizimi

Örnek No	52
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Osman KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 85 cm. Boy: 312 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	7 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Kahverengi, Siyah, Beyaz, Gri
Motifler	Çiçek, Dal, Yaprak, Zincir, Türkmen Gölü, Kirpi, Lale
Kompozisyon	Dikdörtgen formda olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda çiçek, dal ve yaprak motifleri yer almaktadır. Kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Halının zemininde ise beş adet Türkmen gölü motifi, göllerin içerisinde ise lale motifleri yer almaktadır. Halının zemininde kalan boşluklar ise yarım kirpi motifleriyle doldurulmuştur.

Resim Ek. 52. Örnek 52 genel görüntü (Kozan, 2021)

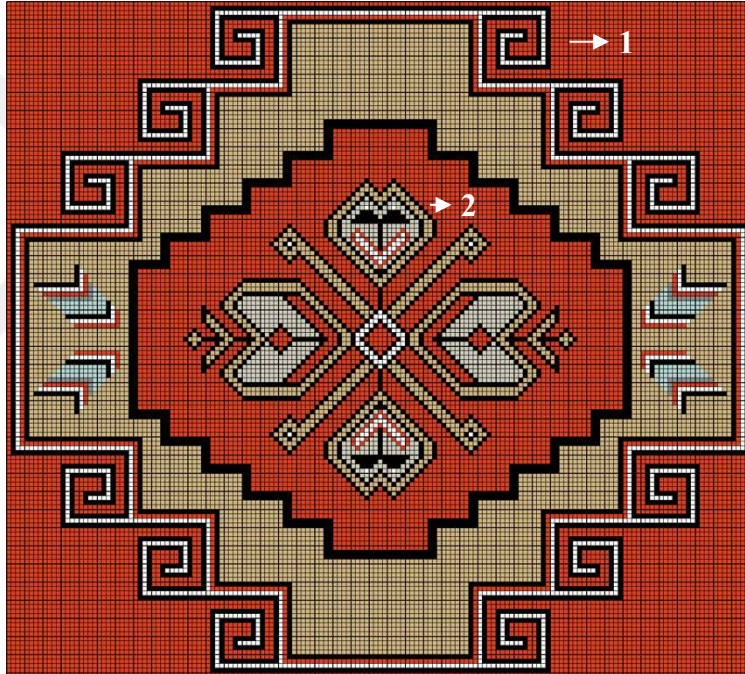

Çizim Ek. 253. Çiçek, dal ve yaprak motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 254. Kirpi motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 255. Zincir motifi teknik çizimi

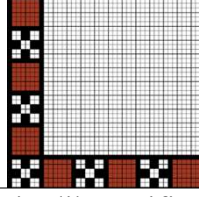

Çizim Ek. 256. Türkmen gölü (1), lale (2) motifleri teknik çizimi

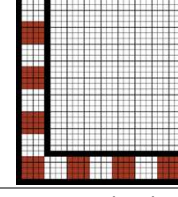
Örnek No	53
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Osman KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 140 cm. Boy: 330 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1,5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	6 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Gri, Siyah, Kahverengi, Beyaz.
Motifler	Çimdik, Çiçek, Zincir, Kirpi, Kutu, Yaprak, Kurt izi
Kompozisyon	Halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyu yaprak ve çiçek motifleriyle bezenmiştir. Kenar suyunun dış kısmında çimdik motifleri, iç kısmında ise zincir motifleri yer almaktadır. Halının zemininde iki şerit halinde kirpi motifleri sıralanmaktadır. Kirpi motiflerinden boş kalan kısımlar kirpi ve kutu motifleriyle doldurulmuştur.

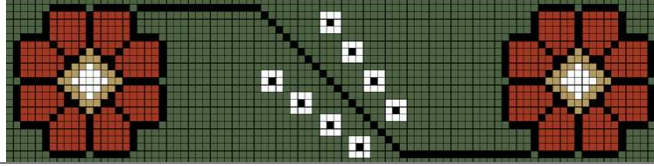
Resim Ek. 53. Örnek 53 genel görüntü (Kozan, 2021)

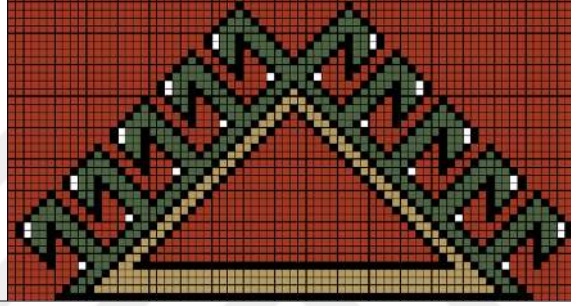
Çizim Ek. 257. Çimdik motifi teknik çizimi

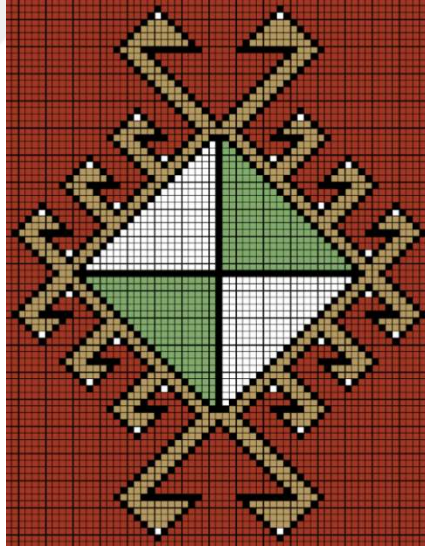
Çizim Ek. 258. Zincir motifi
teknik çizimi

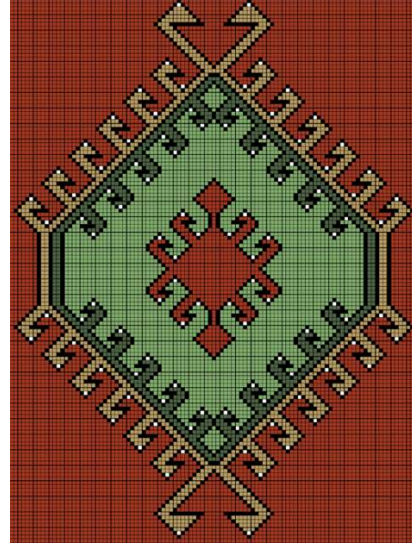
Çizim Ek. 259. Yaprak ve çiçek motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 260. Kirpi motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 261. Kirpi ve kutu motifleri
teknik çizimi

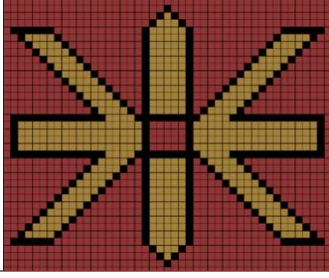

Çizim Ek. 262. Kirpi ve kurt izi
motifleri teknik çizimi

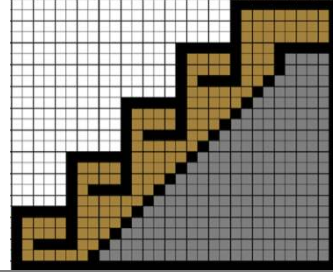
Örnek No	54
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Asiye KOZAN
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 57 cm. Boy: 101 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Gri, Siyah, Sarı, Beyaz.
Motifler	Yaprak, Kutu, Merdiven, Türkmen Gölü, Ördek, Çarpı, Nohut
Kompozisyon	Yastık olarak kullanım amacıyla üretilen halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda yaprak ve kutu motifleri bulunmaktadır. Halının zeminin de ise iki adet Türkmen gölü motifi yer almaktadır. Türkmen Gölü motiflerinin iç kısımları ördek ve nohut motifleriyle bezenmiştir. Halı zemininin köşe kısımlarında merdiven motifleri bulunmaktadır. Türkmen gölünün orta boşluklarında ise çarpı motifleri yer almaktadır.

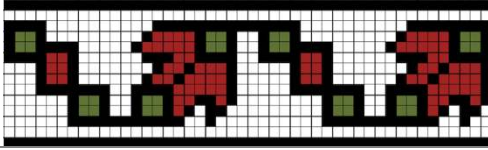
Resim Ek. 54. Örnek 54 genel görüntü (Kozan, 2021)

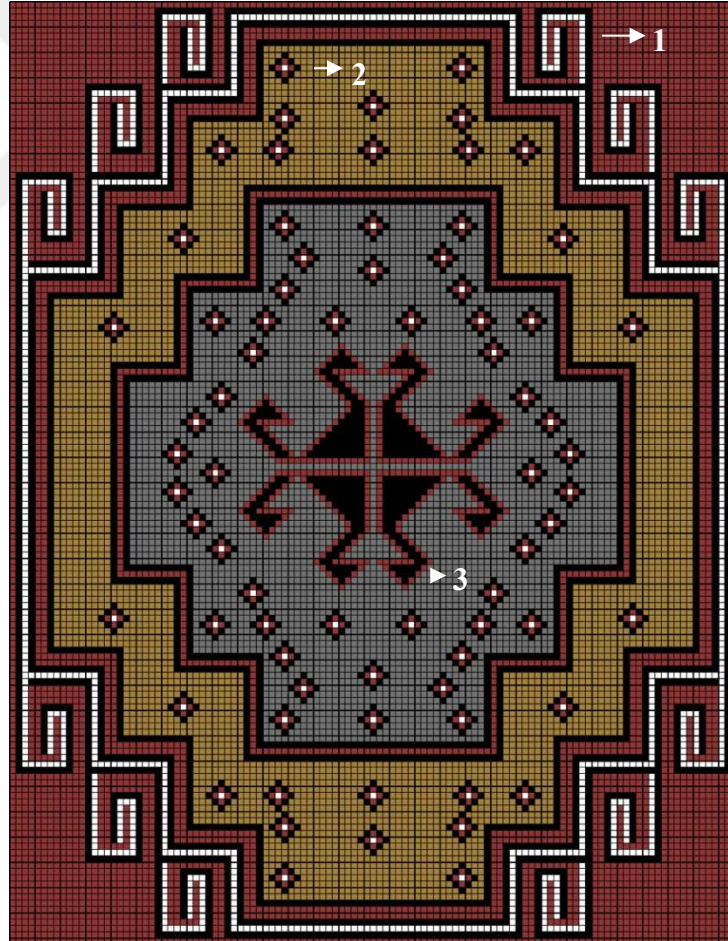
Çizim Ek. 263. Çarpı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 264. Merdiven motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 265. Yaprak ve kutu motifi teknik çizimi

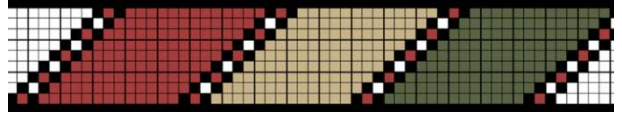
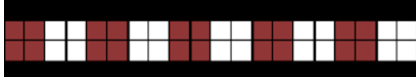

Çizim Ek. 266. Türkmen Gölü (1), nohut (2), ördek (3) motifleri teknik çizimi

Örnek No	55
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Zahide SÖNMEZ
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Kelle Halısı
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 137 cm. Boy: 286 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,7 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	8 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Açık Yeşil, Gri, Beyaz, Siyah
Motifler	Çınar Yapağı, Bıçkır, Zincir, Yaprak, Kutu, Tahta, Türkmen Gölü, Nohut, Çimdik
Kompozisyon	Halı üç kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının dış kenar suyunda çınar yapağı ve bıçkır motifleri yer almaktadır. Dıştan içe ikinci kenar suyu yaprak ve kutu motifleriyle bezenmiştir. Üçüncü kenar suyu ise farklı renklerde tahta motifleri bulunmaktadır. İkinci ve üçüncü kenar suları zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Halının zemininde kırmızı üzerine açık yeşil renkte üç adet Türkmen Gölü motifi yer almaktadır. Göllerin ortaları ise çimdik ve nohut motifleriyle bezenmiştir.

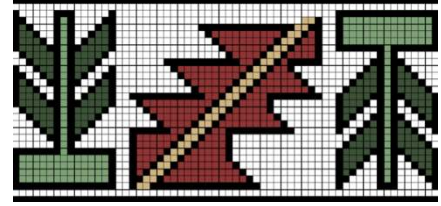
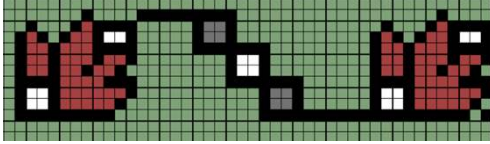

Resim Ek. 55. Örnek 55 genel görüntü (Sönmez, 2021)

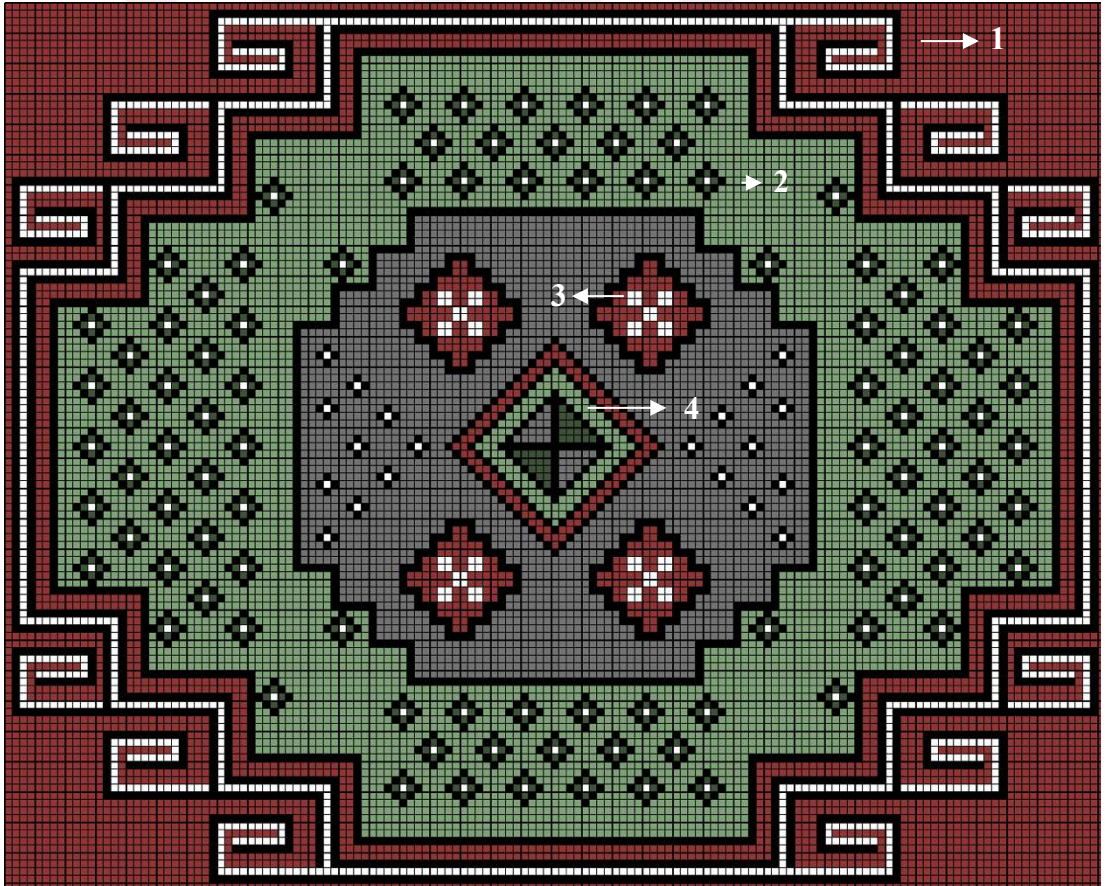
Çizim Ek. 267. Zincir motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 268. Tahta motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 269. Yaprak ve kutu motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 270. Bıçkır ve çınar yaprağı motifleri teknik çizimi

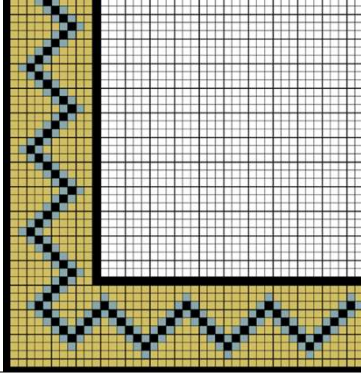

Çizim Ek. 271. Türkmen gölü (1), nohut (2), çimdik (3), kutu (4) motifleri teknik çizimi

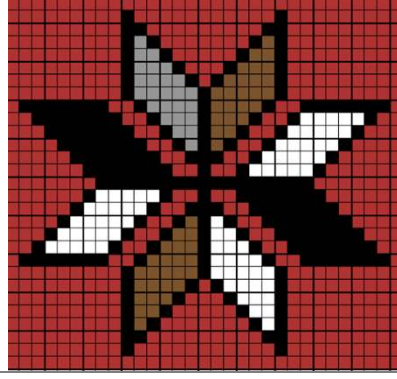
Örnek No	56
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fadime ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Kırlent
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 31 cm. Boy: 32 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	27
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	0,8 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	3 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Sarı, Gri, Siyah, Kahverengi, Beyaz, Kırmızı
Motifler	Zincir, Su Yolu, Çiçek
Kompozisyon	Kare formda olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının dış kenar suyu zincir motifiyle çevrelenmiştir. Diğer kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Zemin ise yan yana ve alt alta sıralanmış çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

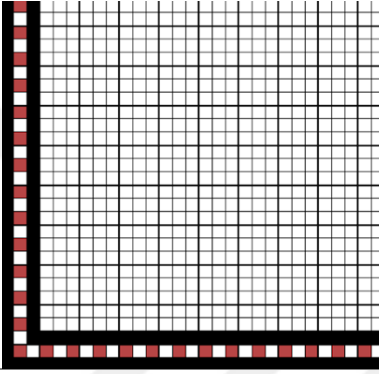
Resim Ek. 56. Örnek 56 genel görüntü (Öztürk, 2021)

Çizim Ek. 272. Su yolu motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 273. Çiçek motifi teknik
çizimi

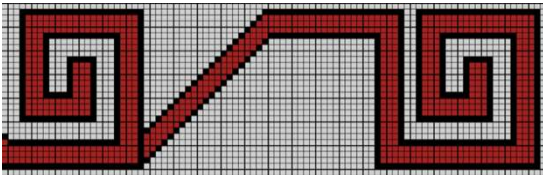

Çizim Ek. 274. Zincir motifi teknik çizimi

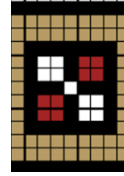
Örnek No	57
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Fadime ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 125 cm. Boy: 379 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,6 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,6 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	7 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Açık Kahverengi, Yeşil, Açık Mavi, Kırmızı, Beyaz, Siyah, Gri
Motifler	Zincir, Sandıklı, Elibelinde, Zikzak Cer, Kedi Ayağı, Lale, Bebek, Kurbağa, Kirpi, Kutu, Göbek, Küpe, Çiçek, Merdiven
Kompozisyon	Sağlam durumda ve dikdörtgen şekilde olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Dış kenar suyu sandıklı motifleriyle bezenmiştir. Dış kenar suyu ile ikinci kenar suyunun arasında zincir motifleri bulunmaktadır. İkinci kenar suyunda ise kırmızı zemin üzerine siyah renkte elibelinde motifleri yer almaktadır. İç kenar suyunda ise sarı zemin üzerine farklı renklerde S motifleri bulunmaktadır. İç kenar suyu ile ikinci kenar suyunun arasında zikzak cer motifi yer almaktadır. Halının zemin kısmında ise dört köşede merdiven motifleri yer almaktadır. Merdiven motifleri ile kenar suları arasında testere motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde yer alan göbek motiflerinin içerisi lale ve bebek motifleriyle bezenmiştir. Üst üste sıralanan göbek motiflerinin uç kısımlarında da kurbağa motifleri yer almaktadır. Göbeğin dışında kalan boşluklar ise kirpi, kutu, kedi ayağı ve çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

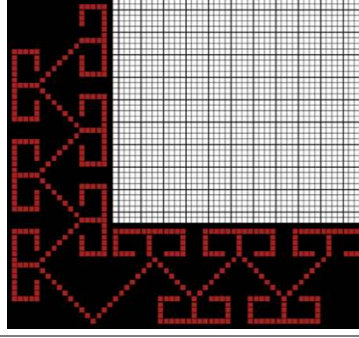
Resim Ek. 57. Örnek 57 genel görüntü (Öztürk, 2021)

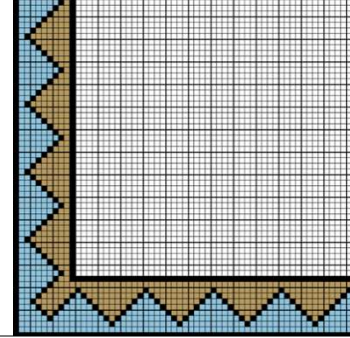
Çizim Ek. 275. Sandıklı motifi teknik
çizimi

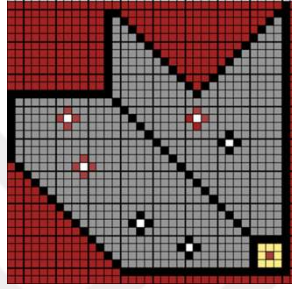
Çizim Ek. 276. Kutu motifi teknik
çizimi

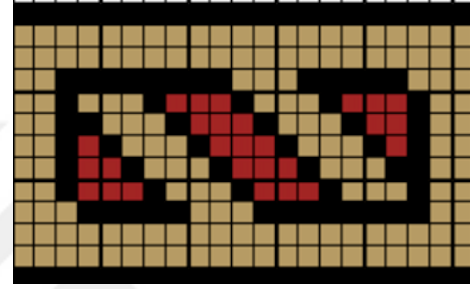
Çizim Ek. 277. Elibeline motifi teknik çizimi

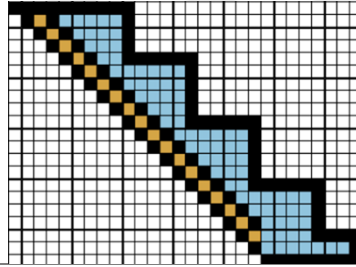
Çizim Ek. 278. Zikzak cer motifi teknik çizimi

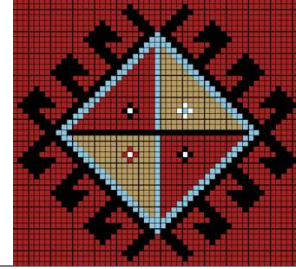
Çizim Ek. 279. Yaprak motifi teknik çizimi

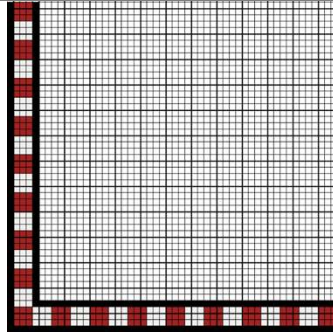
Çizim Ek. 280. S motifi teknik çizimi

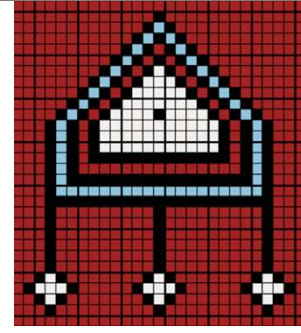
Çizim Ek. 281. Merdiven motifi teknik çizimi

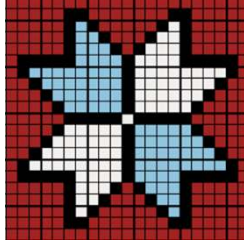
Çizim Ek. 282. Kirpi ve kutu motifi teknik çizimi

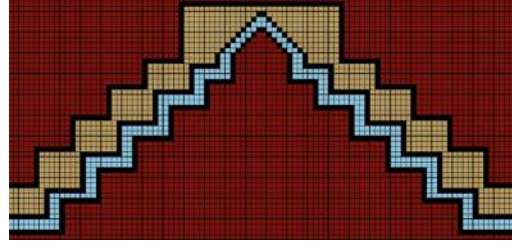
Çizim Ek. 283. Zincir motifi teknik çizimi

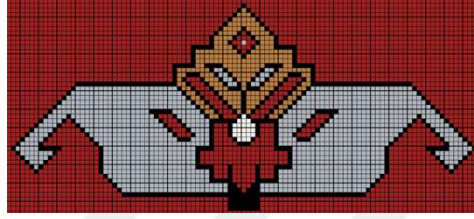
Çizim Ek. 284. Küpe motifi teknik çizimi

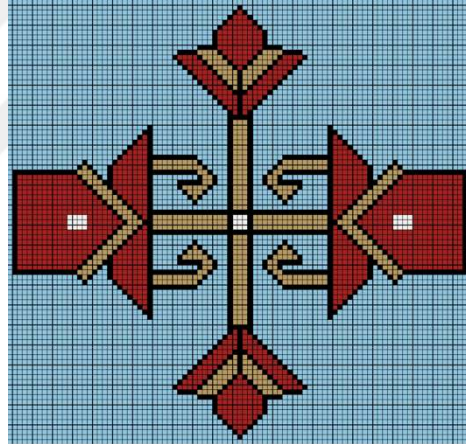
Çizim Ek. 285. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 286. Merdiven motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 287. Kurbağa motifi teknik çizimi

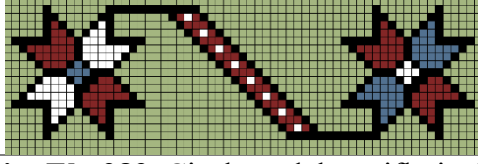

Çizim Ek. 288. Lale ve bebek motifleri teknik çizimi

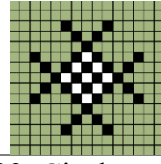
Örnek No	58
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fadime ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 77 cm. Boy: 130 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,3 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,4 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	5 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Yeşil, Gri, Siyah, Beyaz, Sarı, Kırmızı
Motifler	Zincir, Çiçek, Dal, Kedi Ayağı, Cami Tasviri, Kandil
Kompozisyon	Seccade olarak kullanım amacıyla üretilen halının zemini iki parçaya ayrılmıştır. Üst kısmında caminin dış tasviri bulunan halının alt kısmında ise caminin iç tasviri bulunmaktadır. İç tasvirin orta kısmında kırmızı zemin üzerine kandil motifi yer almaktadır. Halının tabanlık kısmı ise çiçek motifleriyle doldurulmuştur. Halının kenar suyunda yeşil zemin üzerine farklı renklerde çiçek ve dal motifleri yer almaktadır.

Resim Ek. 58. Örnek 58 genel görüntü (Öztürk, 2021)

Çizim Ek. 289. Çiçek ve dal motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 290. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 291. Zincir motifi teknik çizimi

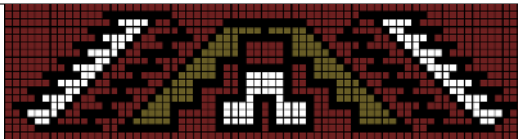

Çizim Ek. 292. Cami tasviri (1), kandil (2), çiçek (3) motifleri teknik çizimi

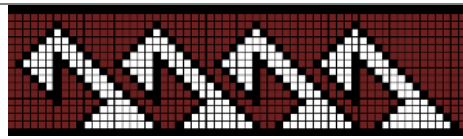
Örnek No	59
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Fadime ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 103 cm. Boy: 243 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	29
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,6 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	9 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Kahverengi, Açık Kahverengi, Beyaz, Siyah
Motifler	Kurt izi, Çınar yaprağı, Testere, Zincir, Hayat Ağacı, Koçboynuzu, Elibelinde, Dört Yön, Kedi Ayağı, Tarak
Kompozisyon	İki kenar suyu ve zeminden oluşan halının dış kenar suyunda kırmızı üzerine beyaz renkte kanca motifleri bulunmaktadır. İkinci kenar suyunda ise çınar yaprağı ve testere motifleri sıralanmaktadır. Halının kenar suları zincir motifleriyle çevrelenmektedir. Halının zemin kısmında ise iki adet göbek bulunmaktadır. Göbeğin orta kısmında kahverengi zemin üzerine dört yön motifi, içerisinde de kedi ayağı motifi yer almaktadır. Dört yön motifinin iki ucunda kırmızı zemin üzerine açık kahverengi elibelinde motifleri yer almaktadır. Kırmızı zeminin çevresi beyaz renkte koç boynuzu motifi ile çevrelenmiştir. Uç kısımlarda ise kahverengi zemin üzerine açık kahverengi ve kırmızı renklerde koç boynuzu motifleri yer almaktadır. Bu motiflerin de dış kısmı beyaz zemin üzerine kırmızı renkte koç boynuzu motifleriyle çevrelenmiştir. Zemin kısmında göbeğin haricinde kalan boşluklar kırmızı zemin üzerine siyah ve beyaz renkte hayat ağacı motifleriyle doldurulmuştur.

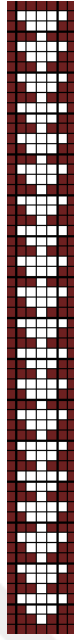
Resim Ek. 59. Örnek 59 genel görüntü (Öztürk, 2021)

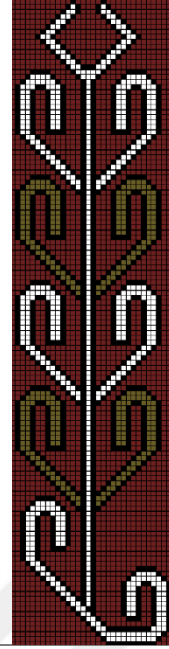
Çizim Ek. 293. Çınar yaprağı ve testere motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 294. Kanca motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 295. Tarak motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 296. Hayat ağacı motifi
teknik çizimi

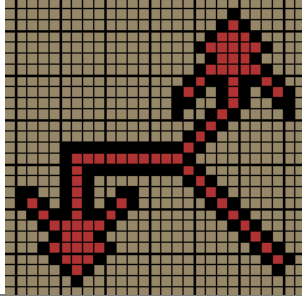

Çizim Ek. 297. Kedi ayağı (1), elibeline (2), koçboynuzu (3), koçboynuzu (4), koçboynuzu (5), dörtyön (6), zincir (7) motifleri teknik çizimi

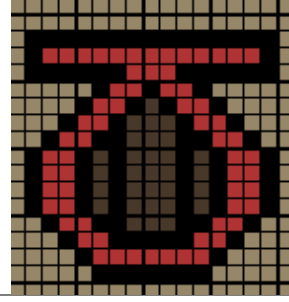
Örnek No	60
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 50 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Yeşil, Gri, Beyaz, Siyah, Kahverengi
Motifler	Zincir, Zincirli Kutu, Cerli Göl, Göbek, S Motifi, Çiçek.
Kompozisyon	Dikdörtgen formda ve sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halı kenar suyunun dış kısmında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyu farklı renklerde zincirli kutu motifleriyle bezenmiştir. Dokumanın zemini iki adet cerli gölden oluşturmaktadır. Cerli göllerin ortalarında yer alan motifler göbek olarak adlandırılmaktadır. Göbeğin etrafında gri renkte S motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde cerli göllerin etrafında kalan boşluklar çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

Resim Ek. 60. Örnek 60 genel görüntü (Kabalıcı, 2021)

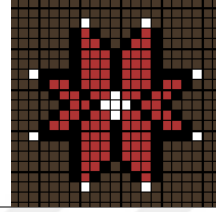
Çizim Ek. 298. Cerli göl motifi teknik çizimi

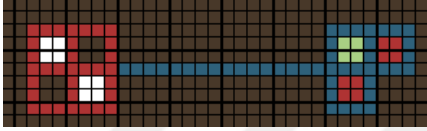
Çizim Ek. 299. Cerli göl motifi teknik çizimi

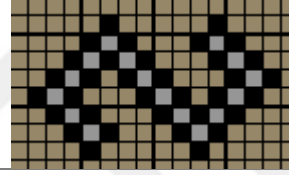
Çizim Ek. 300. Çiçek motifi teknik çizimi

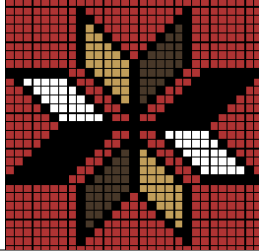
Çizim Ek. 301. Cerli göl motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 302. Zincirli kutu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 303. Zincirli kutu teknik çizimi

Çizim Ek. 304. Çiçek motifi teknik çizimi

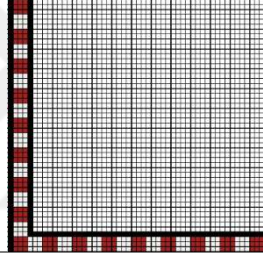
Çizim Ek. 305. Zincir motifi teknik çizimi

Örnek No	61
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 123 cm. Boy: 382 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,6 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,8 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	8 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Kahverengi, Gri, Beyaz, Siyah
Motifler	Zincir, Kurt İzi, Merdiven, Kurbağa, Bebek, Lale, Koç Boynuzu, Kuş, Çarpı, Göbek, Elibelinde
Kompozisyon	Sağlam durumda ve dikdörtgen formda olan halı kenar suyu ve zemin kompozisyon özelliğine sahiptir. Kenar suyunun dış kısmı zincir motifleriyle çevrelenmiş ve içerisi kurt izi motifleriyle bezenmiştir. Zemin kısmında dört köşede ve orta kısımlarda merdiven motifleri yer almaktadır. Merdiven motiflerinin iç kısımlarında kırmızı zemin üzerine siyah renkte çarpı, koçboynuzu ve kuş motifleri bulunmaktadır. Zemin iki sıra halinde üst üste göbeklerle bezenmiş ve göbeklerin içerisi lale ve bebek motifleriyle doldurulmuştur. Üst üste sıralanan göl göbek motiflerinin uç kısımlarında da kurbağa motifleri yer almaktadır. Göbeklerin aralarında kalan boşluklar ise elibelinde ve kuş motifleriyle doldurulmuştur.

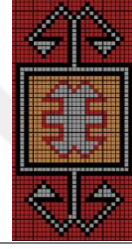

Resim Ek. 61. Örnek 61 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

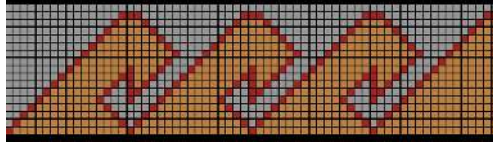
10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı
(Dokuma Sıklığı)

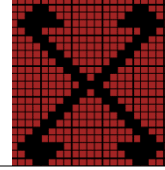
Çizim Ek. 306. Zincir motifi teknik çizimi

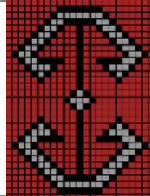
Çizim Ek. 307. Elibelinde ve kuş motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 308. Kurt izi motifi teknik çizimi

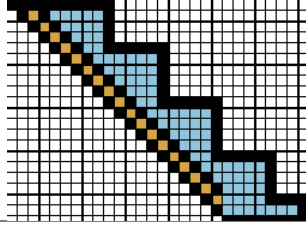
Çizim Ek. 309. Çarpı motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 310. Koçboynuzu motifi teknik çizimi

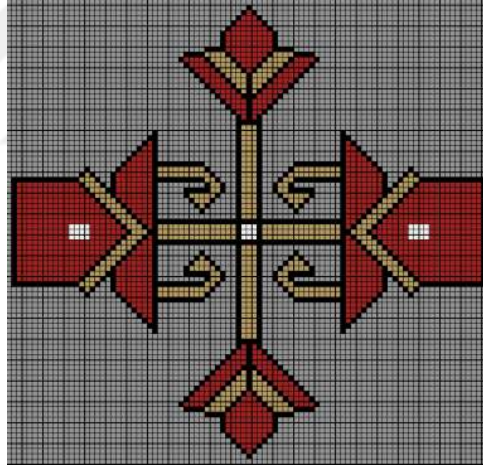
Çizim Ek. 311. Koçboynuzu motifi teknik çizimi

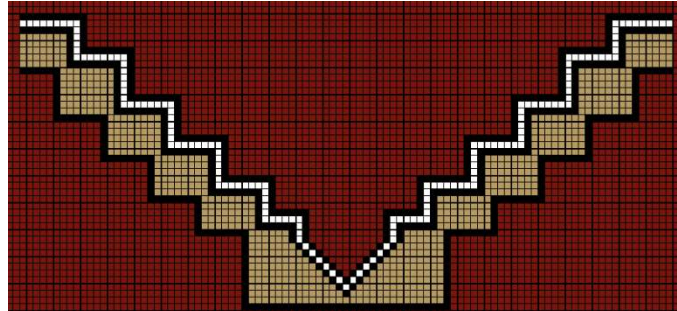
Çizim Ek. 312. Merdiven motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 313. Kurbağa motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 314. Lale ve bebek motifleri teknik çizimi

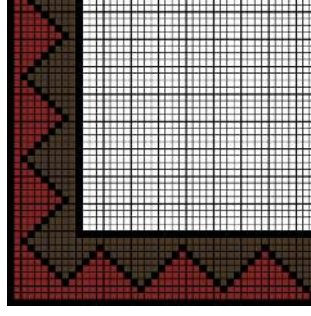

Çizim Ek. 315. Merdiven motifi teknik çizimi

Örnek No	62
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Mevlüt ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 102 cm. Boy: 370 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	3 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,7 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	3 cm.
Renkler	Atkı: Kahverengi, Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Gri, Kahverengi, Beyaz, Siyah.
Motifler	Zincir, Hayat Ağacı, S Motifi, Zikzaklı Cer, Çimdik, Çiçek, Su yolu
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halının dış kenar suyu kırmızı zemin üzerine boyuna kahverengi hayat ağacı motifi enine ise su yolu motifiyle bezenmiştir. İlk kenar suyunun dışı zincir motifleriyle çevrelenmiştir. İkinci kenar suyunda S motifleri yer almaktadır. Zemin kenar sularından zikzaklı cer motifleriyle ayrılmıştır. Halının zemini çimdik motifleriyle altı parçaya ayrılmış, parçaların içleri çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

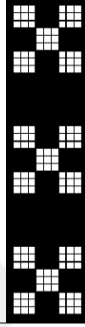
Resim Ek. 62. Örnek 62 genel görüntü (Kabalıcı,2021)

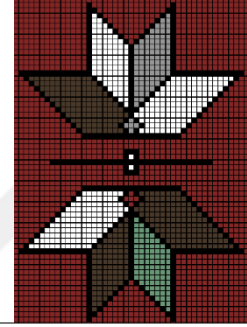
Çizim Ek. 316. Zikzak cer motifi teknik çizimi

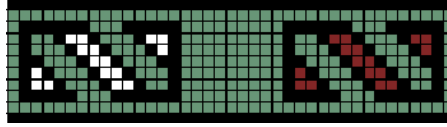
Çizim Ek. 317. Hayat ağacı motifi teknik çizimi

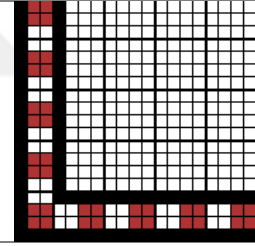
Çizim Ek. 318. Çimdik motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 319. Çiçek motifi teknik çizimi

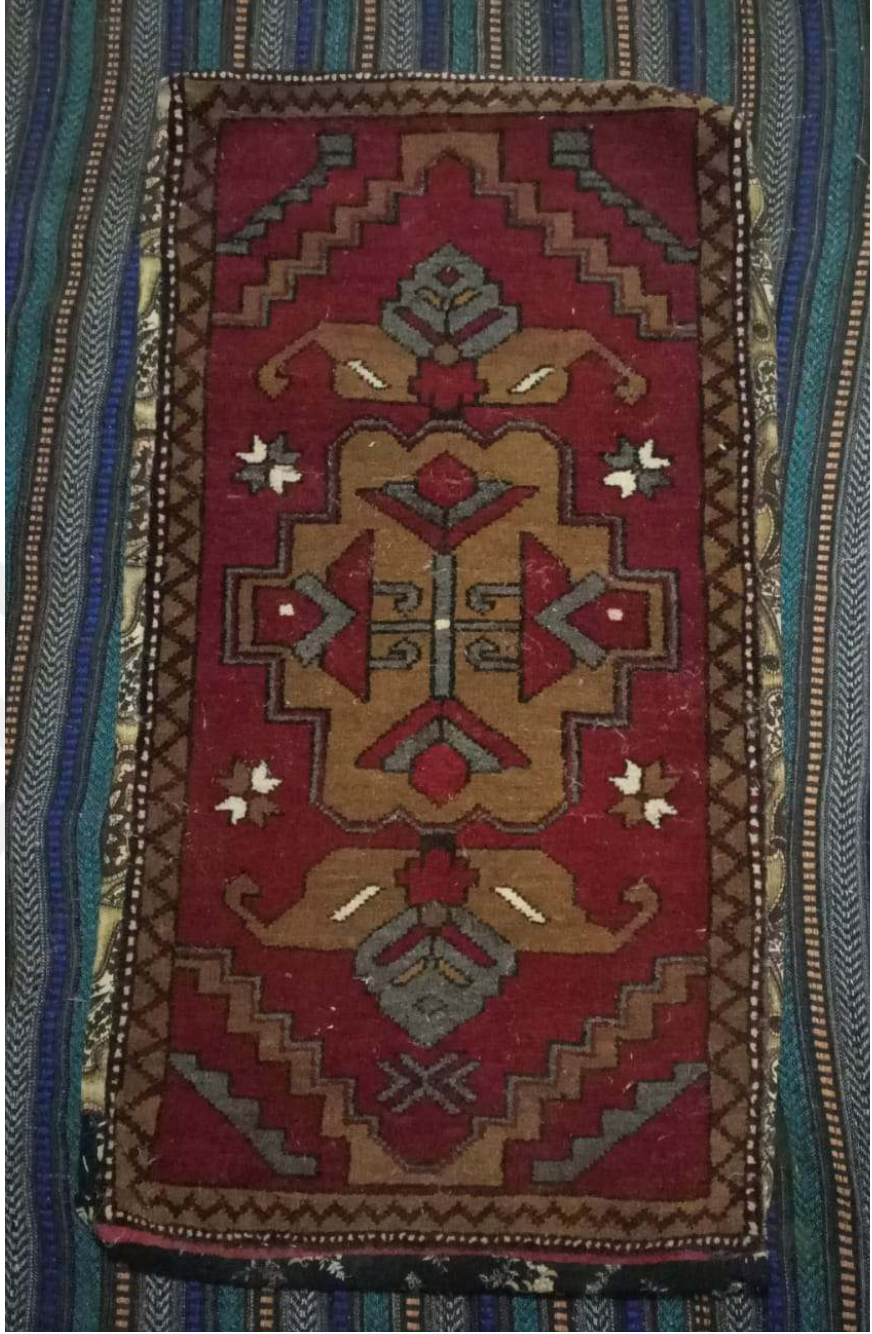

Çizim Ek. 320. S motifi teknik çizimi

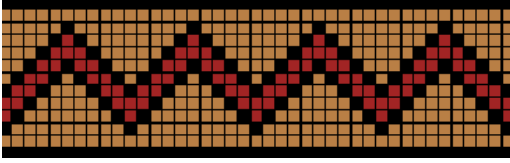
Çizim Ek. 321. Zincir motifi teknik çizim

Örnek No	63
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Mevlüt ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 52 cm. Boy: 90 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Sarı, Gri, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Su yolu, Merdiven, Göbek, Lale, Bebek, Kurbağa, Kedi Ayağı, Çarpı
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Halının en dış kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Kenar suyunun dış kısmı zincir motifiyle çevrelenmiştir. Halının zemin ve kenar suları köşe kısımlarda merdiven ve içerisinde testere motifleriyle birbirinden ayrılmaktadır. Zeminin göbeğinde ise orta noktanın sağ ve sol kenarlarından çıkan bebek, alt ve üst yönlerinden çıkan lale motifleri bulunmaktadır. Orta göbeğin alt ve üst kısımlarında ise kurbağa motifleri yer almaktadır. Zeminde boş kalan kısımlar kedi ayağı ve çarpı motifleriyle doldurulmuştur.

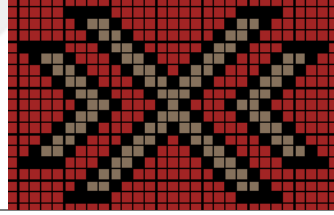

Resim Ek. 63. Örnek 63 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

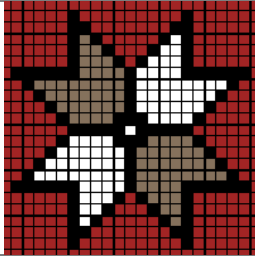
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı
(Dokuma Sıklığı)**

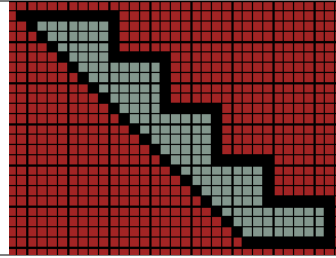
Çizim Ek. 322. Su yolu motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 323. Çarpı motifi
teknik çizimi

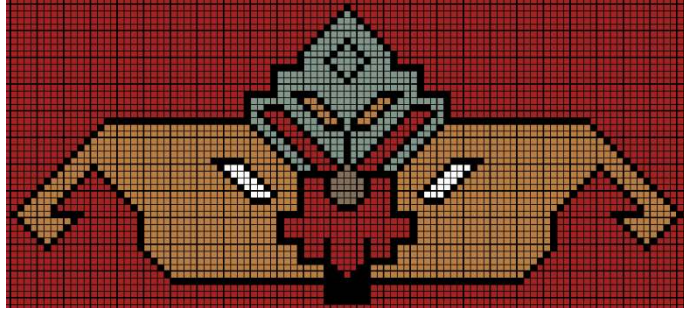
Çizim Ek. 324. Kediyağı motifi teknik çizimi

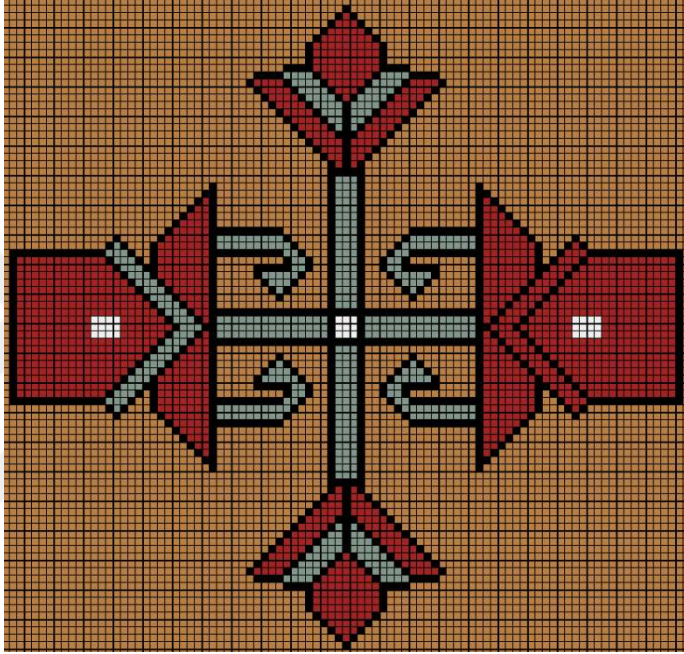
Çizim Ek. 325. Merdiven motifi
teknik çizimi

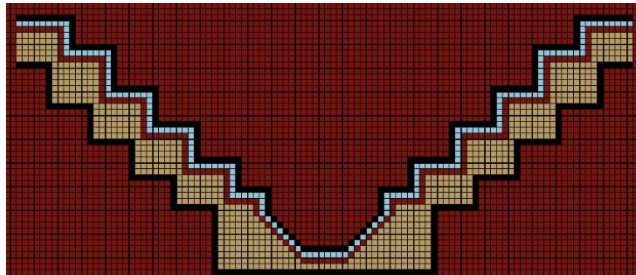
Çizim Ek. 326. Zincir motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 327. Kurbağa motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 328. Lale ve bebek motifleri teknik çizimi

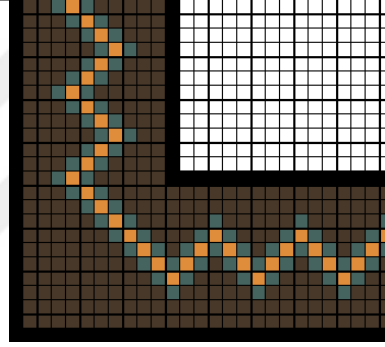
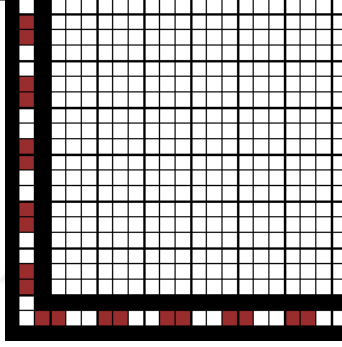
Çizim Ek. 329. Merdiven motifi teknik çizimi

Örnek No	64
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Mevlüt ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Çanta
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 24 cm. Boy: 30 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm. 'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	22
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Sarı, Beyaz, Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Turuncu, Kırmızı, Siyah, Beyaz, Gri, Kahverengi
Motifler	Zincir, Su yolu, Kutu,
Kompozisyon	Çanta olarak kullanım amacıyla üretilmiş halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Kenar suyu iç ve dış kısımlardan zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Halının zemininde ise kırmızı zemin üzerine turuncu ve gri renklerde kutu motifi bulunmaktadır.

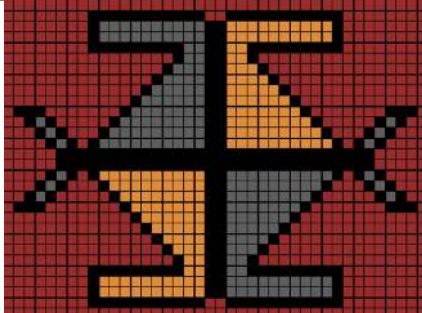
Resim Ek. 64. Örnek 64 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı
(Dokuma Sıklığı)**

Çizim Ek. 330. Zincir motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 331. Su yolu motifi
teknik çizimi

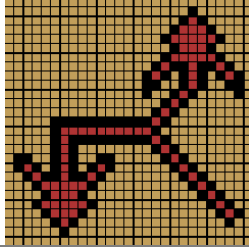
Çizim Ek. 332. Kutu motifi teknik çizimi

Örnek No	65
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Mevlüt ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 64 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözüğü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	22
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,4 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	4 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Kahverengi Çözüğü: Beyaz İlme İpliği: Gri, Kahverengi, Kırmızı, Siyah, Beyaz
Motifler	Çimdik, Çiçek, Zincir, Göbek, S Motifi, Çarpı
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Kenar suyunun dış kısmında siyah zemin üzerine kırmızı ve beyaz renklerde çimdik motifleri yer almaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyu üzerinde kırmızı renkte çiçek motifleriyle bezenmiştir. Kenar suları zincir motifleriyle çevrelemiştir. Dokumanın zemini iki adet göbekten oluşmaktadır. Göbeklerin orta kısımlarında gri üzerine kırmızı renkte çiçek, çarpı ve S motifleri yer almaktadır. Zeminde göbeklerden kalan boşluklar ise çiçek motifleriyle doldurulmaktadır.

Resim Ek. 65. Örnek 65 genel görüntü (Kabalıcı, 2021)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı
(Dokuma Sıklığı)**

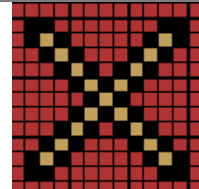
Çizim Ek. 333. Cerli göl motifi teknik çizimi

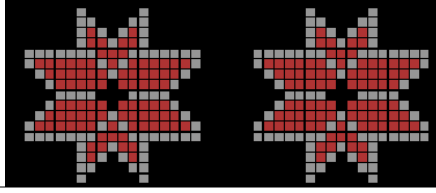
**Çizim Ek. 334. Cerli göl
motifi teknik çizimi**

Çizim Ek. 335. Çiçek motifi teknik çizimi

**Çizim Ek. 336. Çarpı motifi
teknik çizimi**

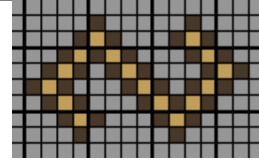
Çizim Ek. 337. Çiçek motifi teknik çizimi

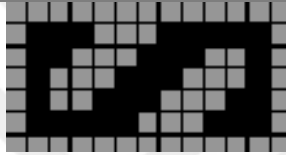
Çizim Ek. 338. Çimdik
motifi teknik çizimi

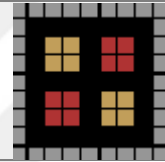
Çizim Ek. 339. Zincir motifi teknik çizimi

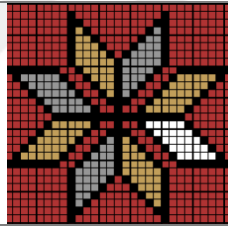
Çizim Ek. 340. S motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 341. S motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 342. Kutu motifi
teknik çizimi

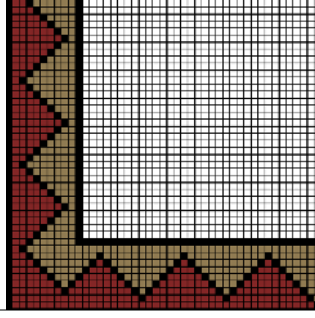

Çizim Ek. 343. Çiçek motifi teknik çizimi

Örnek No	66
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Mevlüt ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 110 cm. Boy: 237 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	23
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahverengi, Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Kahverengi, Gri, Beyaz, Siyah
Motifler	Zincir, S Motifi, Yaprak, Zikzaklı Cer, Çiçek.
Kompozisyon	Yaygı/yolluk olarak kullanım amacıyla üretilen halı iki kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının dış kenar suyunda S motifleri sıralanmaktadır. İkinci kenar suyunda ise yan yana sıralanmış farklı renklerde yaprak motifleri bulunmaktadır. Halının zemini yan yana ve üst üste sıralanmış çiçek motifleriyle doldurulmuştur. Halı kenar suyu zeminden zikzak cer motifleriyle ayrılmaktadır.

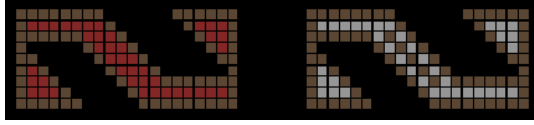
Resim Ek. 66. Örnek 66 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

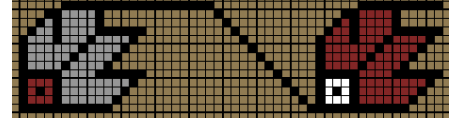
Çizim Ek. 344. Zikzak cer motifi teknik çizimi

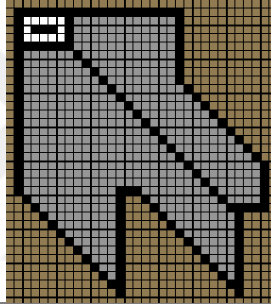
Çizim Ek. 345. Zincir motifi teknik çizimi

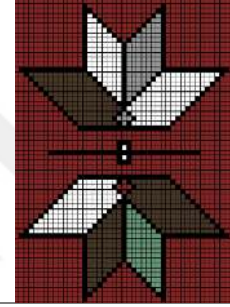
Çizim Ek. 346. S motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 347. Yaprak motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 348. Yaprak motifi teknik çizimi

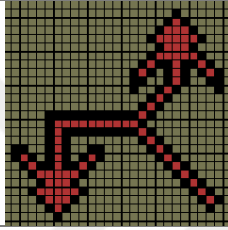
Çizim Ek. 349. Çiçek motifi teknik çizimi

Örnek No	67
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 48,5 cm. Boy: 103 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.6 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahverengi, Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Siyah, Beyaz, Gri, Yeşil
Motifler	Zincir, Zincirli Kutu, Cerli Göl, Göbek, S Motifi, Çiçek.
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunun dış kısmında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Siyah zeminli kalın kenar suyu farklı renklerde zincirli kutu motifleriyle bezenmiştir. Dokumanın zeminini iki adet cerli göl oluşturmaktadır. Cerli göllerin ortalarında yer alan motifler göbek olarak adlandırılmaktadır. Göbeğin etrafında gri renkte S motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde cerli göllerin etrafında kalan boşluklar çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

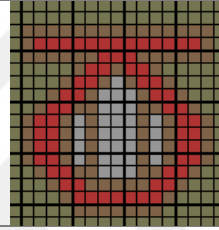

Resim Ek. 67. Örnek 67 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

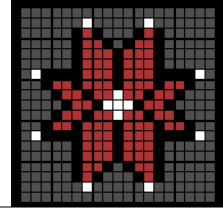
**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı
(Dokuma Sıklığı)**

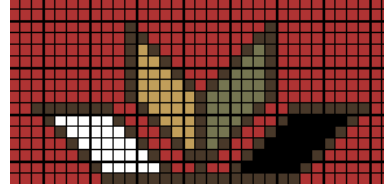
Çizim Ek. 350. Cerli göl motifi teknik
çizimi

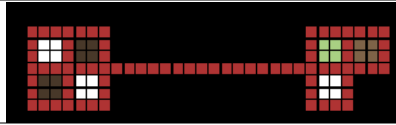
Çizim Ek. 351. Cerli göl motifi
teknik çizimi

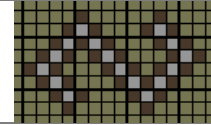
Çizim Ek. 352. Cerli göl motifi teknik
çizimi

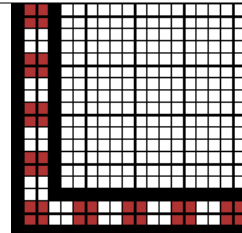
Çizim Ek. 353. Çiçek motifi teknik
çizimi

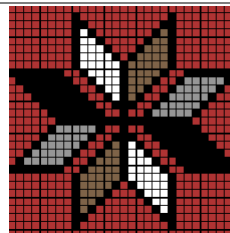
Çizim Ek. 354. Zincirli kutu motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 355. S motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 356. Zincir motifi teknik çizimi

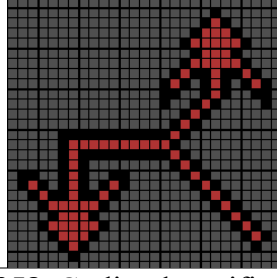

Çizim Ek. 357. Çiçek motifi teknik
çizimi

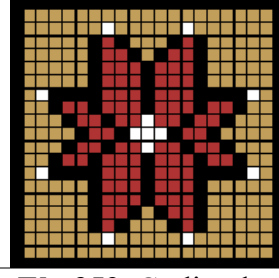
Örnek No	68
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Sehpa Örtüsü
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 52 cm. Boy: 107 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	3 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	12 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Gri, Kahverengi, Siyah, Beyaz
Motifler	Zincir, Nokta, Çarpı, Cerli Göl, Göbek, S Motifi, Çiçek
Kompozisyon	Dikdörtgen şekilli olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının en dışında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Halının kenar suyu çarpı ve nokta motiflerinin sıralanmasından oluşmaktadır. Zeminde ise cerli göl ve halının sahibinin unvanı, isim soyisim, yıl ve yer özellikleri bulunmaktadır. Cerli gölün içerisi göbek, S motifi ve çiçek motifleriyle bezenmiştir.

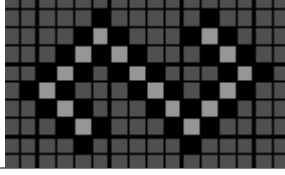
Resim Ek. 68. Örnek 68 genel görüntü (Kabalıcı, 2021)

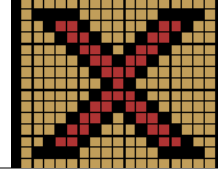
Çizim Ek. 358. Cerli göl motifi teknik
çizimi

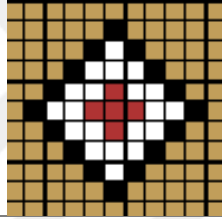
Çizim Ek. 359. Cerli göl motifi
teknik çizimi

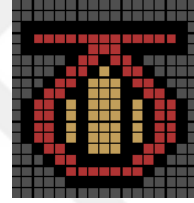
Çizim Ek. 360. S motifi teknik çizimi

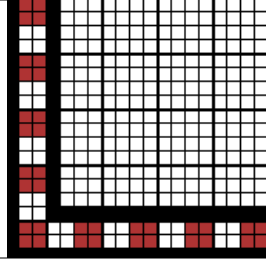
Çizim Ek. 361. Çarpı motifi teknik
çizimi

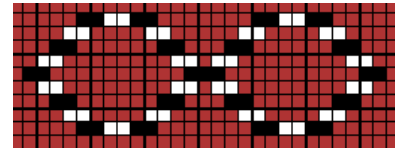
Çizim Ek. 362. Nokta motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 363. Cerli göl motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 364. Zincir motifi teknik çizimi

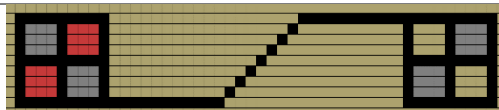

Çizim Ek. 365. Zincir motifi teknik
çizimi

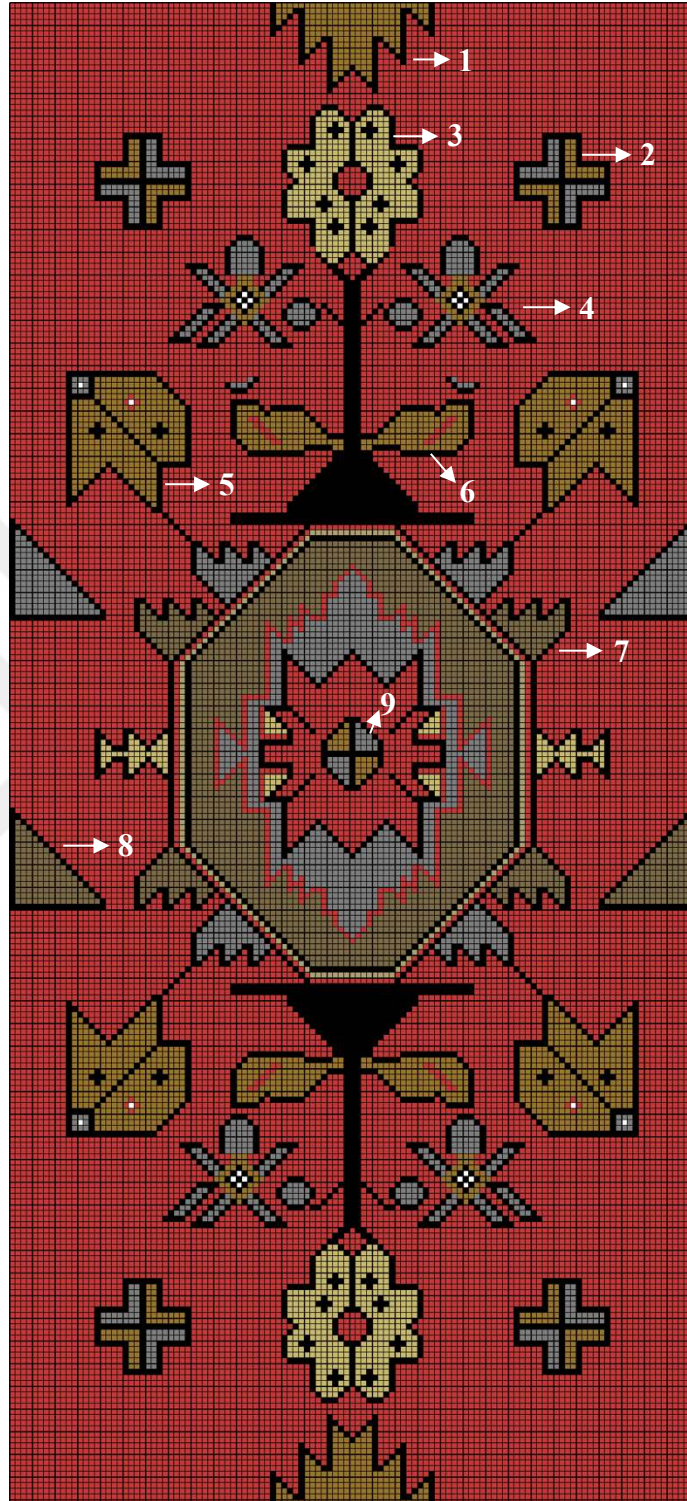
Örnek No	69
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 48 cm. Boy: 98 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	28
Hav Yüksekliği (cm.)	0,6 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz, Kahverengi Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kahverengi, Siyah, Kırmızı, Beyaz, Sarı, Gri
Motifler	Kutu, Dal, Göl Göbek, Çiçek, Yaprak, Kedi Ayağı, Bereket, Gül.
Kompozisyon	Halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda kutu ve dal motifleri bulunmaktadır. Zeminin orta kısmında göl göbek yer almaktadır. Göl göbeğin etrafı yaprak motifleriyle çevrelenmiştir. Motifin iki ucundan ise yaprak, çiçek ve gül motifleri çıkmaktadır. Gül motifinin uç kısımlarında ise kahverengi bereket motifleri bulunmaktadır. Zemin ile kenar sularının sınırlarında kahverengi ve gri renklerde yaprak motifleri yer almaktadır.

Resim Ek. 69. Örnek 69 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

Çizim Ek. 366. Kutu ve dal motifi teknik çizimi

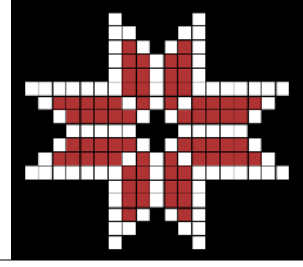
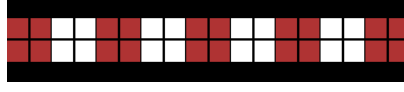

Çizim Ek. 367. Bereket (1), kedi ayağı (2), gül (3), çiçek (4), yaprak (5), yaprak (6), yaprak (7), yaprak (8), kutu (9) motifleri teknik desen çizimi

Örnek No	70
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 60 cm. Boy: 122 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözüğü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,4 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	5 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözüğü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Siyah, Beyaz, Yeşil, Gri, Sarı
Motifler	Zincir, Kedi Ayağı, Zikzak Cer, Ördek, Şeker, Dörtgen, Göbek
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Yörede “tolu” olarak bilinen halının kenar suyu zincir motifleriyle çevrenmiş ve kenar suyunda kedi ayağı motifleri görülmektedir. Halının zemininde iki adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin orta noktasında düğümlü şeritlerden oluşan dörtgen motifleri bulunmaktadır. Dörtgenlerin alt ve üst kısımlarında siyah zemin üzerinde kırmızı ördek motifleriyle bezenmiştir. Göbeğin etrafı ise zikzak cer motifleriyle çevrenmiştir.

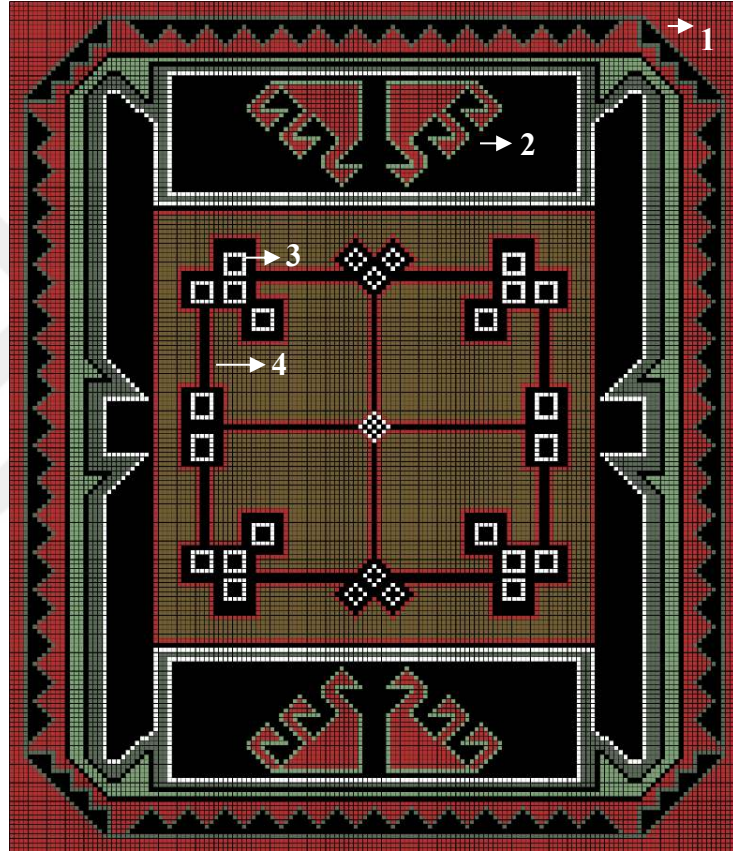

Resim Ek. 70. Örnek 70 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

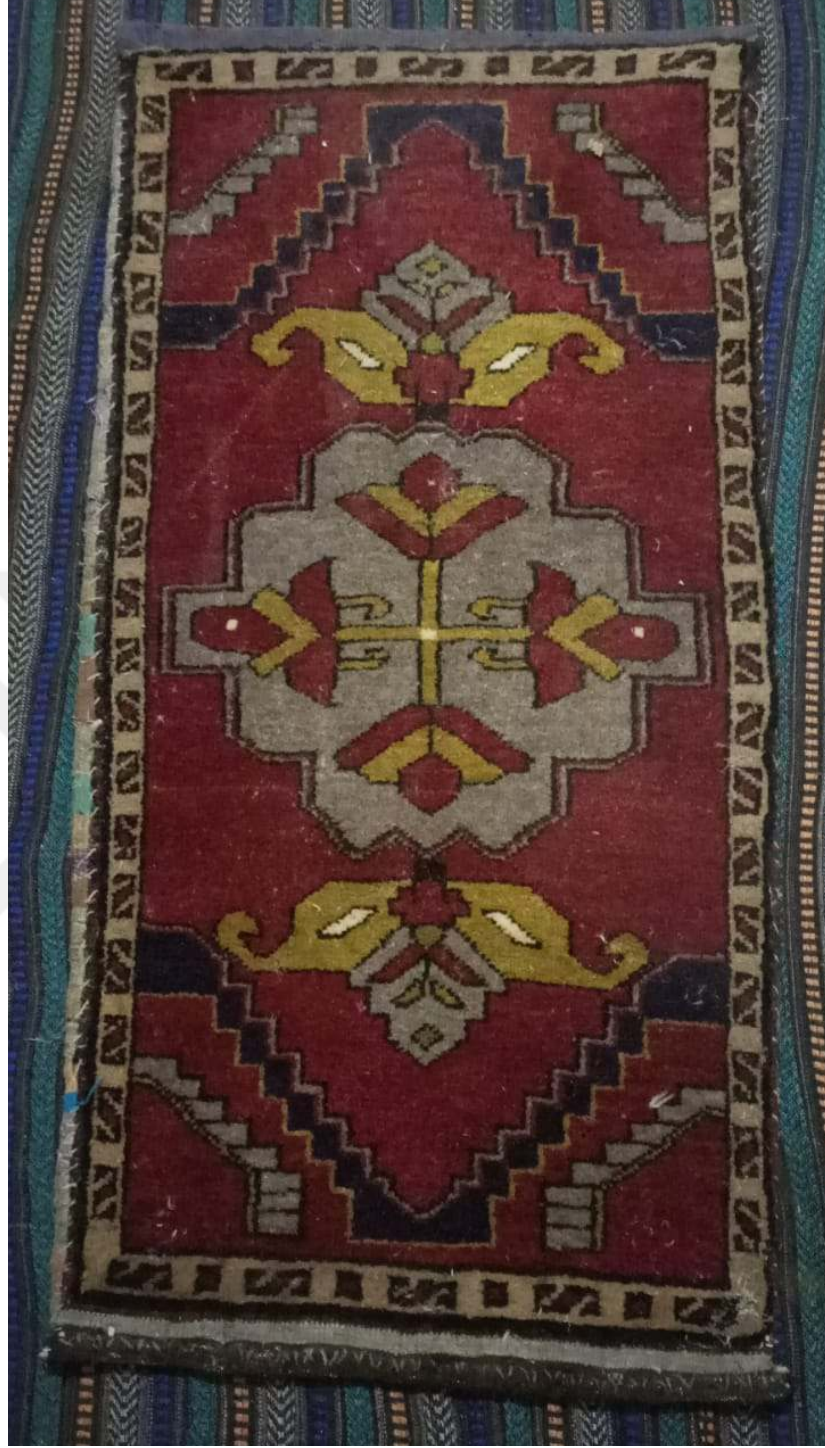
Çizim Ek. 368. Zincir motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 369. Çiçek motifi teknik çizimi

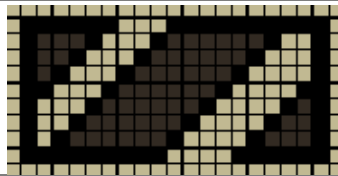

Çizim Ek. 370. Zikzak cer (1), ördek (2), şeker (3), dörtgen (4) motifleri teknik çizimi

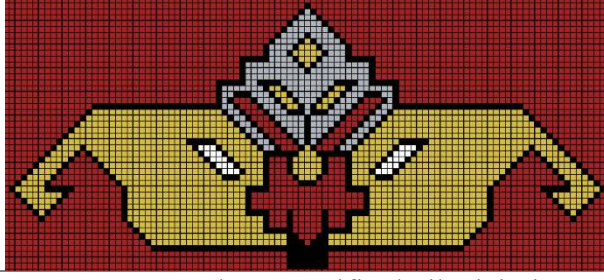
Örnek No	71
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 51 cm. Boy: 89 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Sarı, Gri, Siyah, Kırmızı, Beyaz.
Motifler	S Motifi, Merdiven, Göl Göbek, Lale, Bebek, Kurbağa.
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Halının kenar suyunda gri zemin üzerine kırmızı renkte S motifleri bulunmaktadır. Halının zemin ve kenar suları köşe kısımlarda birbirinden merdiven ve içerisinde testere motifleriyle ayrılmaktadır. Zeminin göbeğinde ise orta noktanın sağ ve sol kenarlarından çıkan bebek, alt ve üst yönlerinden çıkan lale motifleri bulunmaktadır. Orta göbeğin alt ve üst kısımlarında ise kurbağa motifleri yer almaktadır.

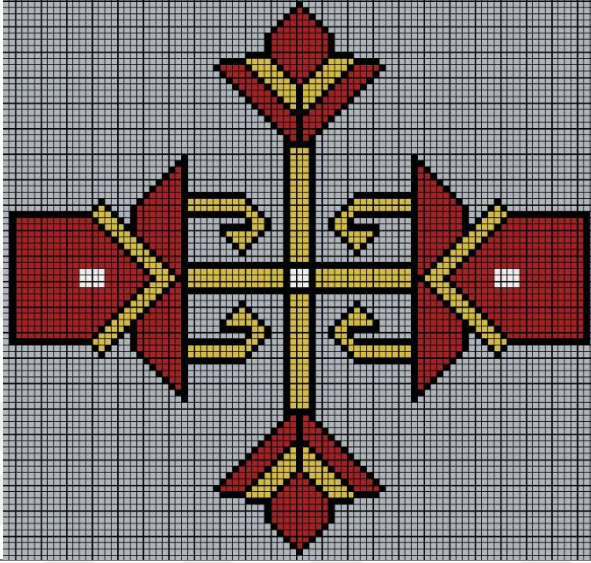
Resim Ek. 71. Örnek 71 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

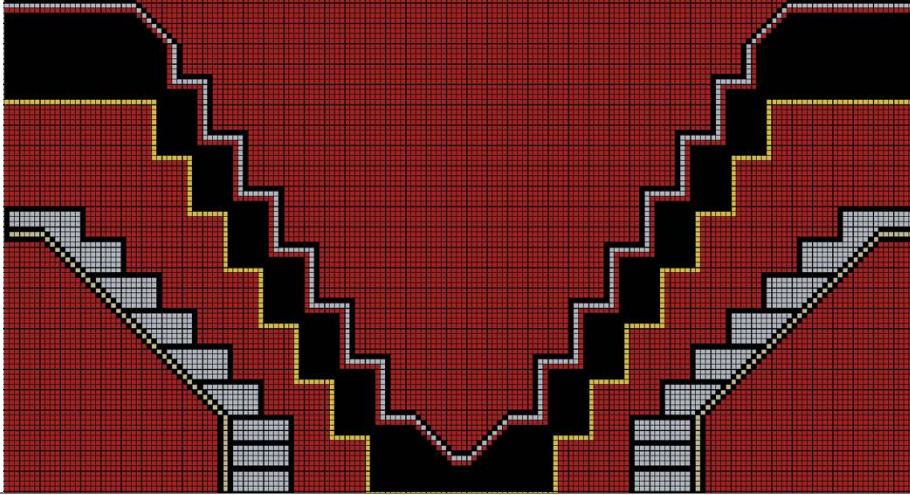
Çizim Ek. 371. S motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 372. Kurbağa motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 373. Lale ve bebek motifi teknik çizimi

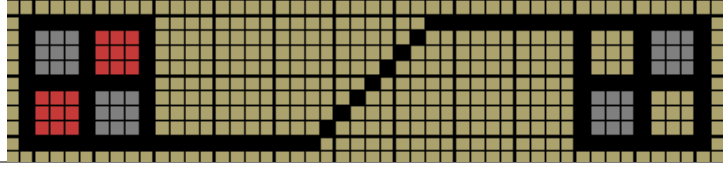

Çizim Ek. 374. Testere ve merdiven motifleri teknik çizimi

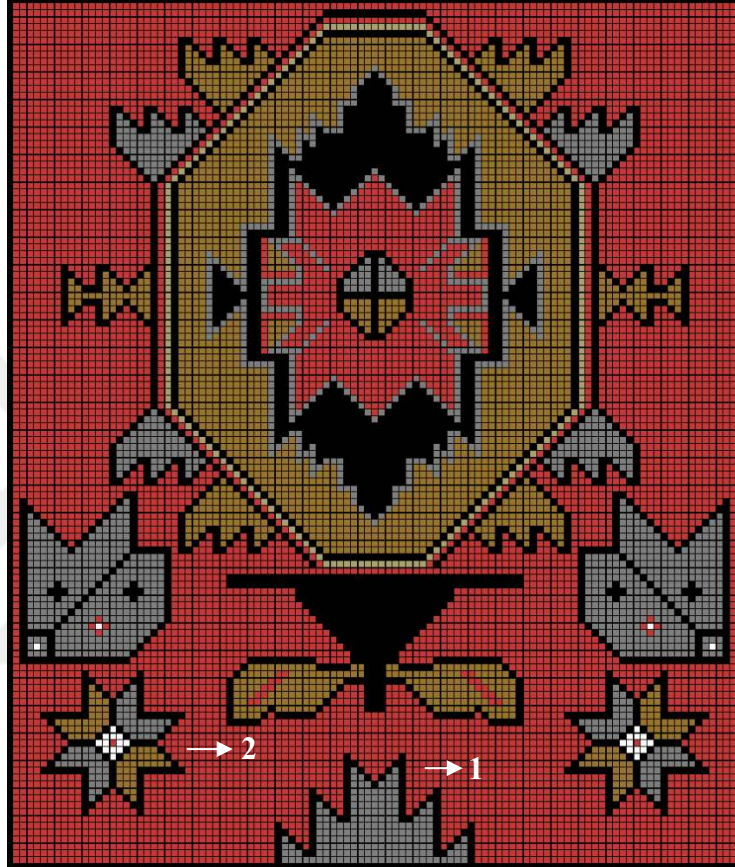
Örnek No	72
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Kırlent
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 27 cm. Boy: 30 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Gri, Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Yeşil, Kırmızı, Kahverengi, Gri, Beyaz, Siyah
Motifler	Kutu, Dal, Göl Göbek, Yaprak, Çiçek, Bereket.
Kompozisyon	Kare şekilde olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyu kutu ve dal motifleri bulunmaktadır. Zeminde göl göbek bulunmakta, göl göbekten ise yaprak motifleri çıkmaktadır. Göl göbek motifinin alt kısmında çiçek motifleri yer almaktadır. Zeminin boş kalan kısımları ise çiçek ve bereket motifleriyle doldurulmuştur.

Resim Ek. 72. Örnek 72 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

Çizim Ek. 375. Kutu ve dal motifi teknik çizimi

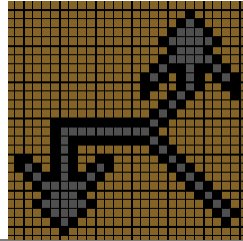

Çizim Ek. 376. Bereket (1), çiçek (2), motifleri teknik desen çizimi

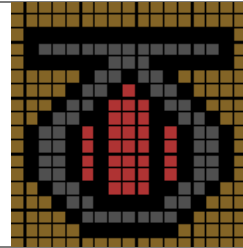
Örnek No	73
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Paspas
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 57 cm. Boy: 88 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0.5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	3 cm.
Renkler	Atkı: Gri, Beyaz Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Siyah, Gri, Kahverengi, Beyaz.
Motifler	Zincir, Hayat ağacı, Su Yolu, Çimdik, Göbek, Çiçek, S Motifi, Göz
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı kalın kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Kenar suyunun dış kısmında kırmızı ve beyaz renklerden oluşan zincir motifleri yer almaktadır. Halının kalın kenar suyunda gri zemin üzerine kırmızı renkte dikey yönde hayat ağacı motifi, yatay yönde ise su yolu motifi bulunmaktadır. Halının zemini ile kenar suyu arasında siyah zemin üzerine kırmızı ve beyaz renkte çimdik motifleri sıralanmaktadır. Dokumanın zemini iki adet göbekten oluşmaktadır. Göbeklerin ortalarında kırmızı zemin üzerine gri renkte çiçek motifi bulunmaktadır. Göbek motifinin iç kısmında S motifleri bulunmaktadır. Zemin içerisinde göbeklerin etrafında kalan boşluklar çiçek ve göz motifleriyle doldurulmuştur.

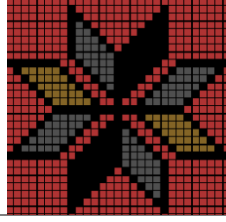
Resim Ek. 73. Örnek 73 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

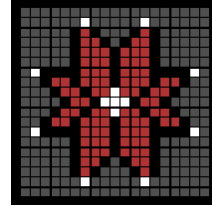
Çizim Ek. 377. Cerli göl motifi teknik çizimi

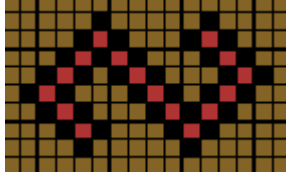
Çizim Ek. 378. Cerli göl motifi teknik çizimi

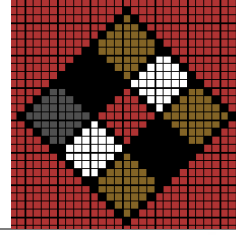
Çizim Ek. 379. Çiçek motifi teknik çizimi

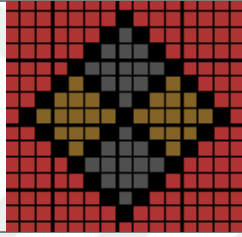
Çizim Ek. 380. Cerli göl motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 381. S motifi teknik çizimi

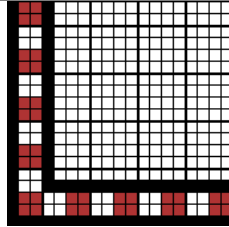
Çizim Ek. 382. Göz motifi teknik çizimi

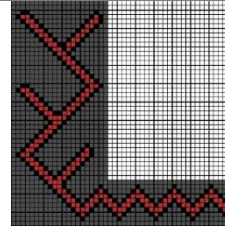
Çizim Ek. 383. Göz motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 384. Çimdik motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 385. Zincir motifi teknik çizimi

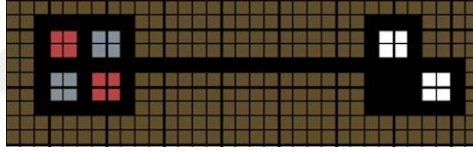
Çizim Ek. 386. Hayat ağacı ve su yolu motifi teknik çizimi

Örnek No	74
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 62 cm. Boy: 108 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	23
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kahverengi, Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kahverengi, Kırmızı, Gri, Siyah, Beyaz, Yeşil.
Motifler	Zincir, Kutu, Dal, Tarak, Elibelinde
Kompozisyon	Dikdörtgen şeklindeki halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Kenar suyunun dış kısmı zincir motifiyle çevrelenmiş, kenar suyunun içerisi ise kutu ve dal motifleriyle dolgulanmıştır. Halının kenar suyu zeminden tarak motifiyle ayrılmıştır. Halının zemininde ise kırmızı zemin üzerine iki adet siyah renkte elibelinde motifleri bulunmaktadır. Elibelinde motifinin iç kısmı yörede kutu olarak adlandırılan motifle doldurulmuştur.

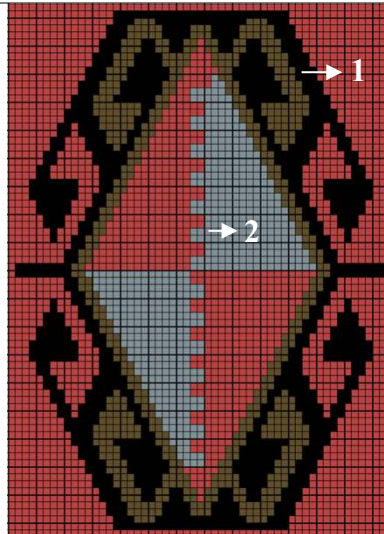
Resim Ek. 74. Örnek 74 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

**10 cm.'e Düşen İlmek Sayısı
(Dokuma Sıklığı)**

Çizim Ek. 387. Kutu ve dal motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 388. Tarak motifi
teknik çizimi

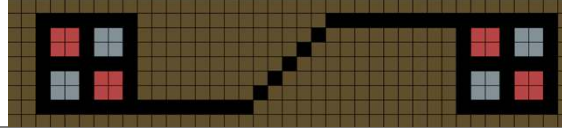

Çizim Ek. 389. Elibelinde (1), kutu (2) motifleri teknik çizimi

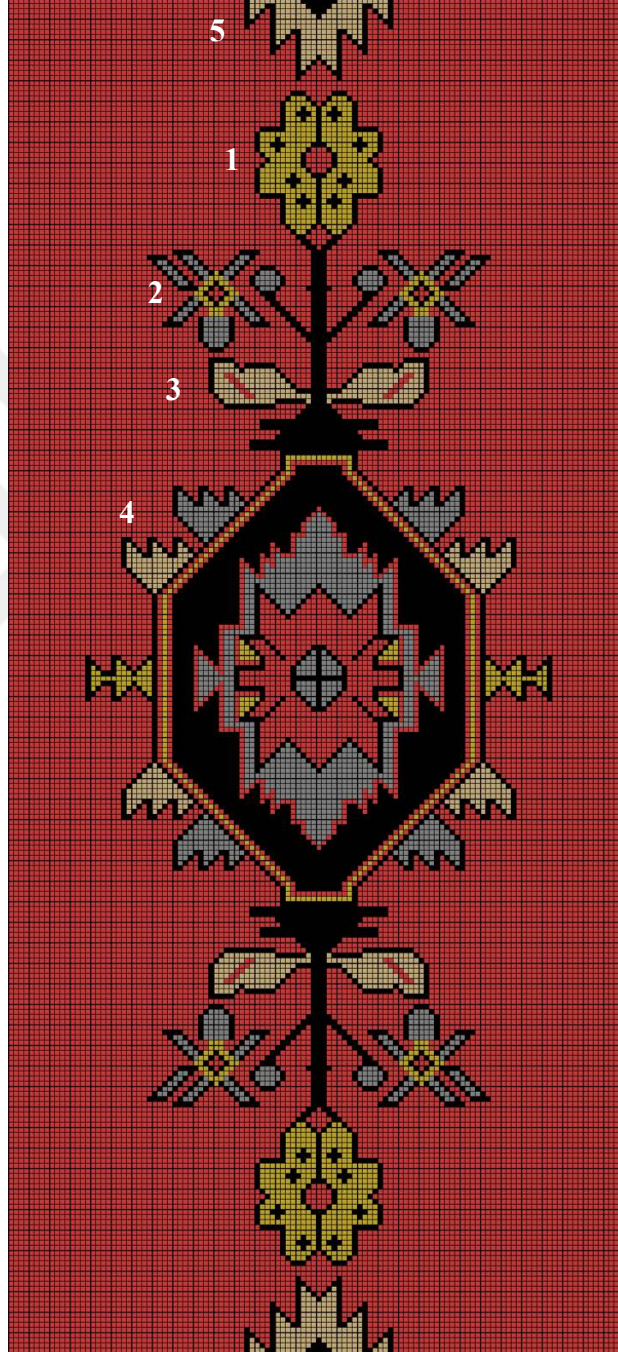
Örnek No	75
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yastık
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 58 cm. Boy: 100 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kahverengi, Kırmızı, Siyah, Gri, Sarı
Motifler	Kutu, Dal, Göl Göbek, Çiçek, Yaprak, Bereket, Gül.
Kompozisyon	Halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının kenar suyunda kutu ve dal motifleri bulunmaktadır. Zeminde göl göbek yer almaktadır. Göl göbeğin etrafı yaprak motifleriyle çevrelenmiştir. Motifin iki ucundan ise yaprak, çiçek ve gül motifleri çıkmaktadır. Gül motifinin uç kısımlarında ise kahverenginde bereket motifleri bulunmaktadır.

Resim Ek. 75. Örnek 75 genel görüntü (Kabalıcı, 2021)

Çizim Ek. 390. Kutu ve dal motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 391. Gül (1), çiçek (2), yaprak (3), yaprak (4), bereket (5) motifleri teknik çizimi

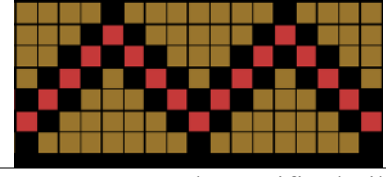
Örnek No	76
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Çanta
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 26 cm. Boy: 30 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	23
Hav Yüksekliği (cm.)	0,3
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	-
Kenar Örgüsü (cm.)	-
Saçak Uzunluğu(cm.)	-
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kahverengi, Kırmızı, Gri, Siyah, Beyaz.
Motifler	Zincir, Su Yolu, Zikzak Cer, S Motifi
Kompozisyon	Çanta olarak üretilmiş olan halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının en dışı zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Halının dış kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır. Kenar suyu zeminden zikzak cer ve zincir motifleriyle ayrılmaktadır. Halının zemininde ise S motifleri bulunmaktadır.

Resim Ek. 76. Örnek 76 genel görüntü (Kabalıcı, 2021)

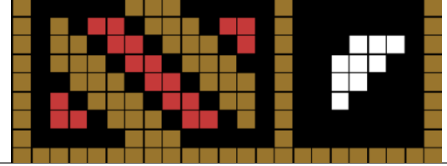
Çizim Ek. 392. Zincir motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 393. Su yolu motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 394. Zikzak cer motifi
teknik çizimi

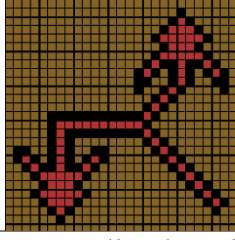

Çizim Ek. 395. S motifi teknik çizimi

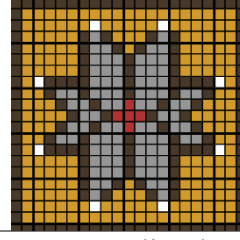
Örnek No	77
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak Kişi	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 71 cm. Boy: 122 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	24
Hav Yüksekliği (cm.)	0.5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0.5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	4 cm.
Renkler	Atkı: Kahverengi Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Kahverengi, Sarı, Siyah, Gri, Yeşil, Beyaz.
Motifler	Çimdik, Elibelinde, Cerli Göl, Göbek, Çiçek, S Motifi
Kompozisyon	Sağlam durumda olan halı iki kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Halının en dışta yer alan kenar suyunda yörede çimdik olarak adlandırılan motif bulunmaktadır. Diğer kenar suyunda ise yan yana ve üst üste sıralanmış elibelinde motifleri yer almaktadır. Halının zemininde ise iki adet cerli göl bulunmaktadır. Cerli göllerin iç kısımları göbek, çiçek, S motifleriyle bezenmiştir. Göllerin dışına ise yarım ve tam haliyle çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Resim Ek. 77. Örnek 77 genel görüntü (Kabalcı, 2021)

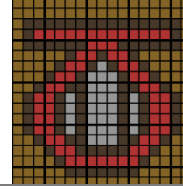
Çizim Ek. 396. Cerli göl motifi teknik çizimi

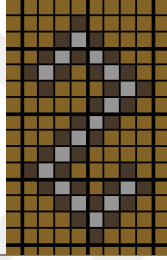
Çizim Ek. 397. Cerli göl motifi teknik çizimi

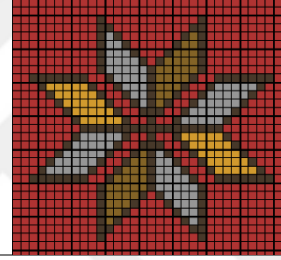
Çizim Ek. 398. Çiçek motifi teknik çizimi

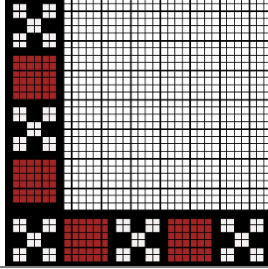
Çizim Ek. 399. Cerli göl motifi teknik çizimi

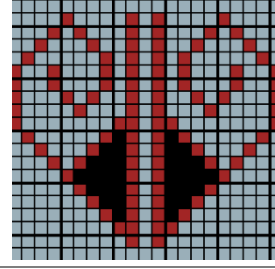
Çizim Ek. 400. S motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 401. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 402. Çimdik motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 403. Elibelinde motifi teknik çizimi

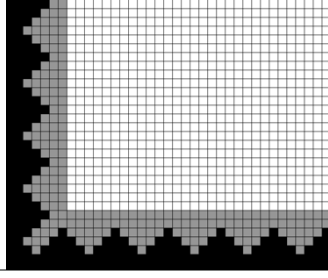

Çizim Ek. 404. Zincir motifi teknik çizimi

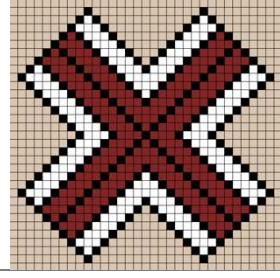
Örnek No	78
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Seccade
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 75 cm. Boy: 120 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	2 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı, Siyah Çözü: Beyaz İlme İpliği: Siyah, Beyaz, Kırmızı, Gri, Açık Kahverengi
Motifler	Kutu, Yaprak, Zikzak Cer, Çarpı, Kanca Hayatağacı, Göbek.
Kompozisyon	Seccade olarak kullanım amacıyla üretilen halı kenar suyu ve zeminden oluşmaktadır. Kenar suyunda kutu ve yaprak motifleri yer almaktadır. Zemin kenar suyundan zikzak cer motifliyle ayrılmaktadır. Halının zemininde göbek bulunmaktadır. Göbeğin çevresi kanca motifleriyle çevrelenmiştir. Göbeğin iç kısmında gri renkli iki adet göbek, göbeklerin içerisinde ise farklı renklerde kutu motifleri yer almaktadır. Göbeklerin iki yanı kırmızı zemin üzerine siyah ve beyaz renkte hayat ağacı motifliyle bezenmiştir. Göbek haricinde zeminde kalan boşluklar açık kahverengi üzerine kırmızı, beyaz çarpı motifleriyle doldurulmuştur.

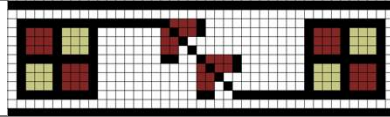
Resim Ek. 78. Örnek 78 genel görüntü (Öztürk, 2021)

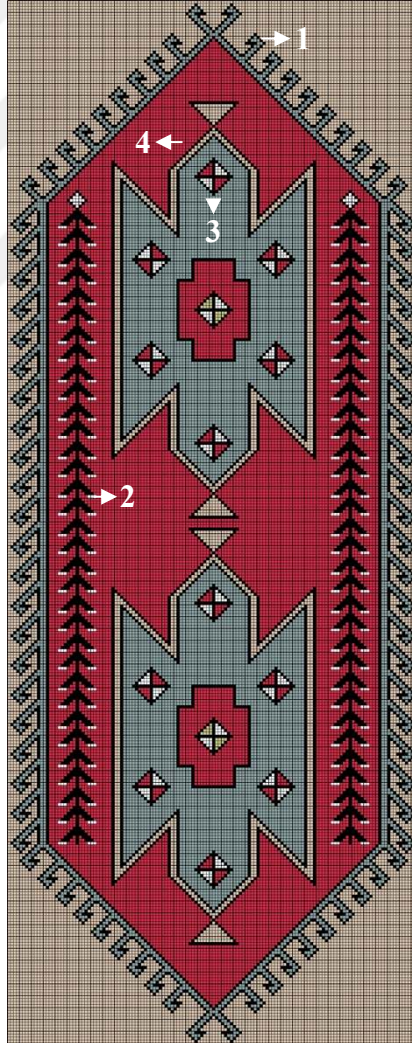
Çizim Ek. 405. Zikzak cer motifi teknik
çizimi

Çizim Ek. 406. Çarpı motifi teknik
çizimi

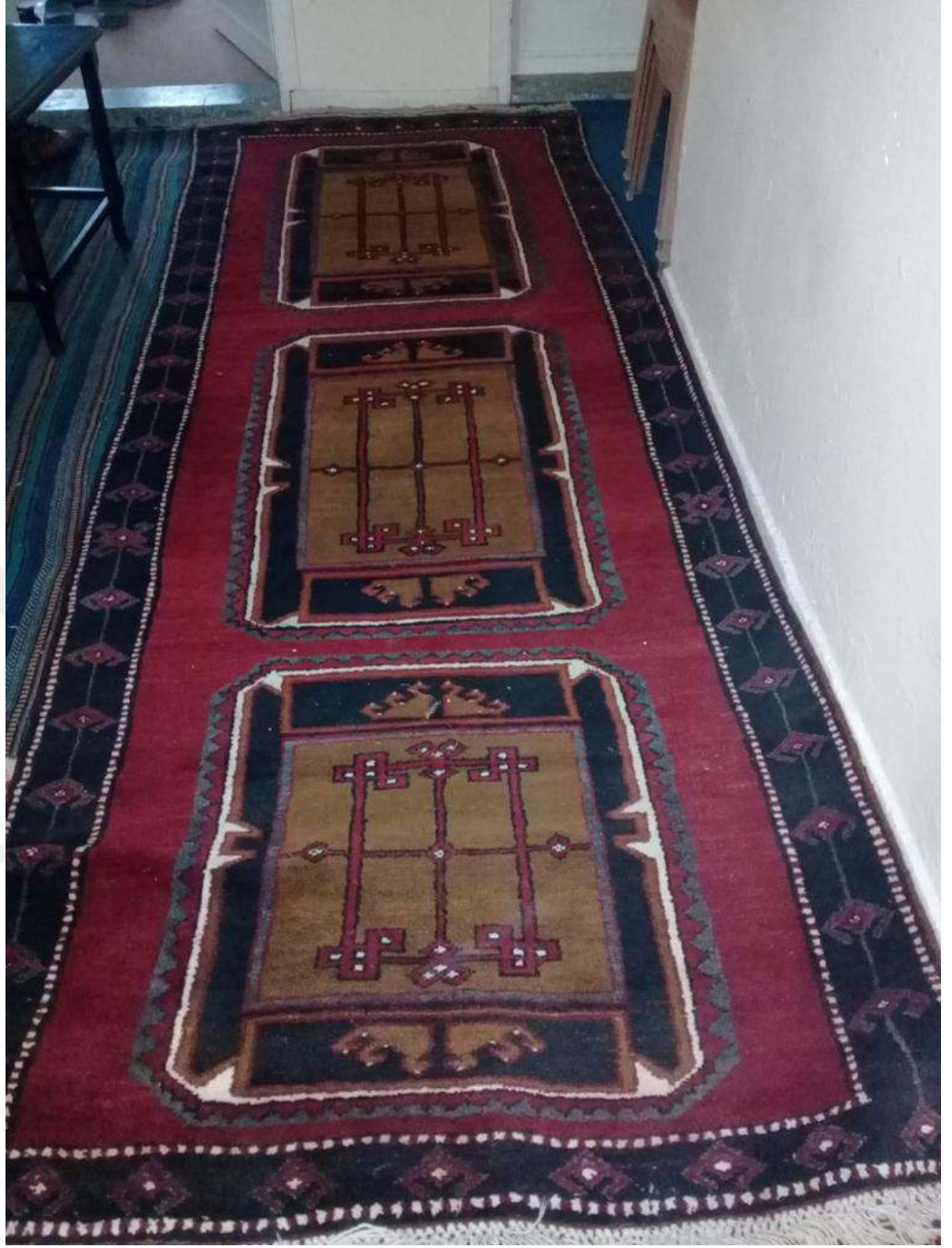

Çizim Ek. 407. Kutu ve yaprak
motifleri teknik çizimi

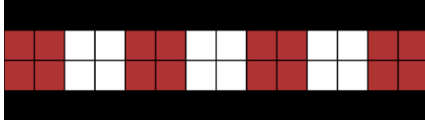

Çizim Ek. 408. Kanca (1), hayat ağacı (2), kutu (3), göbek (4) motifleri teknik
çizimi

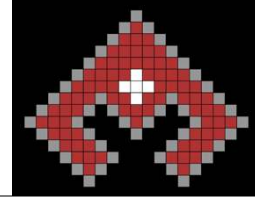
Örnek No	79
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 105 cm. Boy: 294 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	26
Hav Yüksekliği (cm.)	0,4 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	2 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	3 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Siyah, Kırmızı, Kahverengi, Beyaz, Gri,
Motifler	Elibelinde, Zincir, Göbek, Ördek, Dörtgen, Zikzaklı Cer
Kompozisyon	Kenar suyu ve zeminden oluşan dokuma yaygı/yolluk olarak kullanım amacıyla üretilmiştir. Yörede “tolu” olarak bilinen halının kenar suyu zincir motifleriyle çevrenmekte, içerisinde ise elibelinde motifleri bulunmaktadır. Zeminde üç adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin ortalarında kahverengi zemin üzerine kırmızı düğümlü şeritlerden oluşan dörtgen motifi bulunmaktadır. Dörtgenlerin iki ucunda ördek motifleri yerleştirilmiştir. Göbeklerin dışı zikzak cer motifiyle çevrenmiştir.

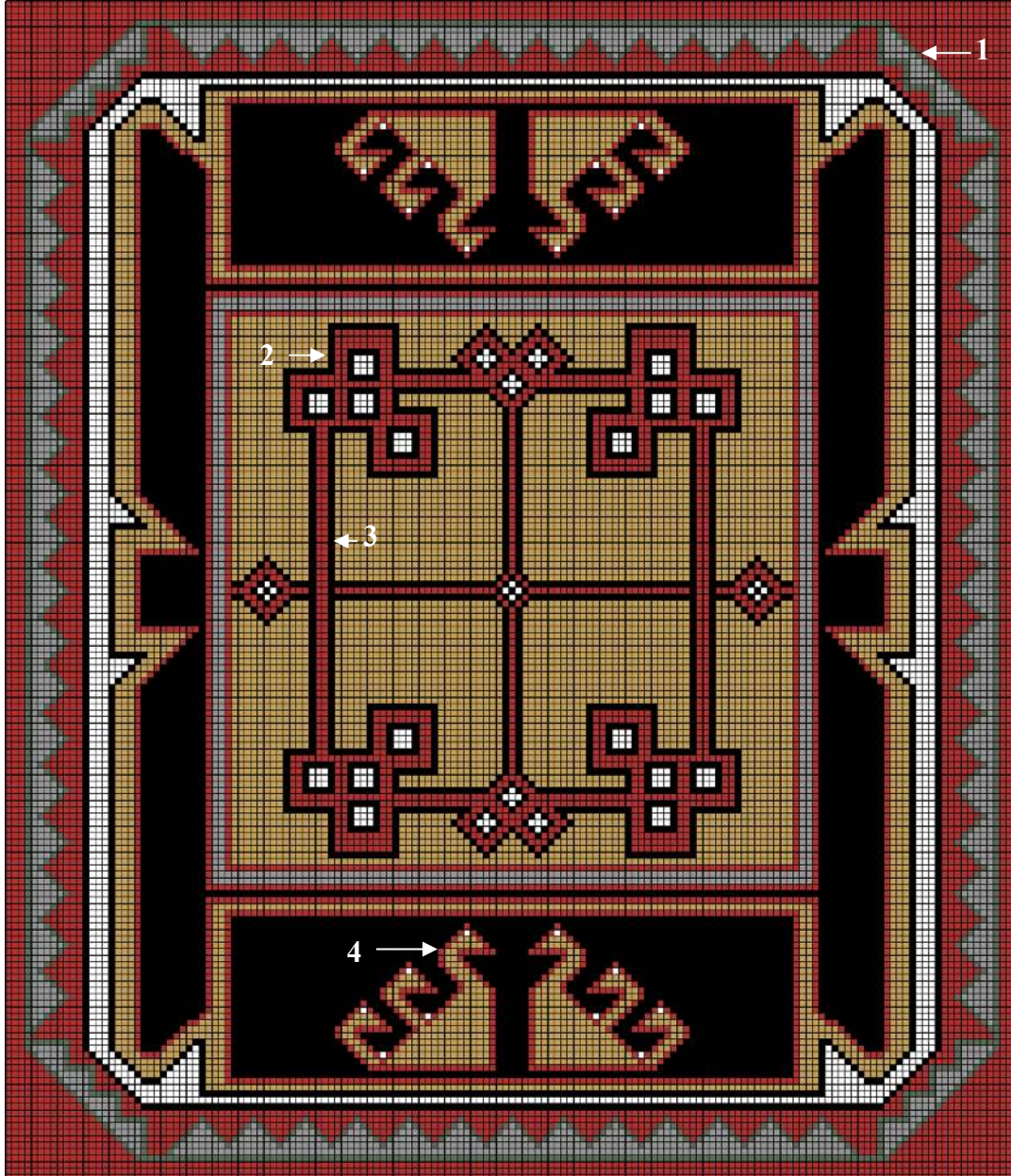
Resim Ek. 79. Örnek 79 genel görüntü (Öztürk, 2021)

Çizim Ek. 409. Çiçek motifi teknik çizimi

Çizim Ek. 410. Elibelinde motifi teknik çizimi

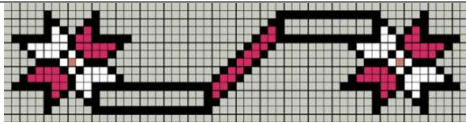

Çizim Ek. 411. Zikzak cer (1), şeker (2), dörtgen (3), ördek (4) motifleri teknik çizimi

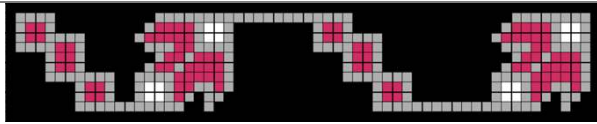
Örnek No	80
İnceleme Tarihi	30.10.2021
Dokumanın Bulunduğu Yer / Kaynak	Elbistan / Cafer ÖZTÜRK
Kişi	
Dokumanın Tekniği	Halı
Kullanım Amacı	Yaygı/Yolluk
Yöresi	Elbistan
Ölçüleri(cm.)	En: 100 cm. Boy: 301 cm.
Malzeme	Atkı: Yün Çözü: Yün İlme İpliği: Yün
10 cm.'e Düşen İlme Sayısı (Dokuma Sıklığı)	27
Hav Yüksekliği (cm.)	0,5 cm.
Kilimlik Ölçüleri(cm.)	1,5 cm.
Kenar Örgüsü (cm.)	0,5 cm.
Saçak Uzunluğu(cm.)	3 cm.
Renkler	Atkı: Kırmızı Çözü: Beyaz İlme İpliği: Kırmızı, Siyah, Beyaz, Kahverengi, Gri.
Motifler	Yaprak, Dal, Çiçek, Kutu, Zincir, Lale, Karanfil, Kanca, Göbek
Kompozisyon	İki kenar suyu ve zeminden oluşan halı sağlam durumdadır. Her iki kenar suyu zincir motifleriyle çevrelenmiştir. Dış kenar suyunda çiçek ve dal motifleri sıralanmaktadır. İkinci kenar suyu ise yaprak ve kutu motifleriyle doldurulmuştur. Halının zemininde iki adet göbek yer almaktadır. Göbeklerin orta kısımlarında gri zemin üzerinde kırmızı karanfil motifleri bulunmaktadır. Göbeğin içerisi kahverengi zemin üzerine kırmızı lale motifleriyle bezenmiş, dışı ise kanca motifleriyle çevrelenmiştir. Göbeğin dışında kalan boşluklar kahverengi lale motifleriyle doldurulmuştur.

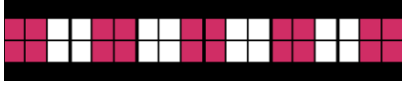
Resim Ek. 80. Örnek 80 genel görüntü (Öztürk, 2021)

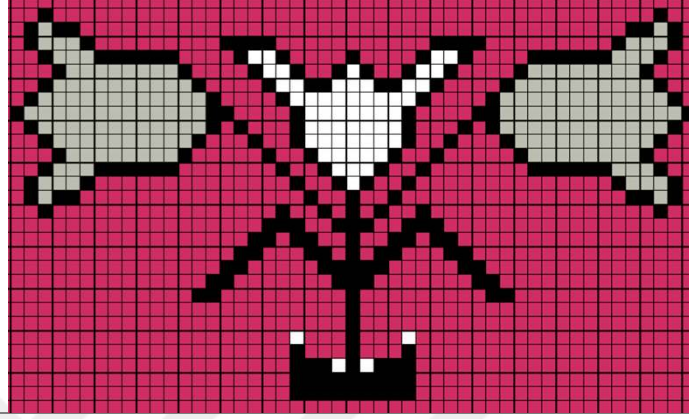
Çizim Ek. 412. Çiçek ve dal motifleri teknik çizimi

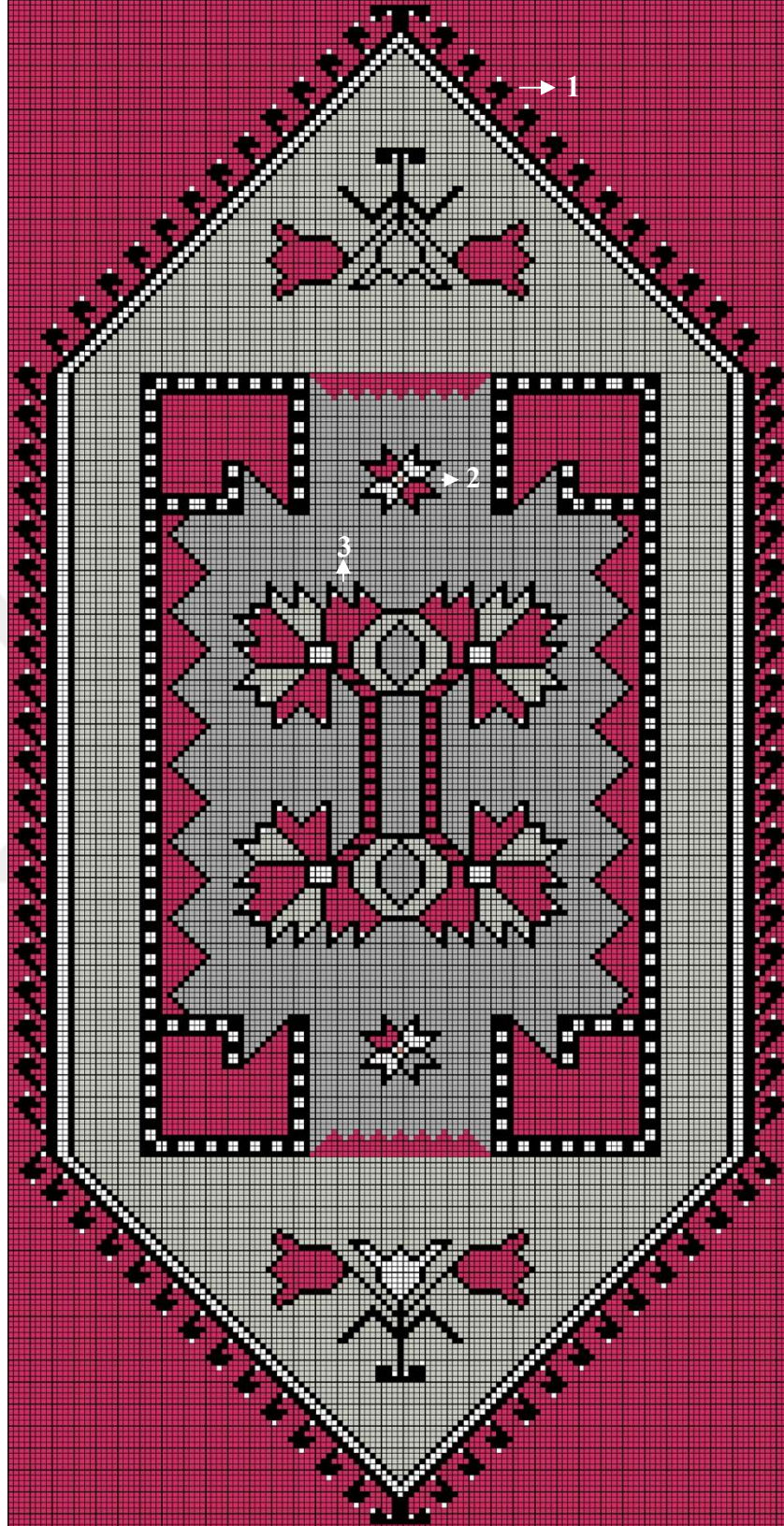
Çizim Ek. 413. Yaprak ve kutu motifleri teknik çizimi

Çizim Ek. 414. Zincir motifi
teknik çizimi

Çizim Ek. 415. Lale motifi teknik çizimi

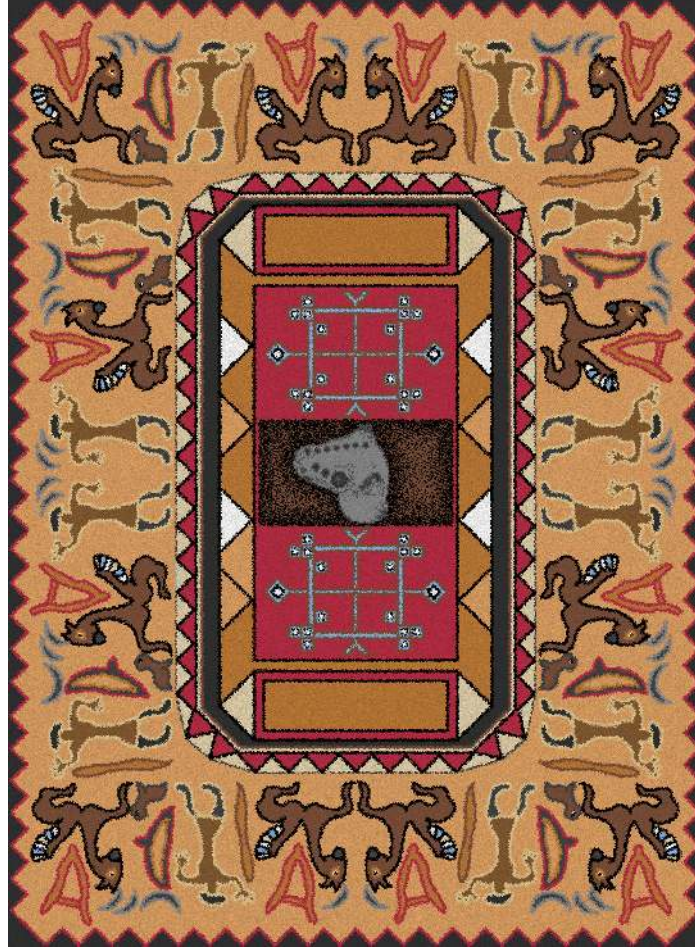
Çizim Ek. 416. Kanca (1), çiçek (2), karanfil (3) motifleri teknik çizimi

Ek-4 Eser Tanıtım Formu

Eser No	01
Eserin Adı	“Ablistan”
Eserin Ölçüleri (En/boy)	50x70 cm.
Uygulanan Teknik	Bilgisayar destekli halı tasarımı / foto blok üzerine dijital baskı
Kullanılan Program	Nedgraphics Texcelle
Dokuma Sıklığı	40x40
Renkler	Açık ve koyu mavi, turkuaz yeşili, kahverengi, krem, siyah, gri, beyaz, kırmızı, turuncu

Eser No:	02
Eserin Adı	“Kabile Reisi”
Eserin Ölçüleri (En/boy)	50x70 cm.
Uygulanan Teknik	Bilgisayar destekli halı tasarımı / foto blok üzerine dijital baskı
Kullanılan Program	Nedgraphics Texcelle
Dokuma Sıklığı	40x40
Renkler	Kırmızı, Beyaz, Krem, Kahverengi, Turuncu, Gri, Siyah, Sarı

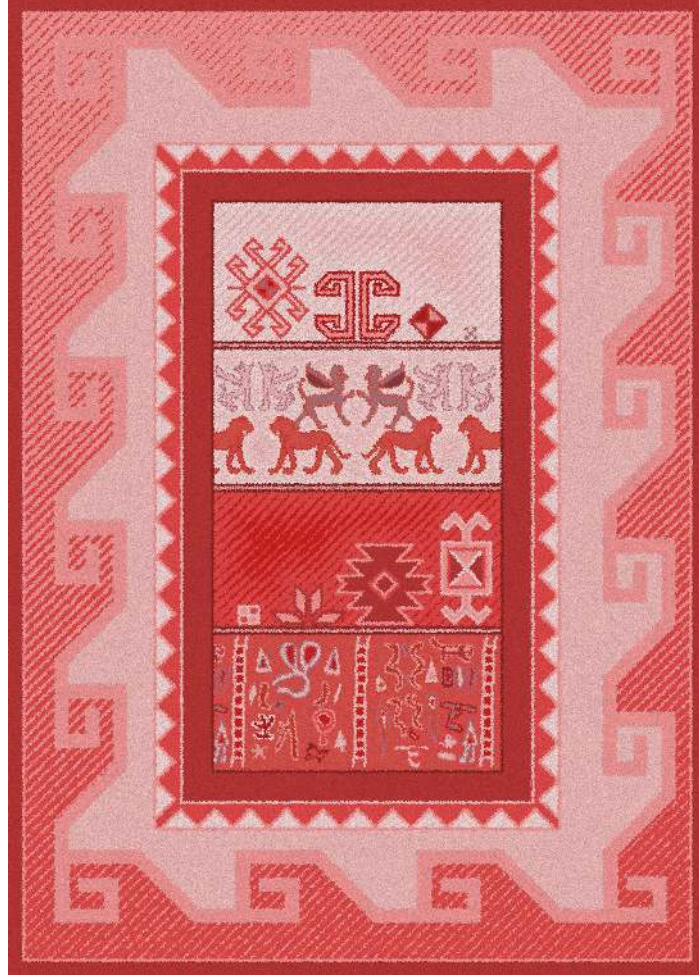
Eser No: 03

<i>Eserin Adı</i>	“Muasır”
<i>Eserin Ölçüleri (En/boy)</i>	50x70 cm.
<i>Uygulanan Teknik</i>	Bilgisayar destekli halı tasarımı / foto blok üzerine dijital baskı
<i>Kullanılan Program</i>	Nedgraphics
<i>Dokuma Sıklığı</i>	Texcelle
<i>Renkler</i>	40x40
	Kırmızı, Sarı, Gri, Beyaz, Turuncu, Açık Mavi, Siyah, Turuncu, Yeşil

Eser No: 04

Eserin Adı	“Kitaplık”
Eserin Ölçüleri (En/boy)	50x70 cm.
Uygulanan Teknik	Bilgisayar destekli halı tasarımı / foto blok üzerine dijital baskı
Kullanılan Program	Nedgraphics Texcelle
Dokuma Sıklığı	40x40
Renkler	Kırmızı ve Tonları, Beyaz

Eser No: 05

Eserin Adı	"No-hut"
Eserin Ölçüleri (En/boy)	50x70 cm.
Uygulanan Teknik	Bilgisayar destekli halı tasarımı / foto blok üzerine dijital baskı
Kullanılan Program	Nedgraphics Texcelle
Dokuma Sıklığı	40x40
Renkler	Krem, Beyaz, Kahverengi, Kırmızı, Gri

Eser No:	06
Eserin Adı	“Şeker Pancarı”
Eserin Ölçüleri (En/boy)	40x40 cm.
Uygulanan Teknik	Halı
Kullanılan Malzeme	Atkı: Pamuk, Çözü: Yün İlmelik: Yün
Dokuma Sıklığı(cm.²)	40x40
Renkler	Krem, Açık yeşil, koyu yeşil, açık kahve, yavru ağzı

Eser No: 07

Eserin Adı	“Termik kâbus”
Eserin Ölçüleri (En/boy)	40x40 cm.
Uygulanan Teknik	Halı
Kullanılan Malzeme	<u>Atkı:</u> Pamuk, <u>Çözü:</u> Yün <u>İlmelik:</u> Yün
Dokuma Sıklığı(cm.²)	40x40
Renkler	Turkuaz mavisi ve yeşili, lacivert, açık mavi, kahverengi, krem, hardal sarı

Eser No:	08
Eserin Adı	“İntikal”
Eserin Ölçüleri (En/boy)	40x40 cm.
Uygulanan Teknik	Halı
Kullanılan Malzeme	<u>Atkı:</u> Pamuk, <u>Çözü:</u> Yün <u>İlmelik:</u> Yün
Dokuma Sıklığı(cm.²)	40x40
Renkler	Mavi, Yeşil ve tonları, krem, siyah, kırmızı, hardal sarısı

ÖZGEÇMİŞ

Soyadı, Adı : Kabalcı, Oğuzhan
Uyruğu : T.C

Derece	Alan	Yıl
Sanatta Yeterlik	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı	-
Lisans	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi / Geleneksel Türk El Sanatları /	2013
Yüksek Lisans	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü / Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı	2017

Yayınlar

Kitap Bölümleri

- Soysaldı, Aysen-Kabalcı, Oğuzhan (2020). Osmanlı Salnamelerinde Kahramanmaraş Halı-Kilim Dokumacılığı, Editör: Onurcan Erdal, Mitat Kandemir, Yasemin Koparan, Cem Karakız, Konya: Palet Yayınları, s.169-179.
- Şanlı, Hürrem Sinem-Kabalcı, Oğuzhan (2020). Doğal Boyacılık Bibliyografyası, Cumhuriyet Dönemi El Halıcılığı Kitabı – 1. Cilt, Editör: Aysen Soysaldı, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını: 539, s.119-156.
- Şanlı, Hürrem Sinem-Kabalcı, Oğuzhan (2021). Doğal Boyacılık, Geleneksel Meslekler Ansiklopedisi I. Cilt, Editör: Aysen Soysaldı, Ankara: Ticaret Bakanlığı, Esnaf Sanatkârlar ve Kooperatif Müdürlüğü, s.335-347.
- Şanlı, Hürrem Sinem-Kabalcı, Oğuzhan (2021). Yazmacılık, Geleneksel Meslekler Ansiklopedisi II. Cilt, Editör: Aysen Soysaldı, Ankara: Ticaret Bakanlığı, Esnaf Sanatkârlar ve Kooperatif Müdürlüğü, s.643-654.

Makaleler

Ulusal Makaleler

- Şanlı, Hürrem Sinem-Kabalcı, Oğuzhan (2019). “Gaziantep Yöresinde Yetişen Sumak (*Rhus coriaria* L.) Bitkisinden Elde Edilen Renklerle Yün Halı İpliklerinin Boyanması”, *Arış Halı, Dokuma ve İşleme Sanatları Dergisi*, (15), s.62-77.

Uluslararası Makaleler

- Şanlı, Hürrem Sinem-Göksel, Meltem-Kabalcı, Oğuzhan (2021). “Nar (*Punica granatum* L.) Meyve Kabuğu ile Kitap Sanatlarında Kullanılan Asitsiz Kâğıtların Boyanması”, *Social Mentality And Research Thinkers Journal*, 7(44), s.924-930.

Bildiriler

Ulusal Bildiriler

- Kabalcı, Oğuzhan (2019). Gaziantep Mevlevihanesi Vakıf Müzesi Teşhir Salonunda Bulunan Konya Yöresine Ait Kilimlerde Göz Motifi, 3. Uluslararası Sanat ve Estetik Sempozyumu, 4-6 Nisan 2019, Özet Bildiri.

Kabalıcı, Oğuzhan-Kılıçarslan, Hande (2021). El Dokumalarında Pazarlama İfadelerinin Hatalı Kullanımı: Mucur Örneği, Her Yönüyle Mucur Sempozyumu, 7-9 Ekim 2021, Kırşehir.

Uluslararası Bildiriler

Soysaldı, Aysen-Kabalıcı, Oğuzhan (2019). 21. Yüzyıl Başında Kahramanmaraş'ta Keçecilik, XII. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri, 25-27 Nisan 2019, Editörler: Osman Kunduracı, Ahmet Aytaç, Konya, s.11-17.

Soysaldı, Aysen-Kabalıcı, Oğuzhan (2019). Destimal-i Şerif Yazmaları ve Sembolizmi, I. Uluslararası Türk-İslam Sanatlarında Epigrafik Çalışmalar Sempozyumu (Meşedihanım Nemet Anısına), 10-12 Ekim 2019, Tokat.

Soysaldı, Aysen-Kabalıcı, Oğuzhan (2020). Osmanlı Salnamelerinde Kahramanmaraş Halı-Kilim Dokumacılığı, 1. Uluslararası Kahramanmaraş Tarih, Kültür, Sanat Sempozyumu, 18-20 Şubat 2020, Kahramanmaraş.

Şanlı, Hürrem Sinem-Kabalıcı, Oğuzhan (2021). Elâzığ Çit Baskıcılığının Günümüzdeki Durumu, 1. Uluslararası Balkanlar, Anadolu, Kafkasya ve Türkistan Coğrafyası Sanat, Kültür, Tarih ve Folklor Kongresi/Sanat Etkinlikleri "Prof. Dr. Kamil İbrahimov Armağanı", 06-07-08 Eylül 2021, Aydın, s.269-273.

Şavkar, Ferah-Kabalıcı, Oğuzhan (2019). Safranbolu Evlerinde Kalemî Motifleri, Uluslararası Geçmişten Günümüze Karabük ve Çevresinde Dini, İlmi ve Kültürel Hayat Sempozyumu, 11-12 Ekim 2019, Editörler: Ayhan Işık, Tuğba Aydeniz, İbrahim Hakkı İmamoğlu, Karabük, s.320-335.

Projeler

Gök Çataalkaya, Ebru-Kemer, Gözde-Uzgidim, Gözde- Göksel, Meltem –Kabalıcı, Oğuzhan (2021). El Dokuma Atölyesi Yapılandırma Projesi, Yükseköğretim Kurumları tarafından destekli bilimsel araştırma projesi.

Sergiler

Ulusal Sergiler

Kabalıcı, Oğuzhan (2015). Eğitimde 20. Yıl Etkinlikleri Lisansüstü Öğrenci Sergisi 11-13 Haziran 2015, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonu, Erzurum.

Kabalıcı, Oğuzhan (2016). Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Lisansüstü Öğrencileri Sergisi 02-05 Mayıs, Nene Hatun Kültür Merkezi, Erzurum.

Kabalıcı, Oğuzhan (2016). Geleneksel Türk Sanatları Karma Sergisi Gelenekten Geleceğe-2 Mevlâna ve Hoşgörü 13-18 Aralık, TBMM. Mustafa Necati Kültür Evi, Ankara.

Kabalıcı, Oğuzhan (2018). Ekim Geçidi 17-Kırşehir Ulusal Jurili Davetli Karma Sergi 26 Ekim-2 Kasım 2018, Neşet Ertaş Kültür Merkezi, Kırşehir.

Kabalıcı, Oğuzhan (2019). 3. Gelenekten Geleceğe Geleneksel Türk Sanatları Jurili Karma Sergisi "Türk Anasına Saygı" 13-24 Mayıs 2019, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sergi Salonu, Ankara.

Kabalıcı, Oğuzhan (2019). Ulusal Davetli Karma Sergi –El Ele Mutluluğun Resmi 02-03 Mayıs 2019, Neşet Ertaş Kültür Merkezi, Kırşehir.

Kabalıcı, Oğuzhan (2020). Covid 19'a Direniş Ekim Geçidi-19, Ulusal Davetli Online Karma Sergisi 27 Ekim, Kırşehir.

- Kabalıcı, Oğuzhan (2020). Kocatepe’de Sanat Buluşması, Ulusal Davetli Sanal Sergi 26 Ağustos 2020, Afyon.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). “Vuslat” Jurili Geleneksel Türk Sanatları Sergisi 07-26 Aralık 2021, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ankara.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). 1. Ulusal Davetli Karma Sergi: Dünya Sanat Günü 15-30 Nisan 2021, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Mücevher ve Geleneksel El Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Zonguldak.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). 10. Yıl Kültür ve Sanat Etkinlikleri 19-28 Şubat 2021, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Antalya.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). Dünya Sanat Günü Ulusal Davetli Karma Sergi 15-30 Nisan 2021, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi ve Anadolu Halk Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kırşehir.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). Ekim Geçidi 20- Kırşehir “Genç Akademisyenler” Ulusal Davetli Grup Sergisi 29 Ekim-10 Kasım 2021, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Anadolu Halk Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi / Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi, Kırşehir.

Uluslararası Sergiler

- Kabalıcı, Oğuzhan (2019). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi 2. Uluslararası Posta Sanatı Bienali 08-24 Nisan 2019, Namık Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sergi Salonu, Tekirdağ.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). 5. Ulusal, 3. Uluslararası Jurili 19 Mayıs Karma Sergisi 19-29 Ekim 2021, İskenderun Teknik Üniversitesi, İskenderun.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). 68 Sanatçı 68 Eser II. Uluslararası Erişilebilir Karma Sergi “Dünya Sanat Günü’ne Armağan” 15-16 Nisan 2021, Aksaray Üniversitesi Geleneksel Türk El Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Aksaray.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). Kırmızı Uluslararası Jurili Çevrimiçi Karma Sergi 08-15 Mart 2021, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ankara.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). Uluslararası Davetli 106. yılında 106 Eser İle “18 Mart Çanakkale Zafer Sergisi”, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2021). Uluslararası Erişilebilir Davetli Karma Sergi; Anneler Günü “Anneler Gününe İthafen” 10-11 Mayıs 2021, Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Aksaray.

Katıldığı Eğitimler

- Kabalıcı, Oğuzhan (2013). Bilgisayar Destekli Halı Desen Tasarımı Eğitimi 18 Haziran-10 Temmuz 2013, Güneydoğu İhracatçıları Birliği, Gaziantep.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2020). Arkeolojik Varlıkların Korunması ve Kurtarılması, Koç Üniversitesi Onlana Programlar tarafından sunulan ve SARAT Projesi kapsamında hazırlanan eğitim, İstanbul.

